

ଧନ୍ୟବାଦ

ଫ ଗୁରୁନାଥ

ପ୍ରେସ୍ ପବ୍ଲିଶର୍ସ

ଅଗ୍ନିବାଜ

କବିରାଜ

ସ୍ୱେଚ୍ଛାସ୍ପଦଗ୍ରନ୍ଥ

ସ୍ୱଳ୍ପକ ପ୍ରକାଶକ
ବିଜୟ ବହାଦୁରୀ,

ଓ ଶିଳ୍ପ
କଟକ - ୨

ଅଟଳିବାଜ; ଲେଖକ—ଫତୁରାନନ୍ଦ, ପ୍ରକାଶକ—ସହଦେବ ପ୍ରଧାନ,
ଫ୍ରେଣ୍ଡ୍‌ସ୍ ପବ୍ଲିଶର୍ସ, ବିନୋଦବିହାରୀ, କଟକ—୭୫୦୦୨, ପ୍ରଥମ
ପ୍ରକାଶ—୧୯୮୩, ମୁଦ୍ରାକର—ଡାଗର ପ୍ରେସ, ପିଠାପୁର, କଟକ—୧

THATALIBAJ, Author Faturananda, Publisher—
Sahadev Pradhan, Friend's Publishers. Binodbihari.
Cuttack-753002, Orissa, (India), First Edition—
1983, Printer—Dagaro Press, Pithapur, Cuttack-1,
Price—15-00

ଉତ୍ସର୍ଗ

ଶ୍ରୀ ନିତ୍ୟାନନ୍ଦ ମହାପାତ୍ର

ଜଣେ ନିଷ୍ଠାପର ସାହିତ୍ୟିକ, ସାମ୍ବାଦକ ଓ ରାଜନୀତିଜ୍ଞ ଭାବରେ ଆପଣ ଓଡ଼ିଶାବାସୀଙ୍କ ହୃଦୟରେ ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଆସନ ଅଧିକାର କରି ଅଛନ୍ତି । ଆପଣଙ୍କର ନିଷ୍ଠା ଯୁଗେ ଯୁଗେ ବହୁ ସମ୍ପାଦକଙ୍କୁ ପ୍ରେରଣା ଯୋଗାଇଥିବ । ଏହି ନିଷ୍ଠାର ପୂଜାସ୍ୱରୂପ ଆପଣଙ୍କୁ ଏହି ପୁସ୍ତକଟି ଅର୍ପଣ କରି ନିଜକୁ ଗୌରବାନ୍ୱିତ ମନେ କରୁଛି ।

ଆପଣଙ୍କ ଗୁଣମୁଗ୍ଧ
ଫତୁରାନନ୍ଦ

ଉପହାର

ଶ୍ରୀ/ଶ୍ରୀମତୀ.....କୁ

ଭକ୍ତି/ସ୍ନେହ/ଶ୍ରଦ୍ଧାର ନିଦର୍ଶନ ସ୍ୱରୂପ ଅର୍ପଣ କଲି ।

ସ୍ୱା.....

କା.....

ମୋଆଡ଼ୁ ପଦେ

ଛୁପିଗାବନରେ ଉଦ୍‌ବିଗ୍ନ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ଥଟା କରିକରି ମୁଖର କଣ୍ଠ ଉପଶମ କରିବା ଲାଗି ପ୍ରବଳ ପ୍ରୟାସ କରିଥିଲି । ଏଥିପାଇଁ ମୋତେ ଅନେକ ସମୟରେ ଅପଦସ୍ତ ହେବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା । ଅନେକ ବନ୍ଧୁ ଖେଳବାଡ଼ି ପରି ଉଦାର ଚିତ୍ତରେ ଗ୍ରହଣ କରିନପାରି ଶତ୍ରୁତା ଆଚରଣ କରୁଥିଲେ । ଏହା ଅବଶ୍ୟ ମୋତେ ବ୍ୟଥା ଦେଇଥିଲା । ପରିଣତ ବୟସରେ ବହୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମୁଖ ବନ୍ଦ କରିବାର ଦୃଢ଼ତା ପ୍ରୟାସ କରିଥିଲି । ଜଣେ ନିଷ୍ଠାପର ଉତ୍ସୁରବାକ୍ତ୍ର ସମସ୍ତ ଉତ୍ସୁର ଆଦାୟର ସ୍ଥାନ ମୁହଁ ଦେଲେ ସେ ଯେପରି ତେଜ ଗଣି ଉତ୍ସୁର ଆଦାୟ କରେ ମୋର ସେହି ଅବସ୍ଥା ହେଲା । ଥଟା ପାଇଁ ପାଟି ବନ୍ଦ କଲେ ତୁଳୀରେ ଥଟା ଆରମ୍ଭ କରି ।

ବ୍ୟଙ୍ଗଚିତ୍ର ଖୁବ୍ ଆଙ୍କୁଥିଲି । ଆଖି ତାହାପ୍ରାୟ ବନ୍ଦ କରି ଦେବାକୁ ବହୁ କଟାଳ କଲି । ସେ ବାଟ ସଙ୍କୁଚିତ ହେବାର ଜାଣି କଲମ ବାଟ ଖୋଲିଗଲା । ଏବେ ସେ ବାଟ ବନ୍ଦ ହେବାକୁ ବସିଲଣି । ତହିଁକୁ ମୋର ଚିନ୍ତା ନାହିଁ । ଲିଖନକାର ବାଟରେ କାମ ଚଳେଇବ ; ଗୋଟିଏ ଭଲ ଲିଖନକାର ଇଣ୍ଡିଆନ୍ ଇଣ୍ଡିଆରେ ଯୁକ୍ତିପିବ । ତାହାହିଁ ବୋଧହୁଏ ମୋର ଡେଉଟଗଣା କାମ ହେବ । ତେଣୁ ଉତ୍ସୁରବାକ୍ତ୍ର ପରି ମୁଁ ଥଟିଲିବାଜି ସାଜିଲି । ସଂସାରରୁ ଏକାବେଳେକେ ଉତ୍ସର୍ଗିୟ ହେବା-ଯାଏ ମୁଁ ମୋ କାମ ଚଳାଇଥିବି ।

ପାଣ୍ଡୁଲିପି ବସ୍ତାନିରୁ ବିଜୟାନନ୍ଦ ଗପଗୁଡ଼ିକ ବାଛିଦେଲେ । ଶ୍ୟାମସୁନ୍ଦର ଭୁଲଭଞ୍ଜକତକ ସଜେଇଦେଲେ, ସହଦେବ ପ୍ରଧାନେ ଆଖି-ବୁଜି ଛୁପିଦେଲେ । ଏ ଭିନ୍ନ ଜଣଙ୍କୁ ମୋର ଆନ୍ତରିକ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଜଣାଉଛି ।

ପ୍ରଶଂସକ ଓ ନିନ୍ଦକଗଣ ମୋର ରଚନା ବାରିଧିରେ ଆଗେଇ ଯାଉଥିବା ଡଙ୍ଗାର ଯଥାକ୍ରମେ ଆଡ଼ୁଲ ଓ ମଙ୍ଗ । ସେମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ମୋର ଶୁଭେଚ୍ଛା ଜଣାଉଅଛି ।

ପରୁରାନନ୍ଦ

ସୂଚୀ

ବିଷୟ	ପୃଷ୍ଠା
୧ । ଦୋଡ଼ାପାଇଁ ଦାନା ଯୋଗାଡ଼	୧
୨ । ସ୍ୱର୍ଗକୁ ଚିଠି	୯
୩ । ଭସ୍ମୋଡ଼ିଗାମ କଲେଜ	୧୭
୪ । ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବ୍ୟାଙ୍କ	୨୮
୫ । ପୁରୁଣିକା କଡ଼େଇ	୩୮
୬ । ଟଣାଟଣି ଭବନ	୪୭
୭ । ଡକ୍ଟରୀ ସୁଅ	୫୫
୮ । ଗୁରୁଗବିନ୍ଦ କଲେଜ	୬୨
୯ । ନାଶ, ନାଶ, ନାଶ ଓ ନୂଆ ସାଇକେଲ	୭୧
୧୦ । ଚିତାକଟାର ଚିତାକଟେଇ	୭୮
୧୧ । ଚିଲର ଝାମ୍ପି	୮୭
୧୨ । ଏମେଲେଙ୍କ ଜିତାପଟ	୯୨
୧୩ । ଅନ୍ତମ ଖବର	୧୦୦
୧୪ । ଚୌର ଡାକୁଙ୍କ ଧର୍ମଘଟ	୧୦୫

ଘୋଡ଼ା ପାଇଁ ଦାନା ଯୋଗାଡ଼

“ଅତିରିକ୍ତ ଯନ୍ତ୍ରୀ” ଉଚ୍ଚାରଣ କରିବାକୁ କଷ୍ଟ ହେବାରୁ ଲୋକେ ଭାଗବାନ ବାବୁ ଓରଫ୍ ଭଗୁବାବୁଙ୍କୁ ଅଯନ୍ତ୍ରୀ ବୋଲି ଡାକୁଥିଲେ । ଅଯନ୍ତ୍ରୀ ନ ହେବାଯାଏ ସେ ବାହାଘର ନାଆଁ ଶୁଣିଲେ ଧି ଡକୁଥିଲେ । ଅଯନ୍ତ୍ରୀ ପଦଗଣାକୁ ଥୋପକରି ସେ ବନଶିଖାକୁ ଶଶୁର ଘାଘିରେ ପକେଇଲେ । ଗୋଟାଏ ବିରାଟକାୟ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଟାୟୁକର ଥୋପଟାକୁ ଗିଳିଦେଲା । ସେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ହେଉଛନ୍ତି ଲକ୍ଷପତି କୁବେର ଦଳେଇ । ଉତ୍ତ ସେତେ ପୋତା ସେତେ । ତାଙ୍କ ଅଲିଅଳି ଝିଅ ଦୁମ୍ବୁଙ୍କର ଦିହ ରଙ୍ଗଟା ଶ୍ୟାମଳରୁ କମ୍ । ମୁହଁର ଗଠନଟା ବିରାଡ଼ ମୁହଁଠାରୁ ଟିକିଏ ଭଲ । କଳା ଶ୍ରୀମୁଖରେ ଛୁମ୍ବୁ ଦାନ୍ତ ଦୁଇଟା ଘନମେଘ କୋଳରେ ବିଜୁଳି ଚମକିଲା ପରି ଭ୍ରମ ଜ ତ କରାଉଥିଲା । ବିରାଡ଼କୁ ଦେଖି ଦୂରରୁ ମୁଖା ବାଟ କାଟିଲା ପରି ଦୁମ୍ବୁଙ୍କର ଦାନ୍ତଦେଖି ଦୁଇଜଣ ଆଇ,ଏ,ଏସ, ଅର୍ଥ ସର ମୁହଁମୋଡ଼ି ଛୁନିଆରେ ପଲେଇବାରୁ ଦଳେଇ ବାବୁ ଶୁଇନିଜ ଦାନ୍ତ ଡାକ୍ରର ପାଖରେ ସେ ଦୁଇ ଦାନ୍ତକୁ ବଢ଼ଲେଇ ନୂଆ ଡାଳମ୍ବୁ ବାଟ ଦନ୍ତ ମୁତୟନ କରିଥିଲେ । ତାପରେ ହାବୁଡ଼ିଗଲେ ଅଯନ୍ତ୍ରୀ ।

ମଧ୍ୟସ୍ଥିଙ୍କ ସଙ୍ଗେ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଲାବେଳେ ଦଳେଇ ବାବୁ କହିଲେ—ସେତ ମୁଖ୍ୟ ନୁହନ୍ତି...ଉଁ-ଉଁ-ଅ-ଡ-ରିକ୍ତ । ମଧ୍ୟସ୍ଥି ଦଳେଇଙ୍କ ପେଟଭିତର କଥାଟାକୁ ପଚାରି ଧରି ପକେଇଲେ । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଉତ୍ତର ଦେଲେ - ‘ଅତିରିକ୍ତ’ଟା କାଲି ସକାଳେ ମୁଖ୍ୟ ହୋଇଯିବ । ମୁଖ୍ୟ ମରିଯିବା ପରେ ଶବ ନ ଉଠୁଣୁ ‘ଅତିରିକ୍ତ’ ଯାଇ ମୁଖ୍ୟଙ୍କ ଗାଦିରେ ବସିଯିବେ । ମଝିରେ ଆଉ କେହି ନାହାନ୍ତି ଯେ । ଆମେ ବି ସେଥିପାଇଁ ଚକ୍ରୀମନ୍ଦିରରେ ନିତି ଦିଅ ଘାସ ଦେଉଛୁ, ସେ ଯେମିତି ମୁଖ୍ୟଙ୍କୁ ଶୀଘ୍ର ସ୍ୱର୍ଗବାସୀ କରାନ୍ତି । ଦଳେଇ ଏଥିରେ ରାଜି ହୋଇଗଲେ ।

ବାହାଘରଟା ଖୁବ୍ ଜାକଜମକରେ ହୋଇଗଲା । ଯୌତୁକର ଧାସ କେନ୍ଦ୍ର ଦେଖିଲେ ନାହିଁ । ଅଯନ୍ତ୍ରୀ କିନ୍ତୁ ନିଜର ଅଧା ଡିଆର ହୋଇ ପଡ଼ି ରହିଥିବା ବଡ଼ କୋଠାଟାକୁ ଚଟାପଟ୍ଟ ସାରିଦେଲେ । ସେ କୋଠାର ବିଶାଳତା ଦେଖି ଭିଜିଲନସ୍ କୁଆଡ଼େ ଛୁଙ୍କି ଦେଇଥିଲା । ଫଳରେ ଅଧା ଡିଆର କୋଠାଟା କେତେବର୍ଷ ଯାଏ ଉତ୍ଥାନଶକ୍ତିରହିତ ହୋଇ ପଡ଼ି ରହିଥିଲା । ଅଯନ୍ତ୍ରୀ ପୂର୍ଣ୍ଣତା ପାଇବାର ଆନନ୍ଦରେ ସେ ବି ପୂର୍ଣ୍ଣତା ପାଇଗଲା ଅଯନ୍ତ୍ରୀ ସମ୍ପାଦକ ମହା ଆଡ଼ମ୍ବରରେ ହେପ୍‌ବେଶ କଲେ । କିନ୍ତୁ ଗାଡ଼ିଶାଳ ବା ଗ୍ୟାରେଜଟା ସେମିତି ଫାଙ୍କା ରହିଲା । ସାପ କାମୁଡ଼ିଥିବା ଲୋକ ପାଳ ଦଉଡ଼ା ଦେଖିଲେ ଡ଼ରେ । ଭିଜିଲନସ୍ ଥରେ ଛୁଙ୍କି ଥିବାରୁ ସେ ବହୁତ ହଇରାଣ ହୋଇ ଯାଇଥିଲେ । ସେ ଛୁଙ୍କର ଭୟାବହତା ଏଡ଼େ ଖବର ଥିଲା ଯେ, ସେ ବଡ଼ ହସିଆର ହୋଇ ଯାଇଥିଲେ । ଅଉ ଥରେ ଭିଜିଲନସ୍ ଯେପରି ନ ଛୁଙ୍କେ ସେଥିପ୍ରତି ଖୁବ୍ ଦୃଷ୍ଟି ଦେଇଥିଲା । ସେଥିଲାଗି ନିଜର ଗୋଟାଏ ଗାଡ଼ି କରିବାକୁ ସେ କାନ୍ଦୁରାଟଙ୍କ ପକ୍ଷେ ରେ ହାତ ପୁରେଇବା ଲାଗି ଭୟ କରୁଥିଲେ । ଦରମା ଟଙ୍କାରେ ଗାଡ଼ି କରିବା ଏକପ୍ରକାର ଅସମ୍ଭବ କଥା ଥିଲା । ମୁହଁ ଖୋଲି ଶଶୁରଙ୍କୁ କହିବା ମଧ୍ୟ ଏକ ବେହୁଆମି ହୋଇ ଥାଆନ୍ତା । ତାଙ୍କର କାମ ଯୋଗୁ କୋଠାଟା ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ହୋଇଛି । ସେଥିରେ ତାଙ୍କ ଥଳ ବହୁତ ଶୁକୁଟି ଯାଇଥିଲା । କେଉଁ ମୁହଁରେ ସେ ପୁଣି ଗୋଟାଏ ଆତ୍ମସାତ୍ତର ଗାଡ଼ିପାଇଁ ଅଳି କରିବେ । ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ପାଖରେ ବହୁତ ପଦ୍ମତୋଳା ବୋଲିଲେ । ଦୁମ୍‌ଙ୍କ ଦେଶ କିନ୍ତୁ ଧଣ୍ଡସାପ ପରି ତାହା କାନରେ ପୁରେଇଲେ ନାହିଁ କି ମୁଣ୍ଡ ଟେକିଲେ ନାହିଁ । ଶେଷରେ ମଧ୍ୟସ୍ଥି ଯାଇ ଦଳେଇ ବାବୁଙ୍କ ପାଖରେ ତେଲ ପିମ୍ପା ଖୋଲିଲେ । ସେ କହିଲେ—ଅଯନ୍ତ୍ରୀ ବାବୁ ଖୁବ୍ ଅଳ୍ପଦିନରେ ଯେ ମୁଖ୍ୟଯନ୍ତ୍ରୀ ହୋଇଯିବେ ତାହାର ସମ୍ଭାବନା ଦେଖାଗଲାଣି । ଆଗେ ଚଣ୍ଡୀ ମନ୍ଦିରରେ ବନସ୍ତ ଘିଅର ଘାପ ଦିଆଯାଉଥିଲା । ସେଗୁଡ଼ିକ ଗୋରୁ ଚର୍ବି ବୋଲି ଖବର କାଗଜରେ ବାହାର ପଡ଼ିଲା । ଚଣ୍ଡୀ ମାଆଙ୍କୁ କଥାଟା ଅଉ ଲୁଚେଇବ କିଏ ? ବନସ୍ତ ଘାପଆଡ଼େ ସେ ବିଲ୍‌କୁଲ ଚାହିଁଲେ ନାହିଁ । ଆମେ ସେ ବନସ୍ତ ଘାପ ବନ୍ଦ କରିଦେଲୁ । କଟକର ବାଙ୍କାବଜାରରେ ମିଳୁଥିବା ଖାଣ୍ଟି ଗୁଆ ଘିଅର ଘାପ ଦେବା ଆରମ୍ଭ କଲୁ । ଦେଶ ଯେ ତାକୁ ଆଦରରେ ଗ୍ରହଣ କଲେ ତାହା ପରିଷ୍କାର ଜଣା

ପଡ଼ିଗଲା । ମୁଖ୍ୟଯନ୍ତ୍ରୀ ଏବେ ଶକ୍ତ ବେଳାର ପଡ଼ିଛି । ଡାକ୍ତରମାନେ ଜାଣିପାରୁ ନାହାନ୍ତି । ଏହାର ଅର୍ଥ କଅଣ ? ଏହା କଅଣ ଚଣ୍ଡୀ ମାଆଙ୍କ ଆମପ୍ରତି ଦୟା ନୁହେଁ ? ଏହା କଅଣ ବାଙ୍କାବଜାର ଔଷଧପର କରମତି ନୁହେଁ ? ଜ୍ୱାଇଁଙ୍କର ମୁଖ୍ୟଯନ୍ତ୍ରୀ ହେବାର ସମ୍ଭାବନାଟା ପାଖରେ ଦେଖା-ଗଲାଣି । ହେଲେ ଲୋକଙ୍କ ମୁହଁରେ ଆପଣଙ୍କର ଆଉ ଆପଣଙ୍କ ହିଅର ତାରପ୍ କେବଳ ଶୁଭୁଛି । ଅଯନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଭାଗ୍ୟୋଦୟ କେବଳ ଆପଣଙ୍କ ଲାଗି ସମ୍ଭବ ହେଲା । ଆପଣଙ୍କ ହିଅ ମା ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କ ଚଳନ୍ତି ପ୍ରତିମା । ସେ ଘରେ ବିଜେକଲେନି ଯେ, ମା ଲକ୍ଷ୍ମୀ ବିଜେ କଲେ । ଗୋଟିଏ କଥାଲାଗି ଜ୍ୱାଇଁ ହିଅଙ୍କ ମୁଣ୍ଡ ଚଳକୁ ହୋଇ ଯାଉଛି । ଜ୍ୱାଇଁଙ୍କ ପାହ୍ୟାର ସବୁ ଅଫିସରମାନେ ନିଜ ନିଜର ଗାଡ଼ିରେ ଚଢ଼ୁଛନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ଜ୍ୱାଇଁ ହିଅ ଚଢ଼ୁଛନ୍ତି ସରକାରୀ ଗାଡ଼ି କମ୍ପା ରିକ୍ସା । ବେଳେବେଳେ ସେମାନଙ୍କୁ ରିକ୍ସାରେ ଯିବା ଦେଖି ଲୋକେ ଟୁପୁରୁଟାପୁରୁ ହେଉଛନ୍ତି—ଆରେ ଦେଖ ହୋ କୁବେର ବାବୁଙ୍କ ହିଅ ଜ୍ୱାଇଁ ରିକ୍ସାରେ ଯାଉଛନ୍ତି । ଆପଣଙ୍କ ହିଅ ଆଉ ବେଶି ପଦାକୁ ବାହାରୁ ନାହାନ୍ତି ।

କୁବେର ବାବୁ ବୁଝିଗଲେ ହିଅ କୋଉଥିଲାଗି ପଦାକୁ ବାହାରୁ ନାହିଁ । ଗାଡ଼ି ଭିତରେ ଗଲେ ଶ୍ରୀମୁଖଟା ଘୋଡ଼େଇ ହୋଇପଡ଼େ । ରିକ୍ସାରେ ଗଲେ ମୁହଁମୁହଁ ଦିଶିଯାଉଛି । ଜ୍ୱାଇଁର ଇଚ୍ଛା ଗଲେ ହିଅର ବି ଇଚ୍ଛା ଗଲା । ହଉ ଦେଖିବା ।

ଶେଷରେ ପାଞ୍ଚ ଛଅମାସ ପରେ ଫିଆଟ ଗାଡ଼ିଟାଏ ହିଅ ଜ୍ୱାଇଁଙ୍କ ଲାଗି ଆସିଲା । ଅଯନ୍ତ୍ରୀ ବାବୁ ନିଜର ନୂଆ ଗାଡ଼ିରେ ଅଫିସ ଗଲେ । ସସ୍ଥୀକ ବଜାରକୁ ସଉଦା କରି ଗଲେ । ମୋଟ ଉପରେ ନିଜ ଗାଡ଼ିରେ ଚଢ଼ିବାର ସନ୍ତୋଷଟା ପୁରପୁର ପାଇଯିବା ପରେ ପେଟେଲ ବଲ୍‌ଟା ଦେଖି ଚମକି ପଡ଼ିଲେ । ଆରେ ଆରେ ଗାଡ଼ି ପେଟେଲ ପିଇବ କଅଣ, ପେଟେଲିତ ଗାଡ଼ିକୁ ଚକଟି ପିଇବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲାଣି । ଆଉ କେତେ-ଦିନ ଗଲେ ମୋତେ ବି ପିଇଦେବ । ଉପୁର ଖାଇବା ଶେକିବା ଲାଗି ଯାହାର ପାଟି ସିଲେଇ କର ଦିଆଯାଇଛି ତା ପକ୍ଷରେ ଏ ଗୁରୁଗୋଡ଼ିଆ ଜନ୍ତୁଟିକୁ ଚାକରପଣେ ଖଟେଇବା ଯେ କି କଷ୍ଟକର ତାହା କେବଳ ଭୁକ୍ତ-

ଭୋଗୀମାନେ ଜାଣନ୍ତି, ଆଉ ଏବେ ମୁଁ ଜାଣିଲି । ସରକାରୀ ଗାଡ଼ି କେତେ ପେଟ୍ରୋଲ ପିଉଥିଲା ତାହା ଜଣାପଡ଼ୁ ନଥିଲା । ସେ ଗାଡ଼ି ନିଜେ ପିଉଥିଲା, ଅନ୍ୟକୁ ପିଆଉଥିଲା ଅଥଚ କାହାକୁ କିଛି ବାଧୁ ନଥିଲା । ଏବେ ନିଜ ଗାଡ଼ିର ପେଟ୍ରୋଲ ପିଆଟା ଚାହିଁ କରି ଦିହରେ ଲାଗିଯାଉଛି । ନମେ ଅବସ୍ଥାଟା ଏତେ ଖରାପ ହୋଇ ଆସିଲା ଯେ, ଗାଡ଼ିଟା ଅଯନ୍ତ୍ରୀକ ଖାଦ୍ୟଆଡ଼କୁ ହାତ ବଢ଼ାଇଲା ପରି ଜଣାଗଲା । ନାଗ ଚୁରୁରୁଟାକୁ ଧରିଲେ ତାକୁ ଯେପରି ଗିଳିପାରେ ନାହିଁ କି ଛୁଡ଼ିପାରେ ନାହିଁ, ଅଯନ୍ତ୍ରୀ ବାବୁ ସେହିପରି ରଖିପାରୁ ନଥାନ୍ତି କି ଛୁଡ଼ିଦେଇ ପାରୁ ନଥାନ୍ତି । ଘରୁ ଅର୍ଘ୍ୟ ୨୩ କ.ମି. ଗୁଆ । ଯିବା ଆସିବା ୪୭ କ.ମି. ପାଇଁ ବି ପେଟ୍ରୋଲ ଯୋଗାଇବା କଷ୍ଟସାଧ୍ୟ ହେଲା । ଅନ୍ୟ ଖର୍ଚ୍ଚରୁ କାଟିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ଚାଲକ ଜଣେ ରଖିଲେ ଦରମା ଯୋଗାଇବାକୁ କଷ୍ଟ ହେବ ଭାବ ଅଯନ୍ତ୍ରୀ ନିଜେ ଗାଡ଼ି ଚଳାଉଥିଲେ ।

ଅର୍ଘ୍ୟକୁ ଯିବା ଆସିବା ଗୁଆରୁ କିଛି ଯାନ୍ତ୍ରୀ ଯୋଗାଡ଼ କରି ପେଟ୍ରୋଲ ଖର୍ଚ୍ଚଟା ଅନୁତଃ ଉଠେଇ ନେବାକୁ ଅଯନ୍ତ୍ରୀବାବୁ ମନେ ମନେ ଠିକ୍ କରିନେଲେ । ପଛ ସିଟ୍‌ରେ ଚାରିଜଣ ଯାନ୍ତ୍ରୀ ବସେଇ ନେଇ ଗଲେ କେହି ଜାଣିପାରିବେନି, ଅଥଚ ପେଟ୍ରୋଲ ଦାମ୍‌ଟା ଉପରେ ଉପରେ ମିଳିଯିବ । ଯିବା ଆସିବାରେ ଏହିପରି ଆଠଜଣ ଯାନ୍ତ୍ରୀ ମିଳିଗଲେ କାମ ଫତେ । ବସଷ୍ଟାଣ୍ଡମାନଙ୍କରେ ଯାନ୍ତ୍ରୀମାନେ ଯେପରି ସାଲୁ-ସାଲୁ ହେଉଛନ୍ତି ଓ ଗାଡ଼ି ଫେଲ୍ ହୋଇ ମୁହଁ ଆମ୍ବିଲା କରୁଛନ୍ତି, ସେଥିରେ ମାତ୍ର ଚାରି ଚାରି ଯାନ୍ତ୍ରୀ ଗୋଟେଇ ନେବା ଏକ କଞ୍ଚିତକର କଥା ।

ପହଲି ଦିନ ବସ ଷ୍ଟାଣ୍ଡ ଦେଇ ଅର୍ଘ୍ୟ ଆସିଲା ବେଳେ ଟିକିଏ ଦୂରରେ ଚାରିଜଣ ଲୋକ ଅପେକ୍ଷା କରୁଥିବାର ଦେଖି ଗାଡ଼ି ଅଟକେଇ ଦେଲେ ଆଉ ପଚାରିଲେ—ରାଜଧାନୀ ଆଡ଼କୁ ଯିବ କି ? ଚାରି ଜଣ ଯାକ ଏକସଙ୍ଗେ କହିଲେ—ହଁ-ହଁ ଯିବୁ । ଅଯନ୍ତ୍ରୀକ ନିମନ୍ତ୍ରଣ ନମେ ଚାରିଜଣ ଯାକ ପଛ ସିଟ୍‌ରେ ବସିଲେ । ଗାଡ଼ି ଚାଲିଲାବେଳେ ଅଯନ୍ତ୍ରୀ ଗପିଲୁଗିଲେ—ଆମ ଇଂଲଣ୍ଡରେ ଜଣେ ଖାଲି ଗାଡ଼ି ନେଇ ଯାଉଥିଲା ବେଳେ ଗୁଆରେ

ଯଦି କୌଣସି ବାଟୋଇକୁ ଚାଲି ଚାଲି ଯାଉଥିବାର ଦେଖେ, ତେବେ ସେ ଗାଡ଼ି ଅଟକାଏ, ଆଉ ସେ ବାଟୋଇକୁ ଗାଡ଼ିରେ ବସାଇ ମାର ଗନ୍ତବ୍ୟ ସ୍ଥାନରେ ପହଞ୍ଚାଇ ଦିଏ । ଏଇଟା ସେଠାରେ ଏକ ସାଧାରଣ ଉଦ୍ଗ୍ରତା । ଦୁଃଖର କଥା ଏ ଦେଶରେ କେହି ବି ଏ ଉଦ୍ଗ୍ରତା କଥା ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ ।

ଜଣେ ଅତି ଆଗ୍ରହର ସହିତ କହି ପକାଇଲେ—ସେମାନେ ସେତକି ଉଦ୍ଗ୍ର ନ ହୋଇଥିଲେ ଏ ଛତର ଦେଶକୁ ୨୦୦ ବର୍ଷ ପରି ଶାନ୍ତ କରୁଥାନ୍ତେ ? ଅନ୍ୟମାନେ ମନେ ମନେ ଭାବି ଲାଗିଲେ—ଯାହାହେଉ ବସ୍ ଉଡ଼ାଟା ଆଜି ବଞ୍ଚିଗଲା ।

ହଠାତ୍ ଗାଡ଼ିଟା କେମିତିଆ ଗୋଟାଏ ଅସ୍ବାସ୍ତ୍ୟକ ଶବ୍ଦକରି ଗୋଟାଏ ପେଟେଲି ଡିପୋ ପାଖରେ ଅଟକିଗଲା । ଅପରାଧୀ ବସ୍ତୁତ ହୋଇ ପଡ଼ି କହିଲେ—ଓଃ, କି ଭୁଲ୍‌ଟା କରି ପକେଇଲି । ଘର ପାଖରେ ପେଟେଲି ପକେଇ ଦେଇ ଥିଲେ ଭଲ ହୋଇଥାନ୍ତା । ଟଙ୍କା ଥଳଟି ବି ଛୁଡ଼ି ଦେଇ ଆସିଲି । ଗାଡ଼ିଟା ବାଟରେ ଏପରି ଦଗା ଦେବ ବୋଲି କିଏ ଜାଣିଛି । ଏବେ କରେ କଅଣ । କୋଡ଼ିଏଟି ଟଙ୍କାର ପେଟେଲି ନହେଲେ ଏ ଗାଡ଼ି ନ ହୁଙ୍କେ । ଅର୍ଥସ ଆଜି ଯାଇ ପାରିବନି ଦେଖୁଛି ।

ଯାନ୍ତ୍ରୀମାନେ ଦେଖିଲେ ଏତେ ବଡ଼ ଜଣେ ଇଂଲଣ୍ଡ ଫେରନ୍ତା ଅର୍ଥସରକୁ ଏତେବେଳେ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥିଲେ ଭବିଷ୍ୟତରେ ବହୁତ କାମରେ ଲାଗିବ । ଟ୍ୟାକ୍‌ସିରେ ଆସିଥିଲେ ଚାରିଟଙ୍କା ପଡ଼ିଥାଆନ୍ତା, ହେଇ ହେଇ ଜଣକୁ ଟଙ୍କାଏ ଲେଖାଏ ଅଧିକା ପଡ଼ିବ । ସେଇଟା କିଛି ନୁହେଁ । ଏହା ଭାବି ସମସ୍ତେ ନିଜ ନିଜ ମୁଣିରୁ ଟଙ୍କା କାଡ଼ି କୋଡ଼ିଏଟି ଟଙ୍କା ଅପରାଧୀଙ୍କ ହାତରେ ଗୁଞ୍ଜିଦେଲେ । ଗାଡ଼ି ଠେଲି ହୋଇ ପମ୍ପ ପାଖକୁ ନିଆଗଲା ଓ ପେଟେଲି ପୂରାଗଲା । ଅପରାଧୀ ବାବୁ ଏତେ କୃତଜ୍ଞତା ଜଣାଇଲେ ଯେ ଚାରିଟଙ୍କା ଯାକକୁ ମାଡ଼ି ମାଡ଼ି ପଡ଼ିଲା । ଯାହା ହେଉ ଗାଡ଼ି ଚାଲିଲା । ଗନ୍ତବ୍ୟ ସ୍ଥାନରେ ଚାରିଟଙ୍କା ଓହ୍ଲାଇ

ଦେଇ ଅପନ୍ନୀ ବାବୁ ଅଫିସକୁ ଚାଲିଗଲେ । ଦୁଇ ତିନି ଦିନର ପେଟେଲ ଟାଙ୍କିରେ ମହଜୁଦ୍ କରିଦେଇ ପାରିଥିବାରୁ ବେଶ୍ ଆମ୍ବ-ପ୍ରସାଦ ଅନୁଭବ କଲେ ।

ଗାଡ଼ିଆ ଯେଉଁଠି ଥିବ ସେଠି ଦଣ୍ଡାଦଣ୍ଡି କଲେ ନିଶ୍ଚୟ ଗୋଟାଏ ଦିଟା ମୀନ ମିଳିବେ । ସେମିତି ଗଜପଥରେ ଆଖି ବୁଲେଇଲେ ଅବଶ୍ୟ ଦ' ଚାରିଟା ଯାନ୍ତି ମିଳିବ । ଅପନ୍ନୀବାବୁ ଅଫିସ୍‌ରେ ରହି ଯାକ ଖଟି ଦରକୁ ଫେରିଲେ । ଗୋଟାଏ ଗୁଳିରେ ଯୋଡ଼ାଏ ଚଢ଼େଇ ଶିକାର କଲେ । କର୍ମତତ୍ପରତା ଦେଖାଇ ଉପରିସ୍ଥ ହାକିମଙ୍କ ପ୍ରଶଂସା ଭାଜନ ହେଲେ, ଆଉ ଗତିରେ ଯାନ୍ତି ପାଇବା ମଉକାଟାବ ବଢ଼ିଲା ।

ଫେରିବା ସମ୍ପ୍ରାରେ ସେହିପରି ଚାରି ଜଣ ଯାନ୍ତି ଗୋଟେଇଲେ । ପୂର୍ବପରି ତାଙ୍କ ଇଂଲଣ୍ଡ କାହାଣୀ ଆବୃତ୍ତି କଲେ । ଯାନ୍ତିମାନେ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କୁ ବଧେଇ ଦେବାରେ ଲାଗିଲେ । ବାଟରେ ଗୋଟାଏ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ରସଗୋଲ ଷ୍ଟୋର ପାଖରେ ଗାଡ଼ି ଅଟ କଲା । ସେ ଯାନ୍ତିମାନଙ୍କୁ କହିଲେ—ଯାଅ ସେ ଗୁଡ଼ିଆ ଦୋକାନରେ ରସଗୋଲ ଖାଇ ନାଅ । ଏଠି ବସ୍‌କି ଟ୍ୟାକ୍ସି କିଛି ଅଟକେ ନାହିଁ । ଯାନ୍ତିମାନେ ଏଠା ରସଗୋଲ କଥା ଭାବି ଡ଼ହଳ ବିକଳ ହୁଅନ୍ତି । ମୁଁ ଗାଡ଼ିରେ ବସିଛି, ତୁମେ ସମସ୍ତେ ଯାଅ ଖାଇଦେଇ ଆସ, ତାପରେ ଯିବା । ଯାନ୍ତିମାନେ ଖୁବ୍ ଖୁସି ହୋଇଗଲେ । କିଏ ମନେ ମନେ ଭାବିଲା, ବାବୁ ଜଣେ ଦେବତା, କିଏ ଭାବିଲା, ଆହା ସେ ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ, ମନ କଥା ଜାଣି ଯାଉଛନ୍ତି, କିଏ ଭାବିଲା—ଆଃ ବଡ଼ ଦିଲ୍‌ଦାରିଆ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ସମସ୍ତେ ଗାଡ଼ିରୁ ଓହ୍ଲେଇ ଦୋକାନକୁ ଗଲେ । ସେମାନେ କିଛି ବାଟ ଯାଇଛନ୍ତି ଏତିକି ବେଳେ ଅପନ୍ନୀ ବାବୁ କହିଲେ ମୋ ପାଇଁ ଦଶ ଟଙ୍କାର ରସଗୋଲ ହାଣ୍ଡିଟିଏ ଆଣିଥିବ । ଓହ୍ଲେଇବା ଥାନରେ ମୁଁ ପଇସା ଦେଇ ଦେବ । ଯାନ୍ତିମାନେ ରସଗୋଲ ଖାଇଲା ବେଳେ ଭାବୁ ଥାଆନ୍ତି—ଆହା, କି ନିଃସ୍ୱାର୍ଥପର ଲୋକ । ଆମ ପାଇଁ କଅଣ ନକଲେ ।

ଆମର ତାଙ୍କୁ ମାଗଣାରେ ରସଗୋଲ ଦେବା କଥା । ଅଥଚ ସେ ଟଙ୍କା ଦେଇ ଦେବାକୁ ତିଆର । ଆମ ପାଖରେ ଅଧିକ ଟଙ୍କା ଥିଲେ ଆମେ ତାଙ୍କଠାରୁ ଟଙ୍କା କେବେହେଲେ ନିଅନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଆହା କ ଦୟାବନ୍ତ ଓ ବିବେକବାନ୍ ପୁରୁଷ !

ସମସ୍ତେ ଆସି ଗାଡ଼ିରେ ବସିଲେ ଓ ରସଗୋଲ ହାଣ୍ଡି ଟା ବାବୁଙ୍କ ହାତକୁ ବଢ଼େଇ ଦେଲେ । ଗାଡ଼ି ଚାଲିଲା । ଅଧନ୍ତୀ ବାବୁଙ୍କ ଆଖି ଥାଏ ଆଗକୁ ଓ କାନ ଥାଏ ପଛକୁ । ଚାରିଜଣ ଯାକ କଥାବର୍ତ୍ତା ହେଉଥାନ୍ତି । ଜଣେ କହିଲା— ଅଃ ରସଗୋଲ ଭଲ ରସଗୋଲ । କେତେ ଦିନ ହେଲା ହମ ହମ ହେଉଥିଲା ଖାଇବାକୁ । ବାବୁଙ୍କ ଦୟାରୁ ମନ ଅରମାନ ମେଣ୍ଟିଗଲା । ଅଣ୍ଟା ସାପ୍ କରଦେଲି । ରସଗୋଲ ଶିଅରେ ସମସ୍ତେ ଅଣ୍ଟା ସାପ୍ କରଦେଲେ ବୋଲି କହିଲେ । ଅଧନ୍ତୀ ବାବୁଙ୍କ ମନରେ ଅବଶୋଷ ଆସିଗଲା । ସେ ଭାବିଲେ ଓଃ ! ସେମାନଙ୍କୁ ରସଗୋଲ ଖାଇବାକୁ ପ୍ରବର୍ତ୍ତାଇବା ବଡ଼ ଭୁଲ ହେଲା । ଏବେ ସେମାନଙ୍କଠାରୁ ପେଟେଟିଲା ପଇସା ଝଡ଼େଇବି କିପରି ?

ଗନ୍ତବ୍ୟ ସ୍ଥାନ ଆଉ ପ୍ରାୟ ଛଅ କଲେମିଟର ଅଛି ଗାଡ଼ିଟାର ଇଞ୍ଜିନ୍ ହଠାତ୍ ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା । ଅଧନ୍ତୀ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ କହିଲେ— ହାତ୍‌ତେରିକା କାର୍ବୁରେଟରରେ ମଲି ଜମିଗଲା । ନ ଠେଲିଲେ ଗାଡ଼ି ନ ଚାଲେ । ବଡ଼ ମୁସ୍ତିଲି କଥା ହେଲା । ଏତକ ଶୁଣିବା ମାତ୍ରେ ୪ ଜଣ ଯାକ ଗାଡ଼ି ପେଲିବା ପାଇଁ ପଦାକୁ ବାହାର ପଡ଼ିଲେ । ଅଧନ୍ତୀ ବାବୁ କହିଲେ ଯାହାର ଯାହା ମାଲ ଅଛି ତାକୁ ହାତରେ ଧରି । ତାହାହେଲେ ଓଜନ କମ୍ ହେବ ଓ ଠେଲିବାକୁ ସୁବିଧା ହେବ । ସମସ୍ତେ ସେଇଆ କରି ଠେଲିଲେ । ଆଠ ଦଣ ଗଜ ଠେଲିବା ପରେ ଗାଡ଼ି ଭୁସ୍ ଭୁସ୍ ହୋଇ ଚାଲିଲା, କିନ୍ତୁ ଅଟକିଲା ନାହିଁ । ପଛ ଆଡ଼ୁ ସମସ୍ତେ ପାଟିକଲେ ଆଜ୍ଞା, ଅଟକାନ୍ତୁ ଅଟକାନ୍ତୁ । ଅଧନ୍ତୀ କହିବାର ଶୁଣିଗଲା—ଦୋର ବିପଦ । ବ୍ରେକ୍ କାମ କରୁନି, କ ଇଞ୍ଜିନ୍ ବନ୍ଦ ହେଉନି ।

ମନକୁ ଆଶ୍ୱାସନା ଦେଇ ଚାରିଜଣ ଯାକ କୁହାକୋହି ହେଲେ—
 ଓହୋ, ଭଗବାନ ଆମକୁ ବଞ୍ଚାଇ ଦେଲେ । ଗାଡ଼ିଟା କୋଉଠି ଧକ୍କା
 ଖାଇ ଚୁରମାର ହୋଇଯିବ । ବାବୁଟି ଖତମ୍ ପାଇଯିବେ, ଆହା
 ପରୋପକାରୀ ଲୋକର କି ଶୋଚନୀୟ ଅବସ୍ଥା ନ ହେବ !

ତେଣେ ଗାଡ଼ି ଭିତରେ ଅଯନ୍ତ୍ରୀ ଗୁରୁ ଥାଆନ୍ତି, ପେଟ୍ରୋଲ
 ନହେଲେ ନାହିଁ । ଦଶ ଟଙ୍କାର ରସଗୋଲ୍ଡ ମାଗଣା ମିଳିଗଲା । ଦରେ
 କେଡ଼ି ଆହୁରାଦରେ ସେ ନଖାଇବେ ! ଗାଡ଼ି ପାଇଁ ଆହୁରି ଦି'ଦିନର
 ଦାନା ଅଛି, ଫରାଦୀୟ କଅଣ !

ସ୍ୱର୍ଗକୁ ଚିଠି

ଗରମ ଦିନ ଗତି ପ୍ରାୟ ନଥାନ୍ତା । ଖାଇବା ପିଇବା ଘରେ ଏକରକମ ଶୂନ୍ୟ କହିଲେ ଚଳେ । ଯାହା ତାହା ଟିକିଏ ପେଟରେ ପୂରେଇ ଦେଇ ଫାଆଁ ଗାଳିଦେଇ ପଡ଼ିଥାଏ । ଦାନ୍ତରେ କୁଟା ଦେଇ ନିଦ୍ରାଦେଶକୁ ଯେତେ ନେହୁରା ହେଲେ ବି ସେ ମୁହଁ ବୁଲେଇ ଆଡ଼ିଆଖିରେ ଚାହିଁବାକୁ ନାବଜ । ବରକ୍ତି ଦିହସାରା ଚରି ଯାଇଥାଏ । କିଛି ହେଲେ କାମ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହେଉ ନଥାଏ । ଏତିକିବେଳେ ଆକାଶବାଣୀରୁ ଆସିଥିବା ଭୂଆଁ ବୁଲ ଚିଠିର ଆବିର୍ଭାବ । ଖାମ୍ ଉପରେ ଆକାଶବାଣୀର ନାଆଁ ଦେଖି ଭାବନେଲି କୌଣସି ଏକ ଖୋସାମତିଆ ପାଖକୁ କିଛି ଏକ ଲେଖା ମଗା ଯାଇଥିବା ଚିଠି ହେବ ପରା । ଖାମ ଉପରେ ଥିବା ଠିକଣାଟାକୁ ପଢ଼ିବା ମାତ୍ରେ ମୋର ମୁଣ୍ଡ ବୁଲେଇ ଦେଲା । ଆଖି ଖୋସି ହୋଇଗଲା । ଖାମ ଉପରେ ଲେଖାଥିଲା “ଟୁ—ଶ୍ରୀ ଜୟକୃଷ୍ଣ ମିଶ୍ର, ପୁ. ଜ. ସି. ପ୍ରଫେସର (ଓଡ଼ିଆ) ରେଭେନ୍ସା କଲେଜ, କଟକ । ପ୍ରଥମେ ଭାବିଲି ଚିଠିଟା ବୋଧହୁଏ ବର୍ଷେ ଦି’ବର୍ଷ ତଳର ଗୋଟାଏ ପୁରୁଣା ଚିଠି, ଗେଣ୍ଡା ବାହନରେ ବୁଲି ବୁଲି ଆସିଛି । ଖାମଟା ଖୋଲି ଦେଖେ ତ ଚିଠି ପଠେଇବା ତାରିଖ ମାତ୍ର ଦୁଇଦିନ ତଳର । ଭାବିଲି ଗୋଟାଏ କେହି ଗୋଲିଆର ଗୋଲିରେ ଚୁରୁର ହୋଇ ବାଉଁଳାରେ ଏ ଚିଠିଟି ନିଶ୍ଚୟ ପଠେଇଛି । ଗୋଲିର ଗୁରୁତର ପ୍ରଭାବ ନ ହେଲେ କୌଣସି ଗୋବା ବି ଏପରି ଏକ ବୋକା ଚିଠି ଦେବ ନାହିଁ । ତହୁଁ ପ୍ରେରକ ନାମ ଉପରେ ଦୃଷ୍ଟି ପକେଇଲି । ପରିସ୍କାର ଲେଖା ହୋଇଛି “ଅଲ୍ ଇଣ୍ଡିଆ ରେଡ଼ିଓ କଟକ” । ଉପରେ କାହାର ଏକ ଦସ୍ତଖତ୍ । ଚିଠି ଭିତରେ ସ୍ନେହନ ଡାଇରେକ୍ଟରଙ୍କ ପାଇଁ ଦସ୍ତଖତ କରିଛନ୍ତି ଶ୍ରୀ ବଳଦେବ ମିଶ୍ର । ଭାବିଲି ବଡ଼ ବିଶ୍ୱସ୍ତ କର୍ମଶୂଳ, ଡାଇରେକ୍ଟର ପାଇଁ ସବୁ ନିନ୍ଦାତକ

ବୋହୂବା ଲଗି ବଳଦ ପରି ନିଜ ବେକ ଦେଖେଇ ଦେଇଛନ୍ତି । ତଥାପି ବିଶ୍ୱାସ ହେଉ ନଥାଏ । ବୋଧହୁଏ କେହି ଖେତଡାମି କରି ମଜା ଦେଖିବା ପାଇଁ ଏମିତିଆ ବଦମାସିଆ ଚଠି ଟାଏ ଲେଖିଛି । ଚଠିର ମୁଣ୍ଡକୁ ଗୁଞ୍ଜିଲି ନମ୍ବର ପଡ଼ିଛି—୧(୨)/୮୦-ଏ-ଆର, ତା ୧୯-୪-୮୦ । ସବା ଉପରେ ଲେଖା ହେଇଛି—ଭାରତ ସରକାର, ଆକାଶବାଣୀ, କଟକ, (ଏ.ଆର. ଯୁନିଟ) ଡାହାଣ ଉପର କଣରେ (୧୭) ଲେଖାଅଛି । ସବୁକିଛି ଜଳ ଜଳ ହୋଇ ଦିଶିଲା । ଭାରତ ସରକାରଙ୍କୁ ଲକ୍ଷ୍ମୀ, ଅପଦସ୍ତ୍ର କରାଇବା ପାଇଁ ଏ ଚଠି ଏକ ଅଭୂତ ପଦ୍ଧତି । ଯିଏ ପଢ଼ିବ କହିବ— “ହେଉ, ଭାରତ ସରକାର ପୁଣି ଏମିତିଆ ଗୋବା ନା । ଏମିତିଆ ଚଠି ଟାଏ ଲେଖିଲେ କେମିତି ? ବହୁ ଭାବ ଚିନ୍ତା ସ୍ଥିର କରିନେଲି—ନାଃ ଭାରତ ସରକାର ଗୋବା ଦୁହନ୍ତି । ସେ ଏସବୁ ବିଷୟରେ ନାକ ପୁରେଇବେ କାହିଁକି ? କିନ୍ତୁର ଗଜକୁ ପକଡ଼ିଲା ପରି ନିର୍ବାଚନ କିନ୍ତୁର ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ନାକକୁ କାମୁଡ଼ି ଧରିଛି । ସେଥିରେ ସେ ଛଟପଟ । ଆକାଶବାଣୀଟା ପାତାଳବାଣୀ ହୋଇଗଲେ ତାଙ୍କର ଯାଏ ଆସେ କେତେ । ବଳଦେବ ମଣ୍ଡକୁ ବି ଦୋଷ ଦେବା ଠିକ୍ ହେବନି । ସେ ସ୍ତେସନ ଡାଇରେକ୍ଟରଙ୍କ ହୁକୁମ ପାଳିବା ଲୋକ । ନିଜ ମନକୁ ସେ କିଛି କରି ନ ପାରନ୍ତି । ତେବେ ଅସଲ ପଞ୍ଜବବାଜ ଲୋକ ହେଉଛନ୍ତି ସ୍ତେସନ ଡାଇରେକ୍ଟର । ଆମୋନିଆ ସଲଫେଟ ଲଗା ହୋଇଥିବା ତାଙ୍କ ମସ୍ତିକରୁ ଏହି ଚଠି ଉତ୍ପଳିଛି । ମନେ ମନେ ବଧେଇ ଦେଇ କହିଲି—‘ସାବାସ କଟକ ସ୍ତେସନ ଡାଇରେକ୍ଟର ।

ଚଠିଟି ହେଲା—ପ୍ରଗୁରତ ପ୍ରୋଗାମ୍ ଶୁଣି ତା ଉପରେ ସ୍ୱାୟ ମତଦାନ ଦେବାର ଏକ ଫର୍ମ । ଫର୍ମରେ ପ୍ରଶ୍ନ ଅଛି, ତାର ଭନଟି ଉତ୍ତର ଅଛି । ଯେଉଁ ଟା ଗ୍ରୋତାର ମନକୁ ପାଇବ ସେହିଟିରେ ଗୋଟିଏ ଟିକ୍ ଚିହ୍ନ ସେ ଦେବେ । ପ୍ରଶ୍ନଗୁଡ଼ିକର ଏଇ ଭନଟି ଉତ୍ତର ଛଡ଼ା ଚତୁର୍ଥ ଉତ୍ତର ଯେପରି ସ୍ୱୟଂ ଗଣେଶ ବା ସରସ୍ୱତୀ ଦେଇ ପାରିବେ ନାହିଁ ।

। ଡ୍ରବ୍ ଏ ଚଠି ସହ ଗୋଟିଏ ଉତ୍ତର ପଠେଇବା ପାଇଁ ମାହାସୁଲ ଅଲେଖା ଏକ ଲମ୍ବାପା ଖେସା ହୋଇଛି । ତା ଉପରେ ଲେଖାଯାଇଛି “ସ୍ତେସନ ଡାଇରେକ୍ଟର, ଅଲଭଣ୍ଡ ଆ ରେଡ଼ିଓ କଟକ-୧୫୦୫୧ ।

ତେଣୁ ଅସଲ ନାଟର ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ ଯେ ଏହି ସ୍ଥେସନ ଡାଇରେକ୍ଟର
ତାହା ସନ୍ଦେହ କରିବାର ଅବକାଶ ଆଉ ରହିଲା ନାହିଁ । ସେ ଯେ ଜଣେ
ବିଚକ୍ଷଣ ବିପ୍ଳବଶୀଳ ବ୍ୟକ୍ତି ତାହା ମଧ୍ୟ ସାବୁର ହୋଇଗଲା । ଖାଇସାରି
ମୁହଁ ଧୋଇବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସେ କଅଣ ଖାଇଥିଲେ ତାହା ବୋଧହୁଏ
ଭୁଲି ଯାଉଥିବେ ବୋଲି ଆମର ସନ୍ଦେହ ହୁଏ ।

ମନ ଭିତରେ ପୁଣି ଦାଣ୍ଡିହେଲା ସ୍ଥେସନ ଡାଇରେକ୍ଟର
ଅଜାଣତରେ ଏ ଚିଠି ଲେଖିଛନ୍ତି କି ଜାଣିଶୁଣି ଅଛା ନକଲ କରିବାକୁ
ଲେଖିଛନ୍ତି । ଅଧ ପକ ଜୟକୃଷ୍ଣ ମିଶ୍ର ସ୍ୱର୍ଗାବେଷ୍ଟଣ କରିଥିବା କଥା
ତାଙ୍କର କେନ୍ଦ୍ର ଅର୍ଥାତ୍ କଟକ ଆକାଶବାଣୀ କେନ୍ଦ୍ରରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ
ହୋଇଛି ମାତ୍ର କେଇମାସ ତଳେ । ହେଲା ପଛେ ଡାଇରେକ୍ଟର
ସାହେବ ଜଣେ ଗଞ୍ଜେଇ ପ୍ରିୟ ଗ୍ରେଳା ମହାଦେବ, କଥାଟି କୁ ଭୁଲିଗଲେ ।
ଏ ଚିଠି ଲେଖା ହେଲାବେଳେ ଅନ୍ୟମାନେ ତ ତାଙ୍କୁ ନିଶ୍ଚୟ ବତାଇ
ଦେଇଥିବେ—“ଆହେ, କାହା ପାଖକୁ ଚିଠି ପଠଉଛ ? କ’ଣ ମନେ
କାହିଁକି ଅଧ୍ୟାପକ ଜୟକୃଷ୍ଣ ମିଶ୍ରଙ୍କର କେତେ ମାତ୍ର ତଳେ ସ୍ୱର୍ଗବାସ
ହୋଇ ଯାଇଛି ? ଲୋକେ ତମକୁ ଆପୁଲି, ଗଞ୍ଜୋଡ଼, ମଦୁଆ ବୋଲି
କହିବେ ସିନା ! ଭଲ ମଣିଷଟା ଏ ହୋଇ ଏମିତିଆ ଦାମିକା ପଦବୀ ସବୁ
ପକେଟରୁ ପଇସା ଦେଇ କଣିବା ପରି ହେବ ସିନା !” ଏଥିରୁ ସ୍ପଷ୍ଟ
ବୁଝାପଡ଼ିଛି ସ୍ଥେସନ ଡାଇରେକ୍ଟର କାହାକୁ କିଛି ନ ଜଣାଇ ନିଜେ
ପଠେଇଛନ୍ତି । ମୁଣ୍ଡ ଭିତରେ ଦଣ୍ଡାତକଟା ଏତେ ବେଶି ହୋଇଗଲା ଯେ
ମୁଁ ଧୀରେ ଧୀରେ ଅଜ୍ଞାନ ହୋଇଯାଇ ଟଳି ପଡ଼ିଲି ।

କିଛି ସମୟ ପରେ ମୁଁ ଦେଖିଲି ଯେ ମୁଁ ଟେବେଲେ ଯାଇ
ଗୋଟାଏ ବିରାଟ ପାଦଶାଳୀ ଅଞ୍ଚଳରେ ପଡ଼ିଥିଲି । ପଟଟା ବରଗଡ଼ି
ଦୋଡ଼େଇ ହୋଇପଡ଼ି ଚକ୍ ଚକ୍ କରୁଛି । ପଟଟା ହିମ ଲୟ ବୋଲି
ଚିହ୍ନି ପାରିଲି, ହାତରେ ଡାଇରେକ୍ଟରଙ୍କ ଚିଠି ଥାଏ । ମନରେ ଭାବୁଥାନ୍ତି
ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଏହି ପଟଟା ଉପରେ ଚଢ଼ି ସ୍ୱର୍ଗକୁ ଯାଇଥିଲେ । ମୁଁ ମଧ୍ୟ
ଏଇବାଟେ ସ୍ୱର୍ଗକୁ ଯାଇ ସ୍ୱର୍ଗବାସୀ ଅଧ୍ୟାପକ ଜୟକୃଷ୍ଣ ମିଶ୍ରଙ୍କୁ ଚିଠିଟା
ଦେଇଦେବି । ଏଥିରେ ସ୍ଥେସନ ଡାଇରେକ୍ଟର ଖୁସ୍ ହୋଇଯାଇ

ମୋତେ ଏକ କଣ୍ଠଶିଳ୍ପୀ ଭାବରେ ମୁକ୍ତଶ୍ରମ କରାଇ ଦେବେ । ମୁଁ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କର କୃପାପାଇ ହରଦମ ଗଜଲ, ଘୋଡ଼ାଲ, ଖେପୁଲ, ବାପୁଲ, ଧୁପଦ, ଝୁପଦ ବୋଲି ବୋଲି ଶ୍ରୋତାମାନଙ୍କୁ ବେହାଲ କରିଦେବି । କିଛି ଦୂରରେ ହଠାତ୍ ଏକ ଧଳା ହାଞ୍ଜ ଦେଖିଲି । ତାର ଗୁଡ଼ାଏ ଥୋଡ଼ । ସେ ଯେ ଐଶ୍ବର୍ୟ ଏତକ ଜାଣିବା ଆଉ ବାକି ରହିଲାନି । ତଟାପଟ ପଇତାରୁ ଖିଏ ଛୁଣ୍ଡେଇ ଚିଠିଟାକୁ ଗୁଡ଼େଇଦେଲି । ପାଦ ଚିପି ଚିପି ହାଞ୍ଜ ପଛକୁ ଯାଇ ଲଙ୍ଗୁଡ଼ରେ ଟେଟା ବନ୍ଧିଦେଲି । ହାଞ୍ଜ ଲଙ୍ଗୁଡ଼ର ମଣିଷ ହାତ ବାଜିବାମାତ୍ରେ ସେ ତମକପଡ଼ି ଫେଁଏଁ କରି ଏକ କାନପଟା ଶବ୍ଦ କରି ରକେଟ୍ ପରି ଉପରକୁ ଖେପିଯାଇ ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଗଲା । ଏଥରକ ମୁଁ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ହୋଇ ବସି ଶୁଣିଲି... ଚିଠିଟା ଐଶ୍ବର୍ୟ ଲଙ୍ଗୁଡ଼ରେ ବନ୍ଧା ଥିବାର ଦେଖିଲେ ଇନ୍ଦ୍ର ସେଇଟାକୁ ଫିଟେଇବେ ଆଉ ଅଧ୍ୟାପକ ଜୟକୃଷ୍ଣ ମିଶ୍ରଙ୍କ ନାମ ଦେଖି ତାଙ୍କୁ ଦେଇଦେବେ । ମିଶ୍ର ମଧ୍ୟ ଚିଠିର ଉତ୍ତର ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଲେଖି କେଉଁ ବାଟେ ହେଲେ ପଠାଇବେ ।

ଏଣୁ ତେଣୁ ଏମିତି ଭାବ ଲାଗିଥାଏ । ହଠାତ୍ ଗୋଟାଏ ଡେଲ ମୋ ପିଠିରେ ଗାବୁ କରି ପଡ଼ିଲା । କିଏ ପକାଇଲା ବୋଲି ଚାହିଦାକୁ ଚାହିଁ ତେଲଟାକୁ ଗୋଟେଇଲି । ଦେଖିଲି, ସେଥିରେ ଗୋଟାଏ ଚିଠି ଗୁଡ଼ା ହୋଇ ବନ୍ଧା ହୋଇଛି । ତରତର ହୋଇ ଫିଟେଇ ଦେଖିଲି ଚିଠିଟା ସ୍ୱର୍ଗପୁରରୁ ଆସିଛି, ଲେଖିଛନ୍ତି, ଖୋଦ ଅଧ୍ୟାପକ ମିଶ୍ର । ଅସ୍ତବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ପଢ଼ି ପକେଇଲି । ସେଥିରେ ଲେଖାଥିଲା—

“ସ୍ନେହନ ଉରେକ୍ତର ସାହେବ—ହାଞ୍ଜ ଲଙ୍ଗୁଡ଼ ମାଧ୍ୟମରେ ମୋ ପାଖକୁ ପ୍ରେରିତ ଆପଣଙ୍କ ପତ୍ରଟି ପାଇଲି । ଆପଣ ବୋଧହୁଏ ନିଜ ଅପକର୍ମଗୁଡ଼ାକ ଶୀଘ୍ର ଶୀଘ୍ର ଭୁଲି ଯିବା ପାଇଁ ବ୍ରେନ୍ ଡ୍ରାସ ପିଲ୍ ବା ଭୁଲିଯିବା ପାଇଁ ବଟିକା ଏ ଓଲ ସେ ଓଲ ପଚାରିଛନ୍ତି । ଲେଖାଏଁ ଶହେଟା ବଟିକା ଖାଉଛନ୍ତି । ଅପକର୍ମଗୁଡ଼ାକୁ ଭୁଲିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ କେତେକ ଭଲ କର୍ମ ମଧ୍ୟ ଭୁଲି ଯାଉଛନ୍ତି । କଳାର ପୂଜାର୍ଥ ହୋଇ ଆପଣ ଯେପରି କଳାର ପୂଜା ଚଳେଇଲେଖି ତାହା ଏକପ୍ରକାର ଆତଙ୍କ ସୃଷ୍ଟି କରିଛି । କେଉଁଟା କଳା, କେଉଁଟା କଳା ତାହା ବାରିବାର

ଶମତା ଆପଣ ହରେଇଛନ୍ତି । ମୁଁ ସ୍ୱର୍ଗକୁ ଆସିବା ପରେ ପରେ ତୁମେ
 ସ୍ଥେସନରେ ଶୋକସତ୍ର କରେଇଲ, ମୋର ସ୍ମୃତିତର୍ପଣ କଲ । ସ୍ଥେସନରୁ
 ସବ୍‌ମୋଟ ୯ ଲିଟର ଲୁହ ବୁଝାଇଲ । କାନ୍ଦଣାରେ ସ୍ଥେସନର ଗୁଡି
 ଦୋହଲେଇ ଦେଲ । ଅଥଚ ଦିନ କେଇଟାରେ ମୁଁ ସ୍ୱର୍ଗରେ କି ମର୍ତ୍ତ୍ୟରେ
 ଅଛି ସବୁ ଭୁଲିଗଲ ? ନଭୁଲି ଥିଲେ ଏପରି ଚିଠି ଦେଲ କେମିତି ?
 ବୋଧହୁଏ ଥିବା ନକଲ ଖେଳିବାକୁ ଏମିତିଆ ଚିଠିଟାଏ ଦେଲ । ତୁମେ
 ମୋ ନାତି ବୟସର । ମନେ ହେଉଛି ଅଜାକୁ ଥିବା କରିଛ । ତୁମେ
 କଅଣ ଖବର ପାଇନ ଯେ ଇନ୍ଦ୍ର ତମ ସ୍ଥେସନର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରେ
 ବିରକ୍ତ ହୋଇ ସ୍ୱର୍ଗପୁରୀରେ ତାହା ନିଷିଦ୍ଧ କରି ଦେଇଅଛନ୍ତି । ତେଣୁ
 ତୁମ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଆମେ ଶୁଣିବୁ କିପରି ? କୃଷ୍ଣ ପାଣ୍ଡେ ମୋ କଡ଼
 ବଖରରେ ଅଛନ୍ତି । ସେ ତାଙ୍କର କରୁଣ ଅନୁଭୂତିସବୁ ମୋତେ କହିଛନ୍ତି ।
 ସେ ଥିଲେ ଓଡ଼ିଶାର ସବୁଶ୍ରେଷ୍ଠ ହାସ୍ୟ କଳାକାର । ଦୁଇକୋଟି ଓଡ଼ିଆ
 ତାଙ୍କୁ ହୃଦୟ ଭିତରେ ବାନ୍ଧି ରଖିଥିଲେ, ତାଙ୍କୁ ଚିହ୍ନିଥିଲେ । ଚିହ୍ନି
 ପାରିଲେ ନାହିଁ ତମ ସ୍ଥେସନ କର୍ମକର୍ତ୍ତାମାନେ । ଯେଉଁ ଗାଆଁଗହଳ
 ବିଭାଗ ଓ ହାସ୍ୟନାଟକ ବିଭାଗରେ ସେ ଦୁଇକୋଟି ଓଡ଼ିଆଙ୍କୁ ଆନନ୍ଦରେ
 ବିଭୋର କରି ଦେଇ ପାରୁଥିଲେ ତାଙ୍କୁ ତୁମର ଜଣେ କିଏ ଭାଇ ନାନା
 ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ର କରି, ଈର୍ଷାନ୍ୱିତ ହୋଇ, ସ୍ଥେସନରୁ ଅବସର ନାଆଁରେ
 ତଣ୍ଡିଆ ଦେଇ ବିଦାୟ କରିଦେଲେ । ଗାଲୁମାଲୁ କରି କହିଲେ ତାଙ୍କର
 ବୟସ ହୋଇଗଲା । ତାଙ୍କ ବୟସ ସଦୃଶ ତୁମର ସମ୍ବନ୍ଧ କଅଣଥିଲା ? ସମ୍ବନ୍ଧ
 ଥିଲା ତାଙ୍କ କଳା ସହିତ । ତାଙ୍କ କଳାର ତ କିଛି ହେଲେ ଉପାଦେୟତା
 କିମି ନଥିଲା । ସେ ସ୍ୱର୍ଗବାସୀ ହେବାଯାଏ ତାଙ୍କ କଳାରେ ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କୁ
 ମଜେଇ ରଖିଥାଆନ୍ତେ । ପହଲେ ତାଙ୍କ ଗାଆଁଗହଳ ବିଭାଗ ବନ୍ଦ
 କରିଦେଲ । ଜଣେ ଉଚ୍ଚକୋଟୀର ବିଜ୍ଞାନକୁ ଜୋତା ସିଲେଇ କାମରେ
 ଲଗେଇଲ । ତା'ପରେ ହଲ୍‌ରୁ କରିଦେଲ । ନିଜ କଳାପ୍ରେମର ବଢ଼ିଆ
 ପରିଚୟ ତମ ସ୍ଥେସନ ସେତେବେଳେ ଦେଇଥିଲା । ଏବେ ତୁମ ପାଳି
 ପଡ଼ିଛି । ତୁମେ ବି ସେଇ ଗୋଟିଏ ଲୁଉର ମଞ୍ଜି । ତୁମେ ସେଇ କାମ
 କରିବନି ତ ଆଉ କିଏ କରିବ । କୃଷ୍ଣ ପାଣ୍ଡେଙ୍କ ଯୋଡ଼ି ଘାନବନ୍ଧୁଙ୍କୁ
 ତୁମେ ଏବେ ସେହିପରି ସ୍ଥାନାନ୍ତରଣ କରିବାରେ ଲାଗିଛ । ଘାନବନ୍ଧୁ

ପିଲା ବୟସରୁ ହାସ୍ୟ-ଅଭିନୟରେ କୃଷ୍ଣ ପାଣ୍ଡେଙ୍କ ସମକକ୍ଷ ଥିଲେ । ଗାଆଁ ଗହଳରେ ଦୁହେଁ ହାସ୍ୟର ଜୁଆର ଛୁଟେଇ ଦେଉଥିଲେ । ଯେଉଁ ଦିନ ଜଣେ ବାଦ୍ ପଡ଼ି ଯାଉଥିଲେ ସେଦିନ ହାସ୍ୟ ଜୁଆରରୁ ଅଧେ କମି ଯାଉଥିଲା । ଏବେ ତାଙ୍କର ଉପରେ ତୁମେ ଦାଉ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ । ସେ ଜଣେ ଉଚ୍ଚକୋଟୀର କଳାକାର ନୁହଁନ୍ତି ବୋଲି ତାଙ୍କ ମୁହଁ ଉପରେ କହୁଛ । ତୁମେ ଯଦି ପ୍ରକୃତରେ କଳାପ୍ରେମୀ ହୋଇଥାଆନ୍ତ ତେବେ ଏପରି କହିବାକୁ ତୁମ ତୁଣ୍ଡ ପୁଣି ଲେଉଟନ୍ତା ! ତମ କଳାପ୍ରେମକୁ ଧକ୍କା ! ଘାନବନ୍ଧୁ ଜଣେ ହାସ୍ୟ ଅଭିନେତା । ତାଙ୍କୁ ତୁମେ ହାସ୍ୟ ଅଭିନୟରେ ସ୍ଥାନ ନଦେଇ ବାସ୍ତବ କରବ କେଉଁ ଗଛରେ କେଉଁ ସାର କେତେ ପରିମାଣରେ ଦେଲେ ଭଲ ହେବ ତାହା କହିବାକୁ ? ଏଥିରେ ତାଙ୍କର କଳା ନୈପୁଣ୍ୟ ଫୁଟିବ କୁଆଡ଼ୁ ?

ତୁମେ ଯଦି ଜଣେ ସଜ୍ଜୋଟ କଳାପ୍ରେମୀ ହୋଇଥାନ୍ତ ତେବେ ଗୋଟିଏ ନିଶ୍ଚୟ କଳାକାରକୁ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ନଥାନ୍ତ ! ସେଇ ଘାନବନ୍ଧୁ ପରା ଓଡ଼ିଶା ଥିଏଟରର୍କରେ ଥାଇ ଦର୍ଶକମାନଙ୍କ ମନକୁ ମସରୁଲ କର ରଖିଥିଲା । ତମର ପାଖରେ ସେ ଆଜି ଏଡ଼େ ହେୟ ହୋଇଗଲା ! ତୁମେ ତ ଓଡ଼ିଆର ‘ଓ’ ଅକ୍ଷର ଜାଣିନ, ଓଡ଼ିଆର ଗୁଳିଚଳନ, ଶବ୍ଦମାତ୍ର, ସଂସ୍କୃତି ବିଷୟରେ ଏକାବେଳେକେ ଅନଭିଜ୍ଞ, ତୁମେ ଖାଣ୍ଟିଲେଇ ଚାହିଁବ କୁଆଡ଼ୁ ? ତମ ଷ୍ଟେସନରେ ଦଳେ ଯେଉଁ କାନ ଫୁସ୍ ଫୁସିଆ ଅଛନ୍ତି, ସେମାନେ ନିଜ ସ୍ଵାର୍ଥ ପାଇଁ ପରର ଅନିଷ୍ଟ କରିବାକୁ ସର୍ବଦା ବ୍ୟଗ୍ର । ସେହିମାନେ ହେଉଛନ୍ତି ତୁମର ପାଲରୁଣ୍ଡା ମନ୍ତ୍ରୀ । ସେହିମାନଙ୍କ କାନଫୁସି କଥାରେ ତୁମେ ଷ୍ଟେସନ ଚଳାଇବ । ଷ୍ଟେସନର ଅବସ୍ଥା ଯାହା ହେବ ତାହା ମା’ ଶଙ୍ଖେ ଜାଣନ୍ତି । ଘାନବନ୍ଧୁଙ୍କୁ ହାସ୍ୟରସାତ୍ମକ ନାଟକରେ ପାଟ ଦେଇ କେବେ ଦେଖିଛ କି ତାଙ୍କ ପ୍ରତିଭା ? ତମ ନାଟକ ବିକ୍ଷରକୁ ସମୀକ୍ଷା କରିବା ଅର୍ଥ କମ୍ପକରୁ ବାଲ ବାଛୁବା । ତାକୁ ଶୁଣିଲେବେଳେ ଜଣାଯାଏ ଯେମିତିକି ଜାହାଜରୁ ସହ୍ୟ ଓହ୍ଲାଇଥିବା ଦଳେ ହାଡ଼ ଇ ରାଜାରେ ଅଭିନୟ କରୁଛନ୍ତି । ଅଭିନୟ ଭିତରେ ଖଣ୍ଡିଆ ଇଂରାଜୀର ପ୍ରଚୁର୍ଯ୍ୟ ବେଶ୍ ଜଣେଇ ଦିଏ ଯେ ନାଟକ ଲେଖକର ଓଡ଼ିଆ କିଂରାଜୀ କେଉଁଥିରେ ଜ୍ଞାନ ନାହିଁ । ଗୋଟିଏ ପ୍ରବନ୍ଧ ପାଇଁ ତୁମେ

ଯେଉଁ ପରି ଚିଠି ଲେଖିଲ ନାଟକ ପାଇଁ ସେହିପରି ଚିଠି କେବେ ଲେଖିଛ କି ? ମୋଟ ଉପରେ ତୁମର ପ୍ରକୃତ କଳାକାରମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଆଦର ନାହିଁ । ଯିଏ ତେଲ ପିମ୍ପା ନେଇ ତୁମ ପାଖକୁ ଯିବ ତୁମ ଦୃଷ୍ଟିରେ ସେ ଅଭିଳ ନମ୍ବର କଳାକାର ।

ତୁମେ ଯେଉଁ ଚିଠି ପଠେଇଛ ମତଦାନ ପାଇଁ, ତାହା ପ୍ରକୃତ ମତଦାନ ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଥିଲା ପରି ଜଣାଗଲା ନାହିଁ । ବରଂ ତାହା ଏକ ପରୀକ୍ଷା ପ୍ରଶ୍ନରେ ହିଁ କି ନାହିଁ ଲେଖିବା ପରି ହୋଇଛି । ଆମ ମନରେ ଉକ୍ତି ମାରିଥିବା ସବୁ ମତାମତ ଆମେ ସେ ଚିଠିରେ ଦେଇ ପାରିବୁ କି ?

ତମ ଆଗରୁ ଅନେକ ଅଣପ୍ରତିଭା ସ୍ତୋତ୍ର ଡାଇରେକ୍ଟର ହୋଇ ଆସିଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ଭିତରୁ ଅନେକ ପ୍ରତିଭାମାନଙ୍କ ମନକୁ କଣି ନେଇଛନ୍ତି । ସେ ଚାଲିଗଲା ବେଳେ ସ୍ତୋତ୍ର କର୍ମରୂପମାନଙ୍କ ଆଖିରୁ ଲୁହ ଝରିଛି । ତୁମେ ସେମିତିଆ ଡାଇରେକ୍ଟର ଟରଟାଏ ହୁଏ । କଳାକାରମାନଙ୍କୁ ଚିହ୍ନିବ କୁ ଚେଷ୍ଟା କର । ଏମିତି ଉପର ଠାଉରଥା ଚିଠିଟାଏ ପଠେଇ ଦେଇ ନିଜ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଶେଷ ହେଲା ବୋଲି ଭାବ ନାହିଁ ।

ତୁମର

ଗୁଣସନ୍ତ

ଜୟକୃଷ୍ଣ ଦେବ, ସ୍ୱର୍ଗପୁର ।

ଚିଠିଟି ମୁଁ ନିଜେ ନେଇ ଆକାଶବାଣୀକୁ ଗଲି । ଦଶ ପ୍ରତିଭା ନଦିଆ ମହାନ୍ତିଙ୍କୁ ଦେଖିଲି । ସେ ଛୁଆ ଖେଳେଇବାରେ ବ୍ୟସ୍ତ । ତାଙ୍କ ଆନନ୍ଦ ଓ ଖେଳ ଭାରି ଭଲ ଲାଗିଲା । ପୁଣି ଦେଖିଲି ବ୍ରଜମୋହନ ମହାନ୍ତି ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଧରି ଖାଲି ମନ୍ଦିରବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି—“ନା କ’ଣ, ଆପଣ କ’ଣ କହୁଛନ୍ତି କହନ୍ତୁନା ।” ମୋତେ ସେମିତି କହିବାରୁ ମୁଁ ସାପ୍ ସାପ୍ ବଢେଇଦେଲି—“ଏଇ ନାମରେ ଗୋଟାଏ ବହି ପ୍ରସ୍ତୁତ ଭଲ ହେବ ।” ତା’ପରେ ଉଣି ଉଣି ନାଟକ ହେଉଥିବା ଆନକୁ ଗଲି ।

ନାଟକ ଭଲ ଲାଗୁଥିଲା । ହେଲେ ସମସ୍ତେ ମଝିରେ ମଝିରେ ଯେଉଁ
 ଇଂରାଜୀ ଷ୍ଟେସେଇ ପଢ଼ାଉଥିଲେ ସେଇଟା ବିରକ୍ତିକର ଜଣାଗଲା । ସିଧା
 ସେଠୁଁ ଗଲି ଡିରେକ୍ଟର ସାହେବଙ୍କ ପାଖକୁ ସେ ଭାରି କଢ଼ା ହାକିମବୋଲି
 ଶୁଣିଥିଲା । ତାଙ୍କୁ କୁଣ୍ଡିସ କରି ଚିଠିଟା ଦେଲା । ଚିଠି ପଢ଼ି ସାରି ସେ
 ମୋ ଆଡ଼େ ଚାହିଁ ଗଢ଼ୁ ମାଡ଼ୁ ଅପାଡ଼ୁ ପାମ୍ପୁଡ଼ ବୋଲି ଶିଙ୍କାରି ମିଙ୍କାରି
 ହେଲେ । ଜଣେ ପାଠିକର ମୋତେ କହିଲେ “ପଲେଇ ଆସ, ପଲେଇ
 ଆସ ସେ ଭୈରବୀ ଗଗରେ ଅଳାପ କରୁଛି, ତୁମ ପିଠିରେ ଏହିକ୍ଷଣି
 ଡୁବିତାବଲା ବଜେଇବ ।” ସତକୁ ସତ ସେ ସେଇଆ ଆରମ୍ଭ
 କରିଦେଲା । ମୁଁ ହାଉ ହାଉ କରି ଉଠିଲି । ଅବେଳାରେ ବିଳି ବିଳି
 ହେଉଥିବା ଦେଖି ମୋତେ ଜଣେ ହଲେଇ ଉଠେଇ ଦେଲା ।

ମୁଁ ଚେତାପାଇ ଭାବିଲି କି ଅଜବ ସ୍ୱପ୍ନଟାଏ ହୋ ଛୁ...ଛୁ...

ଭସ୍ମୋଦ୍ଧାନ କାଳଜ

“ସାର୍ ! ଏ କଲେଜରେ ମୋତେ ନାଆଁ ଲେଖାଇବାକୁ ଅନୁମତି ଦିଅନ୍ତୁ, ଯଦି ତାହା ସମ୍ଭବ ନ ହୁଏ ତେବେ ଅନ୍ତତଃ ଦରୋଇ ଭାବରେ ପରୀକ୍ଷା ଦେବାକୁ ଅନୁମତି ଦିଅନ୍ତୁ ।”

ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ଅତି ସତର୍କତାର ସହ ଆଗନ୍ତୁକର ପାଦରୁ ମୁଣ୍ଡଯାଏ ଆଖି ବୁଲାଇ ନେଲେ । ପେଣ୍ଟିଙ୍ଗ ବଲକୁଲ୍ ନଳିଆ ନୁହେଁ, ସାମାନ୍ୟ ଟିକିଏ ହରୁକା ହୋଇଛି । ଭାବିଲେ ଯୁବକଟା ନଳିପେଣ୍ଟିଙ୍ଗ ଏ ଆଗେଇ ଯାଇଥିଲା, ବୋଧହୁଏ ଟିକିଏ ପଛେଇ ଯାଇଛି । ମୋଜାରେ ଖେ ସା କୁଣ୍ଡ ନାହିଁ । ଥିଲେ ରେ ଟାଏ କଡ଼ର ଅଣ୍ଟି ପାଖରେ କୁଣ୍ଡର ମୁଠା ଥିବା ହେତୁ ଟିକିଏ ଉଠି ଦିଶୁଥାନ୍ତା । ଟେବୁଲ୍ ଉପରକୁ ଝୁଙ୍କି ପଡ଼ି ଯୋଡ଼ାକୁ ଚାହିଁଲେ—ତାହା ରୁଚୁକା ବଦନା ନୁହେଁ । ଛୁଇଁଟା ପୂର୍ବ ମିଲିଟାରି ଛୁଇଁ । କାରି ହାଡ଼ିଟା ଦିଶୁନି । ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟଟା ସାଧାରଣରୁ ଉଠିରେ । ଉଲଗ୍ନ ବାହର ବଳିଷ୍ଠ ମାଂସପେଶୀ ମାଲବର ଶିର ପରିଚୟ ଦେଉଛି । ଶୁଦ୍ଧପଦ ଲମ୍ବ କଲି ଓ ଗୁଣ୍ଡୁଣିଆ ନିଶା ଥିଲେ ବି ମୁହଁର କମଳାୟତା ପୂର୍ବପୂର୍ବ ନଷ୍ଟ ହୋଇନି । ମସ୍ତକ କୁଞ୍ଚିତ କେଶ ।

ଉଚ୍ଚ କର୍ଣ୍ଣପକ୍ଷଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ତାଙ୍କ ମୁଣ୍ଡରେ ଉଠି ମାରୁଥିବା ସହାନୁଭୂତିକୁ କାଠେ ପକାଇଲା । କୋମଳ ସ୍ୱରରେ ସେ କହିଲେ—
ଦେଖ ଯୁବକ, ମୁଁ ନାଗୁର । ଆମ କର୍ଣ୍ଣପକ୍ଷ ଦରୋଇ ଛାତ୍ରମାନଙ୍କୁ ଆମ କଲେଜରେ ପରୀକ୍ଷା ଦେବାପାଇଁ ସୁଯୋଗ ଦେବାଲାଗି ପୂର୍ବପୂର୍ବ ନିଷେଧ କରି ଦେଇଛି ।

--ସାର୍ କାରଣ ?

—ସବୁ କଲେଜରେ ଅନୁସନ୍ଧାନ ଫଳରେ ଜଣାଯାଇଛି ଯେ ସବୁପ୍ରକାର କଲେଜ-ବିଶୃଙ୍ଖଳା ମୂଳରେ ରହିଛନ୍ତି ଘରୋଇ ଭାବରେ ପରୀକ୍ଷା ଦେବାକୁ ଆସିଥିବା ପରୀକ୍ଷାର୍ଥୀମାନେ । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କପି କରିବା ସେମାନଙ୍କ ଜନ୍ମଗତ ଅଧିକାର । ଏଥିରେ ବାଧା ଦେଉଥିବା ଅଧ୍ୟାପକମାନଙ୍କ ଉପରେ ଆକ୍ରମଣ କରି ସେମାନଙ୍କୁ ଦରମା ବା ପୁରା ମାରିଦେବା ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କ ମୌଳିକ ଅଧିକାରର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ । ଅଧ୍ୟାପକ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କଲେଜ ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀଙ୍କ ପ୍ରତି ଅସୌଜନ୍ୟ ବ୍ୟବହାର ଓ ଇଚ୍ଛାତ ସେମାନଙ୍କର ସହଜାତ ପ୍ରବୃତ୍ତି । ଶିକ୍ଷାପ୍ରତି ସେମାନଙ୍କର ତିଳେହେଲେ ଆଗ୍ରହ ନାହିଁ କି ଆନୁଗତ୍ୟ ନାହିଁ । ‘ବ୍ରାଣ୍ଡିଶ୍ଟ୍ର ମକ୍ଷିକାଃ’ ନ୍ୟାୟରେ ଗଣ୍ଡଗୋଳ, ବିଶୃଙ୍ଖଳା, ବିଭ୍ରାଟ ସେମାନଙ୍କର ଏକମାତ୍ର ଲକ୍ଷ୍ୟ । ଏଣୁ ଶିକ୍ଷାନୁଷ୍ଠାନମାନଙ୍କରୁ ସେମାନଙ୍କୁ ଦୂରେଇ ରଖିବାକୁ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଏପରି ପଦକ୍ଷେପ ନେଇଛନ୍ତି, ଏହା ସ୍ୱାଭାବିକ କଥା ।

—ସାର୍, ଯେଉଁମାନେ ଦେବାତ୍ କଲେଜର ନିୟମିତ ଛୁଟି ହୋଇ ପାଠ ପଢ଼ୁଛନ୍ତି ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ଗୋପପୁରର ସଙ୍ଗ ଆଉ ଆମେ କେଇଜଣି ରାଧା ଅସଙ୍ଗ ହୋଇଗଲୁ ?

—ଉତ୍ତ୍ୟକ୍ତ ହୁଅନାହିଁ, ଯୁବକ ! କଲେଜ ଭିତରେ ଯେଉଁମାନେ ଆସିଗଲେ ସେମାନେ କଲେଜ ଶୃଙ୍ଖଳାରେ ଅଭ୍ୟସ୍ତ ହୋଇଗଲେ । ପାଠପଢ଼ାରେ ମନ ଦେଲେ । ବିଶୃଙ୍ଖଳ ପ୍ରବୃତ୍ତି ସେମାନଙ୍କର କମି ଆସିଲା । ବିଶୃଙ୍ଖଳ ଯୁବକମାନେ ସୈନିକ ବା ପୁଲିଶ୍ ସ୍କୁଲ କଲେଜରେ ପଶିଗଲେ କଅଣ ହୁଏ ?

—ସାର୍, ଆମେ ବି କଲେଜରେ ପଶିବାକୁ ବହୁ ଚେଷ୍ଟା ତଳେଇ ବିଫଳ ହେଲୁ । କେହି ଆମକୁ କଲେଜରେ ପଢ଼େଇଲେ ନାହିଁ । ବେକଲେଜିଆ ଆମକୁ କଲୁ କିଏ ?

ଦେଶର ପ୍ରଚଳିତ ପଦ୍ଧତି ଅନୁଯାୟୀ ବେଶି ନମ୍ବର ରଖିଥିବା ଛାତ୍ରଙ୍କୁ କଲେଜ ପ୍ରବେଶର ଅନୁମତି ମିଳିଲା । ନିଜେ ଛାତ୍ରଙ୍କୁ

ପ୍ରବେଶଦ୍ୱାର ବନ୍ଦ କରି ଦିଆଗଲା । ଯେଉଁ ଛାତ୍ରମାନେ କମ୍ ନମ୍ବର ରଖି ପଛୁଆ ହେଲେ ସେମାନଙ୍କୁ ସୁବଧା ଦିଆଗଲା ନାହିଁ । ଯୋଗ୍ୟ ବିଦ୍ୟାର୍ଥୀଙ୍କୁ ନେଉ ନେଉ ସ୍ଥାନ ପୂରଣ ହୋଇଯାଉଛି, ଅଯୋଗ୍ୟମାନଙ୍କୁ ନବାକୁ ଆଉ ସ୍ଥାନ କାହିଁ ? ସରକାର ଯାହା ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଛନ୍ତି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ତାକୁ ମାନ ଚଳିବେ । ପଛୁଆ ଶିଳ୍ପକୁ ଆମେ କୌଣସି ପ୍ରକାର ସାହାଯ୍ୟ କରି ପାରିବୁନି ।

—ସାର୍, ଆମେ ପଛୁଆ ଛାତ୍ରମାନେ କଅଣ ଦେଶର କେହି ନୋହୁଁ ? ନିପାରିଲ ଓ ଅନଗ୍ରସର ସମ୍ପ୍ରଦାୟଙ୍କ ପଛରେ ସରକାର କୋଟି କୋଟି ଟଙ୍କା ଖର୍ଚ୍ଚ କରି ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ପଢ଼ିବାରେ, ଚାକିରି ପାଇବାରେ ସ୍ଥାନ ସଫରସଣ କରୁଛନ୍ତି । ନିପାରିଲ ଛାତ୍ରଙ୍କ ପାଇଁ ସେପରି ବ୍ୟବସ୍ଥା କରୁ ନାହାନ୍ତି କାହିଁକି ? ଆମ ପାଇଁ ସବୁ କଲେଜରେ ସ୍ଥାନ ସଫରସଣ ହେଉ, କିମ୍ବା ଆମ ପାଇଁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର କଲେଜ ସବୁ ଗଢ଼ାଯାଉ ।

—ସେ କଥା ଆମକୁ ନ କହି ମନ୍ତ୍ରୀ, ଏମେଲେମାନଙ୍କୁ କହ । ଆଜ୍ଞା ଯୁବକ, ଏ ପାଠ ନ ହେଲା ନାହିଁ । କାରିଗର ଶିକ୍ଷାନିବୃତ୍ତମାନଙ୍କରେ ପଣ୍ଡନ । ସେଥିରେ ଚାକିରି ନ ମିଳିଲେ ପେଟ ପୋଷିବାପାଇଁ ନିଜର କିଛି ହେଲେ ଧନ୍ଦାଟାଏ କରିପାରନ୍ତି ।

—ସାର୍, ଆଜିକାଲି ଯେଉଁ ଅନୁଷ୍ଠାନରେ ପଣିବାକୁ ଯାଉଛୁ ସେଠା ଦାତ ଲମ୍ବି ଆସୁଛି ଦେବି ଦୁନାର, ଦେବି ତନୁ ଦୁନାର, ସିଂଟାଏ ପାଇବୁ । ନ ହେଲେ ରସ୍ତା ଦେଶ । ଅନୁନୀତ, ତପସିଲଭୁକ୍ତ ଜାତିମାନଙ୍କ ପାଇଁ ସବୁ ପ୍ରକାର ସୁବଧାର ପ୍ରାର୍ଥନାକୁ ଆମେ ଅବଗ୍ୟ ହିଁସା କରୁନୁ । କିନ୍ତୁ ଆମ ଆର୍ଡ଼କ୍ଲାସ ତପସିଲଭୁକ୍ତ ଛାତ୍ରମାନଙ୍କପାଇଁ ସରକାରଙ୍କର କଅଣ କିଛି କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ନାହିଁ ? ଆପଣମାନଙ୍କର ସରକାରଙ୍କୁ ଏ ବିଷୟରେ ପରାମର୍ଶ ଦେବା ଉଚିତ ନୁହେଁ କି ?

—ଏସବୁ ରଜନୀତର ପାଠ, ଆପଣ ରଜନୀତିଜ୍ଞମାନଙ୍କ ପାଖକୁ ଯାଆନ୍ତୁ । ମୋର ସମୟ ଖୁବ୍ କମ୍ ।

ଗୁଣ୍ଡୁଚିନିଗୁଣ୍ଡୁଆ ଯୁବକ ମିଳିଟାରି ଠାଣିରେ ବୁଲିପଡ଼ି, ଧନ୍ୟବାଦ କହି ଅଧସଙ୍କ ଅଫସ ଭିତରୁ ବାହାରିଗଲା । ବାଟରେ ଯାଉ ଯାଉ ଜଣେ ଲମ୍ବାକଲିଆକୁ ଭେଟି ପଶୁଗଲା—ସିଟିଫିଟ୍ ଗୋଟାଏ କୋଉଠି ତୋତେ ମିଳିଲା ?

—ବୁଢ଼ା ନେବାବାଲା, ଦେଲବାଲାଙ୍କ ପିଲପିଟିକାମାନେ ପଣି ନ ସାରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମର ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠୁଛି କୁଆଡ଼ୁ ? ଆମ ଦଙ୍ଗଲଟାଯାକ ବୁଲି ଗୋରୁଙ୍କ ପରି ଯେଉଁ ବିଲରେ ପଶୁଛନ୍ତି ସେଠୁ ହାଉ ହାଉ ରଡ଼ି ଶୁଣି ପଳେଇ ଆସୁଛନ୍ତି ।

—ହୁଁ ! ଯିଏ କ୍ଷମତାକୁ ଗଲ ସେ ନିଜ ଗୋଷ୍ଠୀର ଅଣ୍ଟା, ପିଲପିଟିକା ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଗୋଟାଗୋଟି କରି ସବୁଠି ଥଇଥାନ କରି ଦେଉଛନ୍ତି । ଆମେ କେବଳ ଜଳକା ହୋଇ ରହି ରହିଛୁ । ନା ଏହାର ଗୋଟାଏ କିଛି କିନାସ କରିବା । ଶ୍ରୀ ଅକ୍ଷର ବିବର୍ଜିତ ଟାଉଟରଗୁଡ଼ାକ ବେଶ୍ ଆରାମରେ ଆସ୍ଥାନ ଜମେଇ ବସିଛନ୍ତି । ଯାହା ନାହିଁ ତାହା କରି ପାରୁଛନ୍ତି । ନା—ଆମେ ଆଉ ସେମାନଙ୍କର ଦୟାର ପାତ୍ର ହୋଇ ରହି ପାରିବା ନାହିଁ । ଆମେ ନିଜ ଗୋଡ଼ରେ ଠିଆ ହେବା ।

ଦୁହଁଙ୍କ ଭିତରେ ପରାମର୍ଶ ହୋଇ ଲମ୍ବାକଲିଆଙ୍କର ଗାଆଁ ତୋଟାରେ ଗୋଟାଏ ସଭା ଡକାଗଲା । ନଳପେଣ୍ଠିଆ ବହୁତ ଆସି ଜମିଲେ । ମୁନିଆ ପାଣ୍ଡେଇବାଲା ବି ଉଣା ଆସିଲେ ନାହିଁ । ଗୁଣ୍ଡୁଚିନିଗୁଣ୍ଡୁଆ ସଭାପତି ଓ ସାଥୀ ଲମ୍ବାକଲିଆ ମଙ୍ଗାଦକ ତଡ଼େଦମା, ବନିଗଲେ । ଏକ, ଦୁଇ, ତିନି ହୋଇ ଦଶଜଣ ତଗଡ଼ା ତଗଡ଼ା ହନୁମାନିଆ ସଭ୍ୟଙ୍କୁ ନେଇ ଗୋଟାଏ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ପରଷେଦ ଗଢ଼ାହୋଇ ପରଦିନ କବାଟକଳା ବୈଠକ ବସିଗଲା । ଆଗେ ବିସ୍ତାର କରାଗଲା ଯେ ସମସ୍ତେ ତ ସେମାନଙ୍କୁ ଭାଗା, ଭାଗା ବୋଲି ଡାକୁଛନ୍ତି । ସେହି ଭାଗାମାନେ ଏକଜୁଟ୍ ହୋଇ ଗୋଟାଏ ଭାଗା କଲେଜ ସ୍ଥାପନ କରିବେ । ସେ କଲେଜର ନାମ ଭାଗା କଲେଜ ବୋଲି ଅଲବତ ରଖିବା । କେବଳ ଭାଗା ବା ସେମାନଙ୍କ ଭାଇବନ୍ଧୁ ବିରାଦରମାନଙ୍କୁ ଆନ ଦେବା । ଯଦି କେତେବେଳେ ଟାଉଟର ଓ ନେତାଙ୍କ ଅଣ୍ଟା ପିଟିକା ଆସି

କଲେଜ ପାଠକ ପାଠରେ ଉକ୍ତି ମାରିବ ତାକୁ ଠେଙ୍ଗାଇ ଠେଙ୍ଗାଇ
ପାଠକ ପାଠ କରିଦେଇ ଆସିବ ।

କଥାଗୁଡ଼ାକ ଅପସନ୍ଦ କରିଦେଇ ଜଣେ ବନ୍ଦିବଳାଇଲୁ—୭୫ !
ଏପରି ବଲୁଆ ବନ୍ଦୁରରେ କଅଣ ଶାଗ ସିଝେବ ? ଖାସି କଣ ସରିବ,
ଏଣି ପତରରେ ପଣିପକା ଆରମ୍ଭ ହୋଇଗଲାଣି ।

ତାକୁ ଅନ୍ୟମାନେ ବୁଝାଇଦେଲେ—ଆରେ ଆଗ ମେରୁଖୁଣ୍ଟକୁ
ଜବର କରି ତେଣିକି ସୁରୁଖୁରୁରେ ବେଙ୍ଗଳା ପକାଇବା । ସେତକ
ନହେଲେ ବଳଦମାନେ ଖୁଣ୍ଟକୁ ଓପାଡ଼ି ଯେ ସୁଆଡ଼େ ପାର
ହୋଇଯିବେ ।

ଶେଷରେ ଅପଠପୁରରେ କଲେଜ ବସେଇବା କଥା ଠିକ୍
ହୋଇଗଲା । ସେଠାରେ ଜଣେ ଭଗ୍ନ ମନାରଥ କଲେଜ ସ୍ଥାପକ ଭଦ୍ର
ଧନ ବ୍ୟବସାୟୀ ଥିଲେ । ସଭ୍ୟମାନେ ତାଙ୍କୁ ମୁଣ୍ଡିଆ କଲେ । ସେ
ହଠାତ୍‌ରେ ଯିବାରୁ ତାଙ୍କୁ ସାନ୍ତ୍ବନା ଦିଆଯାଇ କୁହାଗଲା—ଆପଣ
କିଛି ଚିନ୍ତା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ, ଟଙ୍କା ପଇସା ସଭ୍ୟମାନେ ଯୋଗାଡ଼ କରି-
ଦେବେ । ସେ କେବଳ କୋଷାଧ୍ୟକ୍ଷ ଓ ଯୋଗସୂତ୍ର ହାକିମ ହୋଇ
ରହିବେ । କଲେଜ ସ୍ଥାପନ ବାଟର ପଥୁକ ହୋଇଥିବାରୁ ସବୁ କାମ
କରେଇ ନେବେ । ତାଙ୍କୁ ଅର୍ଥଚିନ୍ତା କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ । ତଥାପି
ତାଙ୍କର ଛାତି ଧୁଡ଼ୁ ଧୁଡ଼ୁ ହେଉଥାଏ । ଭାବୁଥାଆନ୍ତୁ ଏ ଧୁମୁସା ଧୁମୁସା
ଭେଣ୍ଟି ଆଗୁଡ଼ାକ ଯଦି ଶ୍ଵେତ ଡକାୟତି କରି ଟଙ୍କା ସଂଗ୍ରହ କରିବେ
ଆଉ ପୁଲିଶ ହାବୁଡ଼ରେ ପଡ଼ିବେ ତେବେ କାମ ଶେଷ । ଶେଷରେ
କୋଷାଧ୍ୟକ୍ଷ ହାତରେ ହାତକଡ଼ା ।

ଏପରି ସମ୍ଭାବନା ତାଙ୍କ ମନରୁ ଦୂର କରିଦିଆଯାଇ କୁହାଗଲା
—ଆପଣ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ରହନ୍ତୁ । ନିକଟରେ ଜଣେ ସିଦ୍ଧ ଯୋଗୀ ପୁରୁଷ
ଏଠା ଭୁବମୁଣ୍ଡିଆ ଉପରେ ଆସି ଯଜ୍ଞବେଦୀ ସ୍ଥାପନ କରିବେ । ତାଙ୍କର
ବିଭୂତିରୁ ଧନ ଉତ୍ପଳିବ । ତାହା ଆପଣଙ୍କ ମାରମଫତରେ ରହିବ । ସେହି
ଧନରେ କୋଠାବାଡ଼ି, କ୍ଲାସ୍‌ହଲ୍, ଲାଇବ୍ରେରୀ, ସବୁକିଛି ଗଢ଼ାଯିବ ।

ତାଙ୍କ କୃପାରୁ ଆୟର ପତ୍ନୀ ବଢ଼ିଯିବ । ବହା ବହା ଅଧ୍ୟାପକମାନେ ଭଲ ବେତନ ପାଇ ନିୟୁକ୍ତ ହେବେ । ଯୋଗୀପୁରୁଷମାନଙ୍କର କ୍ଷମତା ବଢ଼ିବୁତ ବସୟ କିଛିହେଲେ ନାହିଁ । ଆମର ଭାଗ୍ୟତେଜ ଯେ ସେ ଏଠାରେ ସ୍ୱତଃ ଆସି ବଜେ କରୁଛନ୍ତି । ତାଙ୍କ କରୁଣାରୁ ସବୁକିଛି ହୋଇଯିବ ।

ସତକୁ ସତ ବ୍ୟାପପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଦିନ କାର୍ତ୍ତିନରତ ପାଞ୍ଚଜଣ ତରୁଣ ସନ୍ନ୍ୟାସୀଙ୍କ ଗହଣରେ ଜଟାଜୁଟମଣ୍ଡିତ ଜଣେ ମହାଯୋଗୀ ଆସି ଭୂତମୁଣ୍ଡିଆ ଉପରେ ବଂ ବଂ ହରହର କହି ଚମୁଟା ପୋତିଲେ । ଯୋଗୀ ନଜେ ମୁଣ୍ଡିଆ ଉଣି ଗୋଟିଏ ଥାନ ବାଛିଲେ । ସେଇଠି ଯଜ୍ଞକୁଣ୍ଡର ଶୁଭ ଦେଲେ । ଏକ ସିଦ୍ଧଯୋଗୀ ତାଙ୍କ ତେଲମାନଙ୍କ ସହ ଆସି ମୁଣ୍ଡିଆରେ ବଜେ କରିଥିବା ଖବର ଚୁହୁଁ ଚୁହୁଁ ସାରା ଅପାଠପୁରରେ ‘ଠ’ ବୁଲିଗଲା । ଲୋକଙ୍କୁ ଆଉ ସମ୍ଭଳେ କଏ ! ଭୂତମୁଣ୍ଡିଆଟା ମଣିଷ ବଣରେ ପରିଣତ ହେଲା । ଆଖି ପିଛୁଳାକେ ଯୋଗୀଙ୍କ ପାଇଁ ମଡ଼ିଆଟାଏ ଡିଆରି ହୋଇଗଲା । ଦଣ୍ଡ, ଶଙ୍ଖ ଓ ହରିଧୂନ ଭିତରେ ହୋମକୁଣ୍ଡରେ ପଞ୍ଚାଗ୍ନି ସ୍ଥାପନ କରାଗଲା । କୋଷାଧ୍ୟକ୍ଷ ଧନୀ ବ୍ୟବସାୟୀ ଜଣେ ଅଠପଣ ସନ୍ଦେହୀ ଥିଲେ । ଯୋଗୀ କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କୁ ପାଖକୁ ଡାକ ତାଙ୍କର ଦୁଇ ଭିନଟା ଗୁମର କଥା କହିଦେବାରୁ ସେ ତାଙ୍କୁ ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ ବୋଲି ପଟ୍ଟିକରି ଜାଣିଗଲେ ଓ ସ୍ୱପ୍ନରୂପେ ଆତ୍ମସମର୍ପଣ କରିଦେଲେ । ପାଦଧୂଳି ନେବାକୁ ହାତ ବଢ଼େଇବାରୁ ଯୋଗୀ ସାନ୍ନ୍ୟାସୀ ଦେଇ କହିଲେ—ବସ୍ ବସ୍ ବେଟା, ତୋ ଉପରେ ମୋର ଦୟା ଅଛି । ଏତେ ଲୋକ ଭିତରେ ତୋରଠାରେ ଗୋଟିଏ କଳା ଦେଖିପାରୁଛି । ମୋ ବାନା ତୁଇ ରଖିପାରିବୁ । ତୋର ହାତରେ ମୁଁ ବହୁତ କିଛି ଲୋକହତକର କାମ କରେଇବି । ଭକ୍ତିରେ ଗଦ୍‌ଗଦ୍ ହୋଇ କୋଷାଧ୍ୟକ୍ଷ ବାରମ୍ବାର ମୁଣ୍ଡିଆ ପକାଇବା ପରେ ବସ୍ତୁଙ୍କ ଆଗେ ଗଲୁଡ଼ ପରି ହାତ ଯୋଡ଼ି ବସି ରହିଲେ ।

ଲୋକସଂଖ୍ୟା ହମେ ବଢ଼ି ଲାଗିଲା । କର୍ମୀମାନେ ପଞ୍ଚଲକ୍ଷ ସବୁ ଆଣି ଖଞ୍ଜିଦେଲେ । ଧର୍ମହେତା ଭକ୍ତମାନେ ଅତି ଉତ୍ସାହର ସହ ଯୋଗୀଙ୍କ ପାଦତଳେ ଟଙ୍କା ପଇସା ଥୋଇ, ମୁଣ୍ଡିଆ ପକାଇ ପୁଳା ପୁଳା ଧର୍ମ ଖରିଦ କରି ଘରକୁ ଫେରିଲେ ।

ଏସବୁ ଟଙ୍କା ପଇସାପକା କାମ ଯୋଗୀଙ୍କୁ କିନ୍ତୁ ଭଲ ଲାଗିଲାନି । ସେ ଉଚ୍ଚସ୍ତରରେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଶୁଣେଇ ଦେଲେ—ଦେଖ ଭକ୍ତଗଣ ! ମୁଁ ଏଠାକୁ ଟଙ୍କା ପଇସା ପାଇଁ ଆସିନି । ଏହାକୁ ଏକ ଖର୍ଚ୍ଚ ସ୍ଥାନରେ ପରିଣତ କରିବାକୁ ଆସିଛି । ଏ ଟଙ୍କା ପଇସା ତୁମ୍ଭେ-ମାନେ ହିଁ ରଖ । ମୋର ଏଇ ପରମଭକ୍ତ ମାରମ୍ବରରେ ଗଣି ଗୁମ୍ଫି ରଖ । ତୁମର ମଙ୍ଗଳରେ ଏସବୁ ଖର୍ଚ୍ଚ ହେବ ।

ଟଙ୍କା ପଇସା ପ୍ରତି ଏପରି ବୈରାଗ୍ୟ ଦେଖି ଲୋକଙ୍କର ଭକ୍ତି ଓ ଧର୍ମବୃଦ୍ଧି ଆହୁରି ବଢ଼ିଗଲା ।

ଦୁଇଦିନ ପରେ ଗୋଟାଏ ଦୁର୍ଘଟଣା ଘଟି ଶୁଣିଆଡ଼ ଦୁଲ୍‌କେଇ ଦେଲା । କୁଆଡ଼ୁ ଏକ ବାଳୁଙ୍ଗା ବାସ୍ତବ ଅସି ଯୋଗୀଙ୍କୁ ଗାଳିଗୁଲିଜ କଲା । କର୍ମୀମାନେ ତାକୁ ବାଢ଼େଇବାକୁ ଉଠିବାରୁ ଯୋଗୀ ବାଧାଦେଇ କହିଲେ—ତାକୁ ଛାଡ଼ିଦିଅ । ସେ ମୋ ପାଖରେ ବସି ସତ୍ତ୍ବା କହିବାର କହୁ । କର୍ମୀମାନେ ଚୁପ୍‌ଚାପ୍ ରହିଲେ । ବାଳୁଙ୍ଗାଟା ତାଙ୍କ ପାଖଯାଏ ଖେପିଯାଇ ବସିପଡ଼ିଲା ଓ ଗାଳିକୋଷରୁ ଉଦ୍‌ର କରି ସବୁତକ ଅଜାଡ଼ି ପକାଇଲା । ସମସ୍ତେ ଚିହ୍ନି ଉଠି ମାରବାକୁ ବସିଲାରୁ ଯୋଗୀ ଅଟକେଇ ଦେଲେ ଓ କହିଲେ—ତାକୁ କହିବାକୁ ଦିଅ ।

ଭେଣ୍ଟିଆଟା ଅଧିକ ଉତ୍ତେଜିତ ହୋଇ କହିଲା—ଆବେ ଏମିତି କହିଲେ ମୁଁ ଛାଡ଼ି ଦେବିନି । ତମେ ଭଣ୍ଡା ଚୋରଦଳ ଦେଶଟାକୁ ଉଚ୍ଛନ୍ନ କରି ସାରିଲଣି । କାମଦାମ ନ କରି ଦିବ୍ୟ ଭୋଜନ ପକାଉଛ । ଶୁଣିବେ ମାତାଜୀ ଖୋଜିବାରେ ବ୍ୟସ୍ତ ।

ଯୋଗୀ ଓଲଟି ହସି ହସି କହିଲେ—ନିଜ ପାଟି ଖରାପ କରୁଛ ସିନା, ମୋର ତ କିଛି ହେଉନା ।

ଦେଖିବୁ, ଶଶୁର ପୁଅ କଅଣ ହେବ—କହି ସେ ଗୋଟାଏ ବଧା ଉଠେଇଲା ମାରବାକୁ । ଯୋଗୀ ସେହିପରି ହସି ହସି କହିଲେ—ମାର ପାରିବୁନି ।

ସତକୁ ସତ ତା' ହାତଟା ସେମିତି ଉଠି ରହିଗଲା, ଅଚଳ ହୋଇଗଲା । ଅଚଳ ହାତଟାକୁ ଆଉ ହାତରେ ଧରି ଆର୍ତ୍ତନାଦ ସହ ତଳେ ପଡ଼ିଗଲା । ଯୋଗୀଙ୍କ ପାଦ ତଳକୁ ଘୁସୁରି ଘୁସୁରି ଯାଇ ବିକଳ ହୃଦୟ କଲ ଓ ୫ ମା ଦେବାକୁ ପ୍ରାର୍ଥନା କଲ । ପାପତକ କଟିବା ଯାଏ ଅପେକ୍ଷା କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଭେଣ୍ଡିଆଟା ପାଞ୍ଚଦିନ ଯାଏ ସେଇଠି ପଡ଼ିରହିଲା । ବହୁ ଭକ୍ତ ତା'ପାଇଁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବାରୁ ଯୋଗୀ ଅଚଳ ହାତ ଉପରେ ଟିକିଏ ହାତ ମାରିଦେଲେ । ଅବାକ୍ କଥା । ହାତଟା ପୁଣି କାମ କଲ । ଭେଣ୍ଡିଆଟି ଯୋଗୀଙ୍କର ସବୁଶେଷ ଭକ୍ତ ହୋଇ ତାଙ୍କର ସେବା ପୂଜାରେ ମନ ଦେଲା । କଥାଟା କାହିଁ କାହିଁ ଦୂରକୁ ନିଆଁ ପରି ମାଡ଼ିଗଲା । ଲୋକଙ୍କୁ ସମ୍ଭାଳିବା ପାଇଁ ବଜାର, ହାଟ, ହୋଟେଲ, ପାଣି ପାଇପ୍ ଆଦି ବସିଗଲା ।

ଅଉ ଦିନେ ଗୋଟିଏ ଲେଙ୍ଗେଡ଼ା ଗୁରୁଣ୍ଡି ଗୁରୁଣ୍ଡି ଆସିଲା । ଯୋଗୀ ତା' ଦୁଃଖ ସହ ନ ପାରି ତାକୁ ଛୁଇଁଦେଲେ । ସେ ଝୁଝୁଡ଼ି ହୋଇ ଠିଆ ହୋଇଗଲା । ଯୋଗୀଙ୍କ ଜୟ ଜୟକାର କରି ଆନନ୍ଦରେ ନାଚିଲା । ସେ ମଧ୍ୟ ଘେରୁ ନ ଫେରି ଯୋଗୀଙ୍କ ପାଦରେ ନିଜକୁ ସମର୍ପଣ କରିଦେଲା । କଥାଟା ରାଜ୍ୟର ସୀମା ଡେଇଁ ବାହାରକୁ ଚାଲିଗଲା । ଅସୁମାର କେମ୍ପା କୁଜା, ଲେଙ୍ଗେଡ଼ା ଓ ଅନ୍ୟ ଧଡ଼ି ବାନ୍ଧିଲେ । ଯେଉଁ-ମାନଙ୍କର ପୂର୍ବଜନ୍ମର ପାପ ବାକି ରହିଯାଇଥାଏ ସେମାନଙ୍କ ଛଡ଼ି ଅନ୍ୟ-ମାନେ ପୂର୍ବମନ୍ତ୍ର ସୁସ୍ଥ ହୋଇ ଯଉଥାନ୍ତି । ଯେଣି ମଧ୍ୟ ଗୁରୁଦେବ ଦେଉଥାନ୍ତି—କର୍ମଫଳ ଲେଗି ନ ଯେବା ଯାଏ ମୁଁ କିଛି କରେନି, କଲେ ଭବଲୀଳରେ ବଧା ପଡ଼ି ବିଶୁଦ୍ଧିଲା ଜାତ ହେବ । ଏଇଜନ୍ମର କର୍ମଫଳକୁ ମୁଁ ନେଇଯିବି ।

ଆଉ ଗୋଟିଏ ଅଲୌକିକ ଚିତ୍ରର ଉକ୍ରମାନଙ୍କ ଆଖି ଝଲସେଇ ଦେଲା । ଯୋଗୀ ଜଣେ ଶକ୍ତିକାଳଦର୍ଶୀ ବୋଲି ସମସ୍ତେ ଜାଣିଗଲେ । ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନରେ ସେ ବସି ଦୂରଦର୍ଶନ ଦେଖିଲା ଭଳି ଯବୁ କହିଲେ । ଦିନେ ହଠାତ୍ ଚିଲେଇ ଉଠିଲେ—ଆରେ ଆରେ ଜଣେ ଡକେଇତ ପିତାଶୁଣି ତୋଟିରେ ଟେକୁ ଝୁରେ ଝୁରି ମାରିବା ବୋଲି ବୁଲୁଛି ।

ତାକୁ ନେଇଆସ । ମୁଁ ତା ହାତକୁ ଅଟକେଇ ଦେଇଛି । ଲୋକେ ବିଜୁଳି ବେଗରେ ଧାଇଁଯାଇ ଦେଖିଲେ ଗୋଟାଏ ଭେଣ୍ଟିଆ ଆଉ ଜଣେ ଭେଣ୍ଟିଆକୁ କାବୁ କରି ଛୁଟାଟାଏ ଉଠେଇଛି ଅଥଚ ମାରି ପାରୁନି । ଖାଲି ହୁଁଃ, ହୁଁଃ, ପାଟି କରି କୁହୁଡ଼ୁଛି । ଯେ ଗୀ ଯେ ତା ହାତଟାକୁ ଅଟକେଇ ଦେଇଛନ୍ତି ତାହା ସମସ୍ତଙ୍କର ବୁଝିବକୁ ବାକି ରହିଲାନି । ଗୁଣ୍ଡାଟା ଦୋଷଡ଼ା ହୋଇ ଯୋଗୀଙ୍କ ପାଖକୁ ଆସିଲା । ଯୋଗୀ ଛୁଇଁ ଦେବା ମାତ୍ରେ ତା' ହାତରୁ ଛୁଟି ଖସି ପଡ଼ିଲା ଓ ହାତ ଚଳିଲା । ସେ ବି ବାଲ୍ମୀକି ହୋଇ ଯୋଗୀଙ୍କ ସେବାରେ ରହିଲା ।

ଖବରଟା ଦେଶରୁ ଉତୁରି ପଡ଼ି ବିଦେଶ ଆଡ଼େ ବୋହିଗଲା । ସାମ୍ବାଦିକମାନେ ଯନ୍ତ୍ରପାତି ଧରି ଧାଇଁଲେ ।

ସେତେବେଳକୁ ଗୋଟାଏ କଅଣ, ତିନିଟା କଲେଜ ସ୍ଥାପନ ପାଇଁ ଟଙ୍କା ମିଳି ସାରିଥିଲା । ପୁଲିସ୍ ବାଲାଏ ଚଢ଼ଉ କରିବାକୁ ବସିଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ସେମାନେ ଦେଖିଲେ ବହୁ ଗଣ୍ୟମାନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି କଡ଼ା ହିନ୍ଦୁ ହିସାବ କରି ବ୍ୟାଙ୍କ୍ରେ ଗୋଟିଏ ପ୍ରସ୍ତାବିତ କଲେଜ ନାଆଁରେ ପଇଠା କରୁଛନ୍ତି । କେତେଜଣ ଚୁଙ୍ଗୁଚୁଙ୍ଗିଆ ଦାବେଗା ଟିକିଏ ଖୁଣ୍ଟି ହେବାରୁ କୋଷାଧ୍ୟକ୍ଷ ଶୁଣେଇ ଦେଲେ—ଉଁଃ, ଯାଉନ ତରୁପତିଙ୍କ ପାଖରେ କୁଁ କୁଁ ହେବ । କୁଳ ଅସରପା ଉପରକୁ କାଣି ବିରଡ଼ର ଟାଣ ଦେଖ ! ତରୁପତିଙ୍କ ନାମ ଶୁଣି ସେମାନେ ଲଙ୍ଗୁଡ଼ ଯାକି ପଳେଇଲେ । ଆଉ ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କର ଗୁରୁତ୍ବମାନେ ଝାଳନାଳ ହୋଇ ସୁଦ୍ଧା ଛୁଞ୍ଚି ମୁନର ଦାଗ ପାଇଲେ ନାହିଁ । ଯୋଗୀ ପାଖଯାଏ ବି ଟଙ୍କା ଯାଉନଥିଲା ।

ଟଙ୍କା ପଇସାର ସୁଅ ଛୁଟୁଥାଏ । ଥୋକେ ରୋଗୀ ଭଲ ହୋଇ ଯାଉଥାନ୍ତି । ଯେଉଁମାନଙ୍କର ପୂର୍ବଜନ୍ମର କର୍ମଫଳ ଭୋଗ ସରି ନ ଥାଏ ସେମାନଙ୍କୁ ଯୋଗୀ ଅପେକ୍ଷା କରିବାକୁ କହୁଥାନ୍ତି ।

କୋଷାଧ୍ୟକ୍ଷ, ଗଣ୍ୟମାନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଶିକ୍ଷା-ବିତ୍ତ ଓ ଶିକ୍ଷାକର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ବି ଧାଇଁ ଆସିଲେ । ପ୍ରସ୍ତାବିତ କଲେଜର

ରୂପରେଖ, ଘରବାଡ଼ି, ଚଳିବାର ପଦ୍ମା ସବୁ ଗଢ଼ା ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ଏକ ବିରାଟ ହାଟ, ପୋଖରୀ କଲେଜର, ନିଜସ୍ବ ବ୍ୟବସାୟ, ଲୁଗା ଓ ଧାନମିଲ୍, ବସ୍ ସର୍ଭିସ୍, ଟେଲିଫୋନ୍, ଫଟୋଗ୍ରାଫି, ଡ୍ରାଏରିଫାର୍ମିଙ୍ଗ୍, ଫରେଷ୍ଟ୍ରି ପାଇଁ ବହୁ ବଡ଼ ବଡ଼ ଧର୍ମହେତା ଶେଠ ପାଣ୍ଡି ଯୋଗାଡ଼ କରି ଦେଇଥିଲେ । ବାକି ରହିଥିଲା କଲେଜ ନାମ ।

ସ୍ବତନ୍ତ୍ର ପ୍ରାୟ ୨ଟା ବେଳେ ଯୋଗୀଙ୍କ ମଠିଆକୁ ଯାଇ ବାଲ୍ମୀକି-ମାନେ ଯୋଗୀକୁ ରୂପ୍‌ରୂପ୍ କରି କହିଲେ କଲେଜର ନାଁ । ଅଲବତ୍ ଭାଗା କଲେଜ ହବ । ଯୋଗୀ ହସିଦେଇ କହିଲେ—ହେଃ ଭାଣ୍ଡଟା, ହଉ ହଉ ଏଡ଼େବଡ଼ ଜନସଂଖ୍ୟା ହୋଇଗଲାଣି । ତାକୁ ଆଉ ଅସନା କରିବନି । ଛୁଃ ! ଭଲ ନାଆଁଟାଏ ଦବା—

—ଏଇ ତ ଗଲାଣି । କଥା ହୋଇଥିଲା ଭାଗା କଲେଜ ନାମ ଦେବା ଲାଗି । ତୋ କଥା ତୁମ୍ଭ ରକ୍ଷାକର, ଅସତ୍ୟ ନୁହଁ ସୌଦାଗର, ଜାଣିଯୁ ପତାକାର ଚକ୍ରକୁ ଅରଟ ଚକ କହି ମହାତ୍ମାଗାନ୍ଧୀଙ୍କୁ ଠକା ଯାଇଥିବା ପରି ନାମ କରି ଦିଆଲେ ଭାସ୍କୋଡ଼ି ଗାମା କଲେଜ, ଏଥିରୁ ଭାଗା ଶବ୍ଦ ବାହାରିବ । ଆଉ ଯେଉଁ ଦୂରୁହ ବାଟ ଦେଇ ଏ କଲେଜକୁ ଗଢ଼ାଗଲା ତାକୁ ସମ୍ମାନ ଦେଖାଇ ବିଖ୍ୟାତ ଆବିଷ୍କାରକଙ୍କ ନାମକରଣ ଦି ହେଲା । ସମସ୍ତେ ତୁମ୍ଭ ହୋଇ ଖୁବ୍ ଧୀରେ ଧୂନି ଦେଲେ-ଭାସ୍କୋଡ଼ି ଗାମା କଲେଜ କି ଜୟ ।

ସବୁକାମ ସରିଯିବା ପରେ ମହାଯୋଗୀ ଖର୍ଯ୍ୟାଟନରେ ଚାଲିଗଲେ । କଲେଜରେ ପଢ଼ିବା ପାଇଁ ଛାତ୍ରମାନଙ୍କୁ ଡାକଲା ନୋଟିସ୍ ଖବର କାଗଜରେ ବାହାରିଲା । ଅବସରପ୍ରାପ୍ତ ଭଲ ଭଲ ଅଧ୍ୟାପକ ଭଲ ଦରମାରେ ମୁକ୍ତୟନ ହୋଇଥିବା ଖବର ଆଗରୁ ଜଣାପଡ଼ି ଯାଇଥିଲା । ବହୁ କୃଷୀ ଛାତ୍ର ଦରଖାସ୍ତ କରିଥିଲେ । ଏଠି କିନ୍ତୁ ତଳଧୀମାଆଡ଼ୁ ବସ୍ତୁବସ୍ତୁ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଗଲା । ତୃତୀୟ ଶ୍ରେଣୀରେ ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ଛାତ୍ରଙ୍କ ଛଡ଼ା ଆଉ ସବୁ ଦରଖାସ୍ତ ରୁଲିକୁ ଗଲା । ଜଣେ ଦି'ଜଣ ଶିକ୍ଷା ବିଭାଗରେ ଉଚ୍ଚ କର୍ମକର୍ତ୍ତା ଯେଉଁମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଫୋନ୍‌ରେ ଧୂପାରିଣ୍ କଲେ

ସେମାନଙ୍କର ଦରଖାସ୍ତ ଆଗ ରୁକ୍ମକୁ ଗଲ । ଗୁରୁନାରେ ଅର୍ଥମ ସେବା-
 ଠାରୁ ଏ କଲେଜରେ ଭ୍ରାତା ସେବା ଓ ଭ୍ରାତା ମୋଦକ ସେବା ଅତି
 କଠୋର ଭାବରେ କରାଗଲା । ଶିକ୍ଷାମନ୍ତ୍ରୀ, ସରକାର ଓ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକଙ୍କୁ କଡ଼ା-
 କଡ଼ି ବାହର କରାଗଲା । ଯୋଗୀଙ୍କର ଶିକ୍ଷାମାନେ ସମସ୍ତେ କଲେଜରେ
 ନାମ ଲେଖାଇବାକୁ ଆଡ଼ମ୍ବର ସହ ଜୟଧ୍ବନି ଭିତରେ ପାଣ୍ଡେଟି
 ନିଆଗଲେ । ପଡ଼ାପଡ଼ି, ବ୍ୟବସାୟ, ଶାନ୍ତିଶୃଙ୍ଖଳା ଏମାନଙ୍କ ଦ୍ଵାରା
 କଡ଼ାକଡ଼ି ଭାବରେ ରକ୍ଷା କରାଗଲା । ଶୃଙ୍ଖଳା ଜ୍ଞାନ, ନୈତିକତା ଓ ଚରଣ
 ବିଭାଗରେ ଏ କଲେଜ ରାଜ୍ୟରେ ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ଆସନ ଗ୍ରହଣ କଲା ।
 କଲେଜ ଯୁନିଅନର ସଭାପତିଙ୍କୁ ସବୁ ଛାତ୍ର ଖୁବ୍ ଖାତିର କରୁଥିଲେ ।
 ସେହି ଗାଆଁର ଜଣେ ଛାତ୍ର ତାଙ୍କୁ ସବୁବେଳେ ଦୋଦୋ ଚିତ୍କାର ହେଲା
 ପରି ଚିତ୍କାର ଥିଲା ଓ ମନେ ମନେ ଭାବୁଥିଲା ଯୁକ୍ତଠାରେ ଯୋଗୀଙ୍କ ପରି
 ଏକ କଳା ଅଛି । ଯୋଗୀଙ୍କ ପରି ବାଆଁକଡ଼ ଗାଲରେ ଗୋଟିଏ
 ଡଳଚିହ୍ନ ଅଛି ।

ଭେଟ ବ୍ୟାଙ୍କ

ଗାଁଆରେ ସମସ୍ତଙ୍କ ମୁହଁରେ ସେଇ ଗୋଟିଏ କଥା । ନିକଟା ସାହୁର ଟଙ୍କା ଗୋବର ଲେଣ୍ଡା ସାଙ୍ଗରେ ସମାନ । ଯେଉଁଠି ପଡ଼ିବ ସେଠୁ ମାଟି ଧରି ଉଠିବ । ସୁଧକଷାରେ ଅଙ୍କ ଅଧ୍ୟାପକ ବି ତା ଆଗରେ ଠିଆ ହେବାକୁ ଡରନ୍ତି । ଆଜିକାଲିକା କଲେଜ ପାଇଦା ଛୁଆଁ ରୁଙ୍ଗୁ-ଚୁଙ୍ଗୁଆ ଟୋକାକୁ ସେ ପାସଙ୍ଗରେ ନ ପକାଇ ବେଳେ ବେଳେ ହାଙ୍କି-ଦିଏ—“ଆରେ ରଖ ମ ତୁମ ସୁଧକଷା ବହି । ତୁମେ ସେ ବହି ଖୋଜୁ ଖୋଜୁ ମୋ ମୁହଁରୁ ସୁଧଟା ଠିକ୍ ଠିକ୍ ବାହାର ପଡ଼ିବ । ପରୀକ୍ଷା କରି ଦେଖ ।”

ସତକୁ ସତ ପିଲୁଏ ପରୀକ୍ଷା କରି ଦେଖନ୍ତି ନିକଟା ସାହୁ ଏକା-ବେଳେକେ ନିର୍ଭୁଲ । ଅବଶ୍ୟ ପିଲୁମାନଙ୍କୁ ଟିକିଏ ଅସୁବିଧା ହୁଏ । ସେମାନେ ଅଙ୍କ କଷିଲାବେଳେ ଶତକଡ଼ା ବର୍ଷକୁ ସୁଧ ୧୨, ଖୁବ୍ ହେଲେ ୧୪ଯାଏ କଷିଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ନିକଟା ସାହୁର ସୁଧ ହେଲା ଟଙ୍କାକେ ଦିନକୁ ପଇସାଏ ସୁଧ । ପିଲୁଙ୍କୁ ଅସଥାରେ ଲମ୍ବା ଅଙ୍କ କଷିବାକୁ ପଡ଼େ । ଟଙ୍କାକେ ଦିନକୁ ପଇସାଏ ହେଲେ ଶହେଟଙ୍କାରେ ଦିନକୁ ସୁଧ ଶହେ ପଇସା ବା ଏକଟଙ୍କା । ମାସକୁ ସୁଧହେଲା ଡରିଶିଟଙ୍କା, ବର୍ଷକୁ ବା ବାରମାସକୁ $୩୦ \times ୧୨ = ୩୬୦$ /-ଟଙ୍କା ଶତକଡ଼ା ବର୍ଷକୁ-ସୁଧ ୧୪ ଜାଗାରେ ୩୭୦/-ଟଙ୍କା । ଅଙ୍କଟା କଷି ସାରିବାପରେ ପିଲୁଏ ନିଶ୍ୱାସ ମାରନ୍ତି । ଏହି ସୁଧ ଖାତକ ଉପରେ କି ଆର୍ଥମାତ୍ତକ ପ୍ରଭାବ ପକାଇଲା ବା ନିକଟା ସାହୁର କେତେ ଆର୍ଥମାତ୍ତକ ପ୍ରଗତି ହେଲା ସେ ସବୁ ପୂରେଇବା ପାଇଁ ପିଲୁଙ୍କ ମୁଣ୍ଡରେ ଥାନ ନଥାଏ । ପଇସା କେମିତି ବଢ଼େ କେମିତି ଛୁଡ଼େ ଏସବୁ ବିଷୟରେ ସାଧାରଣଜ୍ଞାନ ଥିବା ଗାଆଁର ଡାକ

ପିଅନ ଦିନେ ଏ ସୁଧ କଥା ଶୁଣି ଲଥୁକର ତଳେ ବସିପଡ଼ି କପାଳରେ
କର ଚାଡ଼ିଲା । ଗ୍ରାମ ଉଦ୍ଧାର ସମିତିର ଟାଣୁଆ ସେକ୍ରେଟରୀ, ଡାକ-
ପିଅନର ହଠାତ୍ ଏପରି ଅବସ୍ଥା ଦେଖି ପଚାରିଲା “ପିଅନ୍ ବାବୁ କଅଣ
ହେଲକ ?” ଲଗ୍ ଲଗ୍ ୩ ଥର ପଚାରିବାପରେ ପିଅନ୍ ବାବୁ କହିଲେ
—ହଇହେ ଏ କେମନ୍ତ କଥା ! ନିକଟା ସାହୁ ଶତକଡ଼ା ବର୍ଷକୁ ସୁଧ ୧୮
ଟଙ୍କା ଜାଗାରେ ୩୭° ଟଙ୍କା ନେଉଛି । ଏହା ଶୁଣିବା ପରେ ମୋ କାନ
ହେଁ ହେଁ ଡକା ପକାଉଛି । ହଇହୋ, ସେ ଶହେ ଟଙ୍କା ଧାର ଦେଲେ
ବର୍ଷ ଶେଷରେ ସୁଧ ମୂଳ ମିଶାଇ ୪୭° ଟଙ୍କା ନେବ । ଯିଏ ଗ୍ରେଟିଆ
ମୋଟିଆ ବେଉସାଟିଏ କରିବାକୁ ଶହେଟି ଟଙ୍କା ନେଇଥିବ ସେ ଆଉ
କଅଣ ପାଇବ ?” ସେହେତେଣୁ ମୁଣ୍ଡ କୁଣ୍ଡିତ କୁଣ୍ଡିତ ପଚାରିଲେ “ନିକଟା
ସାହୁ ତାହାହେଲେ ବେଶୀ ନେଇଯାଉଛି । ତାହାହେଲେ ଆମ ଗ୍ରାମ
ଉଦ୍ଧାର ସମିତିକୁ ବେଶୀ ବେଶୀ ଟଙ୍କା ଦବନି କାହିଁକି ? ଆମ ସମିତି
ଫାଉଣ୍ଡ ଏପରି ଶୁଖା ଖଡ଼ ଖଡ଼ ସେ କେବେ କେମିତି ଯଦି ଟିକିଏ
ମାଲ୍ ପାଣି ପାଇଁ ଆଶା ଡାକୁଛି ତେବେ ଫାଉଣ୍ଡ ମୁଣି ଦେଖିଲା ବେଳକୁ
ଶୁଖା ଖଡ଼ ଖଡ଼ । କେମିତି କଅଣ କଲେ ତାଠୁଁ ବେଶୀ ବେଶୀ ଝଡ଼େଇ
ହେବ ତାର କିଛି ବାଟ ବଢ଼େଇ ଦିଅ ।”

“ସବୁ କିଛି ମୋତେ ମାଲୁମ୍, ସରକାରୀ ଟଙ୍କା ବାଣ୍ଟି ବାଣ୍ଟି
ମୋ ହାତରେ ବିଣ୍ଡି ହୋଇଗଲାଣି । ଟଙ୍କାଟା ମୋ ହାତର ମଳି ।
ମୋତେ ସବୁ ମାଲୁମ୍, ବଢ଼ିଆ ବାଟ ବଢ଼େଇ ଦେବ । ତେମେ ସମସ୍ତେ
ତା ବେଉସାରେ ଷେଣ୍ଟ ପୁରାଇ ଦିଅ । ନିକଟା ସାହୁ ଟଙ୍କାକେ ଦିନକୁ
ପଇସାଏ ନେଉଛି ଲୋକଙ୍କୁ ଜଣେଇଦିଅ ମୁଁ ଦି ଦିନରେ ପଇସାଏ
ନେବ । ସୁଧ ଅଧାକୁ ଖର୍ଚ୍ଚ ପଡ଼ିବ ତାଠୁଁ ଯେଉଁମାନେ ନେଇଛନ୍ତି
ସେମାନଙ୍କୁ ମନା କରିଦିଅ କେହି ସୁଧ ଦେବେ ନାହିଁ । ମକଦ୍ଦମା କଲେ
ତା ବିରୁଦ୍ଧରେ ତମେ ଟୋକା ଦଳ ସାକ୍ଷୀଦେବ ।

ଟୋକାଦଳ ଆଉକି ସମ୍ଭାଳା ପଡ଼ନ୍ତି । ନିକଟା ସାହୁ ବେପାରରେ
ଶକ୍ତିମତ ଷେଣ୍ଟ ପୁରେଇଦେଲେ । ଏଣେ ପୋଷ୍ଟମାଷ୍ଟର ଓ ପୋଷ୍ଟ
ପିଅନଙ୍କ ମିଳିତ ଦରେଇ ବ୍ୟାଙ୍କ, ନିକଟା ସାହୁ ସୁଧର ଅଧାଅଧ

ହାରରେ ଟଙ୍କା ଲଗାଣ, ତେଣେ ଟୋକାମାନଙ୍କର ତେଣୁମେଣୁ । ନିକଟା
ସାହୁର ବେଉସାରେ ନାଲିବଢ଼ା ଜାଲ । ସେ ବେଉସା ବନ୍ଦ କରିଦେଲା ।
କିନ୍ତୁ କରିବ କଅଣ । ଆଉ ଅନ୍ୟକିଛି ବେଉସାରେ ଟଙ୍କା ଲଗେଇ
ମୋଟା ପଇସା କିଛି ନ କମେଇଲେ ଅବସ୍ଥାଟା ଅସମ୍ଭାଳ ହୋଇଯିବ ।
ସେ ନିଜେ ମଥା ଖଟେଇବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କଠାରୁ ମଧ୍ୟ ଇଲମ
ମାଗିଲା ।

ଜଣେ ବନ୍ଧୁ ଉପଦେଶ ଦେଲା “ଆରେ ତୋ ପାଖରେ ତ
ଗୁଡ଼ାଏ ଟଙ୍କା ଅଛି । ତୁ ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ଧାନ ଗୋଦାମ କର । ଧାନ-
କଟା ପୂର୍ବରୁ ଗୁଣି ମାନଙ୍କ ବଟୁଆ ଖାଲି ହୋଇଯାଇଥାଏ । ସେତେ-
ବେଳେ ସେମାନେ ଭାରି ବିକଳିଆ ଥାଆନ୍ତି । ସେତିକିବେଳେ ତାଙ୍କ
ଅଣ୍ଟାରେ ଟଙ୍କା ଗୁଞ୍ଜିଦେଇ ଆସିବୁ । ଧାନ ଦରଟା ବି ସେତିକିବେଳେ
ଛୁଣ୍ଡେଇ ଦେବୁ । ଧାନ ଅମଳ ପରେ କୃଷ୍ଣାଲ ଶହେଟଙ୍କା ହବ । ତେବେ
କୃଷ୍ଣାଲ ଷାଠିଏ ଟଙ୍କା ହସାବରେ ଟଙ୍କା କରଜ ଦେବୁ । ସେମାନେ
ଅମଳ କରି ଷାଠିଏ ଦରରେ ତୋ ଘରେ ଆଣି ମପେଇ ଦେଇଯିବେ ।
ତିରୋଟବେଳେ ଧାନ ଭାଉ ଦେଉଶହ ଯାଏ ଉଠିଯିବ । ସେତିକିବେଳେ
ଖସେଇଦେବୁ । ଲଭ କେତେ ଖାଇବୁ ଖାଉଥା ।’

ନିକଟାର ମୁହଁରେ ଟିକିଏ କୁହୁ କୁହୁ ଭାବର ଗୁଲ ଦେଖି
ବନ୍ଧୁ ହାଙ୍କିଲା “ଆରେ ୩ଟି ବେପାରରେ ମାନ୍ଦାବେଳ ବା ଦାହତ
ବଲକୁଲ ନାହିଁ । ସେତକ ହେଲା ଖାଇବା, ପିନ୍ଧିବା ଆଉ ଓଷଦ ପାଣି ।
ଦୁନିଆ ଉପର ତଳ ହୋଇଯାଉ ପଛକେ ଲୋକେ ଗଣ୍ଡାଏ ଖାଇବେ ।
ମୁଁ ଓ ଗୁଡ଼ାଲପାଇଁ ଘରଦ୍ବାର, ପୁଅ, ମାଇପ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଦରକାର ଯତ୍ନେ
ବିକିଦେବେ । ତେଣୁ ଗୋଦାମଘରେ ଧାନ ବନ୍ଦ ନ ହୋଇ ଗମିବାର
ପ୍ରଶ୍ନ ନାହିଁ । ଆଉ ଲୋକେ ଆଗପରି ବଣୁଆ, ଲଙ୍ଗୁଳି ହୋଇ ରହି
ନାହାନ୍ତି । ସେମାନେ କପଡ଼ା ଖଣ୍ଡେ ପିନ୍ଧିବେ ହିଁ ପିନ୍ଧିବେ । ଟିକି କୁଆଁ
ମଗାଣିକୁ ଗୋଡ଼ ବଢେଇଥିବା ବୁଡ଼ା ସମସ୍ତେ କରିଆ ହେଲେ ଖଣ୍ଡିଏ
ପିନ୍ଧିବେ । ସେତକ ନ ହେଲେ ପଦାକୁ ବାହାର ପାରିବେ ନାହିଁ ।
କପଡ଼ାର ଗୁହା ଦେଖି ସବୁବେଳେ ଆଗରେ । ଏହା କେବେହେଲେ
ଖସିବ ନାହିଁ । ଏଣୁ ଏ ବେପାରରେ ନୁହଁ ସାନ୍ ନାହିଁ । ଆଉ ଗୋଟିଏ

ବେଉସା ହେଲ ଓଷଦପାଣି । କଥାରେ ଅଛୁ ମଣିଷର ଦିହ ହେଉଛି
 ରୋଗର ଖଣି । ରୋଗ ଲାଢ଼ାକୁ ଗୁଡ଼ିନି । ଯେତେ ଦୃଢ଼ିଆର ହୋଇ ରୁହ
 ପଛକେ ଶେଷଯାଯାବେଳେ ରୋଗ ଅଲବତ୍ ଆସିବ ଆଉ ପିଠିରେ
 ନାଉକର ନେଇଯିବ । ରୋଗ ପକଡ଼ିଲେ ଓଷଦପାଣି ଖୋଜିବାକୁ ବାହାର
 ସହୁବ ନାହିଁ । ଜୀବନକାଳ ଭିତରେ ପ୍ରେତେୟକ ଲୋକ ଅବଶ୍ୟ ଶହେ
 ଦୁଇଶହ ଥର ଓଷଦ ମାଣିର ଶରଣ ପଶିବେ । ତୁମ ପାଇଁ ଏ ବେଉସା-
 ମାନଙ୍କ ଭିତରୁ ଧାନ ବେଉସାଟା ସବୁଠୁ ଭଲ । ନିକଟା ସାହୁ ତା
 କଥାରେ ରାଜ ହୋଇ ଧାନ ବେଉସାଟାକୁ ଆଦରଗଲା ।

ପହୁଲିବର୍ଷ ନିକଟା ସାହୁ ଭଲ ଲଭ ଉଠେଇ ନେଲା । ଗ୍ରାମ
 ଉଦ୍ଧାର ସମିତିଆମାନେ ତାର ଟେରୁ ପାଇଲେ ନାହିଁ । ଆଗରୁ କେତେ-
 ଜଣ ଛୋଟକାଟିଆ ବେପାରୀ ଧାନ ସଂଗ୍ରହ କରୁଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କର
 ହାତ ବାନ୍ଧିହୋଇଗଲା । ସେମାନେ ସମିତିଆ ଡାହାଳମାନଙ୍କୁ ନିକଟା
 ପଛରେ ଲଗେଇ ଦେଲେ । ସେମାନଙ୍କର କର୍ମକୁଶଳତା ଓ ଉତ୍ସାହ
 ଦେଖେ କିଏ ! ଗୁଡ଼ୁ ଗୁଡ଼ୁ ସପ୍ତଲେଇ ବାଲା, ଲନକମ୍ ବାଲା, ପୁଲିସ୍
 ବାଲା, ପ୍ରସାବିତ କଲେଜ ପାଣ୍ଠି ଓ ଖାଣ୍ଡି ମନ୍ଦର ମରାମତି ପାଣ୍ଠି ସଂଗ୍ରହ-
 କାରୀମାନେ ଓଡ଼ିଶ ପରି ତାକୁ ବେଡ଼ି ଯାଇ ରକ୍ତ ଶୋଷିବା ଆରମ୍ଭ
 କରିଦେଲେ । ନିକଟା ଦେଖିଲା ଏ ଦିଗୋଡ଼ିଆ ଓଡ଼ିଶମାନେ ସହଜେ ନ
 ଛାଡ଼ନ୍ତି । ଏମାନେ ରକତ ଖାଇ ମାଉଁସ ହାଡ଼କୁ ବି ଖାଇଯିବେ ।
 ଲଭର ୨୫ ଭାଗ ସେମାନଙ୍କର, ବାକି ୨୫ ଭାଗରେ ସେ କଅଣ ବସି
 ଅମୁଲଫଡ଼ା ଚାଟିବ ! ତହିଁ ଆର ବର୍ଷକୁ ସେ ଧାନ ବେପାର ଛାଡ଼ିଦେଇ
 ଗୁମ୍ ହୋଇ ବସିଗଲା । ଭାବ ଲାଗିଲା ଆଉ କେଉଁ ବେଉସାରେ ଟଙ୍କା
 ଖଟେଇବ । ଟଙ୍କାକୁ ନ ଖଟେଇଲେ ସେଗୁଡ଼ାକ ବାଅ ପାଲଟିଯିବେ ।

ଆଉଜଣେ ବନ୍ଧୁ ବତେଇଦେଲେ—“ଆରେ ଫିଲମ୍‌ରେ ଟଙ୍କା
 ଲଗା । ଅଣ୍ଟା ନଅଣ୍ଟାକୁ ବ୍ୟାଙ୍କ ଅଛୁ । ଖୋଦ ସରକାର ଓଡ଼ିଆ ଫିଲମ୍‌ପାଇଁ
 ଜାମିନ୍ଦାର ଅଛନ୍ତି । ତେଣୁ ବ୍ୟାଙ୍କମାନେ ଥଳି ମୁହଁମେଲକରି ଦେଇଛନ୍ତି ।
 ଓଡ଼ିଆ ଫିଲମ୍‌ରେ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଘାଟତି ହୋଇନା । ହେଲେ ସରକାର ଭରଣା
 କରିଦେବେ । ଯା ସେ ଫିଲମ୍‌ ଡିଆରିରେ ଟଙ୍କା ଖଟେଇବେ । ଏ ବେଉସା

ଠୁଁ ବଳି ଆଉ ଭଲ ବେଉସା ନାହିଁ । ଗୋଟାଏ ଭଲ ଡିରେକ୍ଟର ଯୋଗାଡ଼ କରିନେ । ସେ ସବୁ କରିବ । ତୁ ଘରେ ବସି କେବଳ ଟଙ୍କା ଯୋଗେଇ ଦେଉଥିବୁ । ହଁ ଆଉ ଦେଖ ବାଳୁଙ୍ଗା ସମିତିଆମାନଙ୍କ ଭିତରୁ ମେଣ୍ଟା ମେଣ୍ଟା ଦେଖି ଫିଲ୍ମରେ ପୂରେଇ ଦେବାକୁ ଡିରେକ୍ଟରକୁ କହିଦେବୁ । କିଛି ନ ହେଲେ ଅନ୍ତତଃ ଗୋଟାଏ ବାଟୋଇ ପାର୍ଟରେ ଠିଆ କରେଇ ଦେବେ । ବାଳୁଙ୍ଗାଙ୍କ ଜୀବନ ଧନ୍ୟ ହୋଇଯିବ । ତୁମକୁ ବିବ୍ରତ କଲୁଭଳିଆ କିଛି କାମ ସେମାନେ ଆଉ କରିବେନି ।”

ନିକଟା ଦେଖିଲୁ ଶୁଭ୍ରବଟା ମଘ ନୁହେଁ । ଧନଲଭକୁ ଧନଲଭ ତା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବାଳୁଙ୍ଗାଙ୍କ ଦାଉରୁ ନିଷ୍ଠୁର । କାଲି ବଳମ୍ବ ନ କରି ସେ ଯୋଜନାକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବାରେ ଲାଗିଲେ । ଭିନିଜଣ ମୁଖ୍ୟ ବାଳୁଙ୍ଗାଙ୍କୁ ଭିନିଟା ବଢ଼ିଆ ପାର୍ଟର ଦିଆଗଲା । ଜଣେହେଲୁ ଶୁଭ୍ର କଢ଼ରେ ଶୋଇଥିବା ଏକ ଭିକାରୀ, ଶୁଭ୍ରାରେ ଧପାଲିଥିବା ଏକ ବାଟୋଇ, ଆଉ ନନ୍ଦିମାରେ ମଣାତେଲ ପକାଉଥିବା ଏକ ମୁନିସିପାଲଟି ଶ୍ରମିକ । କାହାକୁ ପଦେହେଲେ କଥା କହିବାର ନ ଥିଲା ।

ହଠାତ୍ ଏ ମେଣ୍ଟା ବାଳୁଙ୍ଗାଙ୍କର ଭାଗ୍ୟୋଦୟରେ ବାଣୀ ବାଳୁଙ୍ଗାତକ ହାଇ ହାଇ କରି ଲାଗିଲେ । କାଲିକ ମୁତଫର୍କ ଟୋକା ଆଜି ଫିଲ୍ମ ଇଷ୍ଟାଇ । ଭାଗ୍ୟ କାହାକୁ କେତେବେଳେ କଅଣ ନକରେ । ସଦ୍ୟ ବାଳୁଙ୍ଗା କାଢ଼ି ଚାଲୁଥିବା ଭିନି ଜଣ ଫିଲ୍ମ ଇଷ୍ଟାଇ, କାଢ଼ିଲଗା ବାଳୁଙ୍ଗା ମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ବେଶି ମିଳିମିଶା କରିବାକୁ ପଡ଼େଇଲେ । ସେମାନଙ୍କ ସହ ଖୁବ୍ ଗମ୍ଭୀର ଭାବରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା କଲେ ଏବଂ ଫିମେ ସେମାନଙ୍କ ଠାରୁ ବଢ଼ିଲୁ ହୋଇଗଲେ । କାଢ଼ିଥିବା ବାଳୁଙ୍ଗାମାନେ କୁହାକୋହି ହେଲେ ଏ ଭିନିଟା ବେଇମାନ ଦ୍ଵାରାମଜାଦା ଆମର ପିଠିରେ ବସି ନେତା ବନିଗଲରୁ ଆଉ ଆମକୁ ଧରାଛୁଆଁ ଦେଉନାହାନ୍ତି । ଆଜ୍ଞା, ଦିନେ ନା ଦିନେ କୁସ୍ତୁସ ଆସିବ । ସେତେବେଳେ ଯାଇ କଥାବାର୍ତ୍ତା ।” ହିସାସ ନିକଟା ଯାହୁଁ ଦେଖିଲୁ ଯେ ସେ ବାଳୁଙ୍ଗାଙ୍କ ଦାଉରୁ ଖସି ଫିଲ୍ମ ଡାଇରେକ୍ଟର ଓ ମୁଖ୍ୟନାୟିକା ଖପରରେ ଯାଇ ପଡ଼ିଛି । ଯାହା କିଛି ଫିଲ୍ମରୁ ଲଭ ମିଳୁଥିଲା ତାହା ଲଭ ପଦବାର୍ତ୍ତା ନୁହେଁ । ତହିଁରୁ

ପୁଣି ଗୋଟାଏ ମୋଟା ଅଂଶ ଡାଇରେକ୍ଟର ଓ ନାୟିକା ଖତମ୍ କରି ଦେଇଛନ୍ତି । ଆଉ ଗୋଟାଏ ଫିଲ୍ମ ତିଆରି କରିବା ପାଇଁ ଡାଇରେକ୍ଟରର ପାକଳା ପାକଳିକୁ ସେ ଏ କାନରେ ପୂରେଇ ସେ କାନରେ କାଢ଼ିଦେଲା । ଫିଲ୍ମ ଉତ୍ପାଦନ ସେଇଠି ଶେଷ ହେଲା ।

ଆଉ କେଉଁଥିରେ ନମାତି ନିକଟା ସାହୁ ଭାବିଲା ଅଳପ ସୁଧ ମିଳୁ ପଛକେ ସେ ବ୍ୟାଙ୍କରେ ସମସ୍ତ ଟଙ୍କା ରଖିଦେବ । ସେଇଥିରୁ ଉଠେଇ ସହରଆଙ୍କ ପିଚ୍ଛା ଲଗେଇବ । ପୁଣି କଳାଧନ ଅଣ୍ଟାକୁଥିବା ସରକାଶ କର୍ମରୁଣ୍ଡକୁ ଭୟକଲା । ସେମାନେ ସହଜରେ ବ୍ୟାଙ୍କରୁ ତା ଧନ ବିଷୟରେ ଜାଣିଯିବେ । ଜଣେ ବ୍ୟାଙ୍କବାଲା ଏ ଭୟ ଦୂର କରିଦେଲା । ସେ କହିଲା “ତୁମେ ଏକା ତୁମର ନାଆଁରେ ନରଖି ଦଶଟା ଫାଲତୁ ନାଆଁରେ ରଖିଦିଅ । ଏତକ ତୁମେ ଓ ମୋ ଛଡ଼ା ଆଉ କେହି ଜାଣି ପାରିବେ ନାହିଁ । ସେଇଥିରୁ ନେଇ ଲଗେଇବ କରଜ । ବିକଳିଆମାନଙ୍କୁ କରଜ ଦେଇ ଚଡ଼ା ସୁଧ ପୁଣି ଆଦାୟ କରିବ । କୋଉ ବୋପାର ଯୁ ନାହିଁ ଏହାର ଗୁମର ଜାଣିବ ।”

ଏଥିରେ କାମ ଚଳିଲା । ହେଲେ ଆଶାଦୁରୂପ ହେଲାନି । ଇନକମଟ୍ୟାକସବାଲାଙ୍କୁ ବେଶ୍ ଚିତାକାଟି ହେଲା । ଡର ଥାଏ କେବଳ ଭଜିଲାନସକୁ । ଗର ବାରି ବାରି ବିରଡ଼ି ଶୁଖୁଆ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଲା ପରି ଭଜିଲାନସ ବାଲାଏ ଶୁଫି ଶୁଫି ଛପା ଧନ ପାଖରେ ଆସି ପହଞ୍ଚି ଯାଆନ୍ତି । ଏଇ ଭୟଟା ନିକଟାକୁ ବେଳେ ବେଳେ ଭୂତପରି ମାଡ଼ିବସେ । ଶୁକ୍ତିରେ ଦିନେ ଦିନେ ସେ ସପନ ଦେଖି ବଲ୍ ବଲେଇ ଉଠେ “ଓଁଝା, ଓଁଝା, ଓଁଝା ନାହିଁ ନାହିଁ ମୋର ନୁହେଁ । ଓଁଝା ଓଁଝା ଓଁଝା ମୋର ଖବ୍ କମ୍ ।” ଚେତା ଫେରି ଆସିଲେ ଧଉପଡ଼ ହୋଇ ଉଠି ବସିପଡ଼େ ।

ଦିନେ ଜଣେ ଅତି ଆପଣାର ବନ୍ଧୁ ପାଖରେ ଏକାନ୍ତରେ ବସି କହିଲା “ହଇରେ ଗୋଟାଏ କିଛି ବାଟ ବତା । ଚୋର ଡାକୁକୁ ଡର ବ୍ୟାଙ୍କରେ ଧନ ରଖିଲି । ହେଲେ ସେଠି ଦେଖୁଛି ତହୁଁ ବଡ଼ା ତହୁଁ ବଡ଼ା ଡାକୁ ଛକି ରହିଛନ୍ତି । ସାନ ଡାକୁକୁ ଭଣ୍ଡେଇଦେଇ ହେବ କିନ୍ତୁ ବଡ଼

ଡାକୁଳ ହାତରୁ ନିସ୍ତାର ନାହିଁ । ଧନକୁ ଧନ ବୋହୁନେବେ, ତା ଉପରେ ପୁଣି ଘୋଷାଡ଼ି ନେଇଯାଇ ମାମୁଁଘରେ ପୁରେଇ ଦେବେ । ଏ ବ୍ୟାଙ୍କରୁ ଉଠେଇ ନେଇ ଆଉ କୋଉ ବ୍ୟାଙ୍କରେ ରଖିବ ? ସବୁ ବ୍ୟାଙ୍କ ସମାନ, ଗୋଟାଏ ଲଭର ମଞ୍ଜି ?”

ସାଙ୍ଗଟି ବହୁତ ଭାବିଚିନ୍ତି କହିଲା—“ଗୋଟାଏ ବ୍ୟାଙ୍କ ଅଛି । ଯଦି ପାରିବୁ ସେଇ ବ୍ୟାଙ୍କରେ ରଖ । ଭଲଲନ୍ଦର ବଡ଼ବୋପା ସେଠି ପଣି ପାରିବ ନାହିଁ, ଆୟୁକରବାଲାଙ୍କ ଗୋସେଇଁ ବଡ଼ବୋପା ବି ସେ ବ୍ୟାଙ୍କର ପାଇଦା ମାଡ଼ିବେ ନାହିଁ । ଗୁଡ଼ିର ପଞ୍ଜିର ହାଡ଼ ଭିତରେ ହୁଡ଼-ପିଣ୍ଡଟି ନିରାପଦରେ ଥାଇ ବେଧଡ଼କ ଦୁକୁଦୁକୁ ହେଉଥାଏ । ତୋର ପୁଞ୍ଜି ସେହିପରି ସେ ବ୍ୟାଙ୍କରେ ନିରାପଦରେ ରହି ଫକ ଫକ ହେଉଥିବ, ବଢ଼ି ଲାଗିଥିବ । ଏସବୁ ବ୍ୟାଙ୍କରେ ତୁ ପୁଞ୍ଜି ଥୋଇ ଦେଉଛୁ । ସେ ଟଙ୍କା କେମିତି ବଢ଼ିଲା, କେତେ ବଢ଼ିଲା ସେସବୁ ତୁ ଜାଣିପାରିବୁ ନି । କିନ୍ତୁ, ସେ ବ୍ୟାଙ୍କ କଥା ନିଆରା । ସେ ବ୍ୟାଙ୍କର ମାଲିକ ତୁ ନିଜେ । ତୁ ନିଜେ ବୁଣିବୁ, ନିଜେ ଦାଇବୁ, ନିଜେ ଅମଳ କରି ଅମାରରେ ଭରିବୁ ।”

ନିକଟା ଆନନ୍ଦରେ କୁଲୁରି ଉଠି ବିଲ୍‌ବିଲେଇଲା—“ଏଁ ଏଁ ସେ ବ୍ୟାଙ୍କ ନା କଅଣ, ସେଇଟା କେଉଁଠି ? କାହା ଜରିଆରେ ସେଠାକୁ ଯିବାକୁ ହେବ, ମୋତେ ଅତିଶୀଘ୍ର କହିବୁଟି ।”

ବରୁ ପିଠି ଥାପୁଡ଼େଇ ଦେଇ କହିଲେ—“ହଁ । ହଁ । ଏତେ ଛୁନିଆ ହେବାର କିଛି ଦରକାର ନାହିଁ, ସବୁ କହୁଛି, ଥୟ ହୋଇ ବସି ଶୁଣ । ସବୁକିଛି ବଚେଇ ଦେଉଛି । ସେ ବ୍ୟାଙ୍କର ନାଆଁ ହେଲା ଗ୍ରେଟ ବ୍ୟାଙ୍କ । ତତେ ସପ୍ତାହେ ଖଣ୍ଡେ ମୋ ଠାରୁ ଟ୍ରେନିଂ ନେବାକୁ ପଡ଼ିବ । ବ୍ୟାଙ୍କଟା କେଉଁଠି, କିପରି ଟଙ୍କା ଖଟାଯାଏ, କେଉଁଠି ଟଙ୍କା ଖଟାଯାଏ, କେମିତି ଆଦାୟ କରାଯାଏ, କେତେ ଲାଭାଂଶ ମିଳେ ସବୁ କିଛି ବଜାଇଦେବି । ମନ ମୁତାବକ ଲାଭ ପାଇଲେ ମୋତେ ଗୁରୁଦେବ ଜ୍ଞାନ କରି ମୁଣ୍ଡିଆ ମାରିବୁ । ହଁ ଆଉ ଗୋଟିଏ କଥା ମନେ ରଖିଥିବୁ । ନିବାଚନର ଛମସ ପୂର୍ବରୁ ଏ ବ୍ୟାଙ୍କ ଖୋଲେ । ବ୍ୟାଙ୍କ ଖୋଲିବା ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ କାମ ଆରମ୍ଭ କରିଦେବୁ । ହଉ ଏଥରକ ପାଞ୍ଚଟଙ୍କିଆ

କ୍ଷୀରସାଗର ସରାଟାଏ ଖୁଆ, ନହେଲେ ପାଠ ତୋର ମନେ ରହିବ ନାହିଁ ।

ରାଜନୈତିକ ନେତା, ଟାଉଟର ମାନଙ୍କର ପୁଷ୍ପମାସ ହଠାତ୍ ଦାଲୁକରି ଆକାଶରୁ ଗଳିପଡ଼ିଲା । କେନ୍ଦ୍ର ଆଦେଶରେ ରାଜ୍ୟପାଳ ଗାଦିଆ ମାନଙ୍କ ପିରୁରେ ହିଁ ହିଁ ନାଚଢେଇ ବାହାରକୁ ଦଉଡ଼ି ଦେଲେ । ନିର୍ବାଚନର ମୋହନା ମୁଣ୍ଡି ନେତା ଟାଉଟରମାନଙ୍କୁ ଉଚ୍ଚାଟିତ କରି ପକେଇଲା । ବିଷ୍ଣୁଙ୍କର ମୋହନା ମୁଣ୍ଡି ଦେଖି ଶିବ ଏତେଦୂର ଉଚ୍ଚାଟିତ ହୋଇ ନ ଥିଲେ କି ବିଲୁପଙ୍ଗଳ ଚନ୍ଦ୍ରାମଣିକୁ ଦେଖି ଏମିତି ହାଉଲି ଖାଇ ନଥିଲା । ଶିଳ୍ପପତି, ମିଲ୍ ମାଲିକ ଓ ବ୍ୟବସାୟୀମାନେ ନିଜ ନିଜ ନୋଟ ବିଡ଼ାରେ ଖସିଦେଲେ । ନିକଟା ପାଗସୋଗ ଅନୁକୂଳ ହୋଇଗଲା ଭାବି ନିଜ ଥଳି ସଜେଇ କଲା । ନାଚଖିଆ ଦଳଙ୍କ ପାଖକୁ ନଯାଇ ସେ ସିଧାସଳଖ ଆଉ ଦଳର ମେଣ୍ଡା ପାଖକୁ ଧସେଇ ପଶିଗଲା । ସେ ତ ଘୋଷ୍ଟ ବ୍ୟାଙ୍କ ଖୋଲି ବସିଛନ୍ତି । ବ୍ୟାଙ୍କ ମୁଣ୍ଡରେ ନିଜ ଥଳିରୁ ନୋଟ ବିଡ଼ା ସବୁ କାଢ଼ି ପୁରେଇଦେଲା । ମେଣ୍ଡା ଗଣି ଦେଖିଲେ ପୁରୁ ଲକ୍ଷେ ଟଙ୍କା । ସେ କୃତକୃତ୍ୟ ହୋଇ ନିକଟାକୁ କୁଣ୍ଡେଇ ପକେଇ ପାଖରେ ବସାଇଲେ । ସାମାନ୍ୟ ଜଳସୋଗ ମଧ୍ୟ ହୋଇଗଲା । ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ବନ୍ଧୁ ପଡ଼େଇଥିବା ପାଠ୍ୟରୁ ମନେ ପକାଇ ନିକଟା ବକ୍ତୃତା ଆରମ୍ଭ କରି ଦେଲା “ଆଜ୍ଞା ମୁଁ ବହୁତ ଭାବିଚିନ୍ତି ସ୍ଥିରକଲି ଯେ ଆମ ରାଜ୍ୟର ଅବସ୍ଥା ଯାହା ତାକୁ ସ୍ୱୟଂ ଭଗବାନ ଆସିଲେ ବି ସଜାଡ଼ି ପାରିବେ ନାହିଁ । କାରଣ ସେ ତ ରହିଲେ ବୈକୁଣ୍ଠରେ । ମର୍ତ୍ତ୍ୟପୁରୀରେ ଥିବା ଆମ ରାଜ୍ୟ ବିଷୟରେ ତାଙ୍କର କି ଜ୍ଞାନ ଅଛି । ଯିଏ ଆମ ରାଜ୍ୟରେ ସବୁବେଳେ ଅଛି, ରାଜ୍ୟର ସୁଖଦୁଃଖରେ ନିଜ ଧୂଳିଦୁଃଖକୁ ମିଶାଇ ଦେଇଛି, ଏ ରାଜ୍ୟର ଗୋଡ଼ି, ମାଟି, ଅଗରା, ନଈବାଲି ଗାଈ ଦୁଷ୍ପୁର ଚର୍ବି ଆଦି ମାମୁଲି ଜିନିଷକୁ ଭଲ ଭାବରେ ଚିହ୍ନିଛି ସେହି ଏକା ଏ ରାଜ୍ୟର ମଙ୍ଗଳ କରି ପାରିବ । ସର୍ବାଙ୍ଗୀନ ଉନ୍ନତ କରି ପାରିବ । ତେବେ ଆମ ରାଜ୍ୟରେ ଏପରି ଲୋକ କିଏ ମାସ ମାସ ଧରି ମୁଁ ମନେ ମନେ ଖୋଜିଛି । ସମସ୍ତଙ୍କ ଆଡ଼ୁ ମୋ ଦୃଷ୍ଟିପେରେ ଆସିଛି । ନିରାଶ ହୋଇ ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ିଲା

ବେଳକୁ ମୋ ଭିତରେ କିଏ ଯେମିତି ଚଟକଣାଟାଏ ମାରିଦେଇ କହିଲା
 “ହେ ବୁଢ଼ ବକ ଓଲୁ ପୁଅକ ଆଡ଼େ ଟିକିଏ ଚାହିଁ ।” ମୋର ଚେତା
 ପଶିଗଲା । ଆପଣଙ୍କୁ ମନେ ମନେ ନିବିଡ଼ ଭାବରେ ପାଦରୁ ମୁଣ୍ଡଯାଏ
 ଦେଖିଲି । ଆଜ୍ଞା ମୁଁ ଆପଣଙ୍କୁ ଖୋସାମଦ କରୁନି । ଖୋସାମଦ କରିବା
 ମୋ ଜାତକରେ ନାହିଁ । କୁଆକୁ କୁଆ କହିବି, କୋଇଲିକୁ କୋଇଲି
 କହିବି । ମୁଣ୍ଡ କଟିଗଲେ ବି କୋଇଲିକୁ କୁଆ କହିବି ନାହିଁ । ଏ ଜବାନି
 ହୁଇଁ ସତ କହୁଛି ଆପଣଙ୍କ ପାଦଠାରୁ ମୁଣ୍ଡଯାଏ କେଉଁଠି ଟିକିଏ ହେଲେ
 ଅବଗୁଣ ଦେଖିଲି ନାହିଁ । ମନେ ମନେ ଠିକ୍ କରିନେଲି ଆପଣ ହିଁ ଏ
 ରାଜ୍ୟକୁ ରକ୍ଷା କରି ପାରିବେ । ରାଜ୍ୟର ଲଗାମ ଆପଣଙ୍କ ହାତରେ ହିଁ
 ପଡ଼ିବା ଉଚିତ । ଆପଣଙ୍କ ହାତମୁଠାକୁ ଟାଣ କରିବା ଉଚିତ । ଟଙ୍କା
 ନ ଦେଲେ ହାତମୁଠା ଟାଣି ନହବ ? କିପରି । ମୋର ଏଇ ଯତ୍ନକ୍ଷେତ୍ର
 ଥିଲା ତାହା ଆପଣଙ୍କ ହାତରେ ‘ସଅଁ ପି ଦେଇ ଆପଣଙ୍କ ହାତମୁଠାକୁ
 ଟାଣ କରିବାକୁ ଧାଇଁ ଆସିଲି । ଶ୍ରେଷ୍ଠମାନେ ଯେପରି ଲଞ୍ଜୁଆ, ମଦୁଆ,
 ମାଇରକୁଣା, ପେଟୁ ହୋଇ ଗଲେଣି ସେଥିରେ ସେମାନଙ୍କୁ ତ କୌଣସି
 ପ୍ରକାରରେ ଯୋଗାଇବାକୁ ହେବ । ଏସବୁ ଆପଣ ଆଖିବେ କେଉଁଠୁ ?
 ଭାବିଲି ଆପଣଙ୍କ ହାତ ଟାଣି ନ ହେଲେ ରାଜ୍ୟ ରସାତଳକୁ ଯିବ ।
 ରାଜ୍ୟ ରସାତଳକୁ ଗଲେ ମୁଁ ଏ ଟଙ୍କା ରଖି କଅଣ କରିବି । ଏସବୁ
 ଭାବିଚିନ୍ତି ଆପଣଙ୍କ ହାତରେ ଦେଲି । ଏଣିକି ମୁଁ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ । ରାଜ୍ୟ ବି
 ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ହେଲା ।”

ନେତା ପୁଣିଥରେ ନିକଟାକୁ କୁଣ୍ଡେଇ ପକେଇ ଭାବବହୁଳ
 ସ୍ଵରରେ କହିଲେ “ଆପଣ ମାନଙ୍କ ପରି ନିଃସ୍ଵାର୍ଥପର ଦେଶଭକ୍ତମାନଙ୍କ
 ଆଶୀର୍ବାଦରୁ ମୁଁ ଏ ରାଜ୍ୟକୁ ରାମରାଜ୍ୟ କରିବାକୁ ଅଶ୍ଵାଭିଜ୍ଞ ବାହାରିଛି ।
 ଆପଣଙ୍କ ସଦ୍‌ବଚ୍ଚା ହିଁ ମୋର ପାଥେୟ ।”

ନିକଟା ଏକମାତ୍ର ‘ହାତମୁଠା ଟାଣି’କରି ନଥିଲା । ତାହା ଓ
 ତାଠୁଁ ବଳି ଆହୁରି ଶହ ଶହ ‘ସୁପର’ ନିକଟା ଥିଲେ । ହେଲେ
 ନିକଟରେ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ତେଲଦଣ୍ଡ ଅନ୍ୟ କାହାର ନଥିଲା । ନିର୍ବାଚନରେ
 ନେତା ସଦଳବଳ ଜିତି ହରକାର ଗଢ଼ିଲେ । ପ୍ରଥମ ମନ୍ତ୍ରୀମଣ୍ଡଳ

ବୈଠକରେ ସବୁ ହାତମୁଠା ଟାଣିକାଗୁଡ଼ିଏ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କ ଲଗାଣ ଧନର କୋଡ଼ିଏ ଗୁଣ ଧନ ଲାଭର ରୂପେ ପାଇବାର ପଛାସବୁ ଖଞ୍ଜି ଦିଆଗଲା; ନିକଟା ତେଲ ପାଇଁ କିନ୍ତୁ ନେତା ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ବିଚାର କରି ୨୫ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଉଠେଇବା ଭଳି ସମ୍ପତ୍ତି ଖଞ୍ଜି ଦେଲେ । ନବାଗତଙ୍କୁ ସବୁଠାରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅଧିକ ସୁବିଧା ନ ମିଳିଲେ ଅନ୍ୟମାନେ ଏ ବାଟରେ ଆସିବାକୁ ଉତ୍ସାହିତ ହେବେ ନାହିଁ । ଖଣିପଟା, ଲୁଇସେନ୍ସ, ଏକଗୁଡ଼ିଆ ବ୍ୟବସାୟ ଆଦିରେ ନିକଟା ଗୋଟାଏ ବର୍ଷରେ କୋଟିପତି ହୋଇଗଲା । ଆସନ୍ତା ନିର୍ବାଚନ ବେଳେ ଘୋଷ ବ୍ୟାଙ୍କରେ ପୁଣି କେତେ ପୁଞ୍ଜି ଲଗେଇବ ତାର ହିସାବ କିତାବ ଏଇଆଡୁ ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲା । ସବୁ-ପ୍ରକାର ବ୍ୟାଙ୍କଠାରୁ ଘୋଷ ବ୍ୟାଙ୍କ ଯେ ଯଥେଷ୍ଟ ବେଶି ଲାଭାଣଦାୟକ ତାହା ନିକଟା ଭଲଭାବରେ ଜାଣି ପାରିଥିଲା ।

—୦—

ସ୍ମରଣିକା କହେଇ

ବୋଝ ମୁଣ୍ଡେଇ ବିଜୁଳି ସେକସନ୍‌ର କର୍ମଶୃଙ୍ଖଳାମାନେ ଏକାଠି ହୋଇ ପ୍ରସ୍ତାବଟିଏ କଲେ ଯେ ଏ ବର୍ଷ ବିଶ୍ୱକର୍ମା ପୂଜାକୁ ତାଙ୍କ ସେକସନ୍‌ ଯେପରି ସହରର ଅନ୍ୟସବୁ ସେକ୍ସନ୍‌ଠାରୁ ତାବେ ହେବ ତା'ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଆରମ୍ଭ କରିଦେବାକୁ ହେବ । ଜଣେ କହିଲେ— ‘କେତେ ଟଙ୍କା ମିଳିବାର ସମ୍ଭାବନା ଅଛି ତାହା ସଠିକ ଜଣା ପଡ଼ିଲେ ତେଣିକି ସେହି ଅନୁଯାୟୀ ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାକୁ ହେବ । ଏଣେ ପଇସାର ଦେଖା ନ ଥିବ, ତେଣେ ଏସା କରେଙ୍ଗା, ତେସା କରେଙ୍ଗା କହି ଲଭ କଅଣ ? ଶେଷରେ ଅପଦସ୍ତ ହେବା ହିଁ ସାର ହେବ ।’

ଜଣେ ଘୋର ପ୍ରତିବାଦ କରି କହିଲେ—“ଏହାର ଅର୍ଥ ହେଲା ନିଜନିଜ ଘରେ ଡାଲି ଭାତ ଖାଇ ନାହିଁରେ ତେଲ ପକାଇ, ଗୋଡ଼ ଉପରେ ଗୋଡ଼ ପକାଇ ଶେଷ ଉପରେ ଗଡ଼ିଯିବା । ଚୁଉଳ ତୁନାକୁ ଚୁହିଁ ଯଦି ଗୁଡ଼ ଦିଆଯିବ ତେବେ ଯୋଜନା ନ କରି ପଡ଼ିଲେ ଅର୍ଥ ସଂଗ୍ରହରେ ସମସ୍ତେ ଲାଗିବା । ଅଗିରକୁ ବାଇଗଣ ଫିଙ୍ଗି ଲପର ଲେକଙ୍କ ପାଖକୁ ଯାଇ ଅଣ୍ଟା ଭାଙ୍ଗି ଦାନ ନିକୁଟି କହିବା—ବିଶ୍ୱକର୍ମା ପୂଜା କରିବୁ କିଛି ଭକ୍ତ ଦିଅ । କଅଣ କରିବୁ ତା'ର ତ କିଛି ଅଟକଳ ନ ଥିବ । ସେ ଟଙ୍କାଟିଏ ଦେଲେ ଦି, ଭଲ ଭିକାରୀଟିପରି ଥାଳରେ ପକେଇ ଚାଲି ଆସିବା । ଆଗରୁ କିଛି ଅଟକଳ ଥିଲେ ସିନା ଭଲ ବାଳରେ ଗୁରୁଗିଆ ଲାଗିଲା ପରି ତାଙ୍କଠେଇଁ ଲାଗିରହି କହନ୍ତେ—ନାହିଁ ଏତିକରେ ହବନି, ଶହେ ଦିଅନ୍ତୁ କି ପରୁଣ ଦିଅନ୍ତୁ । ଅଟକଳ ଟଙ୍କାତକ ଆଦାୟ କରିବାକୁ ପ୍ରଣମୁକ୍ତି । ଉଦ୍ୟମ କରାଯାଆନ୍ତା । ଏମିତିରେ ଟଙ୍କାଏ ମସାଏ ମିଳିବ । ସେଥିରେ ଖଇ ଉଖୁଡ଼ା ବି କିଣି ହବନି ।

ସମସ୍ତଙ୍କ ମନକୁ କଥାଟା ପାଇଗଲା । ତା' ବୁଦ୍ଧିକୁ ତାରଙ୍ଗକରି ସମସ୍ତେ ଯୋଜନା କରିବାକୁ ବସିଗଲେ । ଶୁଦ୍ଧା ସିଗାରେଟ୍ ଖୋରମାନେ କହିଲେ—“ଜି ହୁଁ ଏମିତି କାଲୁଆ ମନରେ କଡ଼କ୍ତୁର ଯୋଜନା ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ଶୁଦ୍ଧା ଓ ସିଗାରେଟ୍ ଧୂପ ନ ହେଲେ ମୃଣ୍ମ ମୋଟେ କାମ କରିବ ନାହିଁ ।” ସେ ସବୁ ଆସିଲା ଓ ଯେ ଜନାକାଶଙ୍କ ମନ ବେଶ୍ ଉଷ୍ମ ହୋଇ ଉଠିଲା । କଅଣ କଅଣ ହେବ ତା'ର ତାଲିକା ସୁସ୍ଥ ହେଲା ।

ଲଇନ୍ ମ୍ୟାନ ରଘୁଆନା କହିଲା—“ଏଥରକ ବଢ଼ିଆମାଗେ ରୁଜାଦସା ଓ ଡାଲମା ହେଉ । ତା' ସାଙ୍ଗକୁ ବସାଦହି ଆଉ ତେନ୍ତୁଳି ଖଟ, ତା' ସାଙ୍ଗକୁ ସୂର୍ଯ୍ୟମୁଖୀ ଲଙ୍କା ଓ ଲୁଣ । ଆଃ ।”—ବଚସ ଆଉ ଆଧୁନ କହି ପାରିଲାନି । ପାଟିରୁ ନିଗିଡ଼ି ପଡ଼ିବା ଲଳକୁ ପୋଛି ପକାଇବାରେ ସେ ବ୍ୟସ୍ତ ରହିଲା । ସମସ୍ତେ ତା' ଅବସ୍ଥା ଦେଖି ହୋ ହୋ ହୋଇ ହସି ଉଠିଲେ । ଜଣେ ବେଲିଆ କହିଲା—“ହେ ହେ ରଘୁଆନା ତେମେ ତ କହୁ କହୁ ଲଳ ଗଡ଼େଇଲଣି ଦେଖିଦେଲେ ଅଧାପେଟ ପୂରିଯିବ । ହାତ ଲଗେଇଲା ବେଳକୁ ପେଟ ପୂରା ଟୁମାଟମ୍ ହୋଇ ଯାଇଥିବ । ଆହା କେଡ଼େ ସୁନ୍ଦର ଶ୍ଵେତର ଯୋଜନାଟିଏ ବାଡ଼ିଦେଲା । ତମ ମୁହଁକୁ ସରମ ଯାହା ନ ଆସିଲା ।” ଆଉ ଜଣେ ଯୋଗିଦେଲା—“ଆଃ ! ଯେ ପକ୍ଷୀ ଉଡ଼େ ସେତେ ଦୂର, ସେ ଜାଣେ ତାହାର ବେଗର । ରଘୁଆନା ରୁଜା ଦହି ଯାଏ ଯାଇଛନ୍ତି, ତା'ଠୁଁ ଉପରକୁ ଯାଇ ନାହାନ୍ତି । ପଲ୍ଲଭ, କୂର୍ମା କଥା ତାଙ୍କ ଠାରୁ ଆଶା କରିବା କାହିଁକି ? ଗୁଡ଼ି ସେ ସବୁ କଥା, ତାଲିକାକୁ ଆସ । ପ୍ରଥମ ଆଇଟେମ୍ ହେଲା ପଲ୍ଲଭ । ଡେରଡ଼ନ୍ ଚୁକ୍ତଳ ଓ ଖାଣ୍ଡି ଗୁଆଦିଆ ଏ ଖଣ୍ଡମଣ୍ଡଳଟାକୁ ମହକେଇ ଦେବ । ସାଗୁଆତ ପାଇଁ ଖୁବ୍ କମ୍ପରେ ଦୁଇଟା ଗ୍ରେଟ ଖାସି, ଅଣ-ଆଇଁଷିଆଙ୍କପାଇଁ ଛେନା ତରକାରି, ରସଗୋଲା, ଖଜୁର ଖଟା, ଯା ଉପରକୁ ମି...” ଠା ବୋଲି ବଚସ କହି ପାରିଲାନି । ସେ ବି ମୁହଁରେ ରୁମାଲ ମାଡ଼ିଦେଲା । ତା' ବେଳକୁ ସମସ୍ତେ ମୁହଁ ବୁଲେଇ ଦେଇ ମୁକ୍ତିଦିଆ ଦେଲେ ।

ରଘୁଆନା ଏତିକିବେଳେ ଉପହାସ କରି କହିଲା—“ତେମେ ସମସ୍ତେ ଦୂଷୁର, ତମକୁ ପାରିଲୁ କଦଳୀ ଭଲ ଲାଗିବ କୁଆଡୁ? ହଇରେ ତମେ ଚୁଡ଼ା ଦହିର ମାହାମୁ୍ୟ ଜାଣିବ କୁଆଡୁ? ଦ୍ଵାପର ଯୁଗରେ ଶ୍ୟମ ମାଗଣାରେ ତାକୁ ଭଲ ପାଉଥିଲୁ । ସବୁ ଭଟ୍ଟାମଣି (ଭଟ୍ଟାମିନ୍) ସବୁ ମଣିଗଲ (ମିନେଗଲ) ସେଥିରେ ଅଛୁ । ତଣ୍ଡିଯାଏ ଠୁଙ୍କିଦେଇ ଦଣ୍ଡାଟିଏ ଗଡ଼୍ ପଡ଼୍ ହେବାପରେ ଭଡ଼ ମୋଡ଼ ହୋଇ ହେଉଡ଼ିଟାଏ ମାରିଦେଲେ ନୂଆ ପଙ୍ଗତପାଇଁ ଥାନ ସଫା । ତେମେ ସବୁ ଖାଇବ କଅଣ ନା ପଲଡ଼ି, ମାଉଁସ । ଦିଅ ତେଲ କଥା ଭଗବାନଙ୍କୁ ଜଣା । ଶ୍ଵେତ ଖାଇବା ଦଉଡ଼ି ଡାକ୍ର ପାଖକୁ । ଦଶ ଟଙ୍କି ଆ ଶ୍ଵେତଟାଏ ଖାଇଲେ ଡାକ୍ରକୁ କୋଡ଼ିଏ ଟଙ୍କା ସଲମି ଦେବ । ପାଇଖାନାକୁ ଦଉଡ଼ୁଥିବ । ପିସ୍ତୁରୁ ପାଣି ଶୁଖିବ ନାହିଁ । ତା’ ପଛକୁ ପଛ କାମଳ ରୋଗ କୁଆଡୁ ଆସି ମାଡ଼ି ବସିବ । ଆମ ଚୁଡ଼ା ଦହିଆଙ୍କ ପେଟକୁ ରୋଗ ତ ରୋଗ ତା ବଡ଼ବାପା ବି ପଣି ପାରିବ ନାହିଁ ।”

ଜଣେ ଆଇଁଷିଆ କହି ଉଠିଲା—“ଚୁଡ଼ା ଦହିରେ ତ ତମ ପେଟ ଟୁମାଟୁମ୍, ଫାଙ୍କା ଜାଗା କେଉଁଠି ଟିକିଏ ଥିଲେ ସିନା ରୋଗ ପଶନ୍ତା । ରୋଗ ତ ହାଉସ୍ ଫୁଲ ଦେଖି ତଣ୍ଡି ପାଖରୁ ଫେରି ଆସେ ।”

ପୂଜା ସେହେଟେଶ୍ଵ ମହାନ୍ତି ବାବୁ ହେ । ହା ବଦ କରାଇ କହିଲେ —“ଛୁଡ଼ ଛାଡ଼ ସେ ସବୁ କଥା ଛୁଡ଼ । ଏ ବର୍ଷ ଗୋଟିଏ କିଛି ନୂଆ କଥା କରିବା । ଫିବର୍ଷ ଖାଲି ଶ୍ଵେତ ଖାଉଛୁ, କେହି କେହି ପିଉଛନ୍ତି, ଗାଉଣା ବାଜଣାରେ ଏ ଅଞ୍ଚଳଟାକୁ କମ୍ପଉଛୁ । ସେ ଦିନଟି ସରିଗଲେ ସବୁ ଶେଷ । ତହିଁଆରଦିନ ଧର ସିଡ଼ି ଗୁଲ ଲଇଜନ୍ ମରାମତିକୁ । ଗଲ-କାଲି କଅଣ ହୋଇଥିଲା ତାହା ମନେ ରହେନାହିଁ ।”

ଜଣେ କହିଲା—“କି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ କଥା ! ଲେଡ଼ଂ ପରେ ଅନ୍ଲେଡ଼ ହୋଇଗଲେ ସବୁ ଶେଷ । ମନେ ରହିବ ଆଉ କଅଣ ? ଲେଡ଼ଂ ପରେ ଅନ୍ଲେଡ଼ଂ ନ ହୁଅନ୍ତା କି ପେଟକୁ ମାରନ୍ତା, ମଣିଷ ବେପାଲେ ମାଆଲେ ହୁଅନ୍ତା, କଅଣ ଲେଡ଼ଂ ହୋଇଥିଲା ମେଇଟା ମନେ ପଡ଼ୁଥାଆନ୍ତା, ଏଣେ

ଲୋଡ଼ିଂ ହେଲେ ତେଣେ ଅନ୍‌ଲୋଡ଼ିଂକୁ ବାହାର ସହିବନି, ଆଉ ମନେ ରହିବ କୁଆଡ଼ୁ । ତୁମେ କହିବଟି କେମିତି ମନେ ରହିବ ?”

ମହାନନ୍ଦ ବାବୁ କହିଲେ—“ଆରେ ମୁଁ କଅଣ ଗୋଟଣଟାକୁ ମନେ ରଖିବା କଥା କହୁଛି । ମୁଁ କହିଲି ଉତ୍ସବଟା ଏମିତି କରିବା ଯେ ସେଇଟା କାଳକାଳକୁ ଯେପରି ମନେ ରହିବ । ଖାଇବା ପିଇବା ସଙ୍ଗେ ଗୋଟାଏ ସ୍ମରଣିକା ପ୍ରକାଶ କରିବା । ସେଥିରେ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କ କଥା, ଆମ ଗୁଡ଼ାରି, ଉତ୍ସବର ଖବର ଅନ୍ତର ସବୁକିଛି ଛପାହୋଇ ରହିବ । ଦଶବର୍ଷ ପରେ ବି ଯିଏ ତାକୁ ଦେଖୁଥିବ ତା’ ମନରେ ସବୁକିଛି ପଡ଼ିଯିବ । ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କର ନାଆଁଟା ତ ରହିଯିବ । ଆମକୁ ସମସ୍ତେ ମନେ ପକଉଥିବେ, ଆମ କାମକୁ ତାରଙ୍ଗ କରୁଥିବେ ।”

ସମସ୍ତଙ୍କ ମନକୁ ସେ କଥାଟା ପାଇଗଲା । ଜଣେ କହିଲା—
“ଆଃ ! ବଡ଼ିଆ କଥାଟାଏ ଏକା । ଆଜି ଖାଇ କାଲି ଖଲାସ କରି-
ଦେଲେ ସବୁ ସରିଲା । ସମସ୍ତେ କଅଣ ଖାଇଥିଲେ ତାହା ବି ମନେ ରଖିବେ ନାହିଁ । ସ୍ମରଣିକାଟିଏ ହେଲେ ସବୁକିଛି ଟିପାହୋଇ ରହିଯିବ ।
ଯେତେ ବର୍ଷ ପରେ ବି ଚାହିଁଦେଲେ ସବୁକଥା ମନେ ପଡ଼ିଯିବ ।”

ରଘୁଆନା ଦୁଠାକୁ ବିଳି ବିଲେଇଲେ—“ହେ ହେ ସେ
କାଗଜରେ ଯାହା ଲେଖୁଛ ପଛେ ଲେଖ; କିନ୍ତୁ ଭୋଜି କଥା କହୁ କହୁ ମୋ
ପାଟିରୁ ଯେ ଲଳ ଗଡ଼ିପଡ଼ିଲା ସେ କଥାଟା ଲେଖିବନି । ଲଜର କଥା,
ସାହାବ ହୁଏତ ପଡ଼ିବେ, ମୋତେ କଅଣ ଭାବିବେ ।”

ମହାନନ୍ଦ ବାବୁ କହିଲେ—“ହା ବୋକା କେଉଁଠିକାର, ଏ
ଗୁଡ଼ାକ କିଏ କେଉଁଠି ଲେଖେ ? ତୁ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ଥା । ସେଗୁଡ଼ାକ ଲେଖା
ହବନି ।”

ଏହାପରେ ଆୟ-ବ୍ୟୟ ଅଟକଳ କରାଗଲା । ସବୁ ବର୍ଷ ଟଙ୍କା
ବି’ ହଜାର ଖର୍ଚ୍ଚ ହୁଏ ଏଥର ଦରଦାମ ବଢ଼ିଛି । ତିନି ହଜାରକୁ ଛୁଇଁ
ଯାଇପାରେ । ସ୍ମରଣିକାଟା କାଗଜ ସହିତ ଦୁଇ ହଜାର ହୋଇଯିବ ।

ଗାୟ ମୋଟ ପାଞ୍ଚ ହଜାରଟି ଟଙ୍କା ଆଦାୟ କରିବାକୁ ହେବ । ମିଲ୍ ମାଲିକ ଘର ବାଲୁକାଠାରୁ ଦୁଇ ହଜାର ଆଦାୟ ହୁଏ । ସେତକ ହୋଇଯିବ । ବାକି ରହିଲା ଭିନ୍ନ ହଜାର । କେଉଁ ବାଟେ ହେଲେ ଆଦାୟ କରିବାକୁ ହେବ ।”

ସମସ୍ତେ ମୁଣ୍ଡରେ ହାତଦେଇ ବସିଗଲେ । ପିଁ କରି ନିଶ୍ୱାସଟାଏ ଗୁଡ଼ିଦେଇ ଜଣେ କହିଲା—“ନାଃ ! ମୁଁ ଯାହା ଦେଖୁଛି ସେଥିରେ କିଛି ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ଲୋକଙ୍କ ଠାରୁ ବେଶି ଝୁଡ଼େଇଲେ ସେମାନେ ଫୁଲିସକୁ ଜଣେଇବେ । ଫୁଲିସ ଗୋଟି ଗୋଟି କରି ବାନ୍ଧି ନେଇ ହାଜତରେ ଠୁକି ଦେବ । ସେଥିରେ ଚାକିରୀ ଯିବ କି ରହିବ ଠିକ୍ ଠିକଣା ନାହିଁ । ଦେଲିବାଲାଏ କି ଛୁରୁଲେଇବେ—ବୁରି ପଇସା ତହୁଁ ପାଇ, ଆହୁରି ବେଶା ଓପାଡ଼ଇ । ଏ ସବୁ ମୂଳରୁ ଯିବାକଥା ଦେଖିଲୁଣି ।”

ମହାନ୍ତି ବାବୁ ପ୍ରବୋଧ ଦେଇ କହିଲେ—“ଆରେ ନଈ ନ ଦେଖୁଣ୍ଡ ଲଙ୍ଗଳା ହୋଇ ପଡ଼ୁଛ କାହିଁକି ? ପଲଟିସ୍ ମାଲୁମ୍ ଥିଲେ ସବୁକିଛି ସୁରୁଖୁରୁରେ ହୋଇଯିବ । ବେଶି ଟଙ୍କା ମାଗିବାକୁ ପଡ଼ିବନି, ସେମାନେ ଯାଚି କରି ଦେବେ । ତୁମେମାନେ ଯାଅ ସାଲିଆନା ଟଙ୍କାତକ ନେଇ ଆସିବ । ଖାତା ଖୋଲି ପକେଇ ଦେବ । ଯିଏ ଯାହା ଆଇବର୍ଷ ଦେଇଥିଲେ ସେମାନେ ଦେଇଦେବେ । ସେତକ ଟଙ୍କା ଆଦାୟ ହୋଇଯିବା ପରେ ମୁଁ ପଲଟିସ୍ ବତେଇ ଦେବ । ପଲଟିସ୍ ବିଛୁଆଡ଼ି ଗୋଲିପରି ଚଟାପଟ୍ କାମ ଦେଖେଇବ । କେମିତି ତୁମ ହାତକୁ ଟଙ୍କା ବଢ଼େଇ ଦେବେ ତା’ର ବାହାର ସହିବ ନାହିଁ । କାଲିଠାରୁ ତୁମେମାନେ ଗୁନ୍ଦା ଖାତା ଧରି ଗୁଲିଯାଅ, ଆଉ ଗୁନ୍ଦା ଆଦାୟରେ ଲାଗିଯାଅ ।”

ଚକ୍କୁଲିଆ ପଣ୍ଡାଙ୍କ ପରି ବିଜୁଲିବାଲାଏ ବୁରିଆଡ଼େ ଖେଦିଗଲେ । ସେତେବେଳେ ସେମାନଙ୍କର ଖାଉଟି ସେବା ଏକପ୍ରକାର ରେକର୍ଡ଼ ବ୍ରାଜି ଦେଲା । ଦିନ କେଇଟାରେ ସାଲିଆନା ଗୁନ୍ଦା ଆଦାୟ ହୋଇଗଲା । ଏହାପରେ ମହାନ୍ତି ବାବୁ ପଲଟିସ୍‌କୁ ଯନ୍ତାରୁ ଗୁଡ଼ିଦେଲେ ।

ଦିନକୁ ୩ ଥର ବିଜୁଲି ଲଇନ୍ କଟି ଯାଉଥିବା ଦେଖି ବିଜୁଲିର ଖାଉଟିମାନେ ଚିଲେଇଲେ । ମରାମତିବାଲାଙ୍କୁ କୈପିୟତ୍ ତଲବ କରିକରି

ସମସ୍ତଙ୍କ ମୁଣ୍ଡ ବଧେଇ ଗଲା । ମରାମତିଆ ମାନେ ଆଗରୁ ତୁଣ୍ଡ ପଜେଇ ରଖିଥାଆନ୍ତି । ଅତି ନମ୍ର ଭାବରେ ବୁଝାଇବାରେ ଲାଗି ଥାଆନ୍ତି—“ଆଜ୍ଞା ଦେବତା ଓଡ଼ିଶାକୁ ବାମ ପଡ଼ିଛି, ଆମେ କଅଣ କରିବୁ । ସ୍ବାବକୁଦରେ ପାଣି ଝାଡ଼ୁଥିବ । ବର୍ଷାର ନାଆଁ ଗର ନାହିଁ । ସେଠି ପାଣିର ଉଚ୍ଚତା ଠିକ୍ ରହିଲେ ସିନା ଟର୍କାଇନ୍ ବୁଲିବ ଓ ବଜୁଲି ତିଆରି କରିବ । ଟର୍କାଇନ୍ ଠିକ୍ ବୁଲୁନି । ଆମେ କଅଣ କରିବୁ ? ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ ଅଞ୍ଚଳ ବନ୍ଦ ହୋଇଯାଉଛି ।”

“ଗୋଟିଏ ଅଞ୍ଚଳରେ ବନ୍ଦ ହେଲେ ତ ସମସ୍ତଙ୍କର ବନ୍ଦ ହୁଅନ୍ତା । ଆମର ବନ୍ଦ ଅଥଚ ତାଙ୍କର ଚାଲିଛି । ଏଇଟା କେମିତି ହେଉଛି ?”

ଆଜ୍ଞା ପାଞ୍ଚ ଆଙ୍ଗୁଠି କଅଣ ସମାନ ଅଛି । କାହା ଫିଙ୍ଗିବ ସମ୍ଭାଳୁଛି, କାହା ଫିଙ୍ଗିବ ସମ୍ଭାଳୁନି, ପୋଲ୍ ରୁ ଚାଲିଯାଉଛି । ସେ ଯାହା ହେଉ ଆମେ ତ ଆପଣଙ୍କ ଲାଇନ୍ ମରାମତି କରିବାକୁ ଜାଗତିଆର ହୋଇ ରହିଛୁ । ଖବର ପାଇଲା ମାତ୍ରେ ଆସୁଛୁ । ଆପଣଙ୍କର ଟିକିଏ ହେଲେ ଯେପରି ଅସୁବିଧା ନ ହୁଏ ସେଥିପ୍ରତି ଆମେ ଧ୍ୟାନ ଦେଇଛୁ । ଆପଣ ଭଲରେ ମନ୍ଦରେ ଆମକଥା ବୁଝୁଛନ୍ତି । ହାନି ଲଭ ବେଳେ ପାଞ୍ଚ, ଦୁଗ ଦେଉଛନ୍ତି, ଆମେ କେବେହେଲେ ବେଇମାନ କରିବୁ ? ଦିନକୁ ପିଟିଗ ଥର ପୋଲ୍ ରୁ ଫୁଙ୍କି ଗଲେ ଆମେ ଛବିଶଥର ମରାମତି କରିବାକୁ ଆସିବୁ । ଦେଖୁଛନ୍ତି ତ, ଏତେବଡ଼ ସିଡ଼ି ଟାଏ ବୋହି ଯନ୍ତ୍ରପାତି ଧରି ଆମେ ପାଞ୍ଚଜଣ ଆସୁଛୁ । ଥରେ ଆସିଲେ ଚାନ୍ଦା ଜଳଖିଆରେ ପାଞ୍ଚଟଙ୍କା ଚାଲି ଯାଉଛି । ଅଫିସ ଆମର କଷି କଷି ହେଉଛି । ଅଫିସ୍ କଥା ମାନ୍ଦୁ । ଆପଣ ଆଗ, ଅଫିସି ପଛ ।”

ଏତେ ଅଲଗା ଲେକ୍ଚର ଶୁଣିବା ଉପେକ୍ଷା ଟଙ୍କା-ଦି ଟଙ୍କା ଦେଇଦେଲେ ପାଇଟି ଛୁଣିଲା । ଅବଶ୍ୟ ସେହିଦିନର ଚୁଞ୍ଚାୟ ବା ଶେଷ ପାଇଟି ଛୁଣିଲା ଓ ପରଦିନର ପାଇଟି ଆରମ୍ଭ ହେଲା ।

ସ୍ବାବକୁଦ ଉପର ମୁଣ୍ଡରେ ଘୋର ବର୍ଷା । ଜଳପତନ ଦରକାର-
ଠାରୁ ବେଶି ହୋଇଗଲାଣି । ଉପର ମୁଣ୍ଡ ପାଣିକୁ ସମେଇବା ପାଇଁ

ସ୍ବାସକୁଦରୁ ପ୍ରବଣ ବେଗରେ ପାଣି ଖଲସ କରି ଦିଆଯିବ । ଉପକୂଳ ଅଞ୍ଚଳକୁ ସାବଧାନବାଣୀ ଶୁଣାଇ ଦିଆଗଲା । ତଥାପି ବଜୁଲ ଚାଲି-ଯାଉଛି । ଖାଉଟି ଏ ପଶୁରିଲେ—“କହୋ ହସକୁଦର ପାଣି କମେଇବାକୁ ଉଦ୍ୟମ ହେଉଛି । ତେବେ ବି ତମ ଟେବ ବାହୁମା (ଟର୍କାଇନ୍) ଚାଲୁନି । ଆମକୁ ଅନ୍ଧାରରେ ସାନ୍ଧ ବ୍ୟବସାୟରେ ଡୋର ବନ୍ଦେଇବା କଅଣ ଭୁମର ଇଚ୍ଛା ?”

“ଆଜ୍ଞା ପାଣି ଖାଙ୍କ କରି ନ ଦେଲେ ଭୃଷ୍ଟକରି ଆସିବ । ଏତେ ପାଣିକୁ ସମ୍ଭାଳି ହେବନାହିଁ । ଏବେ ମାଣି ଖାଲି ହୋଇ ଯାଇଛି ବୋଲି ଯୋଗାଣରେ ବିଭ୍ରାଟ ହେଉଛି । ଏହା ମାତ୍ର କେତେ ଦଣ୍ଡ ପାଇଁ । କାଲିକୁ ସବୁ ଠକ ହୋଇଯିବ । ଆଜ୍ଞା ଆପଣ ଚିନ୍ତା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ, ଆମେ ଆପଣଙ୍କ ସେବା ପାଇଁ ସବୁବେଳେ ତିଆର । ଆମେ ତ ଚଟାପଟ୍ ସଜାଡ଼ି ଦେଉଛୁ । ଆଉସବୁ ସେକ୍ସନ୍ରେ ଦିନେ ଦି’ ଦିନ ଧରି ଲୁଇନ ବନ୍ଦ ହୋଇ-ଯାଉଛି । ସେଠାଲୋକ ତ ଟଙ୍କା ଏ ମସାଏ ବକସିସ୍ ଦେବାକୁ ନାସ୍ତ କରି ଦେଉଛନ୍ତି । ଶ୍ରମିକମାନେ ତା’ର ଉତ୍ତରରେ ଡିଉଟି ଅନୁଯାୟୀ କାମ କରୁଛନ୍ତି । ଚାଲିଆଡ଼େ ତ ଗୋଳମାଳ । ନମ୍ବର ଅନୁସାରେ ସଜାଡ଼ି ସଜାଡ଼ି ଦିନେ ଦି’ ଦିନ ଲାଗି ଯାଉଛି । ସେମାନେ ବି ‘ର-ଠ’ କରି ସଜାଡ଼ି ଦେଉଛନ୍ତି । ଅର୍ଫିସ୍ ଯେମିତିଆ ଜନସ ଦଉଛି, ସେମିତିଆ ଜନସରେ ମରାମତ କରୁଛନ୍ତି । ଫଳରେ ଗୋଟାଏ ଥାନରୁ ଅନ୍ୟ ଥାନକୁ ଗଲବେଳେ ପୂର୍ବଥାନର ଫିଉଜ୍ ଫୁର୍ । ଆମ ବୋର୍ଡ୍ ମୁଣ୍ଡେଇ ସେକ୍ସନ୍ କଥା ଦୁସର । ଆମେ ଅର୍ଫିସ୍ ଡିଉଟିମରା କଥା କାନରେ ସୁଗଉନା । ଦରକାର ପଡ଼ିଲେ ଭଲ ତାର ଭଲ ଫ୍ୟୁଜ୍ ହାତରୁ ଦେଇ ମରାମତ କରୁ । ଖବର ପାଇଲା ମାତ୍ରେ ଭାତ କଂସା ଆଡ଼େଇଦେଇ ପଲେଇ ଆସୁ । ଆପଣଙ୍କଠାରୁ ସେମିତି ମଦତ ପାଉ ବୋଲି । ଦରକାର ପଡ଼ିଲେ ଆମେ ବାହାର ମୁଲିଆ ନେଇ ଆସୁ ।”

ଦୁଇ ଶାଗ୍ରସ୍ତ ଖାଉଟି ଏ ସବୁ କଥାକୁ ଆଗ୍ ମାର୍କା ସତ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରି ନେଇ ପାଉଣା ଦେଇ ଦିଅନ୍ତି । ଆଉ ବେଣି ଯେପରି ଫ୍ୟୁଜ୍ ନ ଯାଏ ତା’ର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବାକୁ ମୋଟା ଟଙ୍କାର ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ମଧ୍ୟ ଦିଅନ୍ତି ।

ଏହିପରି ଭାବରେ ଫୁଙ୍କୁ ଉଡ଼ା ବାଦ, କ୍ୟାବଲ୍ ଫଟା, ତାରରେ
କାଟନ ଜମିବା, ଲଇନ୍ ଉପରେ ଡାଳ ପଡ଼ିବା, ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାତ୍ମା କାର୍ଯ୍ୟ
ଇତ୍ୟାଦି ବାବଦରେ ଚାରି ଦୁଇଟି ତିନି ଗହ ଅଣିଷଠି ଟଙ୍କା ଆଦାୟ
ହେଲା । ଖୁବ୍ ଯାକସମକରେ ବିଶ୍ୱକର୍ମୀ ପୂଜା ହୋଇଗଲା । ତା'ପରେ
ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟକୁଦରେ ପାଣି ସଫଦା ଠିକ୍ ରହିଲା । ଫୁଙ୍କୁମାନେ ଆଉ ଚଢ଼େଇ
ମାନଙ୍କପରି ଉଠିଲେ ନାହିଁ କି କାଟନମାନେ ତାର ଭିତରେ ବସା
ବାନ୍ଧିଲେ ନାହିଁ । ଖାଉଟିମାନେ ସ୍ୱସ୍ତିର ନିଶ୍ୱାସ ଛୁଡ଼ିଲେ ।

ବୋଝ ମୁଣ୍ଡେଇ ସେକ୍ସନ୍‌ର କର୍ମଚାରୀମାନେ ମହାନ୍ତି ବାବୁଙ୍କ
ମୁଣ୍ଡରେ ସବୁଦିନ ପାଇଁ ସେନ୍ଦେଟେଣ୍ଟ ଶିରପା ବାନ୍ଧିଦେଲେ ।

ରଘୁଆନା ପାଟିରୁ ଲଳ ବୋହୂ ପଡ଼ିବା କଥା ବାହାରି ନ ଥିବାରୁ
ସୁରଶିକାଟା ବଢ଼ିଆ ହୋଇଛି ବୋଲି କହିଲା ।

ଟଣାଟଣି ଭଜନ

ସନେଇ ସାହୁ ଗୋଟାଏ ଉଲ କୋଠା ତିଆରି କରିବ ବୋଲି
ବନ୍ଧପରିକର ହୋଇଗଲା । ଭ୍ରୁଣ ସଞ୍ଚାରଠାରୁ ପ୍ରସବ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କେଉଁଠି
ଟିକିଏ ହେଲେ ଖଇର ରଖିବ ନାହିଁ । ସବୁ କାମଗୁଡ଼ିକ ନିବାଡ଼ିଆ କରି
ଦେବ । ଦୋ ମହଲ ପାଇଁ ନିଅଁ ଦିଆହେବ । ପହିଲେ ଏକମହଲ
ହୋଇଯିବ । କିଛିବର୍ଷ ପରେ ଦ୍ଵାତରେ ପଇସା ହୋଇଗଲେ
ଦୋମହଲଟା କରିଦେବ । ଦ୍ଵାତଳମା, ଧାର ଉଧାର ଦ୍ଵାରା ସମସ୍ତ ଟଙ୍କା
ସଂଗ୍ରହ କରି ସାର ସନେଇ ପହିଲେ ନକ୍ସା କରେଇବାକୁ ନକ୍ସାବାଲ
ଖୋଜିଲେ । ଜଣେ ସାଙ୍ଗ କହିଲେ—‘ଆରେ ତୁ ଏଣେ ତେଣେ ଧାଇଁ
ଲଭ ନାହିଁ । ସିଧା ଗୁଲିଆ ମୁଖସପାଲଟି ନକ୍ସାବାଲ ପାଖକୁ । ତାକୁ
ଅଗ୍ରୀମ ଦେଇ ବନ୍ଦୁକ କରିଦେବୁ ସାତ ଆଠଦିନ ପରେ ବାକିଆ ଟଙ୍କା
ଦେଇ ନକ୍ସା ନେଇ ଆସିବୁ । ଆଉ କିଛି ଟଙ୍କା ଦେଇ ଦେଲେ ଗାଈ
ସଙ୍ଗେ ବାହୁରୀ ପାଇଲପରି ନକ୍ସା ସଙ୍ଗେ ଘର ତିଆରି ଅନୁମତି ପସ
ବ ପାଇଯିବୁ । ଯଦି ତୁ ସେମାନଙ୍କୁ ବେଶାବର କରି ଚପ୍ ଇଞ୍ଜି ନିଅର-
ଠାରୁ ନକ୍ସା କରିଆଣିବୁନା ତୋ ମୁଣ୍ଡରେ ପେଶୁ ବସିଲ ଜାଣ ।
ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ନକ୍ସାର ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଦୋଷ ଚାହିଁ ପାଞ୍ଚ
ମାସରେ ଥରେ ମୁଣ୍ଡ ଟେକିବ । ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଦୋଷ ସଜାଡ଼ୁ
ସଜାଡ଼ୁ ତୁମର ଚାହିଁପାଞ୍ଚ ବର୍ଷ ଗଢ଼ିଯିବ । କେବେ ଦୋଷ ବାହାରିବ—
ଗାରଟା ମୋଟା ହୋଇଗଲା ତାକୁ ସଜାଡ଼ି ଦେ, ତାର ଚାହିଁପାଞ୍ଚ ପରେ
ଆଉ ଗୋଟାଏ ଦୋଷ ମୁଣ୍ଡ ଟେକିବ—ଦସ୍ତଖତ ଠିକ୍ ଜାଗାରେ
ହୋଇନି । ଆଉ ଚାହିଁ ପାଞ୍ଚମାସ ପରେ ଆଉ ଗୋଟାଏ ଦୋଷ ବାହାରିବ
ରକବାରେ ଶ୍ରେଗୋଳ ଅଛି । ଏହିପରି ଦୋଷ ଫଉଜମାନେ ଧାଡ଼ିବାନ୍ଧି
ଆନଉଥିବେ । ତାଙ୍କୁ ଯଦି କହିବ କହେ ଏକାଥରକେ ଦୋଷଗୁଡ଼ିକ

ଦେଖେଇ ଦେଉନ ! ସେ ନିର୍ଲ୍ପୁ ଓ ଅବଚଳିତ ଭାବରେ ଉଠିବ ଦେବେ
—କାହିଁ ସରକାର ତ ସେମିତି କିଛି ଆଇନ କରି ନାହାନ୍ତି ଯେଉଁଥିରେ
କି ଆମେ ଏକାଥରକେ ସବୁ ଦୋଷ ଦେଖାଇଦେବୁ । ଆଉ ବି ଯେତେ-
ବେଳେ ଯେଉଁ ଭୁଲ୍‌ଟା ଆମ ଆଖିରେ ପଡ଼ିଲା ଆମେ ସେଇଟା ଦେଖେଇ
ଦେଲୁ । ତାଙ୍କ ମୁହଁ ଆଇନର ମୁକାବଲ ନା କରିବେ ସରକାର, ନା
କରିବେ ଲୋକେ । କି ମିଳିବ ଏତେ ପାଲରୁ ! ଅସଲ କାମଟା ଯେଉଁଠି
ହେବ ସେଇଠା ଲୋକଙ୍କ ହାତରେ କାମଟା କରାଇନେବା ଭଲ । ମୋ
କଥା ମାନ, ଚୁପ୍‌ଚାପ ଚାଲିଯାଅ ମୁ୍ୟନସିପାଲଟି ନକ୍ସାବାଲା ପାଖକୁ ।
ଦେଇଦିଅ ତା ପାରିଶ୍ରମିକ ଆଉ ଅନୁମତି ପାଇଁ ଫିଜ୍ । ବାସ୍ ପଦର
ଦିନ ଭିତରେ ଘରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଯିବ ନକ୍ସା ଆଉ ଅନୁମତି ପତ୍ର ।
ତା ନକରି ତୁ ଯଦି ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ବିଲ୍‌ଟି ଇଞ୍ଜିନିଅର ଠାରୁ ଆଣି
ତେବେ ତୋ ଘର ତିଆରି ଯେତେ ମୁଣ୍ଡ ବାଡ଼େଇଲେ ବି ଖର୍ଚ୍ଚ
ପଛେଇଯିବ ।

ସନେଇ ଯେଉଁଦିନ ନକ୍ସା ବରାଦ କରିବାକୁ ମୁ୍ୟନସିପାଲଟି
ଗଲେ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଗକୁ ନକ୍ସାବାଲା ସେଦିନ ସେଠି ନଥିଲେ । ବାହାରର
ଜଣେ ଲୋକ ମଧ୍ୟ ସେଠା ନକ୍ସାବାଲାଙ୍କୁ ଅପେକ୍ଷା କରି ବସିଥିଲେ ।
ସନେଇ ଠାରୁ ସେ ଭଦ୍ରଲୋକ ସବୁ କିଛି ହାଲତ ଚାହିଁନେଲେ । ତହିଁ
ଆରଦିନ ସକାଳେ ସେହି ଭଦ୍ରଲୋକ ସନେଇ ଘରେ ଆସି ହାଜର
ହୋଇଗଲେ । ସନେଇ କିଛି ପଚାରିବା ଧୂଙ୍କରୁ ସେ ଠୋକରି ଆରମ୍ଭ
କରିଦେଲେ—“ଦେଖନ୍ତୁ, ମୁଁ ଆପଣଙ୍କୁ କାଲି ମୁ୍ୟନସିପାଲଟି ଅଫିସରେ
ଦେଖି ଆପଣଙ୍କର ସେଠାକୁ ଯିବାର କାରଣ ବିଷୟରେ ସବୁକିଛି ଜାଣି
ମୋ ଘରକୁ ଫେରିଆସିଲି । ସେଇଟା ମୁ୍ୟନସିପାଲଟି ନ ହୋଇ ଆଉ
କେଉଁଥାନ ହୋଇଥିଲେ ସବୁକିଛି କଥା ସେଇଠି ଆପଣଙ୍କୁ କହିଦେଇ
ଥାନ୍ତି । ଘରକୁ ଫେରି ମୋ ମନଟା ଭାରି ଗୋଲେଇ ଘାଣ୍ଟିହେଲା । ତା’
ହେଲେ ଭାବିଲି—ଆପଣଙ୍କର ଘର ତିଆରି, ସେଥିରେ ମୁଁ ମୁଣ୍ଡ ଘୁରାଇବି
କାହିଁକି ? କିନ୍ତୁ ମୋର ବିବେକ ମୋତେ ବାରମ୍ବାର ଦର୍ଶନ କଲା—
ଆକଟ କରି କହିଲା—କେମିତି, ଭାରୁ, କାପୁରୁଷ ! ଗୋଟିଏ ନିଶ୍ଚୟ
ଲୋକକୁ ଗଧୁଆ ଆଦମଣ କରୁଥିବ, ଆଉ ତୁ ଚୁପ୍ ହୋଇ ରହି ଦେଖୁ

ଥୁକୁ ଆଉ କହୁଥୁକୁ, ଯାଆନ ଗଧୁଆ ତାକୁ ଆଦମଣ କରୁଛୁ ମୁଁ କାହିଁକି
 ଫେଥିରେ ମୁଣ୍ଡ ପରାଇବାକୁ ଯିବି ? ଆରେ ଓଲୁ ତୋ ମୁଣ୍ଡରେ ଏତିକି
 ଟିକିଏ ପଶୁନି ଯେ ଗଧୁଆ ତାକୁ ମାରସାର ତୋ ଉପରକୁ ଉଠୁଁ କିବ ।
 ସେ ନିଶ୍ଚୟ ଭଦ୍ରବ୍ୟକ୍ତି ଯେଉଁ ନକ୍ସାବାଲା ପାଖକୁ ଯାଇଛନ୍ତି ସେ
 ନକ୍ସାବାଲା ନା ଗଧୁଆ ? ଆକିଯାଏ ଯେତେ ଲୋକ ତାର ନକ୍ସାରେ
 ଘର କଲେଣି କାହାର ଘର ଦଶବର୍ଷ ମାତ୍ର ମରମାୟୁ ଭୋଗ କରିନି ।
 ବର୍ଷକରେ ଛୁଟ ‘ଆ’ ପାଞ୍ଚବର୍ଷ ପରେ କାନ୍ଥ ସବୁ ‘ଆ’, ଛଅ ସାତ
 ବର୍ଷରେ ଘର ଚଟାଣ ଫାଟି ବେଙ୍ଗଳା ବେଙ୍ଗଳା, ସାତ ଆଠ ବର୍ଷରେ
 ଛୁଟ ପଲ୍ଲସ୍ତା ଗୁଲ୍ ଗାଲ ହୋଇ ତଳକୁ ଖସେ । ଦଶବର୍ଷ ଭିତରେ ଯଦି
 ଘର ମରମତି ନ କରୁଛୁ, ତେବେ ଘର ଗୋଟାକଯାକ ଗଡ଼ୁଭୁଷ ହୋଇ
 ଅଜାଡ଼ି ହୋଇ ପଡ଼ିବ । ମୁଁ ଜାଣୁ ଜାଣୁ କିପରି ଆପଣଙ୍କୁ ଗଧୁଆ ଆଡ଼କୁ
 ମାଡ଼ିଯିବାକୁ ଛାଡ଼ି ଦେଇଥାନ୍ତି ?

ସନିଆ ବାବୁ ଏପରି ଏକ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନୂତନ ବୈଜ୍ଞାନିକ ତଥ୍ୟ
 ଶୁଣି ଆବାକାବା ହେଇଗଲେ, ମିଥୁୀ ଯଦି ଘର ତିଆରିରେ ଖଇରୁରଖେ
 ବା ସିମେଣ୍ଟ ଚୋରିକରି, ବାଲିରେ ସିମେଣ୍ଟ ସୁଦେଇ ଦେଇ ଘର ଠିଆ
 କରିଦିଏ, ତେବେ ଅବା ଘର ଭୁଷୁଡ଼ି ପଡ଼ିବ । ନକ୍ସାଟା ମିଥୁୀକୁ
 ଗୋଟାଏ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ—ଏମିତିଆ ଘରଟାଏ କର । ଏଥିରେ ଏତିକିଟା,
 ଝରକା, ଏତିକିଟା କବାଟ, ଏତିକିଟା କୋଠରୀ କରିବ । ଘରବାଲା
 ଯେମିତିଆ ଘର ଚାହିଁବ ମସୁଁ ସେମିତିଆ ଘର ତିଆରି କରିବ । ବେତଙ୍ଗର
 ନକ୍ସା ହେଲେ ଘରଟା ଅସୁନ୍ଦର ଦେଖାଯାଇପାରେ କିନ୍ତୁ ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ିବ
 କାହିଁକି ?

ସନେଇବାବୁ ନିଦାକ ହୋଇ ଅନେକ ସମୟ ବସିଯିବାରୁ
 ଆଗନ୍ତୁକ ଉତ୍ତଂସ୍ତ ହୋଇଯାଇ ପୁଣି ବଲ୍ ବଲେଇଲ—“ହ” ଆପଣ
 ଏବେ କଥାର ଗୁରୁତ୍ତାକୁ ଧରି ପାରିଛନ୍ତି । ଏକଥା ଆପଣ କେବେ
 ହେଲେ କଳ୍ପନା କରି ନଥିବେ । ତାହା ହଠାତ୍ ଆପଣଙ୍କ ଆଗରେ
 ଖୋଲିଗଲା । ଆପଣ ବୋଧହୁଏ ଭକୁଆ ହୋଇ ଯାଇଛନ୍ତି । ଆପଣ
 କଅଣ କରିବେ ଗ୍ରୀବ ବିକ୍ରତ ହୋଇ ପଡ଼ୁଛନ୍ତି । ପୁଣି ନକ୍ସା ଆଡ଼

କାହା ହାତରେ କରାଇବେ ଭାବି ଧନ୍ଦ ହେଉଛନ୍ତି । ଆପଣଙ୍କୁ ଯେତେବେଳେ ଗଧୁଆ ମୁହଁରୁ ବଞ୍ଚେଇଛି ସେତେବେଳେ ଆପଣଙ୍କର ଅଇଥାନ କରିବା ମୋର ପବନ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ । ଆପଣ ଚନ୍ଦ୍ରା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ମୁଁ ହେଉଛି ସିଟି ପ୍ଲାନିଂ ଅଫିସର, ପ୍ରସିଦ୍ଧ ନକ୍ସା ଅଙ୍କନକାରୀ ବିଶ୍ୱକର୍ମୀ ଦାସ । ସିଟିର ଅଧେ ଘରର ନକ୍ସା ମୁଁ ଆଙ୍କିଛି । ମୋ ନକ୍ସାର କୋଠାଗୁଡ଼ାକ ଦେଖି ଲୋକଙ୍କର ଆଖି ଖୋସି ହୋଇ ଯାଉଛି । ଆପଣଙ୍କର ଭାଗ୍ୟ ଭଲ ଆପଣ ଯାହା ମୋ ନଜରରେ ପଡ଼ିଗଲେ । ହଉ ହଉ ଆପଣ ଏବେ କହନ୍ତୁ ତ ଜାଗାର ଲମ୍ବ ଓ ଚଉଡ଼ା କେତେ, କେତେ ମାପର କୋଠା କେଇଟା କରିବେ । ମୁଁ ଗୋଟାଏ କାଗଜରେ ଟିପି ନେବି । କାଲି ଗୋଟାଏ ରଫ୍ ନକ୍ସା କରି ଆଣି ଦେଖେଇବି । କିଛି ଅଦଳବଦଳ କରିବାର ଥିଲେ କରିଦେବେ । ଠିକ୍ ନକ୍ସାଟା ସାତଦିନ ଭିତରେ କରି ଆଣି ଦେଇଯିବି । ସେ ଯଦି କରିଥାନ୍ତା ଆପଣ ଦଉଡ଼ି ଦଉଡ଼ି ଜୋଡ଼ା ସୋଲ୍ କୁ ସିଲପଟ କରିଥାଆନ୍ତେ । ସେସବୁ ମୋ ପାଖରେ ନାହିଁ । ହଁ ଆପଣ ଜମି ଓ ଘର ବିଷୟରେ ଯାହା କରିବାର କଥା କୁହନ୍ତୁ ।” ଏହା କହି ସେ କାଗଜ ପେନସିଲ ଟେବୁଲ ଉପରେ ଥୋଇ ସନେଇଙ୍କ ମୁହଁ ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ ରହିଲେ ।

ସନେଇବାବୁ ବାଧ୍ୟହୋଇ କୁହେଇ କୁହେଇ କହିଲେ—“ଆଜ୍ଞା ମୁଁ ମୋଟେ ବୁଝିପାରୁନି ନକ୍ସା ଲାଗି ଘରଟା ମଜବୁତ ବା ଦଉଡ଼ା ହୁଏ କେମିତି ? ନକ୍ସାରେ କଅଣ ସିମେଣ୍ଟ, ବାଲି, ଛତ୍ରର ପରିମାଣ ସବୁ ଲେଖା ହୋଇଥାଏ ?”

ବିଶ୍ୱକର୍ମା ବାବୁ ଠୋ ଠୋ ହସି କହିଲେ—“ବିଜ୍ଞାନ ଯାଇ କେଉଁଠି ପଡ଼ୁଥିଲାଣି, ତାହା ଆପଣ ଜାଣିବେ କୁଆଡ଼ୁ ? ନକ୍ସା ତିଆରି ବେଳେ ପ୍ରତ୍ୟେକଟି କୋଣ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ବାଙ୍କ, ଚଟାଣ ସହ କାନ୍ଥର କୋଣ ତଟାଣ ସହ ଛତର ସମାନ୍ତରତା, ସେଣ୍ଟର ଅଫ ଗ୍ରାଉଣ୍ଡି, ପାଗଲେଲେ ଗ୍ରାମଅଫ୍ ଫୋର୍ସେସ, ଆଲଫା, ବିଟା, ଗାମା ରେ ଗଢିପଥ, ଫଟୋ ସିଲ୍ଲେସିସ, ଇଲେକଟ୍ରି ମ୍ୟାଗନେଟିକ ଫିଲଡ୍, ସେଣ୍ଟ୍ରାଲ ଫୋର୍ସ ସେଣ୍ଟ୍ରାଲ ଫୋର୍ସ ଆଦି କେତେ ପ୍ରଭାବ ଘର ଉପରେ ପଡ଼ୁଛି । ବିଲଡ଼ିଂ କନଷ୍ଟ୍ରକସନ ସାଇନସ ଆଉ କିଛି ବାକି ରଖିନି । ଏହିସବୁ

ଫୋର୍ସ କେଉଁ ବାଟେ ଆସି ଘରର କେଉଁ ସ୍ଥାନ ଉପରେ ପଡ଼ୁଛି ଏବଂ ସେଇଟା ଗୃହସ୍ଥୀ ଉପରେ କି ପ୍ରଭାବ ପକାଉଛି ସେଗୁଡ଼ିକ ତନୁ ତନୁ କରି ଦେଖି ଘରର ଦିଗ ଠିକ୍ କରିବାକୁ ହେବ । ଏମିତିଆ ସାଇନ୍ସଟା ଅଛି ବୋଲି ମୁନସିପାଲଟି ନକ୍ସାବାଲା ଜାଣିବା କଥା ଦୂରେ ଥାଉ ଶୁଣି ନ ଥିବ । ମୁଁ ଲଣ୍ଡନରୁ ମଗାଇ ସେ ସବୁ ବିଜ୍ଞାନ ପତ୍ରିକାପତ୍ରେ । ଦରକାର ପଡ଼ିଲେ ସିନେମା ଦେଖା ବନ୍ଦ କରିଦେଇ ସେ ମ୍ୟାଗାଜିନ୍ ସବୁ ପଢ଼େ । ଲେଖି ମୁନସିପାଲଟିଆ ତାକୁ ପଢ଼ି ପାରିବନି । ତାର ଜ୍ଞାନ କାହିଁ ? ମାଇନରଟାଏ ପାଣ୍ଟ କରିଥିବ କି ନାହିଁ । ଯଦି ପାଣ୍ଟ କରିଥିବ, ତେବେ କପି କରି ପାଣ୍ଟ କରିଥିବ । ମୁଁ ଯଦି ସବୁ କଥା ଆପଣଙ୍କୁ ନ ଜଣାଏ ତେବେ ଭଗବାନଙ୍କ ପାଖରେ ମୁଁ ଦୋଷୀ ହେବି । ଏବେ ଆପଣ ଘର ବିଷୟରେ ଗୋଟାଏ ମୋଟା ମୋଟି ଧାରଣା ଦିଅନ୍ତୁ ।”

ସନେଇବାବୁ କାଠ ଭୂତ ପାଲଟି ସବୁ ଶୁଣିଯାଉଥାନ୍ତି । ତାଙ୍କର ସେତେବେଳକୁ ଧାରଣା ହୋଇ ସାରିଥାଏ ଯେ ବନ୍ଦୁତରେ ବିଶ୍ୱକର୍ମା ବାବୁ ମନ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ସତରପଟ ଚିତା କାଟି ଦେବେ । ବିଶ୍ୱକର୍ମାଙ୍କ ପାଟି ଥକି ପଡ଼ିବାରୁ ସେ କହିଲେ—“ଆଜ୍ଞା ଆପଣ ଯେତେ ଫୋର୍ସ, ଯେତେ ରେ ବିଷୟ କହିଲେଣି ସେଗୁଡ଼ିକ ଏଡ଼େ ଟିକିଏ ଘର ଉପରେ ପଡ଼ୁଥିବା ପୂର୍ବରୁ ନିଜ ଭିତରେ ଧକମ୍ପକ୍ କା ଖାଇ ନଷ୍ଟ ହୋଇଯିବେ । ମୋ ଘରଟା ସେମାନଙ୍କ ଦାଉରୁ ରକ୍ଷା ପାଇଯିବ ।”

“ନା, ନା, ଆପଣ ସେ ସବୁ ନିର୍ମାଣ ବିଜ୍ଞାନ ବିଷୟ ବୁଝିପାରିବେ ନାହିଁ । ଆପଣଙ୍କ ମଙ୍ଗଳ ପାଇଁ କହୁଛି । ଆପଣ ଜଣେ ଅତି ସରଳ ଭଦ୍ରଲୋକ । ସେ ଦୁର୍ଦ୍ଦାନ୍ତ ଗଧୁଆ ଖାପତରେ କେମିତି ନ ପଡ଼ନ୍ତୁ ତାହାହିଁ ମୋର ଏକମାତ୍ର ଲକ୍ଷ୍ୟ । ସେ ଅବୈଜ୍ଞାନିକ ନକ୍ସାଟାଏ କରିଦେବ ଅଥଚ ସବୁଠାରୁ ବେଶି ଚୁର୍ଚ୍ଚିତ ନେବ, ଆପଣ ପ୍ରଶ୍ନା କରି ଦେଖନ୍ତୁ । ଘରର ମୋଟା ମୋଟି ସୂଚନା ସହ ଶହେଟି ମାତ୍ର ଟଙ୍କା ଅଗ୍ରୀମ ଦିଅନ୍ତୁ । ସପ୍ତାହେ ଗାଧୋଇଗଲା, ଚାରିଦିନ ଭିତରେ ନକ୍ସା ଆଣିଦେବ । ଯଦି ବଦଳାଇବାର ଥାଏ ତେବେ କହିବେ, ତହିଁ ଆରଦିନ ଠିକ୍ କରି ରୁଢ଼ାନ୍ତ ନକ୍ସା ଆଣିଦେବ ।”

“ବର୍ତ୍ତମାନ ମୋ ପାଖରେ ଟଙ୍କା ନାହିଁ । ମାପଚୁପଟା ବି ମୁନସିପାଲଟିବାଲ ପାଖରେ ରହିଯାଇଛି । ମୁଁ ସବୁ ହାତକୁ ନେଇଆସେ, ତା’ପରେ ଯାହା କରିବାର କରିବି । ଆପଣ ଅପୁରୁଷଦିନ ସକାଳେ ଆସନ୍ତୁ ।”

ତହିଁ ଆରଦିନ ସକାଳେ ମୁନସିପାଲଟିବାଲ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲେ । ସନେଲବାବୁ ନିଃସଙ୍କୋଚରେ ଟାଉନ୍‌ପ୍ଲାନ୍‌ବାଲର ସମସ୍ତ କଥା ତାଙ୍କ ଆଗରେ କ’ଣ ଯାଏ କହିଦେଲେ । ସେ ରାଗରେ ପାରିଯାଇ କହିଲେ — “କେମନ୍ତ ! ମୁଁ ଜଣେ ଆସିଶ୍ଳାଷ୍ଟ ଇଞ୍ଜିନିଅର ହୋଇ ନକ୍ସା ଅଙ୍କା ଜାଣେ ନାହିଁ । ସେ କରୁନିଟାଏ ହୋଇ ମୋଠୁଁ ଭଲ ନକ୍ସା ଆଙ୍କି ପକେଇବ, ତାକୁ ଟିକିଏ ପରୁରବଟି ସେ ଆଗ ସରକାର ବେଳେ କାହିଁକି ଡିସ୍‌ମିସ୍ ହୋଇ ଜେଲ୍ ଯାଇଥିଲା । ସରକାର ନ ବଦଲେ ନାଁ ତା ଭାଗ୍ୟ ନ ବଦଲେ । ଆମ ଭାରତୀୟ ରାଜନୀତିରେ ଦୁନିଆ ଗୁଡ଼ିକାର ବାର, ପୂର୍ବ ସରକାର ଯଦି ଚୋରମାନଙ୍କୁ ଜେଲ୍‌ରେ ପୂରେଇବେ ପର ସରକାର ସେମାନଙ୍କୁ ଖଲାସ କରି ଅର୍ଥ ସରେ ପୂରେଇବେ । ଏଇଥିଲାଗି ତ ଚୋରଙ୍କ ମୁହଁ ଟାଣି, ସାଧୁଲୋକ ଗାତରେ ପଶିଲେଣି, ସେ ଚୋରର ଦାନ୍ତ ଦୁଇଟା ଯଦି ଝାଡ଼ି ନ ଦେଇଛି ତେବେ ମୋ ନାଆଁ ଦତ୍ତୋକ୍ତ ନୁହେଁ । ପ୍ରଅରଦିନ ସେ ଆସିବାର ଅଛି । ମୁଁ ବି ଏଠାକୁ ଆସିବି । ତା କାନ ଧରି ତା ନାଆଁ ପରୁରବ । ଆପଣଙ୍କ ଖୁସି ଆପଣ ତେଣିକି ଯା ପାଖରେ ନକ୍ସା କରୁଛନ୍ତି କରନ୍ତୁ ।”

ଦିନକ ପରେ ଯଥା ସମୟରେ ଟାଉନ୍‌ ପ୍ଲାନ୍‌ବାଲ ଆସି ଜୀବନସାମା ଏଜେଣ୍ଟ୍ ବୃତ୍ତି କରିଦେଲେ । ସନେଲ ବାବୁଙ୍କ ଏ କାନରେ ପଣି ସେ କାନରେ ସବୁକିଛି ବାହାର ଯାଉଥାଏ । ସ୍ୱା କଥା ତା ଆଗରେ କାହିଁକି କହିଲେ ସେଥି ଲାଗି ପସ୍ତେଇବାରେ ଲାଗିଥାଆନ୍ତି । ଅନ୍ୟମନସ୍କ ଭାବରେ ହୁଁ ହୁଁ ଟାଣିଏ ମାରି—ଦେଉଥାଆନ୍ତି । ଟାଉନ୍‌ ପ୍ଲାନ୍‌ ମୁନସି-ପାଲଟି ଉପରେ ଦି’ ରୁରଟା ଖୁରୁପି ବାଣ ମାରିଛୁ କି ନାହିଁ, ବାହାରୁ ମୁନସିପାଲଟିବାଲ ରେ ରେ କାର ଗୁଡ଼ି ଭୁତପରି ଘର ଭିତରକୁ ପଶିଆସି ଟାଉନ୍‌ପ୍ଲାନ୍‌ଙ୍କୁ ଘୋଟିଗଲେ । ଦୁଇ ଭୂଆ କଳି କଲେ ଯେମିତି

ଶବ୍ଦ ସବୁ ଶୁଭେ ସେମିତି ଗୁଡ଼ାଏ ଶବ୍ଦ ଶୁଭଲ । ସନେଇ ବାବୁ ବହୁ କଷ୍ଟରେ ଦୁଇଜଣଙ୍କୁ ଛଡ଼ାଇଛନ୍ତି କଲେ । ଶେଷରେ ଦେଖାଗଲା ମୁନସି-ପାଲଟିଙ୍କ ଗୋଟିଏ ଆଖି କଳା ତ ଟାଉନପ୍ଲାନ୍ କର ଦୁଇଟି ଦାନ ଡୁଗୁଳା ଆଉ ମୁହଁଟା ରକ୍ତମୁହଁ । ଜାନୁଆର ପରି ।

ନକସା ନ ହେଉଥିବ ତ ଏପରି, ଘର ତିଆରି ସରିଲା ବେଳକୁ କେତେ କଥା ନ ହୋଇଥିବ । ସନେଇ ବାବୁ ବିବ୍ରତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ । ଜଣେ ଓକଲ ବନ୍ଧୁ ତାଙ୍କୁ ସାନ୍ତ୍ବନାଦେଇ କହିଲେ—ସେ ଦୁଇ ଜଣଙ୍କ ପାଖକୁ ଆଉ ଯିବା ଦରକାର ନାହିଁ । ମୁଁ ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ଇଞ୍ଜିନିଅର-ଠାରୁ ନକ୍ସାଟାଏ କରି ଆଣିବି । ତୁ ସେ ନକସା ଦାଖଲ କରି ତିନି ମାସ ଚୁପ୍ ହୋଇ ଘରେ ବସିଯିବୁ । ତାପରେ ଘର ତିଆରି ଆରମ୍ଭ କରିଦେବୁ । ସେମାନେ ପଛଲେ ଫିମ୍ପୁଡ଼ି ଦେଖାଇବେ । ତା’ପରେ ନୋଟିସ ଦେଇ କେସ୍ କରିବେ । ବାସ୍ ତୁ ନୋଟିସ ପଢ଼ି ମୋତେ ଦେଇ ଘରେ ନାହିଁରେ ତେଲ ପକାଇ ଶୋଇପଡ଼ । ମୁଁ ସେମାନଙ୍କୁ ସତର ତୁଠରେ ସିଙ୍ଗିବୁଡ଼ା ଦେଇ ପାଣି ପିଆଇବି ।

ସନେଇ ବାବୁ ସେଇଆ କଲେ । ମାଲିକା କଥା ଘଟିଗଲାପରି ଓକଲ ବାବୁଙ୍କ ସବୁକଥା ଘଟିଗଲା । ଶେଷରେ ସନେଇବାବୁ ମିସ୍ତ୍ରୀ, ମୁଲିଆ, ଇଟା, ସିମିଟି ସଂଗ୍ରହରେ ଲାଗିପଡ଼ିଲେ । ନୂଆ କୋଠା ତିଆରି ହେବାର କଥା ମିସ୍ତ୍ରୀ ମହଲରେ ଶୁଣୁ ହୋଇଗଲା । ଗୋଟାଏ ବଡ଼ କୋଠା ତିଆରି ହେବ । ଖୁବ୍ କମ୍‌ରେ ଛଅମାସ ପାଇଁ ଦାନା ପାଣିର ସ୍ଥିରତା ମିସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କ ପାଖରେ ଆଲୋଡ଼ନ ସୃଷ୍ଟି କଲା । ବେଳକାଳ ଉଣି ଜଣେ ମିସ୍ତ୍ରୀ ସକାଳୁ ଆସି ସନେଇ ବାବୁଙ୍କୁ ଓଲଟି ହୋଇ କହିଲା—“ବାବୁ ଶୁଣିଲ ଆପଣ କୋଠା କରୁଛନ୍ତି । ମିସ୍ତ୍ରୀ ଖୋଜୁଥିଲେ ଶୁଣି ଚାଲିଆସିଲ । ମୁଁ ଏ ସହରରେ ଘେରଇ ଚାଲି, ପାଟିକ୍ ବୋଷ, ଭୂତଲୁ-ରମେୟା, ରଫିକ୍ ମିଆଁଙ୍କ କୋଠା ଗୁଡ଼ାକ ବନେଇଛି । ମୋ କାମ କଥା ସେମାନଙ୍କୁ ପଚାରି ଚୁଣିବେ । ମୋ ଉପରେ ସବୁ ଭାର ଛାଡ଼ି ଦିଅନ୍ତୁ । ଦେଖିବେ ଆପଣଙ୍କୁ ଆଉ କିଛି ଚିନ୍ତା କରିବାକୁ ପଡ଼ିବନି । ମୋ କାମରେ ଆପଣ ଟିକିଏ ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହେଲେ ମୁଁ ମନୁଷ୍ୟ ଛାଡ଼ିଦେବି । ମାଲିକକୁ

ଖୁସିକରି ମୁଁ ମୋ ମଜୁରୀ ନାଏ ! ସେଇଥିଲାଗି ମୋତେ ଫୁରୁସତ ନଥାଏ ।
ମାଲିକମାନେ ଧସପଡ଼ା ହୋଇ ମୋତେ ଡାକନ୍ତି । ଛୁଡ଼ନ୍ତୁ ସେ କଥା,
କେଉଁ ଦିନଠାରୁ କାମ ଆରମ୍ଭ ହେବ ?

“ହଁ ହଁ, ମୁଁ ତୁମକୁ ଜାଣିଛି । ତୁମେ ତ ଏହି ସାହିର ଲୋକ ।
ଶୁଭଦିନ ଦେଖି କାମ ଆରମ୍ଭ ହେବ । ଦିନ ଠିକ୍ ହୋଇଗଲେ ମୁଁ
ଖବର ଦେବି । ଏବେ ତୁମେ ଯାଅ ।”

ସେ ମିଥୀ ଭାଲିପିବା ପରେ ସେହି ସାହିର ନିଶ୍ଚୟା ମିଥୀ ସନେଇ
ବାବୁଙ୍କ ପାଖକୁ ଆସି କହିଲା—“ବାବୁ ଆପଣଙ୍କୁ କଅଣ ଆଉ କେହି
ମିଥୀ ମିଳିଲେନି ଆପଣ ସେ ହୁଣ୍ଡା ଗେଣ୍ଡୁଆଟାକୁ ମିଥୀ କରୁଛନ୍ତି ।
ସେଇଟାକୁ ଓଳମ ଲଗେଇ ଆସେନି । କୋଉଟା ପିଲେନ୍ କୋଉଟା
ସୁଲୁପ୍ ଅଛି ଆଖିରେ ଦେଖି କହିପାରିବନି । ସେଇଟା ଆମ ପାଖରେ
ମୁଲିଆ କାମ କରୁଥିଲା । ଯା ଭିତରେ ପୁଣି କୋଉଦିନ ମିଥୀ ବନଗଲାଣି ।
ହେ ଭଗବାନ ତା ହାତରେ କୋଠା କରିବ ? କୋଉଦିନ ସମସ୍ତଙ୍କ
ଉପରେ ଅଜାଡ଼ ହୋଇପଡ଼ିବ ତା’ର ଠିକ୍ ଠିକଣା ନାହିଁ । ମୁଁ ଥାଉ
ଥାଉ ଆପଣ ମିଥୀ ଚନ୍ଦ୍ରା କରୁଛନ୍ତି କାହିଁକି ? ଇଟା ଯୋଡ଼େଇରେ ମୁଁ
କଲିକତାରେ କିତାପଟ ନେଇଆସିଛି । ଉଗ୍ରେସର ବାଟବଣା ହେଲା
ବେଳେ ମୁଁ ତାକୁ ବାଟ ଦେଖାଇଦିଏ । ମୋ ଭିତରେ କି ଇଲମ୍ ଅଛି
ତାହା କଲିକତା ଲୋକେ ଜାଣିଛନ୍ତି । ମୋତେ ଗୋଟାଏ ଗୁଅ (ଗୁନ୍ସ)
ଦିଅ । କାମ ଦେଖି ମୂଲ ଠିକ୍ କରିବେ । ହଁ ଦେଖନ୍ତୁ, ଇଟା ଚିହ୍ନି-
ବାରେ ମୁଁ ପୋକ । ମୋତେ ନ ପରୁରି ଇଟା ଖର୍ଚ୍ଚ କରିବେ ନାହିଁ ।”

ନିଶ୍ଚୟା ମିଥୀର ଏ କଥା ଗୁଡ଼ାକ ଝମେ ପଦାକୁ ପୁଟି ବାହାର-
ଗଲା । ହୁଣ୍ଡା ଗେଣ୍ଡୁଆକୁ ଆଉ ସମ୍ଭାଳେ କିଏ ? ଦୁଇଜଣଯାକ ରସ୍ତାରେ
ମୁହାମୁହିଁ ହୋଇ ଖାଣି ସଂସ୍କୃତରେ କଲି ଲଗେଇ ଲଗେଇ ସନେଇବାବୁ
ଙ୍କ ଘର ଭିତରକୁ ପଶି ଆସିଲେ । ଆଉ ପାଲି, ପ୍ରାକୃତ ଓ ସଂସ୍କୃତରେ
ଗାଳି ଦିଆ ଦେଇ ହେଲେ । ସନେଇ ବାବୁ ବିବ୍ରତ ହୋଇପଡ଼ି ଦୁଇ
ସଂସ୍କୃତ ବିଶାରଦଙ୍କୁ ବହୁ କଷ୍ଟରେ ଘର ଭିତରୁ ବାହାରକୁ କାଢ଼ି ଦେଇ
କବାଟ ଲଗେଇ ଦେଲେ । ଏ ଦୁଇ ଜଣଙ୍କ ଭିତରୁ ଜଣେ କାହାକୁ ମିଥୀ

କରିବା ଅର୍ଥ ପ୍ରତିଦିନ ଖଟାଙ୍ଗ ପୁରୁଣରୁ ଅଧାପେ ଅଧାପେ ଶୁଣିବା ଓ ନିଜ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ସେ ପୁରୁଣରେ ପାଠଦର୍ଶୀ କରାଇବା । ଶେଷରେ ସେ ଅନ୍ୟ ଧାତୁରୁ ଜଣେ ମିସ୍ତ୍ରୀକୁ କାମରେ ଲଗେଇଲେ ।

ଗୁଣି ପରୁଣ ହଜାର ଇଟା ଦରକାର ହେବ । କୌଣସି ଘଟିବାଲାକୁ ଆଗରୁ ବରଦ ଦେବାକୁ ହେବ । ମିସ୍ତ୍ରୀ ଯାଇ ତିନି ଗୁରଜଣ ଘଟିବାଲାଙ୍କୁ ଡାକି ଆଣିଲା, ଦର କଷାକଷି ଓ ମିସ୍ତ୍ରୀର ସୁମାରଣ୍ ପରେ ଜଣେ ଘଟିବାଲାକୁ ଅର୍ଡର ଦିଆଗଲା ।

ପରଦିନ ସକାଳୁ ସକାଳୁ ଅନ୍ୟ ଜଣେ ଘଟିବାଲା ଆସି ସନେଇ ବାବୁଙ୍କୁ ବୁଝେଇବାରେ ଲାଗିଲା—“ଅଜ୍ଞା, ଗୋଟିଏ ବାଉଁଶ ଦଳ ସବୁ ଘଟିବାଲାଙ୍କ ଇଟା ଗୁଡ଼ିରେ ବସାନ୍ତି । ହଜାରେ ଇଟା ପାଇଁ ସେତକ କୋଇଲା ଦରକାର ସମସ୍ତେ ସେତକ କୋଇଲା ଦିଅନ୍ତି । ସମସ୍ତଙ୍କ ଇଟା ପ୍ରାୟ ସମାନ । ମିସ୍ତ୍ରୀ କଥାରେ ପଡ଼ି ଆପଣ ବେଶି ଦରର ଇଟା ପସନ୍ଦ କଲେ । କିନ୍ତୁ ସେ ବେଶି ରେଟ୍ଟା ବେଶି ଭଲ ଇଟା ପାଇଁ କି ମିସ୍ତ୍ରୀର ପାଉଁଶିଆ ପାଇଁ ତାହା ତ ଜାଣିଲେ ନାହିଁ । ସେ ଘଟିବାଲା ଆପଣଙ୍କଠାରୁ ହଜାରେ ପିଛା ଅଧିକା ପାଞ୍ଚ ଟଙ୍କା ନେଇ ତାକୁ ମିସ୍ତ୍ରୀକୁ ଦେବ । ସେଥିଲାଗି ମିସ୍ତ୍ରୀ କେବଳ ତା’ରଠାରୁ ଇଟା କଣେଇବ । ଆପଣ ଶ୍ରବଣେ—ଭଲ ଇଟା ଲାଗି ବେଶି ପାଞ୍ଚ ଟଙ୍କା ନା ଏଇଟା ଆପଣଙ୍କର ଚିତା କଟେଇ ଫିଙ୍ଗି ।”

ସନେଇ ବାବୁ ମୁଣ୍ଡରେ ହାତ ଦେଇ ବସିଲେ । ମିସ୍ତ୍ରୀ ଏମିତି ସବୁଥିରୁ ଫସ୍ତୁର ମାରିନେବ, ଅଥଚ ସେଥିପାଇଁ ତା’ର କୌଣସି ହକ୍ ନାହିଁ । ତା ଇଚ୍ଛା ବିରୁଦ୍ଧରେ ଅନ୍ୟ ଆଡ଼ୁଇଟା ଆଣିଲେ ସେ କାମରେ ଖଇରୁ ରଖିଦେବ । ଇଟା ଓ ମିସ୍ତ୍ରୀ ଉଭୟେ ଯାଆନ୍ତୁ ।

ସବୁ କାମ ବନ୍ଦକରି ଦିଆଗଲା । କିଛିଦିନ ପରେ ପଥୁରିଆମାନେ ଆସିଲେ । ପଥରର ଦର ତୋଳାଗଲା । ନିମକସଜା ପଥୁରିଆମାନେ ନିବାଡ଼ିଆ କାମ କରି କୋଠା ଠିଆ କରାଇ ଦେଲେ । ଦର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ବେଳକୁ ସନେଇ ବାବୁ ବହୁ ସାଙ୍ଗ ଝୁଙ୍ଗାକୁ ଡାକିଲେ । ବହୁ ଶ୍ରବଣନ୍ତି ସେ ଦରର ଗୋଟିଏ ନାମ ଦେଇଥିଲେ । ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହୋଇ ପାଇଁ ଆସିଥିବା ସାଙ୍ଗ ସୁଜାମାନେ ଦରର ନାମଫଳକରେ ଦେଖିଲେ ଲେଖା ହୋଇଛି “ଟଣାଟଣି ଭବନ ।”

ଉଜାଣି ସୁଅ

ପୁରୁଷତନ ମହାପାତ୍ରେ ବନ୍ଧୁ ଗୁପ୍ତି ଗୁପ୍ତି ଗଇଁଆ ହୋଇଗଲେ । ତାଙ୍କ ଦୁଆରୁ ଗୋଟିଏ ହେଲେ ଲେଖକ ନିରାଶ ହୋଇ ଫେରିଲେ ନାହିଁ । ସେ ଯାହାଦେଲ ତାକୁ ଗୁପ୍ତିଲେ । ଜୋତା ଠାରୁ ବେଦ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କାହାକୁ ନାହିଁ କଲେ ନାହିଁ । ସାଙ୍ଗ ନାକଫୋଡ଼ ସାମଲ ଦିନେ ଏକାନ୍ତରେ କହିଲେ—“ହଇହେ-ଏ ଆଳକୁଟି ମାଳକୁଟି ଗୁଡ଼ାଏ ଗୁପ୍ତିତ ଦଉଛି । ସେଗୁଡ଼ାକ ସାପ କି ବେଙ୍ଗ ତାହା ବି ଦେଖନ । ଯଦି ବଜାରରେ ନ ତଳେ ତେବେ କରିବ କଅଣ ? ଗରମ ବରାପରି ସବୁ ଗୁଡ଼ାକ ସେ ବନ୍ଧି ହୋଇଯିବ ତା କିଏ କହିବ ।

ପୁରୁଷତନ ମହାପାତ୍ରେ ଫୁଲେ କଥାଟାକୁ ଉଡ଼େଇ ଦେଇ କହିଲେ—“ଆଃ, ବରା ନ ହଉଣୁ ତାର କାଟକ ବିଷୟ ମୁଣ୍ଡରେ ପରେଇବା ଏକ ବୋକାମି ନୁହେଁ ତ ଆଉ କଅଣ । ଆରେ ବର୍ଷେ ଦି ବର୍ଷ ଆଗେ ହଜାର ଟଙ୍କାର ଓଡ଼ିଆ ବହିରୁ ଗୋଟିଏ ସେଟ୍ ମିଳୁ ନ ଥିଲା । ମୁଁ ସାପ ବେଙ୍ଗ ଗୁପ୍ତି ଏବେ ଦି ହଜାର ଟଙ୍କା ଆ ସେଟ୍ କରି ସାରିଲିଣି । ଭାରତ ବଜାରରେ ଓଡ଼ିଆ ବହିର ମୁଣ୍ଡଗଣତା ହୋଇଯାଉ । ତାପରେ ସାପ ବେଙ୍ଗ ଆଉ ନ ଗୁପ୍ତି ଖାଲି କୁକୁଡ଼ା ଗୁପ୍ତିବା । ସେଥିରୁ ଗୁଲ୍ ଗାଳ ହୋଇ ହରଦମ୍ ଅଣ୍ଟା ଗଳୁଥିବ ।”

ନାକଫୋଡ଼ ସାମଲଙ୍କ ମସ୍ତିଷ୍କରେ କଥାଟା ଭେଦବାକୁ ସମୟ ଲାଗିଲା । “ହଁ ଏ ବି ଠିକ୍ କଥା କହି ସେ ଚୁପ୍ ରହିଲେ । ପୁରୁଷତନ ମହାପାତ୍ରେ ପୁରାଦମ୍ରେ ବନ୍ଧୁ ଗୁପ୍ତି ଲାଗିଲେ । ସହରର ସବୁଠୁ ବଡ଼ ପ୍ରକାଶକ ବୋଲି ତାଙ୍କ ନାଁରେ ଶୁଣିଆଡ଼େ ଡେଇଁବା ପିଟି ହୋଇଗଲା ।

କାରଖାନା ପୁରୀ ବାଜିଲେ ଶ୍ରମିକମାନେ ଯେପରି କାରଖାନା ଆଡ଼େ ଧାଆନ୍ତି, ତେଜସ୍ବ ବାଜିଯିବା ଫଳରେ ଗୁରୁଆଡ଼ୁ କବି, ଲେଖକ ମାନେ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ କାରଖାନା ଆଡ଼େ ଧାଇଁଲେ । କବି, ଲେଖକମାନଙ୍କ ଉପଦେଶ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ଉପରେ ଗଦା ହୋଇଗଲା ।

କବି ଉପେନ୍ଦ୍ର ମହାପାତ୍ରଙ୍କୁ କହିଲେ—“ହଇହେ ଏ ଆଧୁନିକ କବିତା ଗୁଡ଼ାକ ଛୁପୁଛୁ କିଆଁ ? ଲୋକେତ ତା ନାଁ । ଶୁଣିବା ମାତ୍ରେ ନାକ ଟେକୁଛନ୍ତି । ତା ଗଛ ନାକରେ ବାଜିବା ମାତ୍ରେ ବାଟଭାଙ୍ଗି ପଳଉଛନ୍ତି । ଏ କବିତାର ଧାସ ବାଜି ପୁରାତନ କବିତା ବି ଲୋକକୁ ଗନ୍ଧେଇଲୁଣି, କାହିଁକି ସେଥିରେ ଟଙ୍କା ବରବାଦ କରୁଛୁ ?”

ମହାପାତ୍ର ହସିଦେଇ କହିଲେ, “ଭୁଲ କହିଲ । ସେଥିରୁ ମୁଁ ବେଶି ଲଭିଯାଏ । ସେସବୁ ଫିତାପକା କବିତା ଛୁପିବା ଭାରି ସହଜ । ଲୋକ ଦେଖି ମୁଁ ବହି ଛୁପେ, କବିତାକୁ ଦେଖେ ନାହିଁ । ସେସବୁ ବହିତ ଲୋକଙ୍କ ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ନୁହେଁ । ସେସବୁ ଛପାହୁଏ ରାଜା ରାମମନୋହର ଲଲବେଶ ଫଣିପାଇଁ ଡି.ପି.ଆଇ ଓ ସାଂସ୍କୃତିକ ବିଭାଗ ପାଇଁ । ଯାହାଙ୍କ ବହି ଛୁପେ ତାଙ୍କ ତେଜରେ ଶାସ୍ତ୍ର ବହି ଏହି ବିଭାଗମାନଙ୍କ ଦ୍ବାରା ସାପ୍ ହୋଇଯାଏ । ସେତିକିରେ ବହିପାଇଁ ଖର୍ଚ୍ଚ ସହ କିଛି ଲାଭ ବି ହୋଇ-ଯାଏ । ବାକି ଭାଗକ ଥୋପ ପକାଇଲା ପରି ଲୋକଦେଖି ବାନ୍ଧିଦିଏ । ଆଧୁନିକ କବିତା ବହିରେ ମଲି ଧୂଳି ନାହିଁ । ଗୋଟାଏ ଖେପାରେ ଟଙ୍କା ଆଦାୟ । ଲୋକେ ପଢ଼ନ୍ତି ନ ପଢ଼ନ୍ତି କିଏ ପଚାରୁଛି । କେବଳ ଯେ କବିତା ବହି ମୁଁ ଛୁପେ ତା ନୁହେଁ, ଉପନ୍ୟାସ, ଗଳ୍ପ, ନାଟକ, ଶାବନା ଶିଶୁ ସାହିତ୍ୟ ଗଦା ଗଦା ଛୁପିଛି ।

ପାଟିଲା କଦଳୀ ଚୋପା ପଡ଼ିଲେ ଦୂରରୁ ଗଣଗଣିଆ ମାଛମାନେ ଯେପରି ସେଠାରେ ରୁଣ୍ଡି ହୁଅନ୍ତି, ପୁରୁଣା ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ବରଷ ପ୍ରକାଶନ ସାମ୍ରାଜ୍ୟରେ ଆକୃଷ୍ଟ ହୋଇ ଇନକମ୍ ଟ୍ୟାକ୍ସ ବାଲା, ସେଲ୍‌ଟ୍ୟାକ୍ସ ବାଲା, ଲେବର ଅଫିସ୍ ବାଲା, କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି ଲୋକେ ଆସି ରୁଣ୍ଡି ହେଲେ । କେବଳ ଯେ ରୁଣ୍ଡି ହେଲେ ସେତିକି ନୁହେଁ ଗଣଗଣ ଶବ୍ଦ କରି ମହାପାତ୍ରଙ୍କୁ ଅଥୟ କରି ପକାଇଲେ ।

ଇନ୍ଦ୍ରକମ୍ପ ଟ୍ୟାକ୍ସ ବାଲ୍ୟ ଚିତ୍ରାଞ୍ଜ କର କହିଲେ—“ଦେଖାଅ ତୁମର କାଗଜ ପତ୍ର, ଦେଖାଅ ତୁମ ଅମୁକ ଖାତା, ସମୁକ ରସିଦ ବହି, ତମୁକ ଲେଜର, ବମୁକ ବ୍ୟାଲନ୍ସ ସିଟ୍ । ପୁରୁଣା ମହାପାତ୍ରଙ୍କ କର୍ମ-ଗୁଣମାନେ ହାଉଳି ଖାଇଗଲେ । ମହାପାତ୍ର କିନ୍ତୁ ନିଃଶଙ୍କ, ନିଃସ୍ୱର୍ଗ ଓ ନିର୍ଭୟରେ ଖାସ୍ କାମଗୁଡ଼ିକ ନେଇ ଗୋଟାଏ ସିଟ୍ ବଢ଼ାଇ ଦେଲେ । ଆୟୁକର ବାଲ୍ୟ ସେହି ସିଟ୍ ଭିତରେ ସବୁ କିଛିର ସାରାଂଶ ଆଖିପିଛୁଳାକେ ଦେଖିନେଲେ ଆଉ ସବୁକିଛି ଠିକ୍ ଥିବାର କହି ପରମ ସନ୍ତୋଷରେ ଅର୍ପଣକୁ ଫେରିଗଲେ ।

ସେଲଟ୍ୟାକ୍ସ ବାଲ୍ୟ ବି ରଡ଼ି ଗୁଡ଼ିଲେ—କାହିଁ ସେଲଟ୍ୟାକ୍ସ ନମ୍ବର, ଦେଖାଅ ସବୁ କାଗଜ ଭିତର । ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ପୂର୍ବପରି ଏକ ଭିତର ଦେଖି ସେମାନେ ବି ଫେରିଲେ ।

ଚିତ୍ରାଞ୍ଜ କଲେ ଲେବରବାଲ । ଭାରି ଖାଖା ମିଞ୍ଜାସ ସେମାନଙ୍କର ଥିଲା । ମହାପାତ୍ର ତାଙ୍କୁ ଯେତେ ଖାସ୍ କାମଗୁଡ଼ିକ ଭିତରକୁ ପୁରେଇଲେ ସେମାନେ ନ ପଶନ୍ତି । ଲେବର ପେନ ବଢ଼ିଲଗିଲା । ଖୁବ୍ ଝଙ୍କାଝଙ୍କ ଲଗିଗଲା । ଲେବରବାଲ୍ୟ ଆଗ ମୁହଁ ହୁଡ଼ିଲେ । ମହାପାତ୍ର ନଗ୍ନେଡ଼ି ବଢ଼ା । ସେ ସେମାନଙ୍କ ଉପରକୁ ସବୁ ଅବୈଧାନିକ ଓ ଅରୁଚିକର ଶବ୍ଦମାନେ ଫୋପାଡ଼ି ଶୁଣେଇ ଦେଲେ—“ହଉ ଯାଅ ଯାଅ ମୋର କଅଣ ଆଲୁଅ କରି ପକାଉଚ ପକାଅ । କଅଣ ବା ବଙ୍କା କରୁଛ କର । ଷଣ୍ଢ ପଛରେ ହାତ ଗୁଲେଇ ବି କାହିଁକି, ଖୋଦ ମହାଦେବଙ୍କ ମୁଣ୍ଡରେ ହାତ ନ ଗୁଲେଇ ବି କାହିଁକି ?”

ସତକୁ ସତ ମହାଦେବଙ୍କ ମୁଣ୍ଡରେ ଲହୁଣୀ ଦଣ୍ଡି ମହାପାତ୍ର ଅଭୟ ବର ପାଇଗଲେ । ଯେଉଁ ଷଣ୍ଢ ମହାପାତ୍ରଙ୍କୁ ବେଶି ଭୂଷିଥିଲା ସେ ବଦଳି ହୋଇଗଲା । ଅନ୍ୟମାନେ ଲଙ୍ଘିତ ଜାକି ଦେଲେ ।

ଏସବୁ ଥିଲା ବାହାର ଆକ୍ରମଣ । ସେଗୁଡ଼ିକ ଥମି ଗଲା । କିଛି ଦିନ ପରେ ଘର ଭିତର ଆଡ଼ୁ ଆକ୍ରମଣ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଗଲା । ପ୍ରେସ୍ କର୍ମଗୁଣ୍ୟ ଅଧିକା ମଜୁରୀ ଦାବା କରି ନୋଟିସ୍ ଦେଲେ, ଅଳପ କାମ

କଲେ, ଶେଷରେ ଧର୍ମଘଟ କଲେ । ମହାପାତ୍ର ତାକୁ ବି କିଛି ପରିମାଣ-
ରେ ସମ୍ମାନ ଦେଲେ । ଆଉ ଗୋଟିଏ ଆଡ଼ୁ ଗୋଟାଏ ମସ୍ତକ ଶପଥ
ମାଡ଼ି ଆସି ତାଙ୍କୁ ବାଟ ଓଗାଳିଲା । ସରକାର ଏକ ଆଇନ କରିଦେଲେ
ଯେ ଯେଉଁ ପ୍ରକାଶକ ସବୁ ଲେଖକଙ୍କର ପ୍ରାପ୍ୟ ରୁକ୍ତି କରି ନ ଥିବ
ସରକାର ତା ବହି ବାବୁଲ୍ କରିବେ ନାହିଁ । ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ମୁଣ୍ଡ ଘୁରିଗଲା ।
ଏତେ ଦୂରକୁ ଯେ କିଛିହେଲେ ବୁଦ୍ଧି ତାଙ୍କ ମୁଣ୍ଡରେ ପଶି ପାରିଲା ନାହିଁ ।
ସରକାର ଯାହା କଣି ନିଅନ୍ତି ସେଥିରେ ପ୍ରକାଶନର ସମସ୍ତ ଖର୍ଚ୍ଚ
ଉଠାଏ । ବଜାର ବନ୍ଦି ଟା ଜାଣି ଲାଭ । ଲେଖକମାନେ ଯଦି ପେଟ
ମୋଡ଼ି ଦିଅନ୍ତି ତେବେ କଥା ସରିଲା ।

କେତେଜଣ ବନ୍ଧୁ ଲେଖକଙ୍କ ଦିନେ ସେ ଘରକୁ ଡାକି ଭଲ
କରି ପେଟେ ପେଟେ ଖାଇବାକୁ ଦେଇ ଏକ ଆଲୋଚନାଚନ୍ଦ ଆରମ୍ଭ
କଲେ । ସେ ପ୍ରଥମେ କହିଲେ—“ସବୁକାଳେ ସବୁଠାରେ ଲେଖକମାନେ
ହେଲେ ସରସ୍ୱତୀଙ୍କର ବରପୁତ୍ର । ସରସ୍ୱତୀ ସେମାନଙ୍କ କଣ୍ଠରେ ସବୁବେଳେ
ବସିଥିବାରୁ ସେମାନେ ସାହିତ୍ୟ ସୃଷ୍ଟି କରି ଦେଶକୁ ଜ୍ଞାନର ଆଲୋକ
ଦେଖାଉ ଅଛନ୍ତି । ସରସ୍ୱତୀଙ୍କର ବରପୁତ୍ର ହୋଇଥିବାରୁ ସେ ସେମାନଙ୍କୁ
କେବେହେଲେ ଛାଡ଼ି ଯାଅନ୍ତି ନାହିଁ । ତାଙ୍କ ସତରଞ୍ଜି ମା ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଯେପରି
ଭଲ ଚୁକରେ ଲେଖକମାନଙ୍କ ପାଖକୁ ଶୁଣି ନ ଯାଆନ୍ତି ସେଥିଲଗି ଆମେ
ପ୍ରକାଶକକୁଳ ତାଙ୍କୁ ଆମ ଘରେ ବନ୍ଦନ କରି ରଖିଛୁ । ଆମ ଆମ
ଭିତରେ ସେଇ ପ୍ରକାର ଭାଗବନ୍ଧୁ ହୋଇଯାଇଛି । ଆମେ ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କୁ ରଖି
ତୁମମାନଙ୍କୁ ସରସ୍ୱତୀଙ୍କୁ ଦେଇ ଦେଇଛୁ । ସରସ୍ୱତୀଙ୍କ କରୁଣା ପାଇ ତୁମେ-
ମାନେ ଯେପରି ଜନସାଧାରଣଙ୍କଠାରୁ ପୂଜା ପାଉଛ ସେମିତିଆ ପୂଜା
ଆମର କଅଣ ଇଚ୍ଛାହୁଏ ନାହିଁ ? ଆମେ କିନ୍ତୁ ସେ ଇଚ୍ଛାକୁ ଦମନ କରୁ ।
ଆମେ କହୁ—ନା ଆମେ ପଛେ ଦୃଷ୍ଟି, ଅପମାନିତ ହେଉ ପରବାୟୁ ନାହିଁ
ଆମ ଲେଖକ ଭାଇମାନେ ପୂଜା ପାଉଥାଆନ୍ତୁ । ଆମ ପାଖରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ
ଅଛନ୍ତି ବୋଲି ଆମ ଉପରେ ସବୁ କିସର ସରକାରୀ କର୍ମରୁଣ୍ଡ ଚଢ଼ଉ
କରୁଛନ୍ତି । କିଏ ଚଢ଼ଉ ନ କରୁଛି ? ରାଜନୈତିକ ଦଳ, ବୁଦ୍ଧି ଆଦାୟ-
କାରୀ ଦଳ, ଶ୍ରେୟ ଡାକୁଙ୍କ ଦଳ ହାତଉଧାର ନେବାକୁ ଇଚ୍ଛୁକ
ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବ ଦଳ ବି । ସବୁ ବିଷୟ ଆମେ ପିଇ ଆମ ଲେଖକ ଭାଇ-

ମାନଙ୍କୁ ନିଶ୍ଚିନ୍ତରେ ରଖିବୁ । ଗୋଟିଏ ବ୍ୟବସାୟୀକୁ କବିତା ଲେଖିବା କେହି କେବେ ଦେଖିଛ କି ? ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଅଛନ୍ତି ବୋଲି ସରସ୍ୱତୀ ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ମାଡ଼ନ୍ତି ନାହିଁ । ଲେଖକମାନେ ସବୁବେଳେ ପୂଜା ପାଉଥାଆନ୍ତୁ ସେଥିଲାଗି ଆମେ ଏତେ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛୁ, ଅଥଚ ଲେଖକ ଭାଇମାନେ ଆମଠେଇ ମୂଳା ଖଞ୍ଜିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ସେମାନେ ସରକାରଙ୍କ ପାଖରେ ଫେରାଦ ହୋଇଛନ୍ତି ଯେ ଆମେ ତାଙ୍କୁ ତାଙ୍କର ପ୍ରାପ୍ୟ ଦଉନ୍ତୁ । ସରକାର ବି ଗୋଟାଏ ବାଲେଶ୍ୱରୀ ମୂଳା ଆମଠି ଖଞ୍ଜି ସାରିଲେଣି । ଲେଖକମାନଙ୍କର ରସୁଲଟି ଚୁକ୍ତି କରି ସାରିଲେ ଯାଇଁ ଆମଠୁ ବହି କିଣାଦେବ । ତୁମେମାନେ ଏଥର ଆମ କାମ କର । ଆଉକୁ ଆମେ କଲମ ଧରି ଚୁପ୍‌ଚୁପ୍ ଭାବେ ବସି ଆଧୁନିକ କବିତା, ଗଦ୍ୟ, ଉପନ୍ୟାସ ଲେଖିବୁ, ତୁମେ ସମସ୍ତେ ଯାଅ କାଗଜ କିଣି ଛୁପ, ବଜାରରେ ବିକ, ଗଣ୍ଡୀ ଗୁମୁଣ୍ଡା-ମାନଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କୁ ପାଉଣା ଦିଅ । ଆଉ ଆମ ପାଉଣା କଢ଼ାନ୍ତି କରି ଗଣିଦିଅ । କଅଣ ରାଜ ?

ଜଣେ ଆଖି ମଲି ମଲି କହିଲେ—“ଆହେ କଅଣ କହିଲ ମୁଁ ଶୁଣିପାରିଲି ନାହିଁ । ଅଜଗଣିଆ ଠୁକ୍ତି ଦେଇଥିଲି । ଆଖି ବୁଜି ହୋଇଗଲା ।” ଆଉ ଜଣେ କହିଲେ—“କି ମିଳିବ ସେ କଥାରୁ; ତୁମେ ଲେଖିପାରିବନି କି ଆମେ ବ୍ୟବସାୟ କରି ପାରିବୁନି । ଅଛ ଓ ଛୋଟା ଦୁହେଁ ମିଶି ଭୋକ ଖାଇ ଗଲାଭଳି ତମେ ଆମେ ମିଶି ସାହିତ୍ୟ ସେବା କରିବା, ଯେମିତି ମହାପ୍ରସାଦ ସେବା କରନ୍ତି ।”

ଆଲୋଚନାଚକ୍ଷ ଶେଷହେଲା । ଯେ ଯାହା କାମରେ ମନଦେଲେ । କେତେକ ଲେଖକ କଥାଟାର ସବୁଆଡ଼ ଚାହିଁଯାଇ ପ୍ରାପ୍ୟ ପାଇଛନ୍ତି ବୋଲି ରସିଦ୍ ଲେଖିଦେଲେ । ବାକୀ ଅଖବା ଲେଖକମାନେ ଅଡ଼ି ଧରି ବସିଲେ—“କି ବହିର ସମୁଦାୟ ଟଙ୍କା ନ ପାଇଲେ ଆମେ ପ୍ରାପ୍ତି ସ୍ୱୀକାର ପସ ଦବୁନି ।”

ମହାପାତ୍ରେ ବଡ଼ ଅଡ଼ୁଆରେ ପଡ଼ିଲେ । ସେ ବିଧାନିଆମାନଙ୍କ ପାଖକୁ ଧାଇଁଲେ । ପଣ୍ଡାମାନେ ଯାହାମାନଙ୍କୁ ନେଇ ଜଗନ୍ନାଥ ମନ୍ଦିର

ପରିହାସ କଲେ ଏ ବିଧାନିଆ ପଣ୍ଡାମାନେ ମହାପାତ୍ରଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷା ନିର୍ଦ୍ଦେଶାଳୟ ନିର୍ବାଚନ ପାଣ୍ଠି ଆଦାୟ କେନ୍ଦ୍ର ସବୁ ବୁଲେଇ ବୁଲେଇ ଶେଷରେ ଠାକୁରମାନଙ୍କ ସହ ଭେଟ କରିଦେଲେ । ବିଧାନିଆ ପାଣ୍ଠି-ରକ୍ଷକ ଓ ଠାକୁରମାନଙ୍କ ପାଖରେ ମୁଣ୍ଡିଆ ମାରି ମାରି ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ମୁଣ୍ଡରେ ଗୋଟାଏ ବଣ୍ଟି ହୋଇଗଲା । ସେ ଖଇଁଠା ତଳେ କଲବେଲେ ସେ ବଣ୍ଟିରେ ହାତମାରି ଭାବିଲେ—ଏ ବାଟେ ଯେତେ ବୋହୁଗଲା ତା ଅଧାରେ ଅଖାଡ଼ୁଆ ଲେଖକମାନଙ୍କୁ ଅକ୍ତିଆର କରି ହୋଇଥାନ୍ତା । ଏ ବହୁଗୁଡ଼ାକ ପାଇଁ ସେ କେତେ ହଇରାଣ ନ ହଉଛନ୍ତି ସତେ ।

ବୋହୂ ଉପରକୁ ନଳିତା ବିଡ଼ା ପରି ଏତିକିବେଳକୁ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ପ୍ରେସ୍‌ରେ ଧର୍ମଘଟ ହୋଇଗଲା । ପ୍ରାୟ ଷାଠିଏ ଜଣ ଶ୍ରମିକ ଦରମା ବୁଦ୍ଧି ଦାବା କରି ପ୍ରେସ୍‌ ଚାରିପାଖେ ଜଗି ରହିଲେ । କାମ କରିବେ ନାହିଁ କି କାହାକୁ କରିବା ପାଇଁ ଚିନ୍ତାଦେବେ ନାହିଁ । ମହାପାତ୍ର ସେ ଡରିବା ପାତ୍ର ନୁହନ୍ତି । ସେ ସବୁ ବନ୍ଦବାନ୍ଦ କରିଦେଇ ଘରଟି ଭିତରେ ଗଣ୍ଡାର ଚନ୍ଦ୍ରାମଣ୍ଡ ରହିଲେ । ବୁଦ୍ଧଙ୍କ ପରି ସେ ମଧ୍ୟ ଗଣ୍ଡାର ଚନ୍ଦ୍ରାପରେ ଦିବ୍ୟଜ୍ଞାନ ଲଭି କଲେ । ଟେବୁଲ୍‌ ଉପରେ ଦୁମ୍‌କରି ଗୋଟାଏ ବିଧାନିଆର ସେ ଘୋଷଣା କଲେ—“ଆଉ ବହୁ ଛୁପିବି ନାହିଁ କି ହଜାର ଜଣଙ୍କୁ ମୁଣ୍ଡିଆ ମାରିବି ନାହିଁ । ଯେତକ ମୁଣ୍ଡିଆ ମାରିଛୁ ତାର ଦଶ ଡବଲ୍‌ ମୁଣ୍ଡିଆ ଆଦାୟ କରିବି । ଯେଉଁ ମାନଙ୍କ ପାଖରେ ଘଣ୍ଟା ଘଣ୍ଟା ଅଣ୍ଟା ଭାଙ୍ଗି ଠିଆ ହୋଇଛୁ ସେମାନେ ଆସି ମୋ ପାଖରେ ଦି ଦି ଘଣ୍ଟା ଅଣ୍ଟା ଭାଙ୍ଗି ଠିଆହେବେ । ମୁଁ କଲେ ଘୋରଷ ତେଲ ତାଙ୍କଠି ମାଲିସ୍‌ କରିଛୁ, ସେମାନେ ମୋଠି ଦି ଦି କଲେ ଜଡ଼ାତେଲ ମାଲିସ୍‌ କରିବେ । ତେବେ ଯାଇ ମୋ ମୁଣ୍ଡର ବଣ୍ଟି ଭଲ ହେବ ।

ଏ ଘୋଷଣା ପରେ ମହାପାତ୍ର ବହୁ ପ୍ରକାଶନ ଓ ପ୍ରେସ୍‌ ବିଲ୍‌କୁଲ୍‌ ବନ୍ଦ କରିଦେଲେ । ୫/୬ ଜଣ ବିଶ୍ୱସ୍ତ କର୍ମଚାରୀଙ୍କୁ ରଖି ସମସ୍ତଙ୍କୁ ବିଦାୟ କରିଦେଲେ । ଜଣେ ଅଧିକ ସାହସ ସଞ୍ଚୟ କରି ପଚାରିଲେ—“ଆଜ୍ଞା ପ୍ରେସ୍‌ ତ ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା, ପଇସା ଆସିବ କୁଆଡ଼ୁ ?” ମହାପାତ୍ର ପ୍ରବୋଧ ଦେଇ କହିଲେ—“ଅଧିକ ମୋର

ଯେତକି ବହି ତାକୁ ବିକି ୪ ମାସ କଟେଇଦେବ । ତାପରେ ମୋ ନୂଆ ପ୍ରେସ୍ ଓ ପ୍ରକାଶନରୁ ଚାହିଁବା ବେଶି ପଇସା ମିଳିବ । ଯେତେଜଣ ଅଛ ସମସ୍ତେ ଦରମା ପାଇବ ।

ସାଧାରଣତନ୍ତ୍ର ବିବସରେ ମହାପାତ୍ର ମୁଖ୍ୟ ବିଭାଗପତିଙ୍କ ହାତରେ ଗୋଟିଏ ନୂଆ ଇଂରାଜୀ ପତ୍ରିକା—କମ୍ପ୍ରିଜ୍ ଉପସର୍ ଉଦ୍‌ଘାଟନ କରାଇଲେ । ନୂଆ ଧରଣର ମେସିନ୍ ସେ ଅଣାଇ ସାରିଥିଲେ । ମାତ୍ର ୫ ଜଣ ଟାଇପିଷ୍ଟଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟରେ ସେ ପତ୍ରିକା ଜଣଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟ ଭଲ ଭାବରେ କରାଇଲେ । ଦୈନିକ ଇଂରାଜୀ ପତ୍ରିକା ଖୁବ୍ ତନାଦନାରେ ବାହାରିଲା । ଓଡ଼ିଆ ଖବରକାଗଜକୁ ସିନା ମନ୍ତ୍ରୀ ମାନେ ଫୁଃ କରିଦେଲେ । ଏଇଟା ଯେ ପତ୍ରିକା ଯାଇ ସେମାନଙ୍କର ଗୁମରକୁ ପ୍ରଦତ୍ତ କରିଦେବ ! ହମେ ଗୋଟିକ ପରେ ଗୋଟିଏ ଆସି ମହାପାତ୍ରଙ୍କୁ ସଙ୍ଗଳିବାରେ ଲାଗିଲେ । ମହାପାତ୍ରଙ୍କର ଟିକିଏ ସନ୍ଦିଗ୍ଧ ହେଲେ ତିନିଧର ଫୋନ୍ କରି ଅବସ୍ଥା ବୁଝିଲେ । ବିରମାଡ଼ ଦେଖି କୋଳଥ ଚେପା । ମନ୍ତ୍ରୀ ଯେଉଁଠି ଗଗନରେ ଉଡ଼ିଲେଣି ତଳତଳିଆ ଅଫିସର ଆଉ ବିଧାନସଭାମାନେ କାହିଁକି କହିବେ ମୋତେ ରଖ । ଚାହିଁବା ପାଞ୍ଚଟା ମାସ ପରେ ମହାପାତ୍ର ମୁଣ୍ଡରେ ହାତମାରି ଦେଖିଲେ ବିଶ୍ୱ କୁଆଡ଼େ ଉଠେଇ ଗଲାଣି । ତୃପ୍ତିର ନିଃଶ୍ୱାସଟାଏ ତାଙ୍କ ଗୁଡ଼ି ଭିତରୁ ବାହାରି ଆସିଲା ।

ଗୁରୁଶିଖା କଲେଜ

ଗୁରୁପୁରର କୁନ୍ତଳି ମହାଜନ ନେଉଳ ସୁବୁଦ୍ଧି ମୁଣ୍ଡରେ ହାତ ଦେଇ ଘୋର ଚିନ୍ତାମଗ୍ନ ହୋଇ ବସିଥାଏ । ଗୁମାସ୍ତାମାନେ ଭରସି କିଛି କହିପାରୁ ନଥାନ୍ତି । କାଲି ଇନକମ୍ ଟିକସ ଭାର୍ଷ । ଓକିଲ ପାଖକୁ ଟଙ୍କା ନେଇ ଯିବାକୁ ହବ । ତା ପରାମର୍ଶ ଅନୁଯାୟୀ କାଗଜପତ୍ର ସଜଲ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ମହାଜନକୁ ବଡ଼ ହସିଆରିରେ ଦୁଇ ଦୁଇଥର ଡକାଗଲାଣି ତଥାପି ଉତ୍ତର ନାହିଁ । କେବଳ ଇନକମ ଟିକସ କାମ ନୁହେଁ ଆହୁରି ଗୋଟାଏ ସଙ୍ଗୀନ ପୁଲିସକେଶ ବି ଦୁଇଦିନ ପରେ ଅଛି । ତେଲ ଭେଜାଲ କଲବେଳେ ଇନସ୍ପେକଟର ଏଟିଣ୍ଡାଣ୍ଟରେ ଧରି ପକେଇଛି । ମହାଜନ ମୁହଁକୁ ଚୁପ୍ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ହାତକୁ ନେଇନି କି ଗୁରୁଜିଈଁ ଦେଇନି । ଆଜି ସକାଳୁ ତା ପାଉଣା ଧରେଇବାକୁ ପଡ଼ିବ । ନହେଲେ କଥାଟା ନାସନା ହୋଇଯିବ । ଲୋରମାନାକୁ ଲୋରମାନା, ତା ଉପରେ ମାମୁଁ ଘର । ମହାଜନର ଏପରି ଅସ୍ବାସ୍ତ୍ୟକ ମାରବତା ଦେଖି ଗୁମାସ୍ତାଏ ପ୍ରମାଦ ଗଣିଲେ ।

ଏତିକିବେଳେ ସୁବୁଦ୍ଧିର ପରମ ମିତ୍ର ଝଗଡ଼ ସାହୁ ଆସି ପହଞ୍ଚିଗଲେ । ପହଞ୍ଚିବା ମାତ୍ରେ ଭୁସ୍କର ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲେ । “ହଇହେ ସୁବୁଦ୍ଧି, ବଡ଼ ହଇସାରେ ପଡ଼ିଗଲା ହୋ । କଅଣ କରିବ କିଛି ବାଟ ପାଉନି ।”

ସୁବୁଦ୍ଧିର ଧ୍ୟାନ ଭାଙ୍ଗିଲା । ମୁଣ୍ଡ ଟେକି ପଚାରିଲା—“କଅଣ ହେଲକି ?” —“ହବ ଆଉ କଅଣ ? ପୁଅଟା ଆଣ୍ଟୁଗଣ୍ଟି ଛୁଣ୍ଡେଇ ଆଠବର୍ଷରେ ମାଟିକ୍ଟା ପାଶ୍ କରିଗଲା । ଏବେ କଲେଜରେ ପଢ଼ିବ ବୋଲି ଚଉଦଭୁବନ ବୁଲି ଆସିଲାଣି । ହେଲେ କେଉଁଠି ସ୍ଥାନ ମିଳୁନି ।

ଯେଉଁଠିକି ଯାଉଛି ସେଠାଲେକେ ଘଉଡ଼ ଦେଉଛନ୍ତି । କହୁଛନ୍ତି—ଯାଆ ଯାଆମ, ଶିଳଶିଳପୁଆ ଗଗନେ ଉଡ଼ୁଛନ୍ତି ଶିମିଳତଳା କହୁଛି ମୋତେ ରଖ । ୧ମ ଓ ୨ୟ ଶ୍ରେଣୀର ପିଲାଙ୍କୁ ଥାନ ଅଣ୍ଟାନ୍ତି । ତଳୁଆ ୩ୟ ଶ୍ରେଣୀ ହୋଇ ଆସୁଛି କଲେଜରେ ପଢ଼ିବ । କରେ ବାବୁ ୩ୟ ଶ୍ରେଣୀଆ କଅଣ କଲେଜରେ ପାଠ ପଢ଼ିବେନି ?”

ନେଉଳ ସୁବୁଦ୍ଧି ଏତେବେଳେଯାଏ ଶୁଣି ଯାଉଥିଲା । ସାତୁ କଥା ଉପରେ ଚଢ଼ିଯାଇ କହିଲା—“ମୁଁ ଆଉ କାହିଁକି ମୁଣ୍ଡରେ ହାତଦେଇ ବସିଛିକି ? ବେନିଜନେ ପଡ଼ିଛି ଏକଦଶା । ମୋ ପୁଅଟାର ସେଇ ଅବସ୍ଥା । ମାଟ୍ଟିକ ଖୁଆଡ଼ ଭିତରୁ ବାହାରିବାକୁ ଆମ ପୁଅକୁ ବି ଛଅ ସାତବର୍ଷ ଲାଗିଛି । ସେ କି ପାଠ ପଢ଼ୁଥିଲା କେଜାଣି ମୁଁ ଖାଲି ଶୁଣୁଥାଏ ପରୀକ୍ଷା-ଫେଲ୍; ପରୀକ୍ଷା-ଫେଲ୍ । ପାଶ୍ ଶବ୍ଦଟା ଆମଘରେ ୬୦ବର୍ଷ ଯାଏ ଶୁଭିଲା ନାହିଁ । ଶେଷରେ ପୁଅକୁ ବୋଧବାଧ କରିବା ପାଇଁ ଟଙ୍କାଥଳରେ ହାତ ଲାଗେଇଲି । ନମ୍ବର ଏପାଖ ସେପାଖ କରି ପାସ୍ କରେଇ ଦେବାକୁ ଦୁଇ ହଜାର ଟଙ୍କା ହାତଗୁଞ୍ଜା ଦେବାରୁ ଯାଇ ପୁଅ ପାଶ୍ ମୁହଁ ଦେଖିଲା । ମୁଁ ଯଦି ଜାଣିଥାଆନ୍ତି ଏପରି ନିକୁଚିଆ ପାସ୍ ରେ ଲଭନାହିଁ, କଲେଜରେ ପଢ଼ି ପାରିବ ନାହିଁ ତେବେ ଭୁଣ୍ଡଟାରେ ଦୁଇହଜାର ଟଙ୍କା ହାତଛଡ଼ା କରି ନଥାନ୍ତି । ପୁଅ ଛଅ-ସାତବର୍ଷ ଫେଲ୍ ହେଲା ମୋର କଅଣ ଅଣେଇ ହୋଇ ପଡ଼ୁଥିଲା ? ଆଉ ଛଅଟା ବର୍ଷ ଯାଇଥାଆନ୍ତା । ଗୋଟିଏ ଲାସ ଭିତରେ ରହି ପଢ଼ୁଥାଆନ୍ତା ତ ! ଏବେ ହେଲା କଅଣ ! ଏ ଘରୁ ବାହାର ପଡ଼ିଲା, ତେଣେ ଆଉ କେଉଁଠିରେ ମୁଣ୍ଡ ଗୁଞ୍ଜିବାକୁ ଥାନ ନାହିଁ । ମୋ ପୁଅଟା କଅଣ ପଦାରେ ପଦାରେ ବୁଲୁଥିବ ?

ଏତିକିବେଳେ ଆପୁଲି ପଧାନ ଆସି ସେଇଠି ବସିଲା । ସବୁକଥା ଶୁଣି ସେ ବି କହିଲା—“ଆହେ ମୋ ପୁଅର ସେଇ ଅବସ୍ଥା । ଆହୁରି ପାଞ୍ଚ ଛଅଜଣଙ୍କର ବି ଏମିତିଆ ଅବସ୍ଥା ବୋଲି ଶୁଣିଲିଣି । କହୋ ତୃତୀୟ ଶ୍ରେଣୀଆଙ୍କୁ ଯଦି କେଉଁଠି ଥାନ ନ ମିଳିବ ତେବେ, ସେମାନଙ୍କୁ ପାଶ୍ କରେଇଲ କାହିଁକି ? ଆଇନ କରିଦେଇ ଥାଆନ୍ତ ୩ୟ ଶ୍ରେଣୀଆ-ମାନେ ଫେଲ୍ । ଆଉ ପାସ୍ କରେଇଦେଲ ତେବେ ଆଉ ପଢ଼ିବାକୁ ଥାନ ଦେଲନି । ଏଗୁଡ଼ାକ କୁତୁରପେଞ୍ଚିଆ କାମ ନୁହେଁ ତ କଅଣ ?”

ଝଡ଼ି ସାହୁ ପୁଣି ମାଡ଼ିବସି କହିଲୁ—“ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କର ଗୋଟାଏ ଛଡ଼ିଦାର ସାଙ୍ଗରେ ମୋର ଭେଟ ହୋଇଗଲା କାଲି । ଆଜ୍ଞାକ ପରସ୍ତେ ଶୁଣାଇଦେଲି । କହିଲି—ହଇହୋ—ତମ ସରକାରଠୁଁ ବଳି ଅମୃତ ବେଶିଆ ଆଉ କେହି ନାହିଁ । ହଇହୋ ନିପାରିଲବାଲଙ୍କ ପାଇଁ ତାଙ୍କରତ ଘର ଦରଦ, ସେଥିପାଇଁ ଅନୁନ୍ନତ ଲୋକଙ୍କ ପାଇଁ ସାତଶୁଣୀ ମାଷ୍ । ସେମାନେ କିଛି ନ ଲେଖିଲେ ବି ପାଶ୍ । ସାକ୍ଷାତକାରରେ କିଛି କହି ନ ପାରିଲେ ବି ତାଙ୍କ ପାଇଁ ଚାକିରୀ ଥିଲା । ତଳିଆ ଶ୍ରେଣୀ ବୋଲି ହରିଜନ ମାନଙ୍କୁ ମୁଣ୍ଡେଇଛନ୍ତି, କଥା ପଦ ପଦକେ ଆମ ହରିଜନ, ଆମ ଅନୁନ୍ନତ ଶ୍ରେଣୀ, ଆମ ସଂଖ୍ୟାଲଘୁ କହି ପ୍ରେମରେ ମୁକ୍ତ ହୋଇ ଯାଉଛନ୍ତି । ଆଉ ଅନୁନ୍ନତ ଈଶ୍ଵ ଶ୍ରେଣୀଆ ଗୁପ୍ତମାନେ କଅଣ ନିଆଁରେ ମୁଡ଼ିଥିଲେ ? କାହିଁକି, ନିପାରିଲ ଗୁପ୍ତମାନଙ୍କୁ ଅଗ୍ରାଧିକାର ଦିଆ ନଯିବ କାହିଁକି ? ଅସଲ କଥା ହେଉଛି ସେମାନଙ୍କ ପାଖରୁ ଗୁଡ଼ାଏ ଗୋଟି ମିଳିବ ଆଉ ଏମାନେ ତ ସହଜେ ଗୁପ୍ତ, ଗୋଟି ତାଲିକାରେ ନାଁ । ଉଠିନ, ପରୁରେ କିଏ ? ଛଡ଼ିଦାରଟା ମୁହଁବୁଲଇ ଦେଇ ଛୁ । ତା ମନ୍ତ୍ରୀ ଆଗରେ ଯାଇ କହିଥିବ ଯେ ।

ସୁବୁଦ୍ଧି କହିଲା, ଯେଉଁମାନଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଖଡ଼ା ସିଝିବନ ସେମାନଙ୍କୁ କହି କି ଲାଭ । ଏଇଠି ଆମେ ହେଲୁଣି ତନ, ପଧାନେତ ଆହୁରି ୫୭ ଜଣଙ୍କୁ ଜାଣିଛନ୍ତି । ଆହୁରି ଏମିତି କେତେ ଅଜଣା ନଥିବେ । ଆମ ପିଲାଏ ତେବେ କଅଣ କଲେଜ ଫାଇଦା ମାଡ଼ିବେନ । ଚାଲ ଏହାର ଗୋଟାଏ କିଛି କିନାସ କରବା ।”

ସାହୁଏ କହିଲେ—ଏ ସରକାରଙ୍କୁ ଚାହିଁବସିଲେ କିଛି ହେବନି । ଶୁଣିଛି ଆମେରିକାରେ କୁଆଡ଼େ ଲୋକେ ନିଜ ନିଜ ଭିତରେ ଏକସୁଟ ହୋଇ ସବୁ କିଛି କରିପକାନ୍ତି । ସରକାର ପଛରେ ଲୋକ ଗୋଡ଼ାନ୍ତି ନାହିଁ । ସରକାର ଲୋକଙ୍କ ପଛେ ଗୋଡ଼ାଏ । ଈଶ୍ଵ ଶ୍ରେଣୀ ଲାଗି ନାମ ଲେଖେଇ ପାରିନଥିବା ସବୁ ପିଲାଙ୍କ ଅଭିଭାବକମାନଙ୍କୁ ଡକାଇ ଗୋଟାଏ ଉପାୟ କାଢ଼ିବା । ସମସ୍ତେ ଏକସୁଟ ହେଲେ ନିଶ୍ଚୟ କିଛି ବାଟ ବାହାରି ପଡ଼ିବ ।

×

×

×

ସତକୁ ସତ ସତ୍ତାଟାଏ ବସିଲା । ତୃଷ୍ଣାୟ ଶ୍ରେଣୀଆ ପିଲାଙ୍କ ଅଭି-
ଭାବକମାନେ ଏତେ ସଂଖ୍ୟାରେ ଆସିଲେ ଯେ ସେମାନଙ୍କୁ ଘର ଭିତରେ
ବସେଇ ଦେଲାନାହିଁ । ଖୋଲପଡ଼ିଆରେ ସତ୍ତା ବସିଲା । ସେଇଠି ଶୟ
ଶ୍ରେଣୀଆ ଛାତ୍ରମାନେ ଯେ ସଂଖ୍ୟାଗରିଷ୍ଠ ତାହା ପରିଷ୍କାର ଜଣାପଡ଼ିଗଲା ।
ସଂଖ୍ୟାଗରିଷ୍ଠ ଛାତ୍ରମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ସ୍ଥାନ ଅବଦେଶ୍ୟ ଦେଖାଇଥିବାରୁ ଶାସ୍ତ୍ର
ଭାବରେ ସରକାରଙ୍କର କଟୁ ସମାଲୋଚନା କରାଗଲା । କେତେଜଣ ମତ
ଦେଲେ ଯେ ସରକାରଙ୍କର ନାଆଁ ଧରିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ଦେଖୁଛ
ବଳଦ, କହୁଛ ଟିକିଏ ଦୁହଁ । ଜଣେ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଲା—ଗୁଲ ସମସ୍ତେ
ମିଶି ଗୋଟାଏ କଲେଜ କେବଳ ଶୟ ଶ୍ରେଣୀଆଙ୍କ ପାଇଁ କରିବା । ୧ମ
କ୍ ୨ୟ ଶ୍ରେଣୀଆ ଯଦି ଭୁଲତରୁକରେ ଆମ କଲେଜର ସୀମା ମାଡ଼ନ୍ତି
ତେବେ ସେମାନଙ୍କୁ ଠେଙ୍ଗେଇ ସୀମା ଟପେଇ ଦେଇ ଆସିବା ।
ସରକାରଙ୍କୁ ବି ଠିଆ ଚିତାକାଟି କଲେଜ ଠିଆ କରିଦେବା ।

ଜଣେ କହିଲା କଲେଜଟାଏ କରିବା ବୋଲି କହିଦେବାଟା ଭାରି
ସହଜ, କରିବା କେମିତି ! ଏଠାକୁ ଷାଠିଏ ମହଣ ଘିଅ ଦରକାର । ଘିଅ
ଆସିବ କୁଆଡ଼ୁ କିଏ ଯୋଗାଡ଼ କରିବ । ଗୁଟଶାଳୀ ତ ଆମ ମୁଣ୍ଡକୁ
ଦୁରେଇ ଦିଏ, କଲେଜ କଥା ସମ୍ଭାଳିବୁ କିପରି । ଗୋଟାଏ ପଡ଼ିଆରେ
ଖୁଣ୍ଟଟାଏ ପୋତିଦେଇ ଅମୃତ କଲେଜ ବୋଲି ପଟାଟାଏ ଝୁଲେଇ
ଦେଲେ କଲେଜ ହୋଇଯିବ ପରା । କଲେଜ ପାଇଁ କଅଣ କଅଣ
ଦରକାର ଆଗ ବୁଝ । ତାପରେ ଯାଇ କଲେଜଟାଏ ବସେଇବା ବୋଲି
କହିବ ଯେ ସେଇଟା ଶୋଭା ପାଇବ । ମୂଳରୁ କିଛି କୁଆଡ଼ୁ ନାହିଁ,
କଅଣ ନା କଲେଜଟାଏ କରିବା ।

ସମସ୍ତେ ମୁଣ୍ଡ କୁଣ୍ଡାଇବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଅନେକେ କହିଲେ—
ସତେ ତ ଏ ଦିଗଆଡ଼େ କାହାର ଲକ୍ଷ୍ୟ ନାହିଁ । ଏଇଟା ଠିକ୍ ବସଡ଼ି
ବେକରେ ଦଣ୍ଡି ବାନ୍ଧିବା କଥାପରି ଦେଲା । ଏବେ କରିବା କଅଣ ?

ଜଣେ ଭାଳିଟିଏ ମାରିଦେଇ—“ଠିକ୍ ଅଛି ମୋର ଜଣେ ଜଣା
ଶୁଣା ଲୋକ ଅଛି । ଖୁବ୍ ଡ଼େଙ୍ଗା ଦଶମ୍ଭୁଟ ହେବ । ତାଙ୍କ ନାଁ ହଉଛି

କି ଗୋଟାଏ ମଣି-ଧଳାମଣି-ନା ନା-କଳାମଣି ନାନା-ନାଲିଆମଣି-ନାନା
 ହୁଁ ହୁଁ ନାଳମଣି ମାହନ୍ତା । ସେ ଭାଣୀ ଭିଆରର ଶୁଣି ଖଟି-ସିମେଣ୍ଟରେ
 କାମକରନ୍ତି । ବହୁତ ଲୋକ କହନ୍ତି ସେ ତାଙ୍କୁ କଲେଜ ଫଲୋଜ ବିଷୟରେ
 ଖୁବ୍ କିଛି ଜଣା । ସେ କୁଆଡ଼େ ଭାଣୀ ଭିଆରର ପୋକ । ତାଙ୍କୁ ଡାକ
 ଆଣିଲେ ସେ ସବୁ ବତାଇଦେବେ । କହିବ ଯଦି ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଏଇଠିକୁ
 ରବିବାର ଦିନ ନେଇ ଆସିବି ।”

ଜଣେ ପରୁରଲ—“ଏଥପାଇଁ ତାଙ୍କୁ କେତେ ଫିଜ୍ ଦେବାକୁ
 ପଡ଼ିବ ?” “ନାହିଁହେଁ ସେ ଟଙ୍କା ପଇସାର ପିଆସ ନୁହନ୍ତି । ତାଙ୍କ ପାଖରେ
 କେବଳ ଦି ବାଲଟି ବୁ ଆଉ ବାଉଁଶିଆଏ ବଢ଼ିଆ ବଢ଼ିଆ ଜରଦା ଦିଆ
 ଖିଲିପାନ । ବାସ୍ ତେଣିକି ରାତି ୩ଟା ଯାଏ ତାଙ୍କଠୁ ଇଲମ୍ ନଉଥାଅ ।
 ଜାତିଆ ଗାଈ ଯେପରି ଟୋପିଏ ହେଲେ ଦୁଧ ନିଜ ଛୁଆପାଇଁ ପହାରେ
 ଲୁଗୁଇ ନରଖି ସବୁଯାକ ଗଉଡ଼କୁ ଦେଇଦିଏ ମାହାନ୍ତାଏ ଠିକ୍ ସେମିତି
 ତାଙ୍କର ସବୁ କିଛି ବୁଦ୍ଧି, ଜ୍ଞାନ, ଟିକିଏ ହେଲେ କୁହୁକୁହୁ ନହୋଇ,
 ଝାଡ଼ୁଝୁଡ଼ୁ ଦେଇଦେବେ । ଠିକଣା ବାଟ ସେ ବତାଇ ଦେବେ ।”

ସେଇଆ ହେଲା । ରବିବାର ଦିନ ସୁବୁଦ୍ଧିଙ୍କ ଘରେ ବୈଠକ
 ବସିଲା । ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ସତରଞ୍ଜିର ମଝିରେ ମାହାନ୍ତାଏ ବସିଥାଆନ୍ତି ।
 ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଥୁଆ ହୋଇଥାଏ ବାଉଁଶିଆଏ ଖିଲିପାନ ଆଉ ଦଶ
 ଲିଟର ପାନପିକ ରହିବା ଭଳି ଏକ ବିରାଟ ପିକଦାନ । ଟକ ଡିଜେଲ
 ପିଇଲପରି ସେ ଚୁଡ଼ା ପିଇ ଯାଉଥାନ୍ତି । ବେଳେ ବେଳେ ମାହାନ୍ତାଏ
 କଲେଜ କଥାକୁ ଛେଳି କଲିଜାର ଗୁଣ ବିଷୟ ଆଡ଼କୁ ଧସେଇ ପଶି
 ଯାଉଥାନ୍ତି । ଅଧ୍ୟାପକଙ୍କ ବିଷୟରୁ ଠାକୁରାଣୀଙ୍କ ପାଖରେ ଅଧୁଆ
 ପଡ଼ିବାର ମାହାମ୍ୟ ଓ ପାଠ୍ୟକ୍ରମରୁ ପାଟକୁରା ଗ୍ରାମପଞ୍ଚାୟତ ବିଷୟ
 ଆଡ଼କୁ ପେଲିପଶି ଯାଉଥାନ୍ତି । ତାଙ୍କୁ ପୁଣି କଲେଜ ବିଷୟ ଆଡ଼କୁ
 ଦିଡ଼ିଦାଡ଼ିଆ ଘୋଷାଡ଼ି ଆଣିବା ଲାଗି ସମସ୍ତଙ୍କୁ ପ୍ରାୟ ଅଧଘଣ୍ଟାଏ ଝାଳ
 ନାଳ ପରଶ୍ରମ କରିବାକୁ ପଡ଼ୁଥାଏ ।

ବହୁ ଦଣ୍ଡାତକଟା ମରେ ପ୍ରିୟହେଲା—ଅମୃତ କଲେଜ
 ନାଆଁରେ ଏକ ବ୍ୟାଙ୍କରେ ଏକଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଡିପୋଜିଟ ଆଉ ଗୋଟାଏ

ବଡ଼ କୋଠା ପହଲେ ଦରକାର । କଲେଜ ଗାଡ଼କୁ ଆଗେଇବା ପାଇଁ
ଏଇଟା ହେଲ ସବୁଜ ଝିଣ୍ଡା, ଗାଡ଼ ଏଣିକି ଆଗେଇ ଯାଉ । ତାପରେ
ମାହାନା ଏ ଠିକଣା ସମୟରେ ଉପଯୁକ୍ତ ଜାଳେଣି ଇଞ୍ଜିନ ଭିତରେ
ପୁରେଇଦେବେ । ତେଣିକି କଲେଜ ଗାଡ଼ ଶୁଦ୍ଧମତ ଗୁଲିବ ଉସ୍ ଉସ୍
ଭସା ଉସ୍ ।

କିଏ ଜଣେ କହିଦେଲା—“ବାପରେ ବାପ୍ ଲକ୍ଷେ ଟଙ୍କା । ଏତେ
ଗୁଡ଼ାଏ ଟଙ୍କା କୁଆଡ଼ୁ ଆସିବ ।”

ସୁବୁଦ୍ଧି ସାହୁ ଓ ପଧାନେ ଠୋ ଠୋ ହୋଇ ହସି ଉଠିଲେ ।
ସୁବୁଦ୍ଧି କହିଲା—“ଆରେ ଲକ୍ଷେଟଙ୍କାରେ ତ ଏଡ଼େ ଶୁନିଆ । କୋଟି
କଥା ଶୁଣିଲେ ତ ହାଟ୍ ଫେଲ ହୋଇଯିବ ।”

ସାହୁ କହିଲା, “ଟଙ୍କା ବିଷୟରେ ତୁମମାନଙ୍କ ମୁଣ୍ଡ ଖେଳାଇବା
ଦରକାର ନାହିଁ ସେ କଥା ଆମେ ଭଲହେଁ ବୁଝିବୁ । ଆମ କଳା ପାଣ୍ଠିର
ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ବ୍ୟାଙ୍କ ମାନରେ ଜାଲ୍ ନାଆଁରେ ଜମାଅଛି । ଲକ୍ଷେ
ଟଙ୍କା ସେଥିରୁ ଉଠେଇ ଆଣି କଲେଜ ନାଆଁରେ ଜମା କରିଦେବା ।
ଆଗ କଲେଜ ନାଆଁଟା ଠିକ୍ କରିଦିଅ । ଆମେ କାଲି ସକାଳେ ସେଇ
ନାଆଁରେ ଟଙ୍କା ଜମା କରିଦେବା ।

ନାଆଁ ବଛୁରେ ସମସ୍ତେ ମାତ୍ରଗଲେ । ଜଣେ କହିଲା—“ଆମ
କଲେଜରେତ କେବଳ ଭୃତ୍ୟ ଶ୍ରେଣୀର ପିଲାଙ୍କୁ ରଖିବା ତେଣୁ ନାଆଁଟା
ହେଉ ଭୃତ୍ୟ ଶ୍ରେଣୀ କଲେଜ ।” ଅନ୍ୟମାନେ ଏଥିରେ ପ୍ରତିବାଦ କରି
କହିଲେ ଯେ ଏମିତିଆ ନାଆଁ ଶୁଣିଲେ ସମସ୍ତେ ଭାବିବେ ଯେ କଲେଜଟା
ଖରାପ । ପଡ଼ାପଢ଼ି ବାଜେ ଧରଣର । କେହି ତ ଭାବିବ ନାହିଁ ଯେ ଏ
କଲେଜ, ଭୃତ୍ୟ ଶ୍ରେଣୀର ଗଧ ପିଲାଙ୍କୁ ବି ମଣିଷ କରିଦେଉଛି, ସେ ନାଆଁ
ହବନି । ଏମିତି ଗୁଡ଼ାଏ ନାଆଁ ପର୍ପାର୍ ହୋଇ କଟିଯିବା ପରେ
ଜଣେ ତଳେ ବିଧାଟାଏ ମାରିଦେଇ କହିଲା—ନାଆଁ ଦିଅ ‘ଅଲବର୍ଡ୍
କଲେଜ ।’ ଆମେ ସମସ୍ତେ ତ ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରି କହିଲୁ ଯେ ଆମେ ଅଲବର୍ଡ୍
ଗୋଟାଏ କଲେଜ କରିବା । ତେଣୁ ‘ଅଲବର୍ଡ୍ କଲେଜ’ ନାଆଁଟା

ତାର ପାବୁଛି । ଶେଷରେ ମାହାନାଙ୍କ ଯାଏ କଥାଟା ଗଲ । ମାହାନାଏ ମୁଣ୍ଡ ଟୁଙ୍ଗାର କହିଲେ—“ହଁ ହଁ ସେହି ନାମଟା ଟିକିଏ ବଙ୍କେଇ ଦିଅ । ଆଲବଟ୍, ଆଇନ୍‌ଷ୍ଟାଇନ୍, ଜଣେ ବିଶ୍ୱବିଖ୍ୟାତ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଥିଲେ । ନାଆଁଟା ତାଙ୍କର ନାମାନୁସାରେ ‘ଆଲବଟ କଲେଜ’ କାଗଜ ପତ୍ତରେ ରଖ । ଲୋକେ କିନ୍ତୁ ଡାକିବେ ଅଲ ବଟ୍ କଲେଜ ।

ପରଦିନ ସୁବୁଦ୍ଧି ସାହୁ, ପଧାନ କଳା ପାଣ୍ଡିରୁ ଟଙ୍କା ଉଠେଇ ‘ଆଲବଟ୍’ ଓରଫ୍ ଅଲବଟ୍ କଲେଜ ନାଆଁରେ ଲକ୍ଷେ ଟଙ୍କା ଥୋଇଦେଲେ । ସବୁକାମ ଯୁଦ୍ଧକାଳୀନ ଭିତ୍ତିରେ ଆଗେଇ ଚାଲିଲା । ଝପଟ ସିଂହଙ୍କ ବିରାଟକାୟ ଝୋଟ ଗୋଦାମକୁ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ଦଳ ଆସିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବହୁତ କୁହା ବୋଲି କରି ସାମୟିକ ଭାବରେ ନିଆଗଲା । ଝପଟ ସିଂହ ସାପ ଶୁଣାଇଦେଲେ—“ଦେଖ ଆମର ଅଭି ଝୋଟ ସରିଯାଇଛି । ଗୋଦାମ ଖାଲି ଅଛି । ତେଣୁ ଦେଉଛୁ । ଯେତେବେଳେ ଝୋଟ ଆମଦାନ ହେବ ସେତେବେଳେ ଗୋଦାମ ଅଲବଟ୍ ଛାଡ଼ିଦେବ ।” ହଁ । ହଁ । ଜରୁର ଜରୁର କହି ସମସ୍ତେ ସେ ଘର ଝଡ଼ାଝଡ଼ି କରି “ଆଲବଟ୍ କଲେଜ” ନାଆଁ ପଟା ଝୁଲେଇ ଦେଲେ । ଗୋଦାମଟା ଏଡ଼େ ବଡ଼ ଥିଲା ଯେ ମଝିରେ ତଟଗବାଡ଼ି ପକେଇ ଆଠଟା କୋଠରୀ କରି ଦିଆଗଲା । ଗୋଟାଏ ସ୍କୁଲ କଲେଜର କାଠକାମ ଯୋଗାଉଥିବା ବଡ଼େଇ ଠାରୁ ତିଆରି ହୋଇ ରହିଥିବା ଡେସ୍କ, ଟେବୁଲ୍, ବେଞ୍ଚ, ଆଲମାଗ୍ରାଆଦି ଯାବତୀୟ ଜିନିଷ ଦିନ କେଇଟା ପାଇଁ ନେଇ ଆସିଲେ । ବଡ଼େଇ ବି ସେଗୁଡ଼ାକୁ ଥାନ ନଥିବାରୁ ପଦାରେ ରଖିଥିଲା । ମାସକ ପାଇଁ କଥାକରି ସେଗୁଡ଼ାକ ଦେଇ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ହେଲା । ସେଗୁଡ଼ାକ ଖରାବରୀରୁ ବଞ୍ଚିଗଲେ । ଶୁଦ୍ଧିଘରକୁ ହୁଏତ ବ୍ରାହ୍ମଣ ମିଳି ନ ପାରନ୍ତି କିନ୍ତୁ ନୂଆ କଲେଜ ଘରକୁ ଛୁଟି ଓ ଅଧ୍ୟାପକ ନ ମିଳିବାର ପ୍ରଶ୍ନ ହିଁ ଉଠେନା । ତେଣୁ ମାହାନାଙ୍କ ଆଡ଼ୁ ଖବର ଆସିଲା—ବୁଦ୍ଧ କମରେ ୫ଟା ଇଗ୍ନିଧୀନ ବିଷୟ ଓ ୨ଟା ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ବିଷୟ ପାଇଁ ଆଫିଲିଏସନ ଅତିଶୀଘ୍ର କରିବାକୁ ହେବ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ବିଷୟ ପାଇଁ ପି ଦେଡ଼ଶହ ଟଙ୍କା । ମୋଟ ଟ ୧୦୫୦୦୦ । ତଟାପଟ ପଠାଇବାକୁ ହେବ । ଏତକ ଟଙ୍କା ପୁରସ୍କାର ଖଇଗର୍ । ସୁବୁଦ୍ଧି ସାହୁ, ପଧାନେ ପଛେଇଲେ । ଡିପୋଜିଟ ହୋଇଥାଆନ୍ତା କି, ଠୋପଟାସ

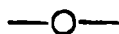
ପକେଇ ଦେଇଥାଆନ୍ତେ । କିନ୍ତୁ ଏତକ ସେ ପୁରସ୍କାର ଶତ । ବେପାରୀ
ପୁଅ ହୋଇ ଶତର ନାଁ ଧରିବାର ଦୁହେଁ । ସେମାନେ ଆଦାୟକାରୀ
ମାନଙ୍କୁ ଡାହାଳ କୁକୁର ଲଗେଇ ଦେଲପରି ହାଟୁଆ, ବସବାଲ, ଟକ-
ବାଲ, ବାହାଦରୀଆ, ପୁଆଣିଆମାନଙ୍କ ଠାରେ ଲଗେଇ ଦେଲେ ।
ଏମାନେ ସମସ୍ତେ ପ୍ରମାଦ ଗଣିଲେ । ଡାହାଳ କୁକୁରକୁ ଡିଙ୍ଗିଦେଇ ଦେଇ
ଖସିଯାଇ ହେବ କିନ୍ତୁ ଏ ଆଦାୟକାରୀ ଦିଗୋଡ଼ିଆ ଡାହାଳଙ୍କ ହାବୁଡ଼ରୁ
ଖସିଯିବାର ସୁ କାହାର ନାହିଁ । ଗୁହଁ ଗୁହଁ ମାସ ଭିତରେ ଟଙ୍କା
ଆଦାୟ ହୋଇ ବିଶ୍ଵବିଦ୍ୟାଳୟ ଅଫିସରେ ପଇଠ ହୋଇଗଲା । ପଇଠ
ଟଙ୍କାର ଦୁଇଗୁଣ କୁଆଡ଼େ ଆଦାୟ ହୋଇଥିଲା ବୋଲି କେତେଜଣ
ଫୁରୁପାଟରୁ ହେବାର ଶୁଣାଯାଇଥିଲା । ମାହାନାଙ୍କ ଲଗିପଡ଼ିବା ଯୋଗୁ
ସରକାରୀ ମଞ୍ଜୁରୀଟା ବି ମିଳିଗଲା ।

ସବୁହେଲୁ କିନ୍ତୁ ବେଳେବେଳେ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ରଥ ଅଟକିଗଲା
ପରି ପରିଦର୍ଶକମାନଙ୍କର ଶୁଭ୍ରଗମନ ଅସ୍ଵାସ୍ଵବିକ ଭାବରେ ଡେରିହେଲା ।
ପାଞ୍ଚଜଣିଆ କଥା । ଜଣେ ବାହାରିଲା ଦେଲକୁ ଆଉଜଣକର ଘରେ
ଅସୁବଧା । ସମସ୍ତେ ବହୁକଷ୍ଟରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଲବେଳକୁ ଉପରୁ
ଆଉକିଛି ଗୋଟାଏ ଜରୁରୀ କାମ ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ଆସି ପଡ଼ିଛି । ଏମାନଙ୍କୁ
ପଠେଇବା ଲଗି ମାହାନାଙ୍କର ନାକରୁ ବୁଡ଼ା ଶିଫାଣି ବାହାରି ପଡ଼ିଲା ।

ଏମାନଙ୍କୁ ସ୍ଵାଗତ ସମ୍ମାନସତ୍ତ୍ଵେ ଜଣେଇବା ଲଗି ଖାସି, ଗୁଆଦିଅ,
ମଇଦା ଆଦି ସମସ୍ତେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଗଲେ । ପରିଦର୍ଶକ ନ ଚାଲିଥିବାବେଳେ
ଝପଟ ସିଂହ ଆସି ନେତାମନଙ୍କୁ କହିଲେ—ଆଜ୍ଞା—ମୁଁ ଝୋଟ
ଗୋଦାମକୁ ଦୁଇ ମାସ ପାଇଁ ଦେଇଥିଲି । ଖୁବ୍ ବେଗିରେ ଆଉ ମାସେ
ନଅ, ଆଜକୁ ପାଞ୍ଚମାସ ହୋଇଗଲାଣି । ମୋ ଝୋଟ ବଣ୍ଟିଲସବୁ ଆସି
ପକାରେ ପଡ଼ିଛି । ଆଜି ନଆଁ ଅଛି ପାଣି ଅଛି, ସେଥିକି କିଏ ଦାୟୀ ?
ଆଜି ମୋ ଗୋଦାମ ଖାଲି କର । କର୍ମକର୍ତ୍ତା ଯେତେ ରୁପ୍ କରିବାକୁ
ଚେଷ୍ଟାକଲେ ଝପଟ ସିଂହ ଯେତେ ବେଗି ଜୋରରେ ପାଟିକୁଣ୍ଡ କଲା ।
ଝପଟ ସିଂହର ଲୋକ—ଆଉ କର୍ମକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କ ଭିତରେ ମାଡ଼ ଫୋଜି-
ଦାସ୍ତ ଯାଏ କଥାଗଲା ।

ବଡ଼େଇ ଦେଖିଲା ଝପଟ ସିଂହ ଯଦି ହାରିଯାଏ ତେବେ ସେ
 ଘରଟି ହରେଇବ । ତା'ସଙ୍ଗେ ତାର ନଜର କାଠକାମତକ ମଧ୍ୟ ଯିବ ।
 ତହିଁ ସେ ମଦୁଆ, ଗୁଣ୍ଡା, ବଦମାସମାନଙ୍କୁ ମେଳ କରେଇ ଚଡ଼ାଉ ଆରମ୍ଭ
 କରିଦେଲା । ସେ ଦେଇଥିବା ଚଉକା, ବେଞ୍ଚ, ଡେସ୍କ, ଟେବୁଲ୍, ଆଲମାରୀ
 ଆଦି ଲୋକ ଲଗାଇ ବୋହା ନେଇଗଲା । ସେମାନେ ପରିଦର୍ଶକମାନଙ୍କୁ
 ମଧ୍ୟ ପେଲି ଗଢ଼େଇଦେଇ ସେ ଚଉକା ଟେବୁଲ୍‌କୁ ମଧ୍ୟ ନେଇଗଲେ ।
 ଗାଁବାଲାଏ ବି ଯିଏ ଯାହା ଦେଇଥିଲେ ହରେଇବା ଭୟରେ ଆସି ନଜ
 ନଜ ଜନସମୂହକ ନେଇ ପଳାଇଲେ । ପରିଦର୍ଶକମାନେ କାକୁସ୍ଥ ହୋଇ
 ଠିଆ ହୋଇ ଥାଆନ୍ତି । ପୁଲିଶ ଡକାହୋଇ ଆସିଲା ବେଳକୁ ସବୁ ସଫା-
 ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ଖଦାଶାଳର ପଲ୍ଲଭ, ତରକାଶ ଆଦି ମଧ୍ୟ ଡେକ୍‌ଟ
 ସହ ଉତ୍ତର ହୋଇ ଯାଇଥିଲା ।

କ୍ଷେପ ଓପାସରେ ଆଉଟୁ ପାଉଟୁ ହୋଇ ଫେରିଲାବେଳେ
 ପରିଦର୍ଶକମାନେ ମରାଦେଲେ ଯେ ଏମିତିଆ ଚାରିଶବ୍ଦ କଲେଜ୍
 ସେମାନେ କେବେହେଲେ ପରିଦର୍ଶନ କରିନଥିଲେ । ମାହାନାଏ ବି
 ଲଜୁଆ ମୁହଁକୁ ମାସେ ଯାଏ ପରିଦର୍ଶକମାନଙ୍କୁ ଦେଖେଇ ନଥିଲେ ।

ନାରୀ, ନାଗ, ନାରୀତ ଓ ନୂଆ ସାଇକଲ

ହଠାତ୍ ଦରକାର ପଡ଼ିବାରୁ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଗୋଟାଏ ସାଇକଲ ଖୋଜିଲା, ହେଲେ କେଉଁଠୁ ମିଳିଲା ନାହିଁ । ଶେଷରେ ବଡ଼ଭାଇ ଗ୍ରାମକୁ ସାଇକଲ ମାଗିଲା । ବଡ଼ଭାଇର ସାଇକଲ ବିଷୟରେ ଆଗରୁ ତାକୁ କିଛି କିଛି ଜଣାଥିଲା । ସେଥିଲାଗି ସେ ମାଗୁନଥିଲା, ନିହାତି ବାଧ୍ୟହେଲେ ସାଇକଲଟି ମାଗିଲା । ଗ୍ରାମ ସାଇକଲ ଦେଇ ଆଗରୁ ଟିକିଏ ସର୍ଜକ କର-
ଦେଲା, “ସାଇକଲ ନେ, କିନ୍ତୁ ଟିକିଏ ହୁସିଆର ହୋଇ ଡେଇଁବୁ, ବେଶି ଜୋରରେ ଚଳେଇବୁ ନାହିଁ” । କେନ୍ଦ୍ର ସାଇକଲ ଦେବନ, ବଡ଼ଭାଇ ଯାହା ହେଲେ ଦେଇଛି । ହଁ ହଁ ମାରଦେଇ ବଡ଼ ହୁସିଆର ସହିତ ସାଇକଲ ଉପରେ ବସିଲା ଓ ଧୀରେ ଧୀରେ ଘର ଅଦୃଶ୍ୟ ହେବାଯାଏ ସାଇକଲ ଚଳାଇଲା । ସାଇକଲରେ ବେଲ୍ ନ ଥିଲା ତେଣୁ ସେ ଧୀରେ ଧୀରେ ଚଳାଉଥିଲା । ସାଇକଲର ମଞ୍ଚଗାଡ଼ ଦୁଇଟା ସାଇକଲ ସଙ୍ଗେ ନଟ୍ ବୋଲ୍ଟ ଦ୍ଵାରା ସଂଯୁକ୍ତ ନ ଥିଲା । ଗ୍ରାମ ସେ ଦୁଇଟିକୁ ଖଣ୍ଡିଏ ଖଣ୍ଡିଏ ତାର ଦ୍ଵାରା ଫ୍ରେମ ସହିତ ସଂଯୁକ୍ତ କରି ରଖିଥିଲା । ସଂଯୋଗଟା ହରୁଳା ଥିବାରୁ ଦୁଇ ମଞ୍ଚଗାଡ଼ ସାଇକଲ ଚାଲିଲା ବେଳେ ଧଡ଼ ଧଡ଼, ଝଣ ଝଣା ଝଣ, ଧଡ଼ ଧାଡ଼, ଝଣ ଝଣା ଝଣ, ଶବ୍ଦ କରି ବେଲ୍ ଗୋସେଇଁ ବୋପାର କାମ କରୁଥିଲା । ପ୍ରାୟ କୋଡ଼ିଏ ହାତ ଦୂରରୁ ବାଟୋଇମାନେ ସତର୍କ ହୋଇ ବାଟ ଛାଡ଼ି ଦେଉଥିଲେ । ସାଇକଲ ସେମାନଙ୍କୁ ଅତିଦ୍ରବ କରିବା ପରେ ଶେଷାନ୍ତ ମନ୍ତବ୍ୟ ଦେଉଥିଲେ, “ଏଇଟା ସାଇକଲ ନା ଆଉ କିଛି । କି କାଙ୍ଗାଳିଆଟା, ସାଇକଲକୁ ଟିକିଏ ହେଲେ ସଜାଡ଼ୁ ନାହିଁ । ତା’ର ସାଇକଲଟାଏ ଅଛି ବୋଲି ଜଣେଇବାରେ ଲାଗିଛି ।” ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଦେଖିଲା ବେଲ୍ ନ ଥାଉ କିଛି

ପରବାୟୁ ନାହିଁ । ମଡ଼ଗାଡ଼ ଦୁଇଟା ତ ବେଶ୍ ବେଲ୍‌ର କାମ ଦେଉଛି ।
 ଟିକିଏ ଜୋରରେ ଚଳେଇଲେ ଷଡ଼ କଅଣ । ସେ ଗୋଡ଼କୁ ଅଧିକ
 ବେଗରେ ଚଳେଇଲା । ବାଁପାଖ ଡାକ୍‌ର କଟରପିନ୍‌ଟା ଘୋରିହୋଇ
 ହୁଗୁଳା ହୋଇ ଯାଇଥିବାରୁ ସେପାଖ ଡାକ୍‌ଟା ଡକ୍ ଡକ ହୋଇ
 ପଡ଼ୁଥିଲା ଓ ତା' ସଙ୍ଗେ ବାଁ ଗୋଡ଼ ଉପରେ ଚପଟ ପକାଉଥିଲା ।
 ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ ଚଳଉଥିବା ବେଳେ ଚପଟଟା ଅଳପ ଅଳପ ହେଉଥିଲା ।
 ଜୋରରେ ଚଳାଇବାରୁ ଚପଟ ବେଶି ପଡ଼ିଲା । ବାଁ ଗୋଡ଼ଟା ଏକ-
 ପ୍ରକାର କ୍ଳାନ୍ତହୋଇ ପଡ଼ିଲା । କ୍ଳାନ୍ତ ପ୍ରତି ବେଶାନ୍ତର କରି ସେ କିନ୍ତୁ
 ଆଗେଇଲା । ହଠାତ ଜଣେ ଅଣହସିଆର ବାଟୋଇ ସାଇକଲ ଆଗରେ
 ପଡ଼ିଗଲା । ଲକ୍ଷ୍ମଣ ବ୍ରେକ ଦୁଇଟାକୁ ଖରକରି ଚିପିଦେଲା । ବ୍ରେକ ଦୁଇଟା
 କିନ୍ତୁ ଅମାନିଆ ଛୁସିପରି କଥା ମାନିଲେ ନାହିଁ । ବାଟୋଇ ଦେହରେ
 ଡୋକରି ସାଇକଲଟା ବାଡ଼େଇ ହୋଇଗଲା । ବାଟୋଇ ଓ ଲକ୍ଷ୍ମଣ
 ଦୁହେଁ ତଳେ ପଡ଼ିଗଲେ । ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଅଧିକା ପାଇଲା ଦୁଇ ଗୁରି ଗୁପଡ଼ ।
 ଗୋଟାଏ ଦୁଇଟା ମୁଣି ଆଉ କିଛି ଗାଳି । ଲୋକେ ଦଉଡ଼ି ଆସି ଭଙ୍ଗା-
 ଭଙ୍ଗି କଲେ । ବାଟୋଇ ସାଇକଲବାଲର ଭୁଲତକ ଦେଖାଇ କହିଲା--
 “ଦେଖ ଏ ମୁର୍ଖଟା ସହର ଭିତରେ ସାଇକଲ ଚଳଉଛି ଅଥଚ ତାର
 ବ୍ରେକ ନାହିଁ । ମଡ଼ଗାଡ଼ରେ ନଟ୍ ବୋଲଟ ନ ଲଗାଇ ତାରରେ
 ବାନ୍ଧିଛି ।” ଗାଲ ଓ ଥୋଡ଼ି ଆଉଁସି ଲକ୍ଷ୍ମଣ ସାଇକଲ ଆଡ଼େ ଚାହିଁଲା ।
 ଦେଖିଲା ହାଣ୍ଡେଲ ଓ ଚକ ଭିତରେ ସୌହାର୍ଦ୍ଦ୍ୟ ବଲ୍‌କୁଲ ନାହିଁ । ଚକ
 ମୁହଁ ଗୋଟାଏ ଆଡ଼େ ତ ହାଣ୍ଡଲ ମୁହଁ ଅନ୍ୟଆଡ଼େ । କେହି କାହାର
 କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱ ମାନିବାକୁ ଗଲି ନୁହନ୍ତି । ପ୍ରାଥମିକ ଚିକିତ୍ସା ପରେ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ପୁଣି
 ସାଇକଲ ଉପରେ ଅତି ସନ୍ତୁଷ୍ଟରେ ବସିଲା ଓ ଧୀରେ ଧୀରେ
 ଆଗେଇଲା । ଆଗରୁ ଗୋଟାଏ ସାଇକଲ ମାଡ଼ି ଆସୁଥିବାର ଦେଖି ସେ
 ହଠାତ ହାଣ୍ଡଲଟାକୁ ଚଟକରି ବୁଲେଇଦେଲା । ସୌହାର୍ଦ୍ଦ୍ୟ ବିସ୍ମୟ
 ଚକଟି କିନ୍ତୁ ହାଣ୍ଡଲର ନିର୍ଦ୍ଦେଶକୁ ମାନିଲା ମାହିଁ । ଫଳରେ ପୁଣି ଏକ
 ସଫର୍ଷ, କଲି ଓ ଭଲଲୋକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କଲମେଣ୍ଟେ ହୋଇଗଲା । ବଡ଼ଭାଇର
 ସାଇକଲ । ଚକ୍ରଶୁଭ୍ରମ ଶ୍ୱେବାଇ ତାର ପ୍ରାଥମିକ ଚିକିତ୍ସା କରି ସାରିବା
 ପରେ ପୁଣି ତା ଉପରେ ଚଢ଼ିଲା । ବାକି ଗସ୍ତାତକ ନିରାପଦରେ ଯିବା-
 ପାଇ ଅତି ସାବଧାନତାର ସହ ପେଡ଼ାଲ ମାରି ଆଗେଇଲା । ସାଇକଲଟି

“ଧଡ଼୍ ଝଣଝାଣ ଠଣଠାଣ, ଧଡ଼୍ ଝଣଝାଣ ଠଣଠାଣ, ଧଡ଼୍ ଝଣଝାଣ ଠଣଠାଣ ଶବ୍ଦକରି ବାଟୋଇମାନଙ୍କୁ ସତର୍କ କଲ ଓ ମନ୍ତ୍ରରଗତରେ ଆଗେଇଲ । କିଛି ସମୟ ଆଗେଇବା ପରେ ସେ ଆଗରେ ଦେଖିଲା ଏକ ଗାଡ଼ । ଦୂରରେ ଦାଆପରି ଗସ୍ତରେ ରହି ମୁନସିପାଲଟିର ମାରିଲପଣର ପ୍ରଭାବ କରୁଥିଲା । ଗାଡ଼ର ଡାହାଣପଟେ ଦୁଇଜଣ ହାମସାହିଆ ଟୋକା କଅଣ ଗୋଟାଏ ମନ୍ତ୍ରଣା ଚଳେଇ ? ଆନ୍ଧ୍ର । ବାଆଁ ପଟେ ଚିନାବାଦାମର ଗୋଟିଏ ଉଠାଦୋନାମ୍ । ଅନୁକୁଳ ଅବସ୍ଥା ଥିଲେ ସେ ଗାଡ଼ କଡ଼େ କଡ଼େ ଚାଲି ଯାଇଥାନ୍ତା । ପ୍ରତିକୁଳ ଅବସ୍ଥା ଥିବାରୁ ସେ ସେହି ଗାଡ଼ ଉପର ଦେଇ ଚାଲିଗଲା । ଗାଡ଼ ଭିତରେ ପଡ଼ିବା ମାତ୍ରେ ସାଇକଲଟା ଦୁଲୁକି ଗଲା । ସିଟ୍ଟା ଲମ୍ବା ବ୍ରୁକ୍ସ୍ ମଡେଲର ଥିଲା । ସେ ବାଟିକିଏ ପଛେଇ ବସିଥିଲା । ଟେବୁଲ୍ ଅଂଶରେ ତା ଶରୀରର ସମସ୍ତ ଓଜନ କରି ହୋଇଗଲା, ସିଟ୍ଟୁ ଶୁଣିରେ ଆଖି ରଖିଥିବା ବୋଲ୍ଟ୍ ନଟ୍ ଏପରି ଏକ କରୁ ସମ୍ଭାଳିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନଥିଲା । ଫଳରେ ସମତଳ ଥିବା ବ୍ରୁକ୍ସ୍ ପ୍ୟାଟର୍ଣ୍ଣ ସିଟ୍ଟି ଉପର ତଳ ହୋଇଗଲା ଏବଂ ସବାର ହୋଇଥିବା ଲକ୍ଷଣ ସାଇକଲ ପଛକୁ ଖସିପଡ଼ିଲା । ସାଇକଲ ମଧ୍ୟ ସମବେଦନା ଜଣାଇ ଭୁଲୁଣି ତହେଲା । ହାମ୍ ସାହିଆ ଟୋକାମାନେ ହୋ ହୋ ହୋଇ ହସିଉଠିଲେ ଆଉ ଭକ୍ତ ମନ୍ତ୍ରବ୍ୟ ଦେଲେ—“ଆଉ ସାଇକଲ ଅକ୍ସିଆର କରି ଆସୁନ ତ ଚଉକୁ କାହିଁକି ?”

ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ କେବେହେଲେ ଏକୁଟିଆ ହୋଇ ଆସେନାହିଁ । ଖସିପଡ଼ିବା ବେଳେ ସେ କେବଳ ନିଜ ଦେହ କଥା ଭାବୁଥିଲା । ପେଣ୍ଟ କଥା ମୁଣ୍ଡରେ ପଶି ନଥିଲା । ଉଠି ଠିଆ ହୋଇ ସିବାପରେ ଟୋକାମାନେ ଅଧିକ ଜୋରରେ ହୋ ହୋ ହୋଇ ହସି ଉଠିଲେ । ଜଣେ ପାଟିକରି କହିଦେଲା “ହଁ ହଁ । ଆଗ ନିଜ ଲଜ୍ଜିତ ସମ୍ଭାଳ ପରେ ଝାଡ଼ିଝୁଡ଼ି ହେବ । ଲକ୍ଷଣ ହଠାତ୍ ତଳ ପେଟର ତଳ ଅଂଶରେ ଶୀତଳ ମୁକୁପବନ ଅନୁଭବ କଲା, ତଳକୁ ଚାହିଁ ଦେଖିଲା, ସବନାଶ । ଉପସିନ୍ ଏକାବେଳେ ଉଠି ଯାନ୍ତି । ସିଟ୍ ପଛ ଆଡ଼େ ଗୋଟାଏ କଣ୍ଟା ଅତି ସାହସର ସହିତ ମୁଣ୍ଡଟେକି ରହିଥିଲା । ସେ ଖସି ପଡ଼ିଲା ବେଳେ ପେଣ୍ଟର ତଳ ଅଂଶ ତା ମୁଣ୍ଡରେ ଅଟକି ଗଲା । କଣ୍ଟା କହିଲା ମୁଁ ଛୁଡ଼ିବି ନାହିଁ ।

ଶରୀର କହିଲୁ ମୁଁ ଗୁଡ଼ିବ ନାହିଁ । ଫଳରେ ପେଣ୍ଠର ତଳ ଅଂଶ ପର୍ରର ହୋଇ ଚିରିଗଲା ଏବଂ ଉପ ସିନ୍ ପରି ଉପରକୁ ଉଠିଗଲା । ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଦେଖିଲା ପ୍ରକୃତରେ ତା ଇଚ୍ଛତଟା ପଦାକୁ ବାହାର ପଡ଼ିଛି । ଏତେଦିନେ ଯାଇ ସେ ଲୁ । ଓ ପେଣ୍ଠର ପାର୍ଥକ୍ୟ ବୁଝି ପରିଲା । ଲୁଗା ହୋଇଥିଲେ ଭଲ ଅଂଶଟାକୁ ‘ଇଚ୍ଛତ’ ପାଖକୁ ନେଇଆସି ଲୁଗାପଟା ବାଗେଇ ପିନ୍ଧି ଦେଇଥାନ୍ତା । କିନ୍ତୁ ପେଣ୍ଠରେ ସେ ସୁବିଧା ମିଳିବ କୁଆଡ଼ୁ ? ସେ ଯଦି ଲୁଗାପିନ୍ଧି ଥାଆନ୍ତା ତେବେ ତାକୁ ଏ ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ଶ୍ରେଣିବାକୁ ପଡ଼ିନଥାନ୍ତା । ବଜାଣ ଟୋକାଙ୍କ ଟିଟିକାରି ତାକୁ ଯେତେ ବାଧୁନଥିଲା, ଜଣେ ବେଲିଆ ଭଦ୍ରଲୋକଙ୍କ ସହାନୁଭୂତି ତା’ଠୁ ବେଶି ବାଧୁଲା । ଭଦ୍ରଲୋକ ଜଣକ ବଜାଣ ଟୋକାଙ୍କୁ ଆକଟ କରି କହିଲେ—“ଓଃ ! ହସିବାର କାରଣ କଅଣ ? ଗୋଟିଏ କିଛି ନୁଆ ଜନସ୍ତ ନେଖି ପକେଇଲା ? ତୁମଠି କଅଣ ସେ ଜନସ୍ତଟା ନାହିଁ । ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କ ଅସମୟରେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ କୋଟିଏ ଶାଢ଼ୀ ଦେଇ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥିଲେ । ତାଙ୍କର ଏ ଅସମୟ ବେଳେ ତୁମ ଭିତରୁ କେହି ଗୋଟିଏ ଛୁଞ୍ଚି ସୂତା ବା ସେପ୍ଟିପିନ୍ ଯୋଗାଇ ଦେଇ ପାରୁନ, ଓଲଟି ହସୁଛ” କହି ନିଜେ ହସି ପକେଇଲେ । ବଜାଣ ଟୋକାଙ୍କ ଭିତରୁ ଜଣେ ଦଉଡ଼ିଯାଇ ଗୋଟିଏ ସେପ୍ଟିପିନ୍ ନେଇଆସିଲା । ସେପ୍ଟିପିନ୍ ସାହାଯ୍ୟରେ ଶରୀର ଦୁଇପାଖି ଏକସ କରି ଅଧାଅଧ ଲଜ୍ଜା ନିବାରଣ କଲା । ବାକୀ ଅଂଶ ତକ ହାତ ପାୟୁଳରେ ଘୋଡ଼େଇ ଓ ତଳମୁହଁ ହୋଇ ସେ ସେହି ସ୍ଥାନରୁ ଘରକୁ ଫେରିଲା । ସାଇକଲଟାକୁ ଘରେ କରିଦେଇ ପେଣ୍ଠ ପାଲଟି ପକେଇଲା । ବକଳ ଅବସ୍ଥାରେ ପଡ଼ି ସେ ଏତେ ବିବ୍ରତ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲା ଯେ ବଡ଼ଭାଇକୁ କଡ଼ା କଡ଼ା ଶ୍ଵାସରେ କହିଦେଲା—“ଏମିତିଆ ସାଇକଲଟା ରଖିଛ କାହିଁକି ? କାହାକୁ ଦାନ କରି ଦଉନା । ସ୍ତ୍ରୀ ଯୋଗୁ ମଣିଷର ଇଚ୍ଛତ ମହତ ଗଲା ।”

—“ଆରେ ଏ ସାଇକଲକୁ ଶ୍ଵେର ବି ନେଲା ନାହିଁ ଆଉ ଦାନ ଦେବି କାହାକୁ ? କିଏ ତାହାକୁ ଛୁଇଁବ । ଦିନେ ଭୁଲ୍ରେ କେଦାରେ ଶ୍ଵେର ଦେଉଳ ପାଖରେ ଏ ସାଇକଲଟା ଥୋଇ ଚାଲି ଚାଲି ଘରକୁ ଚାଲିଆସିଲା । ଏଣେ ଘରେ ସାଇକଲ ଖୋଜୁଛି । ତହିଁ ଆଉ ଦିନ ମନ

କଷ୍ଟରେ ଚାଲି ଚାଲି ଯାଉଥିବାବେଳେ ଦେଉଳ ପାଖରେ ତାକୁ ଦେଖିଲି । ସବୁ ଚୋରଯାଏ କେଦାରଗୁରୁରେ ନୂଆ । ତଥାପି ସେ ସାଇକଲକୁ କେନ୍ଦ୍ର କରୁଥିଲେ ନାହିଁ । ତାକୁ ଆଉ ନବ କିଏ ?” X X

ଲକ୍ଷ୍ମଣ ପ୍ରତିଜ୍ଞା କଲ, ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ ଗୋଟାଏ ଗ୍ରୀନ୍ ମଡେଲ ରଖାଲେ ସାଇକଲ ନ କିଣିବୁ ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆଉ କାହା ସାଇକଲରେ ଚଢ଼ିବ ନାହିଁ । ଏ ପ୍ରତିଜ୍ଞା ଶୁଣି ରାମ କହିଲ, “ହଇରେ କାହା ଉପରେ ଜିଦ କରୁଛୁ ? ଚାଲି ନଜାଣି ବାଟର ଦୋଷ ଦଉଛୁ । ସେହି ସାଇକଲରେ ତ ମୁଁ ନିତି ପାଠ ପଢ଼େଇବାକୁ ଯାଉଛି । ମୁଁ ତ ଦିନେ-ଦିନେ ହଲପଟା ହୋଇନି, ତୁ ହୁମ୍‌ଦସ୍ତ ସାଇକଲ ଚଳେଇଲୁ । ସେ ସାଇକଲ ଯିତାତେ ସମ୍ଭାଳିବ କିପରି ?”

— “ତୁମେ ଯେମିତି ସାଇକଲ ଚଳାଅ, ପାଦ ତା’ ଠାରୁ ଅଧିକ ଚଢ଼ିଲ ଯିବ । ସେମିତିଆ ସାଇକଲଟାଏ ତୁଛାଟାର ତେବେ ଚଢ଼ିବ କାହିଁକି ? ଗୋଟାଏ ତରକା କାମୁଡ଼ା ଦୋଡ଼ା ଉପରେ ଚଢ଼ିବା ଯାହା ତୁମ ସାଇକଲରେ ଚଢ଼ିବ । ସେଇଆ । ସେ ସାଇକଲଟା ମରାମତ କରି ଦେଉନ ।”

— “ଓଃ ମୋର ତ କାମ ଚଳିଯାଉଛି । କାମ ଅଟଳ ହେଲେ ଦେଖାଯିବ ।”

ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଗ୍ରୀନ୍ ମଡେଲ ରଖାଲେ ସାଇକଲଟିଏ କିଣିବାକୁ ଟଙ୍କା କୁଟ୍‌ପାଟ କଲ । ରୁଦ୍ରା ସ୍ୱରୂପ ରାମ କିଛି ବି ଦେଲା । ଆଠ ଦଶଦିନ ଭିତରେ ସାତେ ଆଠଶହ ଟଙ୍କା ସଂଗ୍ରହ କରି ସାଇକଲ ଦୋକାନୀ ପାଖକୁ ଗଲ । ଦୋକାନରେ ‘ଓଲିଏ’ ବର୍ସି ବାଛି ବାଛି ନିଖୁଣ ପାଟି ସବୁ ଖଞ୍ଜେଇଲା । ତାର ଛେନାକୁ ଚୋପା ଛଡ଼େଇବା ଦେଖି ଦୋକାନୀ ମନେ ମନେ ସତ୍ତ୍ୱପୁରୁଷ ଉଦ୍ଧାର କରୁଥିଲେ ବି ପାଟିବାଟେ ତାକୁ ବଦଳେଇ କହିଲା— “ଆଜ୍ଞା ଆଜିଯାଏ ଆପଣଙ୍କ ପରି ଚହରା ଗ୍ରାହକଟାଏ ଦେଖି ନଥିଲି । ଗ୍ରାହକମାନଙ୍କର ଆପଣଙ୍କ ପରି ହେବା ଉଚିତ୍ । ଦି’ପଇସା

ବେଶି ପଡ଼ୁ ପଛକେ ବାଛି ବାଛି ଭଲ ଜନସ ନେବେ । ନିଶ୍ଚୟ ଭଲ ଜନସଟାଏ ପାଇ ଆପଣ ଖୁସ୍ । ପରଶ୍ରମକୁ ଚାହିଁ ଦୁଇପଇସା ବେଶି ପାଇ ଆମ ମନ ବି ଖୁସ୍ । ଆମ ସମ୍ବନ୍ଧଟା ସବୁଦିନ ପାଇଁ ପକ୍କା ହୋଇ ରହିବ । ଆପଣଙ୍କର ପୁଣି ଯାହା ଦରକାର ହେବ ତା ପାଇଁ କେବଳ ଆମର ପାଖକୁ ଆସିବେ ।” ଦୋକାନୀ ଏହିପରି ତାକୁ କଥାରେ ମଜଗୁଲ୍ ରଖିଥିବା ସମୟରେ ଖଞ୍ଜାଳ ଗୁଡ଼ିଏ ଜାଲ ପାଟ ଖଞ୍ଜିଦେଲା ।

ନୂଆ ସାଇକଲରେ ବସି ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଘରକୁ ଫେରିଲାବେଳେ ଶ୍ରବୁଥିଲା ସତେଜ ଯେପରି ସେ ପୁଷ୍ପକ ବିମାନରେ ଉଡ଼ି ଉଡ଼ି ଯାଉଛି । ଘରେ ପହଞ୍ଚି ବଡ଼ଭାଇ ଆଗରେ ସାଇକଲକୁ ଟିପେହି ଲଗେଇ ଠିଆ କରିଦେଲା ଆଉ କହିଲା, ଭାଇ ଦେଖ କେଡ଼େ ସୁନ୍ଦର ସାଇକଲଟାଏ ଆଣିଲ । ପାଣିପରି ପୋଦଳ ଚାଲୁଛି । ଆଃ ! କି ଆରାମ ।

ରାମ ସାଇକଲ ଚାରିପାଖ ବୁଲି ସାଇକଲ ଦେଖିଲା ଆଉ ଶେଷରେ କହିଲା, “ଆରେ ନାଶ, ନାଶ, ନାଶର ଯେତିକି ସୁନ୍ଦର, ସେତିକି ଘରବୁଡ଼ା । ଏବେ ତା ସାଙ୍ଗକୁ ମିଶିଛି ନୂଆ ସାଇକଲ । ହୁସିଆର ହୋଇ ସବୁଠି ତାଲା ପକେଇ ରଖିବୁ । ନୂଆ ସାଇକଲ ଉପରେ ଚୋରଙ୍କ ନଜର ବହୁତ ଦେଶି ।”

ତିନି ଚାରିଦିନ ପରେ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ମୁହଁ ଶୁଖେଇ ଚାଲି ଚାଲି ଘରକୁ ଆସିଲା । ବଡ଼ଭାଇ ପଚାରିଲା—“କରେ ସାଇକଲ ?” ଲକ୍ଷ୍ମଣ କିଛି ନ କହି ବି ବୁଝା ଲୁହ ଆଖିରୁ ଗଡ଼େଇଦେଲା । କିଛି ସମୟ ପରେ କୋହୁ ଚାପି କହିଲା—“ତାଲା ପକାଇ ମୁଁ ଗୋଟାଏ ଦୋକାନ ଉପରକୁ ଉଠିଲି । ଦଶମିନିଟ ପରେ ଫେରି ଦେଖେ ତ ସାଇକଲ ନାହିଁ । ସେଠି ଚୋର ଘନିଆ ଲୁଙ୍ଗା ପୁଙ୍ଗା ହେଉଥିଲା । ତା ଛଡ଼ା କେହି ନେଇ ନାହାନ୍ତି । ଥାନାରେ ଏତଲା ଦେଇ ଆସିଛି । ଥାନା ବାବୁ କହିଛନ୍ତି ସାଇକଲଟା ନିଶ୍ଚୟ ମିଳିଯିବ ।”

ବଡ଼ଭାଇ ଉପୁଷ୍ପତ ହୋଇଯାଇ କହିଲା—“ହେ ଭଗବାନ ରକ୍ଷାକର ସାଇକଲଟି ନ ମିଳୁ । ବାଘର ମାରିବା ଠାରୁ ଦୋଷରା ଭାରି

ବାଧେ । ତୁ ପିଲନେକ ଜାଣିନୁ, ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟକୁ ସାଇକଲ ମିଳିଗଲେ କି ସନ୍ଦେହୀ ସେଗିବାକୁ ହୁଏ । ସାଇକଲ ଯାଉ, ଆଉ ନ ମିଳୁ ।”

ଲକ୍ଷ୍ମଣ ସମ ଉପରେ ପ୍ରବଣ ସାଗିଯାଇ କହିଲା — “ମୁଁ ଜାଣି ତୁମେ ମଙ୍ଗଳ ଚାହୁଁନା । ମୋର କଟା ଦାଆରେ ବୁନ ଲଗଉଛ ।” ବହୁ ବୁଝାଇବା ସତ୍ତ୍ୱେ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ପ୍ରକୃତସ୍ଥ ନ ହୋଇ ଗୋଟିଏ ସାଙ୍ଗ ଘରେ ଯାଇ ରହିଲା ।

ସାଇକଲଟି ମିଳିଗଲା । କିନ୍ତୁ ପୋଲିସ ତାକୁ ସେଇଟା ନଦେଇ ମାଲଖାନାରେ ରଖିଲା । ଦିଅଁ ଦର୍ଶନ କଲପର ମଝିରେ ମଝିରେ ସେ ସାଇକଲଟାକୁ ଦେଖି ଆସୁଥାଏ । ଦିନେ ଦେଖିଲା ତା ସାଇକଲ ତଳେ ପଡ଼ିଛି ଆଉ ତନିଟା ଧତଡ଼ା ସାଇକଲ ତା ଉପରେ ପଡ଼ିଛନ୍ତି । ସିପେଡ଼ିକୁ ଟଙ୍କାଟିଏ ଦେଇ ସାଇକଲକୁ ଉଠେଇ ଏକ ଫାଙ୍କା ଥାନରେ ରଖେଇଲା । ଆଉ ଦିନେ ଯାଇ ଦେଖିଲା ଗିଅରକେଣ୍ଡ ଓ ବେଲ୍ ନାହିଁ । ଆଉ କେତେଦିନ ପରେ ଦେଖିଲାବେଳକୁ ସିଟ୍, ଟାୟାର, ଟ୍ୟୁବ୍ ସବୁ ଫ୍ରେମକୁ ଛାଡ଼ି କୁଆଡ଼େ ପଳେଇଲେଣି । ଫେରାଦ ହେବା ଫଳରେ ଦାସେଗାଙ୍କ ଠାରୁ କିଛି ଖରାପ ଗାଳି ଶୁଣିଲା । ତାକୁ ଜଣାଯାଉଥାଏ ସତେ ଯେପରି ତା ଦେହରୁ କିଏ ଚମଡ଼ା ଛେଲି ନଉଛି । ନମେ ସାଇକଲଟି ଗୋଡ଼ ହାତ ଛୁଣ୍ଡାହୋଇ ଜଗନ୍ନାଥ ଅବତାର ପାଲଟିଗଲା । ତା’ପରେ ଲାଗିଲା କୋର୍ଟ ପାଲା । ଯାମାନ୍ୟ ଷ୍ଟେରକେଣ୍ଡ ହୋଇଥିଲେ ବି ପ୍ରାୟ ଦେଡ଼ଶହ ଯାଏ ଚାରିଶ ଗଡ଼ିଲା । ତା’ପରେ ଆରମ୍ଭ ହେଲା ଷ୍ଟେର ଓକଲର ମାଡ଼ । ସେ ଏମିତିଆ ଭଣ୍ଡସଣ୍ଡ ପ୍ରଶ୍ନମାନ ପଚାରିବାରେ ଲାଗିଲେ ଯେ ତାର ବସ ଖାଇ ଆମ୍ବୁଡ଼ିଆ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହେଲା । କେଣ୍ଡ ସରିଲା ବେଳକୁ ତାର ରିକ୍ସା ଖର୍ଚ୍ଚରେ ପ୍ରାୟ ଛଅଶହ ଟଙ୍କା ଖର୍ଚ୍ଚ ସରିଥିଲା । ଷ୍ଟେରର ତନି ମାସ ପାଇଁ ମାତୁଳାଳୟରେ ଅନ୍ୟସ୍ଥାନର ବ୍ୟବସ୍ଥା ହେଲା । ଲକ୍ଷ୍ମଣକୁ କେବଳ ସାଇକଲ ଫ୍ରେମଟି ମିଳିଲା । ସେ ବଡ଼ଭାଇର ଗୋଡ଼ତଳେ ପଡ଼ି କହିଲା — “ଭାଇ, ତୁମେ ଠିକ୍ କହିଥିଲ ।”

ଚିତାକଟାର ଚିତାକଟିକ

ରବିବାବୁଙ୍କ ବନ୍ଧୁ ଦୋକାନର ବିକାଳ ଦେଇ ବଡ଼ ଅନ୍ଧାରରୁ ଉଠି ନିତ୍ୟକର୍ମତକ ସାରିଦେଲା । ମୁହଁରେ ଯାହା ତାହା ଦିଶି ଗୁଞ୍ଜିଦେଇ ଦୋକାନକୁ ଯିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇନଲା । ମା ବି ସେତେବେଳକୁ ଶେଷ ଛୁଡ଼ି ସାରିଥିଲେ । ବାବୁ କିନ୍ତୁ ଘୁଙ୍ଗୁଡ଼ି ମାରିବାରେ ଲାଗିଥିଲେ । ବାଡ଼ିରେ ଥିବା ଟଗର ଗଛରୁ ଚାରି ପାଞ୍ଚଟି ଫୁଲ ଢୋଳି ଗୋଟିଏ ହାତମୁଣାରେ ପକେଇଲା । ମାଆଙ୍କ ପାଖକୁ ଆସି ଦୋକାନ ଚାରି ମାଗିଲା । ମାଆ କହିଲେ—“ଆଗୁ, ତୁ ଆଗ ଯା ଛତର ବଜାରରୁ ବେଇଗି ବେଇଗି ପରିବା ନେଇଆ, ପଛନ୍ତେ ଦୋକାନକୁ ଯିବୁ ।” ସନିଆ ରାଗିଯାଇ କହିଲା—“ମାଆ, କେମିତିଆ କଥା କହୁଛ । ଏଇଟା ବନ୍ଧୁ ସିଜନ । ଏଇ ଭିନି ମାସରେ ଯାହା ରେଜିଗାର ହେବ ସେଇଥିରେ ବର୍ଷକ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଠେଲି ହୋଇଯିବ । ତେଣେ ଦୋକାନ ପାଖରେ ଗରାଣ ଧକୁ ଧାଡ଼ି ବାନ୍ଧିଥିବେ । ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ବନ୍ଧୁଦେଇ ପଇସା ଆଣିବା ପରିବର୍ତ୍ତେ ଛତର ବଜାରରେ ଟଙ୍କା ଦେଇ ଓଲୁଅ ବଣସାରୁ କଣିବ ?”

—“ପରିବା ନ ଆଣିଲେ ଗେଫିକୁ କେମିତି ?”

—“ଦୋକାନରୁ ମାଲପାଣି ନ ଆସିଲେ ପରିବାପାଇଁ ଟଙ୍କା ଦେବ କେମିତି ? ଏ ବନ୍ଧୁ ସିଜନବେଳେ ମୋତେ ଆଉ କିଛି କହିବ ନାହିଁ ବୋଲି ମୁଁ କେତେଥର କହିଲିଣି । ତୁମେ ତ ଦେଖୁଛ, ନିତି ସକାଳୁ ସକାଳୁ ଯାଉଛୁ ଯେ ଆସୁ ଆସୁ ଦିନ ଦୁଇଟା । ଯାହା ତାହା ଦୁଇଟା । ମୁହଁରେ ଗୁଞ୍ଜିଦେଇ ଯାଉଛୁ ଯେ ରାତିରେ ଆସୁ ଆସୁ ଗୋଟାଏ ଦୁଇଟା । ସେଠି ନିଃଶ୍ୱାସ ମାରିବାକୁ ଫୁରୁସତ ନାହିଁ । କେମିତି ମୋତେ କହୁଛ ଛତର ବଜାରରୁ ପରିବା ଆଣିବାକୁ ? ସେହିକି ସମୟ ଭିତରେ ଆମର ଦି ହଜାର

ଟଙ୍କାର ବେଉସା ହାତରୁ ଖସିଯିବ । ତମର ଯିବ ନା ମୋର ଯିବ ? ହଉ
ଦିଅ ଟଙ୍କା, ମୁଁ ଛତର ବଜାର ଯିବି । ବାବୁ ବଂଶିଡ଼ିଲେ ତୁମେ
ବୁଝେଇବ ।”

ସନେଇର ଏତେଗୁଡ଼ାଏ ଲେକତର କାମ ଦେଖେଇଲା । ବାବୁଆଣୀ
କହିଲେ—“ହଁ ହଁ ପ୍ରକୃତ କଥା, ତୁ ଚାହିଁ ନେଇଯା । ମୁଣ୍ଡବୋଝିଆ
ଠାରୁ ପରିବା କଣିନେବା । ହେଇ ହେଇ ପରୁଣ ଶାଠିଏ ପଇସା ଘାଟତି
ହେବ । ଏଣେ ଯେ ଶହ ଶହ ଟଙ୍କାର ଘାଟତି ହୋଇକିବ । ତୁ ଚାହିଁ
ନେଇ ଦୋକାନକୁ ଯା ।

ବାବୁଆଣୀଙ୍କ ବେପାରୀବୁଦ୍ଧି ଥିବା ଦେଖି ସନେଇ ଖୁସି
ହୋଇଗଲା ଓ ଦୋକାନ ଚାଲିଗଲା । ପକେଟରେ ପୁରୁଇ ସାଇକେଲରେ
ବାହାର ପଡ଼ିଲା । ଦୋକାନ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚି ଦେଖିଲା ସବୁ ସତ ହିଁ
ଚାଲିଗଲା ବହୁ ବେପାରୀ ଆସି ଜଣି ଯାଇଛନ୍ତି । ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଟିକିଏ ସବରକ୍
କରି ଯିବାକୁ କହି ସେ ଦୋକାନ ଖୋଲିଲା । ବିଜୁଳି ବେଗରେ ଘରଟା
ଓଲଟ ଦେଇ ଚାଲିଆସି ପାଣି ଛୁଞ୍ଚିଲା ଓ ମା ଦୁର୍ଗା ଶରଣ, ମା ଧାକୁଲେଇ
ରଖ, ମା କାକୁଡ଼ିଖାଇ ବନ୍ଧା, ମା କଂସାଗୁରୁରଣୀ, ବହୁଗୁରୁକୁ ଜଣିଆ,
ମା ହେଙ୍ଗୁଲେଇ ଗରାମାନଙ୍କୁ ଆମ ଦୋକାନକୁ ଟାଣି ଆଣି ଇତ୍ୟାଦି
ବେଦୋକ୍ତ ମନ୍ତ୍ର ପଢ଼ି ସେ ଘଟୋକୁ ଶୁଣିମନ୍ତ କରିଦେଲା । କାନ୍ଥକୁସରେ
ମୁଣ୍ଡ ଗଢ଼େଇ ପକେଇଥିବା ଟିକି ଗଣେଶ ମୂର୍ତ୍ତିକୁ ସଜାଣି ବସେଇ
ଦେଲା । ତାଙ୍କ ଉପରକୁ ଟିକିଏ ପାଣି ଛୁଞ୍ଚିଦେଇ ହାତ ମୁଣିରେ ଥିବା
ଫୁଲତଳ ଚଢ଼େଇ ଦେଲା । ସେଠି ମୁଣ୍ଡିଆଟାଏ ମାରିଦେଇ କ୍ୟାସ ବାକ୍ସ
ଉପରେ ଫୁଲଟିଏ ଥୋଇଲା ଓ ମନେ ମନେ ଲକ୍ଷ୍ମୀପୂଜା ବହିର ଆଦ୍ୟ
ଦୁଇଧାଡ଼ି ବୋଲି ଦେଇ ମୁଣ୍ଡ ଲଗେଇବା ପରେ ଗରାମାନଙ୍କ କଥା
ବୁଝିଲା । ଅଧ ଦଣ୍ଡାକରୁ କମ୍ରେ ଟଙ୍କା ଗରାମାନଙ୍କୁ ବହୁ ସବୁ ଦେଇ ଟଙ୍କା
ଗଣି ବାକସରେ ଥୋଇଲା । ବେପାରୀମାନେ ଆନନ୍ଦରେ ଗଲବେଳେ ଜଣେ
ଜଣକୁ କହିଲା—“ଦେଖିଲୁଟି ମୁଁ କଅଣ କହୁଥିଲି । ଏତିକି ବହୁ
ଆଣିବାକୁ ଆଉ କୋଉ ଦୋକାନକୁ ଯାଇଥିଲେ ବଜର ଦୁଇଦଣ୍ଡା କି
ତିନି ଦଣ୍ଡା ଲାଗିଥାନ୍ତା । ବିକାଳି ଖଣ୍ଡେ ତ, ବିକାଳି ଦୁହେଁ ଯେ ବିଜୁଳି ।

ତାର ଯୋଗୁଁ ରବିବାବୁ ନାହିଁରେ ତେଲ ଦେଇ ଆଶ୍ୱମରେ ରହିଛନ୍ତି ।
ଭାଗ୍ୟ ତେଜ ଥିଲେ ଏମିତିଆ ଲୋକ ମିଳନ୍ତି ।

ପଛକୁ ପଛ ବେପାରୀମାନଙ୍କ ଧାଡ଼ି ଲାଗିଲା । ଦିନ ୧୨ଟା ବେଳକୁ
ରବିବାବୁ ଆସି ତାକୁ ଘରକୁ ଡାଇବା ଲାଗି ପଠେଇ ଦେଲେ ଆଉ ନିଜେ
ବହି ବେପାରୀମାନଙ୍କୁ ଦିଆନିଆ କରି ଝାଳନାଳ ହୋଇଗଲେ ଓ ସନିଆ
ଆସିବା ପରେ ଟିକିଏ ଆଶ୍ୱସ୍ତ ପାଇଲେ ।

ପାଠ୍ୟପୁସ୍ତକ ରତୁଟା ଗ୍ରୀଷ୍ମ, ବର୍ଷା ରତୁ ପରି ଆସି ଚାଲିଗଲା ।
ତେଣିକି ଲଇଗ୍ରେସ ବହି, ଟେଷ୍ଟ ପେପର ଓ ଡାଇଗ୍ରାମ ରତୁ ଗୋଟି ଗୋଟି
ହୋଇ ଆସିଲା । ହେଲେ ସେଗୁଡ଼ାକ ଏତେ ଅଣନିଶ୍ଚାସିଆ ନୁହେଁ ।

ଦିନେ ସନିଆ ଫୁରୁସତ ଦେଖି ରବିବାବୁଙ୍କୁ କହିଲା—“ବାବୁ !
ଗୋଆଁରୁ ଜଣେ ଲୋକ ଆସିଥିଲା । ଘରେ ସମସ୍ତେ କନିଆଟିଏ ଠିକ୍
କରି ବାହାଘର କରିବାକୁ ଲାଗେଇଛନ୍ତି । ମୁଁ ଗଲେ ବାହାଘର ହେବ ।”
ରବିବାବୁ ତମକି ପଡ଼ିଲେ । ସେ ବାହାଘେଲେ ତାଙ୍କର ଦୋକାନ ଯେ
ଉଜୁଡ଼ି ଯିବ । ତାଙ୍କୁ ଗୋଟାଏ ପେଟ ଧାନରେ ଦୁଇଟା ପେଟ ସମ୍ଭାଳିବାକୁ
ପଡ଼ିବ । ତାପରେ ସେ ହରଦମ ଘରକୁ ଦଉଡ଼ିଲେ ତାଙ୍କ ଦୋକାନର
କିଛି ଆସନ ଜମେଇ ବସିଯିବ । ଏଡ଼େ ବଡ଼ ବିଶ୍ୱସ୍ତ ଓ କର୍ମଠ ଭୃତ୍ୟକୁ
ବାହା ହେବା ଲାଗି ବାରଣ କରିବେ କିପରି ? ଏହା ଭାବି ସେ
ପ୍ରକାଶ୍ୟରେ କହିଲେ—“ଆରେ ତୁ ତ କଷି ଉମରର ଛୁଆଟାଏ, ଏଡ଼େ
ଚଞ୍ଚଳ ବାହାଘେବୁ କାହିଁକି ? ଘର ବୋଝ ତୋ ଉପରେ ପଡ଼ିବ, ତୋ
ଅଣ୍ଟା ଭାଙ୍ଗିଯିବ ।”

—“ମୁଁ କଅଣ ଅଉ ପିଲା ହୋଇ ରହିଛି । ମୋତେ ପରା ୨୨ବର୍ଷ
ହେଲାଣି । ବୋଉ ଖବର ଦେଇଛି—କନ୍ୟାଟିଏ ମିଳିଛି, ପଛନ୍ତେ କାଲେ
ଆଉ ନ ମିଳିବ ।”

ଦୂର ଦୃଷ୍ଟା ବାହାଘର ସିକନ୍ଦରେ କନ୍ୟା ସାଲୁ ସାଲୁ । ଯେତେ
ବେଳେ ଖୋଜିବ ସେତେବେଳେ ପାଇବ । ଗୋଟାଏ ଖୋଜିଲେ ଚାହିଁଟା
ମିଳିବ । ହଉ, କାଲି ଘରେ ଏ ବିଷୟ ଠକ୍ କହିବା ।

ସ୍ବତନ୍ତ୍ର ଶୋଇଲାବେଳେ ରବିବାବୁ ସବୁକଥା ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ କାନରେ ପକେଇଲେ; ସନେଇ ବାହାଘରର ସୁଦୂର ପରିଣତି ମଧ୍ୟ ବୁଝାଇ ଦେଲେ । ସ୍ତ୍ରୀ କିନ୍ତୁ ବୁଝାଇଦେଲେ ଯେ ବ୍ୟବସାୟରେ ବାଧା ପଡ଼ିବ ବୋଲି ଗୋଟାଏ ପିଲାକୁ କଅଣ ସବୁଦିନ ପାଇଁ ଓଥଡ଼ା କରି ରଖିବ । ଆଜି ନ ହେଲେ କାଲି ସେ ଘର କରିବ ବରଂ ତା ବାହାଘରେ ସାହାଯ୍ୟ କଲେ ସେ ଆମପ୍ରତି କୃତଜ୍ଞ ହୋଇ ରହିବ ।

ରବିବାବୁଙ୍କ ସହାୟତାରେ ସନେଇର ବାହାଘର ହୋଇଗଲା ସତ କିନ୍ତୁ ସେ ଯାହା ଆଶଙ୍କା କରିଥିଲେ, ତାହା ଫଳିଲା । ସନେଇର ଘନ ଘନ ଅନୁପସ୍ଥିତି ରବିବାବୁଙ୍କୁ ବିଗ୍ରହ କଲା । ସେ ଭାବିଲେ ଏବେ ସିନା କାମ ଚଳିଯିବ । ବହୁ ସିକିନ୍ ବେଳେ ତ ବଲ୍‌କୁଲ ଚଳିବ ନାହିଁ ।

ସନିଆ ପରି ସୁଦୃଷ୍ଟ ବିକାଳର ସନ୍ଧାନରେ ରହିଲେ । ଧୂରନ୍ଦର ଲୋକଟାଏ ବି ମିଳିଲେ । ତାକୁ ସିକିନ୍ ପୂର୍ବରୁ ଅତିରିକ୍ତ ବିକାଳ କରି ରଖିବେ ବୋଲି ସ୍ଥିର କଲେ । ସେହି ବୁଲୁ ଦାସ ବିକାଳକୁ ମଧ୍ୟ ନିଜର ଅଭିପ୍ରାୟ ଜଣେଇ ଦେଲେ । ସମସ୍ତେ ସାଟିଫିକେଟ୍ ଦେଲେ ବୁଲୁଟା ଦକ୍ଷ ବିକାଳ ସତ କିନ୍ତୁ ବିଶ୍ୱାସଯୋଗ୍ୟ ନୁହେଁ । ବନ୍ଧୁ ଦୋକାନୀ ରଣଜିତ ବାବୁ କହିଲେ—“ହଇହେ ରବି ! ଲୋକ ମିଳୁ ନାହାନ୍ତି ତ ଦୋକାନ ବନ୍ଦ କରିଦିଅ । ଡାହା ଗ୍ରେରଟାକୁ ଦୋକାନ ଭିତରେ ପୁରୁଉଛ ? ଗ୍ରେଗ ଖାଇ, ଠାକୁର ଖାଇ, ଖଟୁଲି ଖାଇ ଦେଉଳ ଗିଳିଦେବା ଲୋକ । ପଇସା ଗୁଡ଼ାକ ବେଶି ହୋଇଛି ତ ବାଣ୍ଟି ଦିଅ । ଗ୍ରେରକୁ ଦେବ କାହିଁକି ? ଯେତେ ଦୋକାନ ବୁଲି ସେ ଆସିଲଣି ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଫମ୍ପା କରି ଦେଲେ । ତୁମର ହାଲୁକା ହେବାକୁ ଇଚ୍ଛା ତ ତାକୁ ରଖ ।”

ସିକିନ୍‌ର ଅଳ୍ପଦିନ ପୂର୍ବରୁ ରବିବାବୁ ବୁଲୁକୁ ମନା କରିଦେଲେ । ନାସ୍ତିବାଣୀ ଶୁଣି ସେ ଖୁବ୍ ପିମ୍ପିଡ଼ ଦେଖାଇଲା, ଟାଣ ଟାଣ କଥା କହିଲା, “ମୋତେ ଆଗରୁ କହିଲେ ନାହିଁ କାହିଁକି ? ବାହାଘର ବେଳେ ମୁଁ ବାଇଗଣ ଭେଲିବ କେଉଁଠି ? ମୋତେ ଆଜି ଦେଇ ନଥିଲେ ମୁଁ ଅନ୍ୟ କେଉଁଠି ରହି ଯାଇଥାନ୍ତି । ଏବେ ମୁଁ ରହିବ କେଉଁଠି ?”

ରବିବାବୁ ବୁଲୁର ସବୁ କଟାଳ, କଡ଼ା କଥା ହଜମ କରିଦେଲେ । ସିଜିନ୍ ବେଳେ ସନଥା ଯେପରି ଗାଆଁକୁ ନ ଦଉଡ଼ିବ ତାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ଆଗରୁ କରିଦେଇଥାନ୍ତି । ଘରର ଗୋଟିଏ ବଖରା ସନଥା ଆଉ ତା ସ୍ତ୍ରୀ ପାଇଁ ଛଡ଼ା ଯାଇଥିଲା । ସନଥା ସ୍ତ୍ରୀ ଆସି ରବିବାବୁଙ୍କ ଘରେ ବୋହୂପରି ରହିଲା । ସନଥାର ଆଉ ଗାଆଁକୁ ଯିବାର ପ୍ରଶ୍ନ ରହିଲାନି । ତେଣୁ ସେ ବୁଲୁକୁ ନାସ୍ତିବାଣୀ ଶୁଣାଇ ଦେଲେ ।

ବ୍ୟବସାୟୀ କନିଆଲୁଲର ମନ ପ୍ରବଳ ଗଲୁ କଲୁ ଗୋଟାଏ ବହି ଦୋକାନ କରିବ । ଭଲ ବିକାଳିଟାଏ ଲେଡ଼ା । ଚଉବେଇ (ଗୁରୁଥର ବାହା ହୋଇ ଯାରିଥିବା) ବରକୁ ପାଞ୍ଚ ପାଣିଆ (ଆଗରୁ ପାଞ୍ଚ ସ୍ତ୍ରୀମାନ କରିଥିବା) ସ୍ତ୍ରୀଟିଏ ମିଳିଗଲା ପରି ଛଗନଲୁଲ ବୁଲୁକୁ ହାବୁଡ଼ିଲା । ଦୁହେଁ ନିଜ ନିଜର ଭାଗ୍ୟୋଦୟରେ କୃତକୃତ୍ୟ ହୋଇଗଲେ । କାଳବଳମ୍ବ ନକରି ଦୁହେଁ ବହି ଦୋକାନ ଆରମ୍ଭ କରିବାରେ ମନପ୍ରାଣ ଡାଳି ଦେଲେ । ଛଗନଲୁଲ ବୁଲୁର ଦକ୍ଷତା ଦେଖି ମଜଗୁଲ ହୋଇଗଲା, ହେଲେ ତା ମନ ଭିତରେ ଗୋଟାଏ ପ୍ରଶ୍ନ ମଝିରେ ମଝିରେ ଉଠି ମାରୁଥାଏ । ଏତେବଡ଼ ସୁଦକ୍ଷ ବିକାଳିଟା ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କାହା ହାବୁଡ଼ରେ ନ ପଡ଼ିଲା କାହିଁକି ?

ଦିନେ ଛଗନଲୁଲ ସଙ୍ଗେ ରବିବାବୁଙ୍କ ଦେଖା ହୋଇଗଲା । ବ୍ୟବସାୟୀ ବରୁ ହସାବରେ ସେ ଛଗନଲୁଲକୁ କଡ଼ପଟିଆ ଡାକି ନେଇ କହିଲେ, “ହଇହେ ବୁଲୁକୁ ରଖିନ ଯେ ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ବିପଦ ମୁଣ୍ଡେଇଛି । ଅଣଦ୍ରବିଆର ରହିଲେ କେତେବେଳେ ଯେ ବେକଟିକୁ ଖୁରରେ ପର୍କରି କାଟିଦେବ ତା ଠିକଣା ରହିବ ନାହିଁ । ବହୁ ବହି ଦୋକାନୀଙ୍କୁ ଦେବାଳିଆ କରିଯାରି ମୋ ପାଖରେ ଜୁଟିଥିଲା ମୁଁ ତାକୁ ମନା କରିଦେଲି । ଏବେ ଦେଖୁଛି ତୁମ ପାଖରେ ଯାଇ ହାବୁଡ଼ିଛି । ତୁମକୁ ସାବଧାନ କରିଦେବା ମୋର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଭାବି ମୁଁ କହିଦେଲି । ତେଣିକି ତୁମେ ଦ୍ରବିଆର ହେବ କି ନହେବ ତାହା ତୁମ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ ।”

ଛଗନଲୁଲ ବିଦ୍ରୁପାତ୍ମକ ହସଟିଏ ଫୋପାଡ଼ି କହିଲା—“ଆମେ ବ୍ୟବସାୟୀ ଜାତି ହେଲୁ । ଓଡ଼ିଆଟାଏ ଆମକୁ ପାରିବେନି । ତମ ଜାତି

ବ୍ୟବସାୟ ଜାଣେ ନାହିଁ । ଦିପଦ୍ତରେ ଖୋଲବେ, ନିଜ ନିଜ ଭିତରେ କଳି କରିବେ, ଗୋଇ ଖୋଲଖୋଲି ହେବେ । ଶୁଖିଲାରେ ବସି କେମିତି ବାଳିଆ ପିଟିବେ ସେଇଆ ଚିନ୍ତା କରିବେ । ସେମାନେ ବେପାର ଜାଣିବେ କୁଆଡ଼ୁ ? ଆମେ ତ ସେମାନଙ୍କୁ ଯତ୍ନପେଟା ଚିତା କାଟୁଛୁ, ସେ ଯୁଣି ଆମକୁ ଚିତା କାଟିବେ କେମିତି ? ତାକୁ ଓଡ଼ିଆ ବୋଲି ଜାଣି ମୁଁ ରଖିଛି । ଗୋଟାଏ ନୂଆପଇସା ବ ମ ର ନେବାର ଉପାୟ ତାର ନାହିଁ । ବୁଲୁ ଗୁଣ ମୁଁ ତେର ଲୋକଙ୍କଠାରୁ ଶୁଣିଛି । ସେ ଯାହାହେଉ ତୁମକୁ ଧନ୍ୟବାଦ ।”

ରବିବାବୁ ଶ୍ରବଣେ—ହଁ ହୋଇଥିବ । ସେତେହେଲେ ସେମାନେ ବ୍ୟବସାୟରେ ପୋକ, ହୁକ୍‌ଡ଼୍‌ମୀ ପୋକ, ବୁଲୁ ନଷ୍ଟେ ସେଇଠି ଆଣ୍ଟେଇ ପଡ଼ିବ ।

ଛଗନଲାଲର ଟଙ୍କା ଆଉ ବୁଲର ଯନ୍ତ୍ରାରେ ତାଙ୍କ ଦୋକାନଟା ଛନଛନେଇ ଉଠିଲା । କ୍ୟାସ ବାକ୍ସ ଚାବଟି ଛଗନଲାଲ ହାତରୁ ଛୁଟୁ ନଥିଲା କି ଗରାଜଙ୍କ ଟଙ୍କା ବୁଲାକୁ ଛୁଆଁଇ ଦେଉନଥିଲା । ସେ ଘରୁ ଆସିଲେ ଦୋକାନ ଖୋଲେ ଓ ଘରକୁ ଫେରିବା ବେଳେ ଦୋକାନ ବନ୍ଦ ହୁଏ । ନିହାତି କୁଆଡ଼େ ଯିବା ଦରକାର ପଡ଼ିଲେ ବୁଲୁ ବହିରୁଡ଼ିକ ଗଣି ବିକ୍ରି ଟେବୁଲ ଉପରେ ଥୋଇଦିଏ ଆଉ ସବୁ ଆଲମାରରେ ତାଲା ପକାଇ ବାହାରକୁ ଯାଏ । ତାର ଅନୁପସ୍ଥିତି ସମୟରେ ବୁଲା ବିକ୍ରି ଟେବୁଲ ଉପରେ ନଥିବା ବହିରୁଡ଼ିକ ଆଖପାଖ ଦୋକାନରୁ ନେଇଆସି ବେପାର ତଳେଇ ଦିଏ । ସେ ପଟ୍ଟୋର ଟେର ଛଗନଲାଲ ପାଏନାହିଁ । ଦୈବାତ ଦୋକାନକୁ ଫେରିବା ବେଳେ ଏପରି କାରବାର ଦେଖିଦେଲେ ବୁଲା ପଇସାକୁ ତା ହାତକୁ ବଢ଼ାଇଦିଏ । ଛଗନଲାଲ ମନେ ମନେ ଭାବେ—“ଆଃ ! ବଡ଼ିଆ ବେପାରୀ ପୁଅଟାଏ, ଶୂନ୍ୟରୁ ଦିପଇସା ଲାଭ ଉଠେଇବାର ଫଳ ଯୁକୁ ମଲୁମ ଅଛି । ତା ପ୍ରତି ଛଗନର ଟିକିଏ ବିଶ୍ୱାସ କଅଁଳିଲା । ତଥାପି ଓଡ଼ିଆକୁ ବିଶ୍ୱାସ ବଢ଼ୁ ନଥାଏ । ଦିନେ ଅଧେ ପାଇଁ ଯଦି ସହର ବାହାରକୁ ଯାଏ ତେବେ ସେହିନ ଦୋକାନ ବନ୍ଦ । ମନକଥା ମନରେ ରଖି ବୁଲା ଛଗନ ଉପରେ ରକ୍ତଗୁଡ଼ିକ ଶ୍ୱେବାଉଥାଏ ଦୋକାନଟା ଫିଟିଲେ ସିନା କିସ୍‌କଦରରେ ଦି ପଇସା ହାତପଇଠ

କରିବ, ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲେ କରିବ କଅଣ । ଏତେ ମାଲିକକୁ ସେ ଠିଆ ଚିତାକାଟି ଦେଇ ଆସିଛି ଶେଷରେ କଅଣ ଏଇଠି ଛଗନ ପାଖରେ ଚିତା କଟେଇବ । ହେ ଶୀରଶ୍ୱେର ଗୋପିନାଥ ମୋ ଇଚ୍ଛୁକ ମହତ ତୁ ରଖିବୁ ।”

ଶୀରଶ୍ୱେର ଗୋପିନାଥ ତାର ଆକୁଳ ଆଦେଦନ ଶୁଣିଲେ । କିଛିଦିନ ପରେ ଛଗନ ବାହାର ବନ୍ଦୁ ଓ ଷ୍ଟେସନାର ଜନସାଥୀବାକୁ କଲିକତା ଯିବାକୁ ବାହାରିଲା । ଯିବା ପୂର୍ବରୁ ସେ ବୁଲୁକୁ କହିଲା—
“ଦେଖ ବୁଲୁ, ଏବେ ତ ସିଜନ ଫିଜନ ନାହିଁ । ମୁଁ କଲିକତାରୁ ଆସୁ ଆସୁ ପାଞ୍ଚଦିନ ରୁଲିଯିବ । ଏ ପାଞ୍ଚଦିନ ଦୋକାନ ବନ୍ଦ । ତୁ ଯା ଘରୁ ବୁଲି ଆସିବୁ । ମୁଁ ଆସିଲା ପରେ ପୁଣି ଦୋକାନ ଖୋଲିବ । ଏଇ ନେ ତୋର ଗାଆଁକୁ ଯିବା ଆସିବା ଖର୍ଚ୍ଚ ।”

ମନ ଭିତରେ ଉଲୁସି ଉଠି ସେ କହିଲା—“ବାବୁ ବହୁତ ଦିନ ପରେ ଘରକୁ ଯିବ । ପାଞ୍ଚଦିନରୁ ଯଦି ଛଅଦିନ ହୋଇଯାଏ ତେବେ ଆପଣ ଟିକିଏ ଚଳେଇ ନେବେ ।”

‘ଆଉ ଆଉ କୁଛ ପରବାଏ ନେହଁ’ କହି ଛଗନ ବୁଲୁକୁ ବିଦା କଲା ଓ ଦୋକାନ ଯାବୁଅଂଶରେ ଭଲ ଭାବରେ ଆଖି ବୁଲେଇ ଦେଇ ଦୋକାନରେ ତାଲା ପକେଇଲା ଓ ତାଲାକୁ ଦି ତନିଥର ଟାଣି ଧଡ଼ ଧଡ଼ ପଶା କରନେଲା । ବୁଲୁ ମଧ୍ୟ ପାଞ୍ଚଦିନ ପରେ ଗାଆଁରୁ ଫେରିବ ବୋଲି କହି ଘର ଖର୍ଚ୍ଚ ପାଇଁ ଅଗ୍ରୀମ କିଛିନେଇ ଓ ଅତି ଭକ୍ତିର ସହ ନମସ୍କାରଟିଏ କରି ବିଦାୟ ନେଲା ।

ପାଞ୍ଚଦିନ ପରେ ଛଗନଲାଲ ଜନସପକ୍ଷ ଧରି ଘରକୁ ଫେରିଲା । ଦୋକାନକୁ ଆସିବା ବାଟରେ ସେ ନିଜ ବୁଦ୍ଧିମତ୍ତର ଭୂପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରଶଂସା କରି ଭାବୁଥାଏ । ଜଣେ ଓଡ଼ିଆ ମୁଣ୍ଡକୁ ଏମିତିଆ ବୁଦ୍ଧି ପଶିନଥାନ୍ତା । ଲଭର ଲେଉ ଗୁଡ଼ିନପାରି ସେ ବିକାଳକୁ ଦୋକାନ ଖୋଲିବାକୁ ଦେଇ ଥାଆନ୍ତା । ଫଳରେ ବିକାଳ ଦୋକାନକୁ ଫମ୍ପାକର ଦେଇଥାନ୍ତା । ଆମ ହାତରେ ତାହା ହବନି । ବିଚର ବୁଲୁଟା କେତେ ଛଟପଟ ନ ହୋଇଥିବ

ମୋ ବୁଦ୍ଧିର ଦଉଡ଼ି କେତେ ଭଲଭାବେ ଜାଣି ଯାଇଥିବ । ମନ୍ତ୍ରାଣୀ ମାଆଙ୍କ ନାମ ସ୍ମରଣ କରି ସେ କବାଟ ଖୋଲି ଦୋକାନ ଭିତରକୁ ପଶିଗଲା । ଡିମା ଡିମା ଆଖିକରି ଚାରିଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ ଦାଲୁକର କରୁଡ଼ି ହୋଇ ପଡ଼ିଲା । ଦୋକାନରେ ଖଣିଏ ହେଲେ ବସ୍ତୁ ନଥିଲା । ତା ଆଖିରୁ ଜୁଜୁକିଆ ପୋକ ବାହାରିଗଲା । କାନ ଭେଁ ଭେଁ ହେଲା । ଦଣ୍ଡାକ ପରେ ପ୍ରକୃତସ୍ଥ ହୋଇ ଦୋକାନ ବନ୍ଦକଲା ଓ ଗତିର କୋଠ ଜଗୁଆଳ ବାହାଦୁର ଘରକୁ ଦଉଡ଼ିଲା ।

ବାହାଦୁର କହିଲା—“ମୁଁ ତ ତାକୁ ମାଲିକ ଆଉ ଆପଣଙ୍କୁ ପିଅନ ବୋଲି ଭାବିଥିଲି । ବାଟରେ ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ସଲମ କରିଦେବା ମାତ୍ରେ ସେ ଟଙ୍କାଟାଏ ପକେଟରୁ କାଢ଼ିଦେଇ ଦେଉଥିଲେ । ତାଙ୍କ ପୋଷାକରୁ ଆଉ ତୁମ ପୋଷାକରୁ ମୁଁ ସେଇଆ ଭାବି ନେଇଥିଲି । ତାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ମୋର କଥାବାର୍ତ୍ତା, ସେ ମାସିକଆ ଭଣ୍ଡ ମୋତେ ଦେଉଥିଲେ । ତେଣୁ ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ମାଲିକ ବୋଲି ଭାବି ନେଇଥିଲି । ପଥରଦିନ ଗତି ଗୋଟାକ ବେଳେ ସେ ଦୋକାନ ଖୋଲି ଛଅଟା ରିକ୍ସାରେ ବହୁପଥ ଭର୍ତ୍ତି କଲାବେଳେ ମୁଁ ସଲମ ଦେଇ ପଚାରିଲି—ବାବୁ ଦୋକାନ ଖାଲି କରୁଛନ୍ତି କାହିଁକି ? ସେ କହିଲେ, “ଏଠି ଭଲ ବ୍ୟବସାୟ ହେଉନା । ଆଉ ଗୋଟାଏ ସାଗାରେ ଭଲ ଘରଟାଏ ମିଳିଛି ସେଇଠି ଦୋକାନ ଖୋଲିବି ।” ମୁଁ ପଚାରିଲି ଏତେ ଗତିରେ କିଆଁ ଦୋକାନ ଖାଲି କରୁଛନ୍ତି ? ସେ କହିଲେ ଦିନବେଳା ଲୋକଗହଳ, ପୁଲିସ ଏତେ ରିକ୍ସା ଏଠି ରଖେଇ ଦବନ୍ତି । ଦିନଟା କନଷ୍ଟେବଲ ଆସି ପହଞ୍ଚିବାରୁ ତାଙ୍କୁ ବି ସେଇଆ କହିଲେ । ସେ ପ୍ରକୃତରେ ଦୋକାନ ମାଲିକ ବୋଲି ମୁଁ କନଷ୍ଟେବଲ ଦି ଜଣଙ୍କୁ କହିଲି । ଆମ ଦିନଜଣଙ୍କୁ ଦଶଟଙ୍କା ଲେଖାଏଁ ବକ୍ଷିସ ଦେଲେ । ତାପରେ ଆମେ ଆଉ କିଛି ଜାଣିବୁ ।

ଛଗନ କହିଲା, “ମୋ ହାତରେତ ଚାହି ରହିଲା, ଅସଲ ଗଡ଼ରେଜ କୋଲପ, ସେ ଚାହି ପାଇଲା କେଉଁଠୁ ?”

“ଆଜ୍ଞା ଚୋରଙ୍କ ପକ୍ଷେ ସାବୁନରେ ଗୁଳିନେଇ ଆଉ ଗୋଟାଏ ଚାହି କରିଦେବା କଣ ବଡ଼କଥା ?”

ଘରକୁ ଫେରିଲାବେଳେ ସେ ଭାବୁଥିଲା—ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଚିତାକାଟି କାଟି ମୁଁ ପିର ବନିଥିଲି । ମୁତପର୍କା ଓଡ଼ିଆଟାଏ ମୋତେ ଚିତା କାଟିଦେଲା !

ଦିନେ ସନେଲ ସହାନୁଭୂତି ଜଣେଇବାକୁ ଛଗନଲାଲକୁ କହିଲା—
“ଆମେ ତମକୁ ଆଗରୁ କହୁଛୁ ଯୋଇଟା ପଟି ମାରିଦେବ, ତାକୁ ରଖନ୍ତୁ ନାହିଁ, ତୁମେ ଶୁଣିଲ ନାହିଁ, ଏବେ କଅଣ ହେଲା ?”

ଛଗନଲାଲ ରାଗିଯାଇ କହିଲା—“ଭଲ ହେଲା, ଆମେ ମରେଇଲୁ, ତୋର କାହିଁକି ଫାଟି ପଡ଼ୁଛି ?”

“ହଉ ବାବୁ ମୋର ଭଲ ହୋଇଛି ତୁମ ମନଇଚ୍ଛା ମରଉଥାଅ ।”
ଛଗନ କାନରେ କିଛି ପଶୁ ନଥାଏ ସେ ଖାଲି ଭାବୁଥାଏ ଛୁର ଓଡ଼ିଆଟାଏ ମୋତେ ଘୁଣି ପଲଟିସ ପଡ଼େଇ ଦେଲା ।

—○—

ଚିଲର ହାମ୍ପ

ଗଦେଇ ଆଉ ଚୁପ ହୋଇ ରହିପାରୁନାନ୍ତି । ଭେଣ୍ଟିଆ ପୁଅ ଶଙ୍କର ଗୁଣଗ୍ରାମ ଦେଖି ଦେଖି ସେ ଗଇଁଆ ହୋଇଗଲା । ତାର ନୋଷ ବାରୁଦ, ତ’ ମନ ଭିତରେ ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ ସଞ୍ଚିତ ହେଉଥିଲା । ସଦ୍ୟ ଘଟିତ ଘଟଣାଟି ତମ୍ଭିରେ ନିଆଁ ଗୋଜିଦେଲା । ମୋ ଶିକାର ହୋଇ କହିଲା, “ହଇରେ ବାଳୁଙ୍ଗା, ଅଧ୍ୟାପକଟାକୁ କାଠ ପାଳିଆରେ ପିଟି ଦରମା କରିଦେଲୁ । ଭାରି ବାହାଦୁରୀଆ କାମଟାଏ କରିଦେଲୁ । ହଁ, ଡକେଇତ ବା ଗୁଣ୍ଡାଟାକୁ ପିଟି ଦରମା କରିଥିଲେ ତୋ ବାହାଦୁର ଜଣାପଡ଼ିଥାନ୍ତା । ମାଇଲୁ କାହାକୁ ନା ଗୋଟିଏ ଦୁର୍ଭୁକ୍ତା ଅଧ୍ୟାପକ, ଘର ଓ କଲେଜ ଜଞ୍ଜାଳ ଭିତରେ ଯାହାର ଅଣ୍ଟା ଭାଙ୍ଗିଯାଇଛି । ବୁଢ଼ାଟାକୁ ପିଟି ପକେଇ କି ମର୍ଦ୍ଦାନ ପଣିଆ ଦେଖେଇଲୁ ? ଲୋକେ ତୋତେ କଅଣ ବୋଲି ଭାବୁଥିବେ । ସମସ୍ତେ କହୁଥିବେ କୁଳି ଅସରପା ଉପରକୁ କାଣି ବିରାଡ଼ି ଟାଣ ଦେଖେଇଲା । ତୋତେ ଥିକ । ମର୍ଦ୍ଦାନ ପଣିଆକୁ ଥିକ୍ । ଏଥର ତ କଲେଜରୁ ତଡ଼ା ଖାଇବୁ, ଘରେ ପଶୁ ପଶୁ ଚାଲରେ ମୁଣ୍ଡ ବାଜିଲା । କଲେଜରେ ଗୋଡ଼ ଦଉଦଉ ଅଧ୍ୟାପକଙ୍କୁ ବାଡ଼େଇଲୁଣି, ସେ କଲେଜରେ ତୋତେ ଆଉ କିଏ ରଖିବ । ବା. ଏ. ଟା ପାଣି କରୁଥିଲେ ସିନା କେଉଁଠି ଶୁକଣାଟାଏ ମିଳିଥାଆନ୍ତା । ମାଟ୍ରିକ୍ରେ ତୋର ମୁଣ୍ଡି ମରିଲା । ଧରାଧର କଲେ କେଜାଣି ପିଅନ ଶୁକଣାଟାଏ ମିଳିବ, ସେ ଶୁକଣା କରିବାକୁ ତୋତେ ଲାଜ ମାଡ଼ିବନି । ମୁଁ ତ କେଉଁଠି ମୁହଁ ଦେଖାଇ ପାରିବନି । ଯା ହତ-ଭାଗା କଣ କରୁଛୁ କର । ମୋର ଆଉ କେତେ ଦିନ; ଆଖି ବୁଜିଲେ ଗଲା । ମୁଁ ଆଉ ଥିବି ନା ତୋର ହଲ୍ଲାପଟା ଦେଖିବି ।”

ଶଙ୍କର ବାପାଙ୍କୁ ପ୍ରବୋଧ ଦେଇ କହିଲା—“ମୋତେ ସେ କଲେଜରୁ ତଡ଼ିବ କିଏ ? ମୁଁ କଅଣ ରାମା ଦାମା ହୋଇଛି ? ଏବେ

ଆମ ପାଟିର ସରକାର କ୍ଷମତାରେ ଅଛନ୍ତି । ମୋ ମାମୁଁ ପୁଣି ନଜେ ମନ୍ତ୍ରୀ । ଏତକ ଜାଣିଛି ବୋଲି ପୁଲିଶ ଆଜିଯାଏ ମୋ ଦିହରେ ଟିପ ବୁଇଁନି । ମୋତେ କଲେଜରୁ କାଢ଼ି ଦେବାମାତ୍ରେ ସରକାର ଭାବିବେ ସେ ସେ କଲେଜଟା । ତାଙ୍କ ହାତ ମୁଠାରୁ ଖସିଗଲା । ମନ୍ତ୍ରୀମାନେ ନିଜ ପୁଅ ମାଇପକୁ ପଛେ ଛୁଡ଼ିଦେବେ କିନ୍ତୁ କଲେଜଟାଏ ଛୁଡ଼ି ଦେଇ ପାରିବେ ନାହିଁ । ତୁମେ ଚିନ୍ତା କରନି, ମୋତେ ସେଠାରୁ କେନ୍ଦ୍ର ହଟାଇ ପାରିବେ ନାହିଁ ।”

“ଆରେ ଦଣ୍ଡାବାକୁଙ୍ଗା । ତୋ ସରକାର କୋଳିଖାଇ କୋଳି ମଞ୍ଜିପୋଡ଼ି ନାହାନ୍ତି ଯେ ସବୁଦିନ ପାଇଁ କ୍ଷମତାରେ ରହିଥିବେ । ଆରେ ହତଭାଗା, ସେମାନେ ଚାକିକୁ ଗଲେବି ଏବଠୁଁ ଯେତେ ଠୁଳ କରିଛନ୍ତି ସେଥିରେ ସେମାନେ ତିରୋଟି ସମୟଟା ସମ୍ଭାଳି ନେବେ । ତୁ ହତଭାଗା କଅଣ କରିବୁ ? ତୁ ତ ନିଜ ଦିହରେ ମୋହର ମାରି ସାରିଲୁଣି । ଆରଦଳ କ୍ଷମତାକୁ ଆସିଲେ ତୋର ଅବସ୍ଥା କଅଣ ହେବ ? ତାଙ୍କ ଲାଗି ତ ନିଆଁକୁ ଡେଇଁଛୁ ସେତେବେଳେ ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ଯାଇ ଯଦି ମାଗିବୁ— “ମୋ ଦିହଯାକ ଫୋଟକା, ମଲମ କିଣିବାକୁ ପଇସା ଦିଅ ।” ସେମାନେ ପଇସା ଦେବେ ନା କହିବେ, ଆମ ହାତରେ ନା ଅଛି କ୍ଷମତା ନା ଅଛି ଟଙ୍କା । ଯେଉଁମାନେ କ୍ଷମତା ରେଅଛନ୍ତି ସେମାନଙ୍କ ପାଖକୁ ଗଲେ ତୋ ପିଠିରେ ମୋହର ଦେଖି କହିବେ— “ପଳାପଳା-ଏଠି ଆମେ ସଦାବର୍ତ୍ତ ଖୋଲିବୁ ।” ସେତେବେଳେ ଯାଇ ତୋ ମୁଣ୍ଡରେ ବୁଦ୍ଧି ଫୁଟିବ । ଯା ହତଭାଗା ଯାହା କରୁଛୁ କର । ତୋ ମୁହଁ ମୁଁ ଚାହିଁବି ନାହିଁ ।”

—“ବାପା ମୁଁ ଏଡ଼େ ଗମାର ଭୁଡ଼େ । ମୋ ମାମୁଁ ମନ୍ତ୍ରୀମୁଁ ଗୋଟାଏ ଚାକିରୀ ଅଲବତ ଯୋଗାଡ଼ କରିନେବି । କୁଆଡ଼ୁ କିଛି ନହେଲେ ମଇଁଙ୍କ ଗୋଡ଼ଧରି ଲମ୍ବହୋଇ ପଡ଼ିଯିବି । କହିବି ମାମୁଁଙ୍କ ବସ୍ତ୍ରଗରେ ଗୋଟାଏ ଚାକିରୀ ନୂଆ କରି ଖୋଲିଦେବେ । ଥରେ ଚାକି-ରୀରେ ପଶିଗଲେ ଆଉ କାଡ଼େ କିଏ ? ।”

ଶୁଭଦିନ ଦେଖି ଶଙ୍କର ମାମୁଁ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଲ । ମାମୁଁ ମନ୍ତ୍ରୀଆଣୀକୁ ପହଞ୍ଚିଲେ ଦକ୍ଷା ମଜା କରିଦେଇଥିଲା । ଶୁଭରେ ଶିଆପିଆ ସାର ମନ୍ତ୍ରୀ, ମନ୍ତ୍ରୀଆଣୀଙ୍କ ଭେଟ ଦେବା ମାତ୍ରେ ମନ୍ତ୍ରୀଆଣୀ କହିଲେ—“ହଇହୋ, ଆମ ଶଙ୍କରଟା ଥଳାଲ ନପାଇ ମଝି ଦରଆରେ ଶୁଣୁ । ତାକୁ ଗୋଟାଏ କୋଉ କୁଳରେ ଲଗେଇଦିଅ ।”

—“ସେ ଭାସିବ ନାହିଁ ତ କିଏ ଭାସିବ । ପାଠ ପଢ଼ିବନି । କପି କରିବ, ଅଧ୍ୟାପକ କପି ଧରିଲେ ତାକୁ ପିଟି ଦରମା କରିବ । ଆମ ଦଳର ଲୋକ ତାକୁ ସାତଖୁଣ ମାଫ ବୋଲି ସେ ମନେ ମନେ ଭାବି ନେଇଛି । ତା ଲାଗି ଆମ ଦଳର ନିନ୍ଦା । ଲୋକେ କହୁଛନ୍ତି ସେ ଆମ ବହୁପ ପାଇ ସେମାନେ ଏମିତି ଉପାଦିଆ ହୋଇଛନ୍ତି । ଆମେ ଗୁଣ୍ଡା, ଲଫଙ୍ଗା, ବଦମାସ ତାକୁଗୁଡ଼ାକୁ ଭେଟ ସଂଗ୍ରହ କରିବାପାଇଁ କୁଆଡ଼େ ଦଣ୍ଡ ଦୋଡ଼ାଇ ରଖିଛୁ ।”

“ସତର ଲୋକ ଅଠର କଥା କହିବେ, ସେଥିର କାନ ଦେଲେ ଚଳିବନି । ଆମକୁ ଏବେ ତ କିଏ ତଡ଼ି ଦେଇ ପାରିବନି, ହେଇହେଇ ଆସନ୍ତା ନିବାଚନରେ ଆମକୁ ଭେଟ ଦେବେନି, ନ ଦିଅନ୍ତୁ । ଆ ଦୁମ ଆମେ ଇଆଡ଼ୁତ ପୂର୍ଣ୍ଣକରି ସାରିଲୁଣି । ଆଗମରେ ଆମ ତିନି ପୁରୁଷ କଟିଯିବ । ତିନିଏ ଦୁସିଆର ହୋଇ ଚଳିଲେ ଗଲା । ବିପକ୍ଷଦଳ ଆସିଲେ କମିଶନଟାଏ ବସାଇ ଦେଇ ମାରନ୍ତି ।”

—“କମିଶନକୁ ଡର ନାହିଁ ସେଇଟା ଲୋକ ଭଣ୍ଡେଇବା କଥା ଲୋକକୁ କହିବେ ହେଇ ଦେଖ, ଆମେ କେମିତିଆ ନରୁତା ଲୋକ, ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ କମିଶନ ବସାଇଛୁ । ଏଣେ ଓକିଲ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଲୋକକୁ କମିଶନରେ ନିୟୁକ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ଅନ୍ଧାର ଘର ଭିତରେ ହାତ ଚିକ୍କଣ କରିବେ । ବୋକା ଲୋକଗୁଡ଼ାକ ଖୁସ୍, ସେମାନେ ଓ ଆମେ ବି ଖୁସ୍ ।

—“ସେ ଯାହାହେଉ ତାକୁ ଗୋଟିଏ ଚାକରରେ ପୁରେଇ ଦିଅ । ପୁଅ କିଏ, ଭାଗନା କିଏ ? ତା ପାଇଁ ତା ବାପା ବିଚାର ବଡ଼ ହୁନ୍ତସନ୍ତ ହେଉଛନ୍ତି । ଚାକରରେ ପଶିଗଲେ ତା ଉପାଦିଆ ପଣ କମିଯିବ ।”

ସବୁ ବିଭାଗରେ ମନ୍ତ୍ରୀ ନଜର ପକାଇଲେ, କେଉଁଠି ପାଦ ପକାଇବାକୁ ସ୍ଥାନ ନାହିଁ । ଜଣକ ଥାନରେ ପାଞ୍ଚଜଣ ଖୁନ୍ଦା । କୋଉଁଠି କେମିତି କିଏ ଦୁର୍ଦ୍ଦଟଣା ବା ବାଧକରେ ଗୋଟିଏ ମଲେ ସେଠି ଆଗରୁ ଛକି ରହିଥିବା ମନ୍ତ୍ରୀ, ସରବଙ୍କ ଲୋକ ଭଣ ଭଣ ହଉଛନ୍ତି, ଆଉ ସେମାନଙ୍କ ଭିତରୁ ପାରିଲାବଳି କିଏ କଦରରେ ଯାଇ ମୁଣ୍ଡ ଗୁଞ୍ଜି ପଣି ଯାଉଛି, ଆଉ ଆସ୍ଥାନ ମାଡ଼ି ବସୁଛି । ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଉପ୍ରୀତନ ଫମେ ବଢ଼ିବାରୁ ମନ୍ତ୍ରୀ ଶେଷରେ ସରବଙ୍କ ସହ ପରାମର୍ଶ କରି ଗୋଟିଏ ନୂଆ ଚାକର ସୃଷ୍ଟି କରିବାକୁ ସ୍ଥିର କଲେ । ସରବ ବି ପରାମର୍ଶ ଦେଲେ ଯେ ବିଭାଗର ଜଣେ ପ୍ରବୁର ଅଫିସର ରଖିଦେବ । ଏଥିପାଇଁ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଅନୁମୋଦନ ଦରକାର । ତାଙ୍କ ଅନୁମୋଦନ ପୂର୍ବରୁ ଫାଇଲକୁ ଅର୍ଥ ବିଭାଗରେ ପର୍ଯ୍ୟଟନ ଓ ଦିଅଁ ଦେବତାଙ୍କ କୃପା ଆହରଣ ଏକାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ ।

ମାମୁଁ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ବିଭାଗରେ ଶେଷରେ ଫାଇଲ ଉପସବ ହେଲା । ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଯତ୍ନ ଓ ଲାଲନ ପାଳନ ଫଳରେ ଶିଶୁଫାଲଙ୍କି ଶୁକ୍ଳପକ୍ଷ ରୂପର ବଢ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲା । ଶିଶୁର କ୍ଷିପ୍ରଗତି ଓ ଆସ୍ଥାସବିକ ନୀଡ଼ା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିଭାଗର କୌତୂହଳୀ ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କଲା ଓ ଫମେ ଗୁଞ୍ଜିନ ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ଏ କାନରୁ ସେ କାନ ହୋଇ ଶେଷରେ ବହୁଦିନର ଏକ ଚାକରସାହାନିଆ ନାଗେଶ୍ୱରଙ୍କ କାନରେ ପଡ଼ିଲା । ଚାକରଟାଏ, ସେ ପୁଣି ଭଲ ଚାକରଟାଏ ଖୋଲୁଥିବା କଥା ଶୁଣିବା ମାତ୍ରେ ତାର ହୃମ ସବୁ ଟାଙ୍କୁରି ଉଠିଲା । ଛଞ୍ଚାଣ ଝାମ୍ପ ମାରିବା ପୂର୍ବରୁ ଯେପରି ଲେପଟେଇ ପଡ଼ି ଛକି ରହେ, ସେ ସେହିପରି ଫାଇଲର ଚଳପ୍ରଚଳ ଉପରେ ଖାସ୍ତା ଦୃଷ୍ଟି ରଖିଲା । ନୂଆ ଚାକର କପରି ସୃଷ୍ଟି ହୋଇ ପାରିବ, ସେ ବିଷୟରେ ସେ ଅନୁରକ୍ତ ଥିଲା, କିନ୍ତୁ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଗଲେ ତାକୁ କପରି ଝାମ୍ପ ନେଇ ହେବ ସେ ବିଷୟରେ ତାର ଯଥେଷ୍ଟ ଜ୍ଞାନ ଥିଲା । ସେ ତାର ନଖ ଦାନ୍ତ ସବୁ ପଜେଇବାରେ ଲାଗିଲା ।

ଏଣେ ଶଙ୍କର କେଉଁ ଦିନ ନୂଆହୋଇ ତା ପାଇଁ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିବା ଚାକରରେ ଯୋଗଦେବ ଯେହି ଭାବନାରେ ବିଭୋର ହୋଇ ରହିଲା । ମାମୁଁ ମାଉଁଙ୍କ ଉପରେ ଅଲଣା ଭକ୍ତି ଅଜାଡ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ଫାଇଲ ପାକଲେ ଆସିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ନାଗେଶ୍ୱର ଲୁଣିଆ ଭକ୍ତ ପିମ୍ପାରେ ପୁରେଇ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଲା । ଆଗ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ମାଲୀ, ତାପରେ ବୋଲକର, ତାପରେ ଡ୍ରାଇଭର ଓ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆସିଷ୍ଟାଣ୍ଟମାନଙ୍କୁ ଶୋଡ଼ଣ ଉପରୁରେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ କରି ଧରମ ମାଆ ଆଉ ବାପାଙ୍କର ପ୍ରିୟବସ୍ତୁମାନଙ୍କର ସନ୍ତାନ ନେଇଗଲା । ଦିନେ ଶୁଭମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ମାଆଙ୍କ ହାତକୁ ଗୋଟିଏ ଆଖିଝଲିଆ ସୁନାର ହାର ଆଉ ବାପାଙ୍କ ହାତରେ ଦଶ ହଜାର ଟଙ୍କାର ଏକ ପୁଡ଼ିଆ ଧରେଇ ଦେଲା । ପୁଡ଼ିଆରୁ ଘୁଷ୍ଟ ବସତକ ଝଡ଼େଇ ଦେବାକୁ ତା ଉପରେ ପାଟି ଫଣ୍ଡ ମନ୍ଦପାଣି ଛୁଆଁଦେଲା । ମନ୍ତ୍ରୀ ମନ୍ତ୍ରୀଆଣୀ ଦୁହେଁ ଶଙ୍କର-ନାଗେଶ୍ୱର ଚନ୍ଦୀରେ ବସି ଘାଉଁ ଘାଉଁ ହୋଇ ବୁଲିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଦୁହଁଙ୍କ ମୁଣ୍ଡ ଘିରି ଘିରି ହୋଇ ଚକର ଖାଇଲା । ତଳେ ଦୁଲ୍ ଦଲ୍ ହୋଇ ପଡ଼ିଯାଇ ଥାଆନ୍ତେ । ନାଗେଶ୍ୱର କାନ୍ଦିଲା ଧରି ପକାଇ ଅଟକି ଗଲେ ।

ରାତିରେ ମନ୍ତ୍ରୀ, ମନ୍ତ୍ରୀଆଣୀଙ୍କୁ ପଚାରିଲେ ଏବେ କଅଣ କରିବା ? ମନ୍ତ୍ରୀଆଣୀ ହାକିଦେଲେ କି ମିଳିବ ସେ ଭଣଜା ଫଣଜାରୁ । ତାର ରେକର୍ଡ ଅତି ଖରାପ । ତା ନାଆଁରେ ଅଠର ନମ୍ବର ପୁଲିଶ୍ କେଶ୍ । ତାକୁ ଚାକର ଦେବା ଅର୍ଥ ନିଜ ଉପରକୁ ଲୋକଙ୍କ ବିଷ ଦୃଷ୍ଟି ଅଣେଇବା । ସେ ଯେମିତିଆ ଉଦ୍‌ଘୋଷିଆ, ଚାକରରେ ରହିଲେ ସବୁବେଳେ ଆମକୁ ନନ୍ଦା ଶୁଣିବାକୁ ପଡ଼ୁଥିବ । ଇନ୍ତରଲେକର ଭଣଜା ବାଟରେ ହାରିଲେ ଚଳିଯିବ, କିନ୍ତୁ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଭଣଜା ବାଟରେ କୁଟାଖିଏ ପକାଇଲେ ଚାକରକୁ କିଏରେ କିଏରେ ରଡ଼ି ଉଠିବ ଆଉ ଆମର ସପ୍ତପୁରୁଷ ଉଠିବ ହେବ । ତୁମେ ଗୋଟାଏ କାମକର ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ପାଖକୁ ଫାଇଲ ପଠାଇ ଦେଇ କହିଦିଅ, ନାଗେଶ୍ୱର ପାଟି ଫଣ୍ଡକୁ * ହଜାର ଟଙ୍କା ଦେଉଛି ଆଉ ସେ ଜଣେ ଆମର ଅତି ବୃକ୍ଷ କର୍ମୀ । ଶଙ୍କରକୁ ସାମ୍ ସାମ୍ ଶୁଣେଇ ଦେବ, ଆମେ କୋତେ କୁଳରେ ଲାଗେଇବାକୁ ସବୁକିଛି କଲୁ, ହେଲେ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ପାଖରେ ତାଡ଼ା କାଡ଼ା ଆପଣି ଦରଖାସ୍ତ ଆସି ପଡ଼ୁଥିଲା । ସେ ମୋଠାରୁ ଫାଇଲ ନେଇଗଲେ । ତେଣିକି କୋ ଭାଗ୍ୟ ।

ସରକାରୀୟ ଜାଣିବା ଶୁଣିବାଲୋକ କୁହାକୋହ ହେଲେ କାହାପାଇଁ ଜନସ ଯାଉଥିଲା ମଝିରେ କିଏ ଝାମ୍ପ ନେଲା ! ଚିଲଟା ପୋଖର ଶିକାରୀ ।

ଏମେଣେକ ଜିତାପଟ

ବୋଲକର ଗେଣ୍ଡୁଆର ଦେଖା ନାହିଁ ଏତେବେଳ ଯାଏ ! କଥା କଅଣ ? କୁଆ କୋଠା ଉପରେ କା-କା-ଡ଼ାକବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ତା ପଟି ଶୁଭୁଥିଲା—ବାବୁ ଉଠୁ, ସକାଳ ହେଲା, ବିଚରର ବୋଧହୁଏ କିଛି ଗଣ୍ଡଗୋଳ ହୋଇଯାଇଛି । କାରଣଟା ଜାଣିବାକୁ କୋଟିପତି ଠେଙ୍ଗଡ଼ ଦାସ, ଗେଣ୍ଡୁଆ କୋଠାକୁ ଗଲେ । କୋଠା ଭିତରେ ଦେଖିଲେ ଗେଣ୍ଡୁଆ—ଉଁ-ଉଁ-ହୁଁ-ହୁଁ-ହୁଁ, ଉଁ-ଉଁ-ହୁଁ-ହୁଁ-ହୁଁ ଧ୍ୱନି ସହ ଇଲେ ବାପାଲେ, ମାଆଲେ, ଇଲେ ମରଗଲିଲେ ଶବ୍ଦ କରୁଛି । ବଡ଼ ବଡ଼ ଗବେୟାମାନେ ଗାଇବା ଆରମ୍ଭରେ—ଆ ଆ-ଆ-ରଡ଼ ଦେଇସାରି ଅସଲ ଗୀତ ଆରମ୍ଭ କରନ୍ତି—‘ଶୁଣ ଶୁଣ ହୋ ଦୁନିଆବାଲେ ଅମୁକ ନାହିଁ ସମୁକ’—ଗେଣ୍ଡୁଆର କଣ୍ଠ ଠିକ୍ ସେମିତି ପଡ଼ିଲେ ଉଁ-ଉଁ-ହୁଁ-ହୁଁ-ହୁଁ ହୋଇ ଇଲେ ବାପାଲେ—ଗାନ ଆରମ୍ଭ କରୁଥାଏ ।

ଠେଙ୍ଗଡ଼ ଦାସ କୋଠା ଭିତରକୁ ପଶିଯାଇ ଦେଖିଲେ ଗେଣ୍ଡୁଆ ଘୋଡ଼ଘାଡ଼ ହୋଇ କରୁଣ ରାଗର ଆଳାପ କରିବାରେ ଲାଗିଛି । ତାକୁ ନରମ ଗଳାରେ ପବ୍ବୁରିଲେ—କଅଣ ହେଲକରେ ଗେଣ୍ଡୁଆ ?

ଗେଣ୍ଡୁଆ ପ୍ରବ୍ରାମି କରୁଣ ରାଗରେ କହିଲା—ବାବୁ ! ଗୋଟାଏ ସଇକାର ବଥ ମୋତେ କାବୁ କରିଦେଲାଣି । ତାରି କୋପରେ ଜର ଘୋଟିଯାଇଛି । ଦୁଇଦିନ ତଳେ ଟିକିଏ ଟିକିଏ କେମିତି ଜଣାଯାଉଥିଲା । ଟିକିଏ ତେଲହାତ ଘଷିଲେ । ଯାରି ଭିତରେ ଶଶୁରପୁଅଟା ଏମିତି ମାତିଯିବ ବୋଲି ମୁଁ କଅଣ ଜାଣିଥିଲି । ମୋତେ ନାକେଦମ କରି ଦେଲାଣି ବାବୁ-ଉଁ ଉଁ ଉଁ ହୁଁ ହୁଁ ହୁଁ-ଇଲେ ମାଆଲେ ମୋ ଜୀବନ ଗଲା ।

—ଆରେ କୋଉଠି ବଥ ହୋଇଛି କରେ ?

—ଉଁ ହୁଁ ଦେଖି ହୁଏନ କ ଦେଖେଇ ହୁଏନ ଯେଉଁ ଥାନ
ସେଇଠି ହୋଇଛି ବାବୁ—ନୁତୁପୁତୁ ହୋଇଗଲାଣି ବାବୁ—

—ଆଜ୍ଞା, ଆଜ୍ଞା—ଅପୂଧର, କିଛି ଗୋଟାଏ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଆଜି
କରାଇଦେବା । ତୋତେ ଡାକ୍ତରଖାନା ନେଇଯିବ—

—ଏତେବଡ଼ ଥାନକୁ ଯିବ କିଆଁ ବାବୁ, ଗନ୍ଧିଆ ବାରିକକୁ
କହିଲେ ସେ ନସ୍ତର କରିଦିଅନ୍ତା । ପୂଜଗୁଡ଼ାକ ବାହାରିଗଲେ ସବୁ
ଠିକ୍ ହୋଇଯିବ—

—କଅଣ କହିଲୁ ଗନ୍ଧିଆ ବାରିକ ନସ୍ତର କରିବ ? ଏଇଟା
କଅଣ ତୋ ଗାଆଁ କଥା ହୋଇଛି କରେ ! ବାରିକପୁଅ ନହୁରୁଣିରେ
ଅଥାନ ବଥକୁ ଅପରେସନ କରିବ । ନହୁରୁଣି ମୁଲରେ ଟିଟାନସ ଜୀବାଣୁ
ଦିହରେ ପୁରେଇବ ? ତେଣିକି ମହାଦେବଙ୍କର ଅକଲ ବି ଗୁଡ଼ୁମ୍
ହୋଇଯିବ । ସେହବୁ ହୁଣ୍ଡାମି କାମ ମୋ ପାଖରେ ଚଳିବନି । ମୋର ତ
ଫେର୍ ଗୋଟାଏ ଇଚ୍ଛା ମହତ ଅଛି, ଲୋକେ ମୋତେ କଅଣ କହିବେ ?
କହିବେ ଦେଖହୋ, ଠେଙ୍ଗଡ଼ ଦାସ ଏଡ଼େ ପାଠୁଆ, ଏଡ଼େ ଖାତିରଦାର
ଲୋକ ହୋଇ ବିଶ୍ୱାସୀ ଚାକରଟାକୁ ଚିକିତ୍ସା କରିବା ପାଇଁ ଗୋଟାଏ
ବାରିକକୁ ଡାକିଲା । ନା ନା ସେକଥା ହୋଇ ପାରିବନି ।

ମୁଁ ତୋତେ ବଡ଼ଡାକ୍ତରଖାନାକୁ ନେଇଯିବି । ଯେଠି ବହୁତ
ଡାକ୍ତର ମୋର ଚିକିତ୍ସାପରଚ ଅଛନ୍ତି । ସେଠି କେତେ ପରିଷ୍କାର ପରିଚ୍ଛନ୍ନ,
ମାଛି ପଡ଼ିଲେ ନବଖଣ୍ଡ ହୁଏ । ସେଠି ଅପରେସନ ନ କରେଇ ଉଣ୍ଡାରି
ହାତରେ କରେଇବି ? ଗେଣ୍ଡୁଆ ପୁଣି କରୁଣ ରାଗରେ ଆଳାପ କରିସାରି
କହିଲା—ହଉ ବାବୁ ତୁମ ଇଚ୍ଛା ।

ଆଉଟଡ଼ୋରରେ ଗେଣ୍ଡୁଆକୁ ଓହ୍ଲେଇଦେଇ ଠେଙ୍ଗଡ଼ ଦାସ
ବନ୍ଧୁ ଡାକ୍ତର ଯମେଶ୍ୱର ଓ କୃତାନ୍ତକବାବୁଙ୍କୁ ଖୋଜି ଆଣିବାକୁ
ଇନଡ଼ୋର ଆଡ଼େ ଗଲେ । ଇଏ କହିଲା ସେଠି, ସିଏ କହିଲା ଏଠି ।

ଫଳରେ ସା'ରା ଡାକ୍ତରଖାନା ବୁଲିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ବଡ଼ ଡାକ୍ତରଖାନା ବିଷୟରେ ଯେଉଁ ବଡ଼ ଧାରଣା ଥିଲା, ତାହା ବଡ଼ଜୋରରେ ଠୋକର ଖାଇ ରୁମ୍‌ରେ ହୋଇଗଲା । ସେଠି ମାଛ ନବଖଣ୍ଡ ହେବ କଅଣ ଓଲଟି ମାଛ ମଣିଷକୁ ନବଖଣ୍ଡ କରିବା ଲାଗି ଡିଆର । ପଶୁ ପଶୁ ପରୁଷତା ଗଛରେ ପେଟରୁ ଜଳଖିଆତଳ ମଦାକୁ ବାହାର ଆସିବାର ଉଦ୍ୟମ କଲେ । କୁକୁରମାନଙ୍କ ଅବାଧ ବିଚରଣ ଦେଖି ସେ ମନେ ମନେ ଭାବିଲେ ସ୍ୱର୍ଗକୁ ଯିବାପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଉଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର ଅନୁଗମନ ପାଇଁ ଏମାନେ ବୋଧହୁଏ ଅପେକ୍ଷା କରି ବୁଲୁଛନ୍ତି । ଯେତେହେଲେ ଏଇଟା ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କ ଦେଶ ତ । ବାରିଶ୍ରାକୁ ଲାଗି ଗୋଟାଏ କୁଣ୍ଡରେ ମଳମୁତ, ପୂଜରକ୍ତ କନାସବୁ ପାଣିରେ ବତୁରୁଥାନ୍ତି । ମାଛମାନଙ୍କର ଆନନ୍ଦ ଉଲ୍ଲାସ ସେଠାରେ କାହିଁରେ କଅଣ । ଟିକିଏ ଦୂରକୁ ଆଉ ଗୋଟିଏ କୁଣ୍ଡରେ ପାଣି ଭରପୂର ହୋଇଥାଏ । ବଡ଼ିପାଣିରେ ଫେଣସବୁ ଭାସିଲପରି କଅଣ ଗୁଡ଼ାଏ ପଦାର୍ଥ ଉପରଯାକ ଭାସୁଥାଏ । ଜଣେ ଆଉ ଜଣକୁ କହୁଥିବାର ସେ ଶୁଣିଲେ—ରାମ୍ ରାମ୍, ରାମ, କେଡ଼େ ବଡ଼ିଆ ପାଇଖାନା କେତେଟା ଖରାପ ହୋଇଯିବାର ଫଳ ଏଇଟା । ମରାମତିର ନାଁ ଧରୁନାହାନ୍ତି କେହି । ଫଳରେ ପାଇଖାନା ପଦାର୍ଥଗୁଡ଼ିକ ସେଇଠି ଜମାହୋଇ ଭାସୁଛି । ପୁରୁଣାକାରମାନେ ବୋଧହୁଏ ଏଇଠୁ ଫେରି ନିର୍ଜର ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଥିଲେ ।

ଘର ଭିତର ଖଟ ଉପରେ ଓ ତଳେ ରୋଗୀମାନେ ଖୁଦହୋଇ ଥାଆନ୍ତି । ଥାନେ ଥାନେ ବାରିଶ୍ରାକୁ ମଧ୍ୟ ପିର୍କ ଆସିଥାନ୍ତି । ଅନ୍ୟମନସ୍ ହୋଇ ପାଦେ ଆଗକୁ ନଗୁହଁ ଯିବାର ଉପାୟ ନ ଥାଏ । ଗୋଟାଏ କେଉଁ ରୋଗୀର ବେକରେ ହୁଏତ ଗୋଡ଼ ପଡ଼ିଯିବାର ଆଶଙ୍କା ଥିଲା ।

ରୋଗୀମାନଙ୍କୁ ଜଳଖିଆ ପରଶିବାକୁ ପରଶୁଆଣି ଥାଟ ଠେଲି-ଗାଡ଼ିମାନ ନେଇ ସେତକବେଳେ ଆସିଲେ । ସେମାନଙ୍କ ପଛେ ପଛେ କୁକୁର ଫଉଜ ବି ଧାଇଁ ଆସିଲେ । ରୋଗୀମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ମିଶିତା ସ୍ଥାପନ କରି କିଛି ଅଂଶ ଖାଦ୍ୟ ପାଇବା ଲାଗି ସେମାନେ ଲଙ୍ଗୁଡ଼ ହଲାଇବାରେ ବ୍ୟସ୍ତ ଥାଆନ୍ତି । ଅତର୍କିତ କୌଣସି କୌଣସି ରୋଗୀର ଜଳଖିଆ

ଛଡ଼େଇନେଇ ଜଗନ୍ନାଥ ଧର୍ମର ସାବଜମାନତା ପ୍ରମାଣକର ଦେଉଆଆନ୍ତ ।
ବଡ଼ଦେଉଳର ଆନନ୍ଦ ବଜାରରେ ମହାପ୍ରସାଦକୁ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଚଣ୍ଡାଳ
ହାତରୁ ଛଡ଼େଇ ନେଇ ଖାଇବାର ଉଲ୍ଲେଖନ ଅଛି । ତାହାଠାରୁ ଏଇଟା ।
ଅଧିକ ଉପାଦେୟ ଥିଲା । ସେଠି ମଣିଷ ଠାରୁ ମଣିଷ ଛଡ଼େଇ ନେଉଥିଲା ।
କିନ୍ତୁ ଏଇଠି ପଶୁ ମଣିଷ ଠାରୁ ଛଡ଼େଇନେବା ଅଧିକ ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ ।

ଅପରେସନ ଥିଏଟର ବାଟେ ଗଲବେଳେ ସେ ଦେଖିଲେ
ବାହାର ଲୋକେ ମଧ୍ୟ ତା ଭିତରକୁ ଅନାୟାସରେ ଯିବା ଆସିବା
କରୁଥାନ୍ତି । ତାଙ୍କର ମନେ ପଡ଼ିଗଲା ସେଠାରେ ଟିଟାନସ ଜୀବାଣୁମାନେ
ବସାବାନ୍ଧ ରହିଛନ୍ତି । ଅଜ୍ଞାତରେ ଅପରେସନ ହୋଇଥିବା କେତେ
ଶ୍ରେଣୀକୁ ବାଛି ବାଛି ସେମାନେ ସ୍ୱର୍ଗକୁ ସିଧାସଳଖ ପଠେଇ ଦେଇଛନ୍ତି ।
ଭୟରେ ସେ ସେଠାରୁ ଚରତର ହୋଇ ଚାଲିଗଲେ । ଡ୍ରେସିଂ ରୁମ୍ ପାଖ
ଦେଇ ଯାଇଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା ସେଗୁଡ଼ାକ ଚିହ୍ନ ପାରିନାନ୍ତି । ପୂଜ ରକ୍ତ
କନାର ଇଣ୍ଡାର ଘର ବୋଲି ତାଙ୍କର ଭ୍ରମ ହୋଇଥିଲା ।

ସବୁଆଡ଼ ବୁଲି ବୁଲି ଶେଷରେ ସେ ଡାକ୍ରର ଯମେଶ୍ୱର ବାବୁକୁ
ପ୍ରସ୍ତୁତ ଭବନରେ ପାଇଲେ । ଯମେଶ୍ୱର ବାବୁକୁ ଏକପ୍ରକାର ଘୋଷାଡ଼ି
ଘୋଷାଡ଼ି ସେ ନେଇ ଆସିଲେ । ସବୁଠାରେ ସେ ସମାନ ଭାବରେ ଅପରି-
ଚ୍ଛନ୍ନତା, ଅବହେଳା, ଅସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟକର ପରିବେଶ, ଅଯୌକ୍ତିକ ବ୍ୟବହାରର
ଅଖଣ୍ଡ ରାଜତ୍ୱ ଦେଖି ଅଭିଭୂତ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲେ ।

ଗେଣ୍ଡୁଆ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ତାର ଅପରେସନ ଓ
ବ୍ୟାଣ୍ଡେଜ ଭିତ୍ତା ସରିଥିଲା । ଧଙ୍ଗରେ ଆସିଥିବା ଲୋକଟି କହିଲା—
କେହି ପଚାରୁ ନଥିଲେ, ଗେଣ୍ଡୁଆଟା ବହୁତ ଛଟପଟ ହେବାରୁ ମୁଁ
ଏଇଠିକା ଜଣେ ଲୋକ ହାତରେ କୋଡ଼ିଏଟି ଟଙ୍କା ଗୁଞ୍ଜି ଦେବାରୁ ୧୫
ମିନିଟ ଭିତରେ କାମ ଖତମ ହୋଇଗଲା । ଠେଙ୍ଗଡ଼ି ଦାସେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ
ହେଲେ । ଡାକ୍ରର ଯମେଶ୍ୱରଙ୍କ ଠାରୁ ବିଦାୟ ନେଇ ଭିନହେଁ ଘରକୁ
ଫେରିଗଲେ । X X X

ସାତ ଆଠଦିନ ବାଦ ଦିନେ ଠେଙ୍ଗଡ଼ି ଦାସଙ୍କ ବୈଠକଖାନାରେ
ସେ ନିଜେ, ଡାକ୍ରର ଯମେଶ୍ୱର ଓ ଏମେଲେ ପ୍ରେମୁଆ ସତ୍ତର୍କୀ କଥା-

ବାର୍ତ୍ତାରେ ମଜ୍ଜି ଯାଇଥାନ୍ତି । ଗୁହା ଜଳଖିଆ ପଟ୍ଟ ସରିଯାଇଥାଏ ।
 ଶୁକଳାତ ସଙ୍ଗେ ସବୁ ମାତର ଚର୍ଚ୍ଚା ଚାଲିଥାଏ । ହଠାତ ଠେଙ୍ଗଡ଼ ଦାସ
 ଅସୁସ୍ଥ ହୋଇଗଲା ପରି ଜଣାଗଲେ । ମୁଖଟା ଟିକିଏ ବିକୃତ ହୋଇ-
 ଗଲା । ସେ କୋଡ଼ଗାତ ଭିତରେ ହାତ ଭର୍ତ୍ତି କରି କିଛି ସମୟ କଅଣ
 କଲେ । କେତେ ସେକେଣ୍ଡ ବାଦ ‘କୁଡୁରୁ’ ଶବ୍ଦଟିଏ ଶୁଭିଳ ଆଉ ତାଙ୍କ
 ମୁଖ ପୁଣି ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇଗଲା । ଅବାକ ହୋଇ ଚାହିଁଥିବା ଦୁଇଜଣଙ୍କୁ ସେ
 କହିଲେ—ବାଆଁ କଡ଼େ ଅଛି ଅଛି ନାଡ଼ାଟାଏ ଗଡ଼ ପଡ଼ୁଛି । ତନ୍ତୁ ଚିପି
 ଦେଲେ କୁଡୁରୁ ଶବ୍ଦ ସହ ସେଇଟା ପୁଣି ଉପରକୁ ଉଠିଯାଉଛି, ତାପରେ
 ସବୁ ଠିକ୍ ହୋଇ ଯାଉଛି । କେତେଜଣ କହୁଛନ୍ତି, ସେଇଟା ହାରମାନିଆ
 ରୋଗ—

ଡାକ୍ତର ବାବୁ କହିଲେ—ହଁ ହଁ ସେଇଟା ହାନିଆ । କିଛି
 ଚିନ୍ତା ନାହିଁ । ବଡ଼ ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ଅପରେସନ କରିଦେବା । ମାମୁଲି
 ଅପରେସନଟା—ସବୁ ଠିକ୍ ହୋଇଯିବ ।

ଠେଙ୍ଗଡ଼ ଦାସେ ଚମକିପଡ଼ି ବଳିବଳେଇଲେ—କଅଣ କହିଲ
 ଡାକ୍ତରଖାନା ! ତା ନାଆଁ ପରା ସ୍ୱର୍ଗଦ୍ୱାର, ରୋଗଖାନା, ରୋଗଭଣ୍ଡାର ବା
 ଶୁକ୍ରମ ନର୍କ ଗ୍ରହ । ଖୁବ୍ ଜୋର ନଥିଲେ ସେଠାରୁ ଦରକୁ କେହି
 ଫେରେ ନାହିଁ । ମୋତେ ସେଠାକୁ ଯିବାଲାଗି କହୁଛ ? ମୁଁ କଅଣ ଦୋଷ
 କରୁଛି ଆପଣଙ୍କର ।

ଡାକ୍ତର ବାବୁ ହସି ହସି କହିଲେ—ଆମ ରଇଜର ସବୁଠୁ ବଡ଼
 ଡାକ୍ତରଖାନା ପରା । ବହୁ ବହୁ ଡାକ୍ତର ପରା ସେଇଠି, ଏତେ ସ୍ଥାନ
 ଦୃଷ୍ଟିରେ ଦେଖିଲେ ଚଳିବ ? ଆପଣ ଯେଉଁଠି ରହିବେ, ସେ ଆନଟା
 ସଫା କରି ଦେବାନି ?—

ତା କଡ଼ ଅସଫା ରହିଲେ, ସେଇଠୁ ଜୀବାଣୁ ଯମଦୂତମାନେ ମୋ
 ଆଡ଼େ ଅଭିଯାନ ଚଳେଇବେ ନାହିଁ ? ସମୁଦାୟ ଡାକ୍ତରଖାନା ସଫା
 କରିବାକୁ ଆଉ ସାତ ଶହ ବର୍ଷରେ ସମ୍ଭବ ହେବନା ?—

ଏମେଲେଙ୍କ ମନେ ପଡ଼ିଗଲା ରାଜ୍ୟପାଳ କଅଣ ଗୋଟାଏ ଅପରେସନ ପାଇଁ ଦିଲ୍ଲୀଯିବାର ଥିଲା । ସ୍ୱୟଂହିୟୁସ୍‌କେ ହଠାତ୍ ଗୋଟାଏ ଯୋଜନା ତାଙ୍କ ମନରେ ଗଢ଼ି ହୋଇଗଲା । ସେ ମଧ୍ୟ ବିଳବିଲେଇ ଉଠିଲେ—ମୁଁ ବାଜିମାର କହୁଛି ଶୁଣୁ ବର୍ଷ ଗାଧୋଇଗଲା, ମୁଁ ଶହନରେ ସମସ୍ତ ଡାକ୍ତରଖାନାଟିକୁ ସାମ୍ବୁଦର, ଏପରିକି ଜୀବାଣୁ-ମୁକ୍ତ କରାଇଦେବ ।

ଠେଙ୍ଗଡ଼ି ଦାସ ହସିଦେଇ କହିଲେ, ବଡ଼ ବଡ଼ ଗଲେ ଫସର ଫାଟି ସାନ ଆସିଲେ ବେସରବାଟି ।

—ଆଜ୍ଞା ମୁଁ ଯଦି ସଫା କରେଇଦିଏ, ଆପଣ ସେଠି ଅପରେସନ ହେବେ ତ ?

—ନ ହେବି କାହିଁକି ? ଅଲବତ ହେବି । ବାଜି ରହିଲା । ବାଜି ଲଗେଇ ଏମେଲେବାରୁ ସେଠାରୁ ବିଦାୟ ନେଲେ ।

ଏକ ସୌଜନ୍ୟମୂଳକ ଦେଖାସାକ୍ଷାତ ପାଇଁ ଏମେଲେ ବାରୁ ରାଜ ଭବନରେ ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇ ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କୁ ଅଭିବାଦନ ଜଣାଇଲେ । ତାଙ୍କୁ ବସାଇ ରାଜ୍ୟପାଳ ରାଜ୍ୟର କୁଶଳ ଜିଜ୍ଞାସା କଲେ ।

ଏମେଲେ କହିଲେ—ଆଜ୍ଞା ଆପଣଙ୍କୁ ପାଇ ଆମ ରାଜ୍ୟ ଧନ୍ୟ ହୋଇଛି । ରାଜ୍ୟବାସୀ ସମସ୍ତେ ତୃପ୍ତି । ସମସ୍ତେ ଆପଣଙ୍କର ଜୟଜୟକାର କରୁଛନ୍ତି । ଅନ୍ତତର ରାଜ୍ୟପାଳମାନେ ରାଜଭବନରୁ କୃତ ଚାନ୍ଦାରକୁ ଯାଉଥିଲେ । ରାଜ୍ୟର ଅତିକମ୍ ଅଂଶ ଦେଖିଥିଲେ । ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଦୁଃଖ ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ବିଷୟରେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଜ୍ଞାନ ଅର୍ଜନ କରିବା ଲାଗି ସେମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ମିଶ୍ର ନଥିଲେ । ପ୍ରଜାଙ୍କ ଭଲ ମନ୍ଦ ଯାହାକିଛି ଅର୍ଥସରମାନଙ୍କ ଠାରୁ ଶୁଣୁଥିଲେ । ଆପଣଙ୍କ କଥା ଠିକ୍ ଓଲଟା । ସେଇଥିଲାଗି ଆପଣ ସମସ୍ତ ରାଜ୍ୟବାସୀଙ୍କ ଅତି ପ୍ରିୟଭାଜନ ହୋଇ ପାରିଛନ୍ତି । ସମସ୍ତେ ଶାନ୍ତ ନିରାଶ୍ରୟ ଜୀବନ ଲାଗି ଭଗବାନଙ୍କ ଠାରେ ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଛନ୍ତି । ଆପଣ ସେ ଯାଏ ଓଡ଼ିଶାରେ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ପାଦରେ ଚାଲି ବୁଲିଛନ୍ତି ଏହା କମ୍ ବଡ଼ କଥା ନୁହେଁ ।—

ରାଜ୍ୟପାଳ ଅଳ୍ପହସି କହିଲେ—ରାଜ୍ୟବାସୀଙ୍କ ସ୍ନେହ ଶ୍ରଦ୍ଧାଲଗି ମୁଁ କୃତଜ୍ଞତା ଜଣାଉଅଛି । ଏ ରାଜ୍ୟର ସେବାପାଇଁ ନିଜକୁ ଉତ୍ସର୍ଗ କରୁଛି । ମୋର ଯାହା କିଛି ହେଉ ପଛକେ ମୁଁ ସେଥିରେ ଚିନ୍ତିତ ନୁହେଁ । ପାଦରେ ବହୁସ୍ଥାନ ବୁଲିବୁଲି ମୋର ଗୋଟାଏ ପାଖରେ ଅମୁକୋଷ ଦେଖାଦେଇଛି । ମୋ ଡାକ୍ତର ମୋତେ ପରୀକ୍ଷା ଦେଇଛନ୍ତି, ସୁସ୍ଥା ଦେଖି ଦିଲ୍ଲୀରେ ଅପରେସନ କରେଇ ଦେବାକୁ ହେବ । ଭାବିଛି କେବେ ଯାଇ ଏ ସାମାନ୍ୟ ଅପରେସନ କରେଇ ଦେଇ ଆସିବି ।—

ଏମେଲେ ଆଙ୍ଗୁଠି ମଳ୍ଲୁ ମଳ୍ଲୁ କହିଲେ—ଆଜ୍ଞା ଯଦି କିଛି ମନେ ନ କରିବେ ତେବେ ଗୋଟିଏ କଥା କହିବି । ଲୋକେ ଯାହା କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଉଛନ୍ତି ସେଇକଥା—

—ନିର୍ଭୟରେ କହନ୍ତୁନା । ସେଇଥିଲାଗି ତ ଲୋକେ ଆପଣଙ୍କୁ ବିଧାନସଭାକୁ ପଠେଇଛନ୍ତି । ମୁଁ କିଛି ମନେ କରିବିନି—

—ଆଜ୍ଞା, କେତେକ ଲୋକ କହିବାର ଶୁଣିଲି ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କର ଆମ ରାଜ୍ୟ ଉପରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଆସ୍ଥା ନାହିଁ । ତା ନହେଲେ ସାମାନ୍ୟ ଅମୁକୋଷ ଅପରେସନ ପାଇଁ ସେ ଦିଲ୍ଲୀ ଯାଆନ୍ତେ । ଏଠି କ'ଣ ବିଲତ ଫେରନ୍ତା ଡାକ୍ତର ନାହାନ୍ତି ? ଅମୁକୋଷ ଅପରେସନ ପାଇଁ ଏଡ଼େବଡ଼ ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ଯଥେଷ୍ଟ ଯନ୍ତ୍ରପାତି ନାହିଁ ? ହଉ ସେ ଯେଉଁଠିକୁ ଯାଆନ୍ତୁ ପଛକେ ଭାଗବାନ ତାଙ୍କର ମଙ୍ଗଳ କରନ୍ତୁ—

ରାଜ୍ୟପାଳ ଗୁମ୍‌ହୋଇ କିଛି ସମୟ ବସିଗଲେ । ତାପରେ କହିଲେ, ହଉ ମୁଁ ଏହିଠାରେ ଅପରେସନ ହେବ ।—

—ଆଜ୍ଞା କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ କ'ଣ ଏଠାରେ କରେଇ ଦେବେ ?

—ମୋ ଇଚ୍ଛା ଉପରେ ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରିବାକୁ ଏ ରାଜ୍ୟରେ କେହି ନାହିଁ । କାହାର କଥା ମାନିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ନୁହେଁ । ସ୍ୱାଧୀନ ମୋତେ ଏ କ୍ଷମତା ଦେଇଛି । ସମ୍ବିଧାନରେ ଅଙ୍ଗଲେକେ ଏପରି ଭାବପାରନ୍ତି । ମୁଁ ସେଥିପାଇଁ ନାବୁର । ଆପଣ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ରହନ୍ତୁ । × × ×

ମୃତ ବଡ଼ ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ହଠାତ୍ ସେପରି ଉଛୁଳା ଜୀବନ ସଞ୍ଚାରିତ ହେଲା । ଚାରିଆଡ଼େ କାନ୍ଥ କଡ଼େ କଡ଼େ ବାଉଁଶ ଯୋତା ହେଲା । ଶହ ଶହ ରକ୍ତମିଶ୍ରୀ କାନ୍ଥ ମୟମତି ଓ ସଫେଇତରେ ଦିନବିତି ଲାଗିପଡ଼ିଲେ । ଝିଉଦାରମାନେ ରସ୍ତାଉପରେ କୁଟାଖିଏ ବି ରଖାଇ ଦେଲେନାହିଁ । ଗୋରୁ ଶ୍ଯାନାଦି ପଶୁମାନଙ୍କ ପୁରୁଷ ତ୍ୟାଗ ନିଷେଧ ପାଇଁ ସ୍ବତନ୍ତ୍ର ପତ୍ର ନିୟୁକ୍ତ ହେଲେ । ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟରକ୍ଷକ ଅଫିସରମାନେ ତଳ, କାନ୍ଥ, ଗୁଡ଼ସବୁ ଅତ୍ୟାଧୁନିକ ପଦ୍ଧତିରେ ବିଶୋଧନ କରି ଜୀବ ଅଜୀବ ସବୁ ଜୀବାଣୁଙ୍କ ବଂଶ ଉତ୍ପାଟନ କରିଦେଲେ ।

ରସ୍ତା ନାଳ ଆଦି ସଫାହୋଇ ବ୍ଲଟ୍ ପାଉଡ଼ର ବିମଣ୍ଡିତ ହେଲା । ଅପରେସନ ଥିଏଟର ସବୁ ଉଜ୍ଜ୍ବଳ ବିଷ ବାସ୍ତବେ ଷ୍ଟିକ୍ସ ଯାଏ ବିଶୋଧିତ ହେଲା । ପୁରୀ ବିଶୋଧକରେ ବିରାଟ ଡାକ୍ତରଖାନା ଓ ତାର ଚତୁଃପାର୍ଶ୍ବ ବିଶୋଧିତ ହୋଇ ହସି ଉଠିଲା । ଜରୁରୀ ଖବ୍ର ଚିକିତ୍ସା ଫଳରେ ବହୁ ରୋଗୀ ଆରୋଗ୍ୟ ଲଭ କରି ଡାକ୍ତରଖାନାକୁ ଚାଲିଗଲେ । ଲଣ୍ଡନ ସହରରେ ନୂଆ ଡାକ୍ତରଖାନାଟାଏ ମୁଣ୍ଡ ଟେକିଲା ପରି ଅଞ୍ଚଳଟି ଦେଖାଗଲା ।

ଏଇ ପରିବେଶ ଭିତରେ ମାନ୍ୟବର ରାଜ୍ୟପାଳ ତାଙ୍କ ଅନୁ-କୋଷଟି ଗୁଡ଼ିଦେଇ ରାଜଭବନକୁ ଫେରିଲେ । ଠେଙ୍ଗଡ଼ ବାସ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କ ଦ୍ବାରମାନଆଟି ଡାକ୍ତରଖାନାକୁ ଉପହାର ଦେବାଲାଗି ପଡ଼େଇଲେ ନାହିଁ । ବାଳରେ ଏମେଲେଙ୍କ ଚମତ୍କାର ଜିତାପଟଟାଏ ହୋଇଥିଲା ।

ଅନ୍ତର ଖବର

ହଠାତ୍ ଦେଶର ଗୁପ୍ତପତ୍ର ଅତି ଗୁରୁତର ଭାବରେ ପୀଡ଼ା-
ଗ୍ରସ୍ତ ହୋଇଗଲେ । ଲୋକଙ୍କର ସେ ଅତି ଭକ୍ତିଭାଜନ ଓ ପ୍ରିୟ ଥିଲେ ।
ଲୋକେ ତାଙ୍କର ଏ ପୀଡ଼ା ଖବର ପାଇ ହାତଲି ଖାଇଗଲେ । ଦେଶୀ
ବିଦେଶୀ ବହୁ ଡାକ୍ତର ଆସି ଗୁପ୍ତପତ୍ରକୁ ଦେଖିଲେ । ଚିକିତ୍ସା ବି କଲେ ।
କିନ୍ତୁ ରୋଗ ସବୁ ଡାକ୍ତରଙ୍କ ଉପରକୁ ଖିଙ୍କାରି ହୋଇ ସମସ୍ତଙ୍କ ବୁଦ୍ଧି
ବଣା କରିଦେଲା । ଚିକିତ୍ସକମାନେ ଦେଖିଲେ ଗୁପ୍ତପତ୍ରଙ୍କ ଅବସ୍ଥା ଯାହା,
ସେଥିରେ ଘରେ ଚିକିତ୍ସା କରିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ଗୁପ୍ତପତ୍ର ଅବବାହିତ
ଥିଲେ । ତେଣୁ, ତାଙ୍କର ଘରୋଇ ଜୀବନ ହୋଇ କିଛି ନଥିଲା । ଘରଣୀ-
ଟିଏ ଥିଲେ ସିନା ଉଷ୍ମ ପାୟୁଳରେ ଟିକିଏ ମୁଣ୍ଡ ଆଉଁସି ଦେଇଥାନ୍ତା ।
ସେଥିରେ ରୋଗର ଗୁରୁଅଣା ଦମ୍ଭ ରାଜି ପଡ଼ିଥାନ୍ତା । ପୁଅ ଝିଅମାନେ
ଥିଲେ ସମସ୍ତେ ଗୁରୁପାଖରେ ବେଢ଼ିଯାଇ ବାପା, ବାବା, ଡାକ୍ତର
ଆଦି କୋକିଳ ଧ୍ବନି କରି ରୋଗର ଆଉ ଗୁରୁଅଣା ହଟେଇ ଦେଇ-
ଥାନ୍ତେ । ଠାକୁରଙ୍କ ପାଖରେ ପ୍ରାର୍ଥନା ଓ ଚିକିତ୍ସକମାନଙ୍କର ଔଷଧ
ତେଣିକି ରୋଗର ତଣ୍ଡିଟିଏ ଦେଇଥାନ୍ତେ । କିନ୍ତୁ, ଦୁଃଖର କଥା ଗୁପ୍ତପତ୍ର
ବାଳଦ୍ରୁମ୍ଭରୀ ଆଉ ଜଣେ ନିଷ୍ଠାପର ମାତାବାପା ଥିଲେ । କାଳେ ଭାଇ
ବିରାଡ଼ଙ୍କ ପିଲାମାନେ ଗୁପ୍ତପତ୍ର ଭବନରେ ରହିଲେ, କର୍ମଗୁରୀମାନଙ୍କ
ଠାରୁ ଅନ୍ୟାୟ ସୁବଧା ହାସଲ କରିବେ, କର୍ମଗୁରୀମାନଙ୍କ ଉପରେ
ଅନ୍ୟାୟ ପ୍ରଭାବ ବିସ୍ତାର କରି ଶାସନ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଅବାଞ୍ଚନାୟ ହସ୍ତକ୍ଷେପ
କରିବେ; ଏହି ଭୟରେ ଗୁପ୍ତପତ୍ର ବନ୍ଧୁ-ବାନ୍ଧବ, କୁଟୁମ୍ବର ଜଣେ
ହେଲେ କାହାକୁ ଗୁପ୍ତପତ୍ର ଭବନରେ ସ୍ଥାନ ଦେଇ ନଥିଲେ । ଏଥିରେ
ଦେଶବାସୀଙ୍କ ଅତଳା ଭକ୍ତି କୁଡ଼େଇ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲା । ଗୁପ୍ତପତ୍ର ଏ
ବ୍ୟବସ୍ଥାଟାକୁ ଅବଶ୍ୟ ଖାମ ଖିଆଲି ଭାବରେ କରି ନଥିଲେ । ପଡ଼ୋଶୀ

ସ୍ବସ୍ଥ ଭାରତରେ ପୁଅର ଉପଦ୍ରବ ଲାଗି ଇନ୍ଦ୍ରାଜୀବର ସେ କି ଦୁର୍ଗତି ହେଲା, ତାହା ତାଙ୍କର ଭଲ ଭାବରେ ମନେଥିଲା । ତେଣୁ ସେ ଭାବିଛନ୍ତି ଓ ଆଗରୁ ସତର୍କ ହୋଇ ଏ ପଦ୍ଧତି ଧରିଥିଲେ । ଦେଶାଇ, ଚରଣ ସିଂ, ଜଗଜୀବନ ରାମ ସେମାନଙ୍କ ପୁଅମାନଙ୍କ ପାଇଁ କେତେ ହଲପଟା ନ ହୋଇଛନ୍ତି । ପୁଅ କିଏ, ପୁତୁରା କିଏ । ସ୍ବସ୍ଥପତିଙ୍କ ପୁଅର ପ୍ରଶ୍ନ ନ ଉଠିଲେ ବି ପୁତୁରାମାନେ ଥିଲେ । ସ୍ବସ୍ଥପତି ହୁସିଆର ହୋଇ ଆଗରୁ ବାଟକାଟି ଦେଇଥିଲେ । ରେଗେସ୍ୟାରେ ତାଙ୍କ ପାଖରେ କେବଳ ରହିଲେ ସେହେଟେରା, ଚପ୍ ଅପ୍ ଖୁର୍, ମନ୍ଦୀଗଣ, ଡାକ୍ର ଆଉ କେତୋଟି ନର୍ସ । ସମସ୍ତେ ଡିଉଟିବାନ୍, ହୁଦପୁବାନ୍ କେହି ନଥିଲେ । ଡାକ୍ରମାନେ ଶେଷରେ ସ୍ବସ୍ଥପତିଙ୍କୁ ଡାକ୍ରରଖ ନା ନେବାକୁ ପରାମର୍ଶ ଦେଲେ । ଡାକ୍ରରଖାନା ଚିକିତ୍ସା ସାଙ୍ଗରେ ଘରୋଇ ଚିକିତ୍ସା କେବେ ହେଲେ ସମାନ ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ ।

ଶେଷରେ ସ୍ବସ୍ଥପତି ଡାକ୍ରରଖାନାକୁ ବୁଢ଼ାହୋଇ ଗଲେ । ଦଣ୍ଡାକଣ୍ଠା ସଙ୍ଗେ ତାଙ୍କ ପକାଇ ଚିକିତ୍ସା ଚାଲିଲା । ଏତିକି ଦଣ୍ଡାରେ ଇଞ୍ଜେକ୍ସନ୍, ଏତିକି ମିନିଟ୍ରେ ମିନିଷ୍ଟର, ଏତିକି ସେକେଣ୍ଡରେ ମଲମର ବ୍ୟବସ୍ଥା ବନ୍ଦା ହୋଇଗଲା । ଦିନଗତ ଚାରିଜଣ ଡାକ୍ର ୮ଟା ନର୍ସ, ୧୭ଟା ବେହେରା ଖଟିବାରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି । ବନ୍ଧୁ, ବାନ୍ଧବ, କୁଟୁମ୍ବ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସେଠାକୁ ଯିବାଲାଗି ବାରଣ ହୋଇଗଲା ।

ଦେଶବାସୀଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରିୟ ସ୍ବସ୍ଥପତିଙ୍କ ଖବର ଜଣାଇବା ଲାଗି ଦୈନିକ ୨ଥର କରି ବୁଲେଟିନ୍ ଗଢ଼ାରିଲା ।

ଦେଶର ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ହାସ୍ପିଟାଲରେ ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ଚିକିତ୍ସା ସହେ ସ୍ବସ୍ଥପତିଙ୍କର ଶରୀର-ଅବସ୍ଥାରେ କିଛି ହେଲେ ଉନ୍ନତ ପରିଲକ୍ଷିତ ହେଲା ନାହିଁ । ଲୋକେ ହଜାର ହଜାର ସଂଖ୍ୟାରେ ଡାକ୍ରରଖାନା ଭିତରେ ପଶିଲେ । ଡାକ୍ରରଖାନା କାମ ଅତଳ ହୋଇପଡ଼ିଲା । କଥାରେ ଅଛି, ମିଳିଲେ ମଇଳାର ଡୋକ, ଉପୁଜେ ଲଙ୍ଗୁଡ଼ିଆ ପୋକ ।’ ସେହିପରି ‘ବହୁ ଲୋକ ଯହିଁ ମିଳି, ଅବଶ୍ୟ ଉପୁଜଇ କଳି ।’ ସ୍ବସ୍ଥପତିଙ୍କୁ ଦେଖି ଆସିଥିବା ଲୋକେ ନିଜ ନିଜ ଭିତରେ କଳି ଆରମ୍ଭିଲେ । କଳିଟା ତୁଚ୍ଛା କଳି ।

ଜଣେ କିଏ କହିଲା, “ଆଜି ରାଷ୍ଟ୍ରପତିଙ୍କ ଅବସ୍ଥାରେ ଟିକିଏ ଉନ୍ମତ ହୋଇଛି ।” ଆଉଜଣେ ତାକୁ ଦାଉଁକରି ମାଡ଼ିବସି କହିଲା—“ଦୂର୍ ରୂପା କହ ଉନ୍ମତ । ଉନ୍ମତ କହୁଛୁ କଅଣ ?” ଲାଗିଗଲା ଗୋଟାଏ କଳି । କିଏ କହିଲା, “ରାଷ୍ଟ୍ରପତିଙ୍କ ଆଜି ଶାଢ଼ୀ ପରିଷ୍କାର ହୋଇଛି ବୋଲି ଡାକ୍ତର କହୁଥିଲେ ।” ଆଉଜଣେ କହିଲା, “ମିଛକଥା । ଡାକ୍ତର ତ କହୁଥିଲେ ରାଷ୍ଟ୍ରପତି ବହୁତ କୁହେଇଲେ ସତ, ହେଲେ ଛେଳି ଲଣ୍ଡି ଟିଏ ବି ବାହାରିଲା ନାହିଁ ।” ଲାଗିଗଲା ଯେଠି କଳି । କିଏ କହିଲା ରାଷ୍ଟ୍ରପତିଙ୍କ ରକ୍ତରୂପ ଆଜି ୧୨° ଥିଲା । ଆଉ ଜଣେ କହିଲା ଡାକ୍ତର ତ କହୁଥିଲେ ୧୧୯ । ତୁ ୧୨° କେଉଁଠୁ ପାଇଲୁ ? ବାସ୍ ଲାଗିଗଲା କଳି । ଏପରି ବହୁ କଳି ଡାକ୍ତରଗୋନାକୁ ହାଟରେ ପରିଣତ କଲା । ରାଷ୍ଟ୍ରପତିଙ୍କ ଶାନ୍ତିଭଙ୍ଗ ଦେଲା । ମୋଲସ ଆମି ଡାକ୍ତରଗୋନାର ୫° ଗଜ ଦୂରକୁ ସଂସ୍ତଙ୍କୁ ତଡ଼ି ଦେଲେ । କଥାହେଲା ଡାକ୍ତରମାନେ ପ୍ରତି ୨ ଘଣ୍ଟାରେ ରାଷ୍ଟ୍ରପତିଙ୍କ ଅବସ୍ଥା ଜଣାଇ ଦେବେ । ଲୋକେ ଥୟ ପଡ଼ିଲେ ।

ହମେ ଲୋକଙ୍କ ପରିବର୍ତ୍ତେ ଡାକ୍ତରଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ବଢ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ରୋଗୀଙ୍କ ଠାରୁ ଡାକ୍ତରମାନଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ବଢ଼ିଗଲା । ରାଷ୍ଟ୍ରପତିଙ୍କ କୋଠସରେ ଡାକ୍ତରମାନେ ତକିଆରେ ଭୂଳା ଖୁଆ ହେଲାପରି ଖୁଆ ହୋଇଥାଆନ୍ତି । କିଏ, ବାଳ ଦେଖୁ ଥାଏ କିଏ ଆଖି, କିଏ କାନ, କିଏ ଦାନ୍ତ, କିଏ ନାକ, କିଏ କିର, କିଏ ଡୋଟି, କିଏ ଛୁତି, କିଏ ହୃଦ୍‌ପିଣ୍ଡ, କିଏ ପୁଷ୍ପପୁଷ୍ପ, କିଏ ଏକଦ୍ୱାର, କିଏ ଦୁଇଦ୍ୱାର, କିଏ ଜଞ୍ଜ, କିଏ ହାତ, କିଏ ଗୋଡ଼ ଆବୋରି ବସି ଯାଇଥାଆନ୍ତି । ସବୁ କଥାବାଣୀ ମୁହଁ ଭଙ୍ଗିରେ ଚାଲିଥାଏ । ଏକ ଦ୍ୱାରପାଳ ଦୁଇ ଦ୍ୱାରପାଳକୁ ମୁଣ୍ଡ ଟୁଙ୍ଗାରେ ଅର୍ଥାତ୍ ଦୁଇ ଦ୍ୱାରର ତାପ କିପରି ? ଦୁଇ ଦ୍ୱାରପାଳ କେବଳ ମୁହଁରେ କରୁଣିତା ଫୁଟାଇ ମୁହଁ ନେପେଡ଼ି ଦିଏ । ଅର୍ଥାତ୍ ଭଲ ନୁହେଁ । ଦଳପତି ସଂସ୍ତଙ୍କୁ ମୁଣ୍ଡ ଟୁଙ୍ଗାରୁ ଥାଆନ୍ତି । ସମସ୍ତେ କିନ୍ତୁ ମୁହଁ ନେପେଡ଼ି ଥାଆନ୍ତି । ଦଳପତିଙ୍କ ସଙ୍କେତ ପାଇ ବାହାର ସୂଚକ ଜଣାଇ ଦେଇଥାଏ, ରାଷ୍ଟ୍ରପତିଙ୍କ ଅବସ୍ଥାରେ ଅତି ସାମାନ୍ୟ ଉନ୍ମତ ହେଲାପରି ଜଣା ପଡ଼ୁଛି । ଡାକ୍ତରମାନେ ଏହିଏରି ମୁହଁ ନେପେଡ଼ି ଥିବା ବେଳେ ହୃଦ୍‌ପିଣ୍ଡରକ୍ଷକ ହଠାତ୍ ଆଖି ଡମା ଡମା କରି ପାଟିଟାକୁ

ମେଲ କରିଦେଲା । ଆଗରେ ଗୋଟାଏ ଭୟଙ୍କର ବାଦ ଦେଖିଲେ
 ସେପରି ମୁହଁ ହୋଇଯାଏ, ଠିକ୍ ସେମିତି । ସମେ ଜଣ ଜଣ ହୋଇ
 ସବୁ ଡାକ୍ତର ସେମିତି ମୁହଁ ନେଫେଡ଼ି ଦେଲେ ଓ ନଜ ନଜ କାର୍ଯ୍ୟରୁ
 ଇସ୍ତଫା ଦେଲେ । ଦଳପତିଙ୍କ ଆଖି ଡମା ଡମା ହେଲା ସତ ହେଲେ ସେ
 ପାଟି ମେଲ କଲେ ନାହିଁ । ଅଧ ଘଣ୍ଟା ଯାଏ ସମସ୍ତେ ଗୁଣ୍ଡୁପତିକୁ ଛୁଡ଼ିଦେଇ,
 ହାତଯୋଡ଼ି, ନେଫେଡ଼ା ମୁହଁ ସବୁ ଉପରକୁ ଅର୍ଥାତ୍ ଉଗ୍ରବାନଙ୍କ ଆଡ଼କୁ
 କରି ଚୁପ୍ ଚୁପ୍ ରହିଲେ ।

ଅତି ଅସ୍ପଷ୍ଟିକର ମାରବତା ପରେ ଦଳପତି ମୁହଁ ଫିଟେଇଲେ ।
 ଜଣକୁ ମଦାରେ ଦୁଃସମ୍ବାଦଟା ଜଣେଇ ଦେବାପାଇଁ କହିଲେ । ସେ ବିଚର
 ଉତ୍ତର ଦାତ୍ତଯୋଡ଼ି କହିଲେ—“ଆଜ୍ଞା, ମୋର ସାତୋଟି ଝିଅ । କେହି
 ବାଧା ହୋଇନାହାନ୍ତି । ମୋ ଗୁଣ୍ଡୁ ଖଣ୍ଡିକ ନଲେ ୭ଟି ଯାକ ଝିଅ
 ଭାସିଯିବେ । ଆମ ପଡ଼ୋଶୀ ଗୁଣ୍ଡୁ ଭାରତରେ ଯାହା ହେଲା ସମସ୍ତେ
 ଶୁଣିଛନ୍ତି । ଏଡ଼େ ବଡ଼ ବଡ଼ ଦୁଇଟି ଅଫିସରଙ୍କୁ ବରଖାସ୍ତ କରାଯାଇଛି ।
 ମୁଁ ସେ କାମ କରିବିନି । ଲୋକେ ତ ମଶାଣିକୁ ଯାଇ ସେଠୁଁ ଫେରୁଛନ୍ତି ।
 ଗୁଣ୍ଡୁ ପତି କାଲେ ସେଠାରୁ ଫେରି ଆସିବେ ! ମୁଁ ପଛେ ଗୁଣ୍ଡୁପତିଙ୍କ
 କୋକେଇକୁ କାନ୍ଦେଇବି କିନ୍ତୁ, ଏ ଝବର ପଦାରେ ଜଣାଇବି ନାହିଁ ।

ସମସ୍ତେ ଏକଥା ଶୁଣି ନିରୁତ୍ତର ହେଲେ । କେହି ଏ କାମ କରି-
 ବାକୁ ଆଗେଇଲେ ନାହିଁ । ଖୋଷରେ ଦଳପତି ବି କହିଲେ ଠିକ୍ କଥା
 ଆମେ କେହି ଏ କାମ କରିବା ନାହିଁ । ଖୋଦ୍ ମନ୍ତ୍ରୀ କିମ୍ବା ପ୍ରଧାନ ସେନା-
 ପତି ଏକାମ ଭୁଲନ୍ତୁ ।

ଦଳପତି ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ଡାକ୍ତରଖାନା ଆସିବାକୁ ଫୋନରେ
 କହିଲେ, “ଆଜ୍ଞା ଟିକିଏ ଆସି ପାରିବେ ?”

“କପରି ଅଛନ୍ତି ?”

“ଆଜ୍ଞା, ଉଁ, ଉଁ, ଏକପ୍ରକାର ଅଛନ୍ତି ।”

“ଆସ୍ତ୍ର ତେବେ କାଲି ଯିବି । ଆଜି କାବନେଟ୍ ମିଟିଂ ଅଛି ।”

ପରଦିନ ଗୋଟିଏ ବୈଦେଶିକ ଶସ୍ତ୍ରର ଗସ୍ତପତ୍ର ୨ ଦିନଆ
 ଭ୍ରମଣରେ ଆସିଲେ । ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ, ପ୍ରଧାନ ସେନାପତି ତାଙ୍କ ଗହଣରେ
 ରହି ଆସି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ତା ପରଦିନ ଗସ୍ତପତ୍ରକୁ ଦେଖିବା ଲାଗି
 ଡାକ୍ତରଖାନା ଆସିଲେ । ଦଳପତି ଜଣେଇ ଦେଲେ ଯେ ଅବସ୍ଥା ସେତେ
 ଭଲ ନୁହେଁ । ସମସ୍ତେ ଶସ୍ତ୍ର ପତ୍ରଙ୍କ ନିକଟରେ ମୁଣ୍ଡୁଆଁଇ ଚାଲିଗଲେ ।
 ଆଉ ଦି ଦିନ ଗଢ଼ିଗଲା । ‘ସେତେ ଭଲ’ ନଥିବା ଶସ୍ତ୍ର ପତ୍ର ପେଣ୍ଡୁପରି
 ଫୁଲିଗଲେ । ତମ ଠାଏ ଠାଏ ଫାଟି ପାଣି ବୋହିଲା । ଦୁର୍ଗାଙ୍କ
 ବାହାରିଲା । ଶେଷ ଖବରଟି ଦେବାକୁ କେହି ଆଗେଇଲେ ନାହିଁ । ଅବସ୍ଥା
 ଉଦ୍‌ବେଗଜନକ, ଅତି ଉଦ୍‌ବେଗଜନକ ଓ ଘୋର ଉଦ୍‌ବେଗ
 ଜନକ ଘୋଷଣା ହେଲା କିନ୍ତୁ, ଶେଷ କଥାଟି ତତ୍ତ୍ୱ ସେ ପାଖରେ ଅଟକି
 ରହିଲା ।

ଶେଷରେ ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ କୋଠରୀ ଭିତରକୁ ପଶିଯାଇ ଛୁନିଆରେ
 ବାହାରି ଆସି ପଦାରେ ଅ-ଅ-ହେଲେ । ପଚାରିଲେ—“ଏ କଅଣ
 ହେଲା ?” ଦଳପତି ନମ୍ରତାର ସହ କହିଲେ—“ଜୀବନର ଲକ୍ଷଣ ସବୁ
 ଆମ୍ଭଗୋପନ କରିଛନ୍ତି ।”

“କଅଣ ହେଲେ ଡାକ୍ତରଖାନା କହିବ ଯେ ଶେରୀ ମୃତ ?”

“ବେଳେବେଳେ ନାନା ବ୍ୟତିକ୍ରମ ଘଟେ, ତେଣୁ କାହାରି
 ଯାହା ହେଉନି ସେ କଥା କହିବାକୁ । ତେବେ ପରି ସଢ଼ିଗଲେ ନିଶ୍ଚିତ
 ମୃତ୍ୟୁ ବୋଲି କୁହାଯିବ ।”

ଶେଷରେ ଖୋଦ୍ ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ଜାତି ଉଦ୍‌ଦେଶ୍ୟରେ ମୃତ୍ୟୁବାଞ୍ଛି
 ଦେଇ ଶବଦାହର ବ୍ୟବସ୍ଥା କଲେ ।

ଚୌର ଡାକୁଙ୍କ ଧର୍ମଘଟ

ବେଳେବେଳେ ମଣିଷ ଜୀବନରେ ଅଘଟଣ ଘଟିଯାଏ । ହିମାଳୟ ଲଘନ କରିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ସାମାନ୍ୟ କୁଦଟାଏ ଚଢ଼ୁ ଚଢ଼ୁ ଖସିପଡ଼ି ଗୋଡ଼ହାତ ଭାଙ୍ଗି ଥାଏ । ଶୁଣିବାମାତ୍ରେ ଲୋକେ ହସିବେ । କିନ୍ତୁ ଏମିତି ବି ହୁଏ । ଗ୍ରାମ୍ୟ ଉପରେ କରାମତ କାହାର ? ସବୁସେବରେ ଏମିତିଆ ଅସଙ୍ଗତ କଥା ବେଳେ ବେଳେ ଘଟିଯାଏ । ସବୁବେଳେ ଘଟେ ବୋଲି କେହି କହନ୍ତି । ଏହାର ଉଦାହରଣ ଇତିହାସରେ ସାଲୁ ସାଲୁ ବାଲୁ ବାଲୁ ହୋଇ ସେଦିନ କି ଅଘଟଣ ଘଟଣାଟାଏ ଘଟି ନ ଗଲା । ପୃଥିବୀର ପ୍ରଥମ ପରମ୍ପରାକାଣ୍ଡ ଯୁର ଗାଗାରିନ ରକେଟରେ ବସି ପୃଥିବୀର ମାଧ୍ୟା-କର୍ଷଣକୁ ପାର ହୋଇ ପୃଥିବୀର ଚାରିପାଖରେ ଏକାଧିକ ଥର ଘେର ଦେଇ ଶୁଣି ପୃଥିବୀକୁ ଚାଲିଆସିଲେ । ତାଙ୍କ ଯୋଡ଼ା ତଳରେ ଦାଗଟିଏ ଲାଗି ନଥିଲା । ପୃଥିବୀର ପ୍ରଥମ ମହାଶାର ବୋଲି ସମସ୍ତେ ତାଙ୍କୁ ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ କହିଲେ । ଅଥଚ ସେହି ଯୁର ଗାଗାରିନ ସାମାନ୍ୟ ଗୋଟାଏ ଉଡ଼ାଜାହାଜ ଦୁର୍ଘଟଣାରେ ମରିଗଲେ ।

ଚୌର ଡାକୁ ମହାସଭାର ମହାମାନ୍ୟ ସଭାପତିଙ୍କର ଗ୍ରାମ୍ୟରେ ସେହିପରି ବିଡ଼ମ୍ବନା ଦେଖାଦେଲା । ସେ ମହାମୁକ୍ତଙ୍କର ଜାଣି ସହସ୍ରେ ଲୋକ ଦିନରାତି ବସି କହିଲେ ସରିବନି । ଦରଓ୍ଵାନମାନଙ୍କ ଆଖିରେ ଧୂଳି ଦେଇ ସେ ବହୁ ଶେଠ, ସାହୁକାରମାନଙ୍କ ଗନ୍ତାଘର ଲୁଟ୍ କରିଛନ୍ତି । ଦୁଇଦୁଇଟା ଜେଲ୍‌ର ମେଘନାଦ ପାଚେଣି ହନୁମନ୍ତ ପରି ଡେଇଁ ପଳେଇଛନ୍ତି । କଡ଼ା ପୁଲିଙ୍ଗ୍ ପହରାରେ ଯାଉଥିଲାବେଳେ ବି ଭିନି ଚାରି-ଥର ଜମିଟ ଦେଇଛନ୍ତି । ଥରେ ତାଙ୍କର ଅତି ଦୁଃସାହସିକ କାମ ଦେଖି ଲୋକଙ୍କ ଆଖି ଖୋସି ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ଆଠଜଣ ବରୁଜଧାରୀ ପୁଲିସ୍ ଥରେ ତାଙ୍କୁ ଗୋଟିଏ ଜେଲ୍‌ରୁ ଅନ୍ୟ ଜେଲ୍‌କୁ ରେଳଗାଡ଼ି ଯୋଗେ

ନେଉଥିଲେ । ବାଟରେ ଗୋଟାଏ ବାଡ଼ ନଥିବା ରେଳପୋଲ ଥିଲା ବୋଲି ଚୌର ମହାଶୟ ଜାଣିଥିଲେ । ସେ ପୋଲ ପଡ଼ିବା ଆଗରୁ ତାଙ୍କୁ ଦୁଇ ଦେଖାଉଛି ବୋଲି କହି ପାଇଖାନାରେ ପଶିଲେ । ଶୌଚନ୍ଦ୍ରିୟାରେ ବାଧା ଦଟିବ ବୋଲି ପୁଲିଶ୍‌ବାଲାଏ ବନ୍ଧୁକ ସଜେଇ ରଖି ତାଙ୍କର ଶ୍ରୀହସ୍ତ କଡ଼ି ଖୋଲିଦେଲେ । ସେ ପାଇଖାନାରେ ପଶି ଭିତରୁ କବାଟ କଲି ଦେଲେ ଓ ଶିଡ଼ିକି ଶୁଙ୍ଘି, ପୋଲ ଆସିଯିବା ମାତ୍ରେ ବଢ଼ିଲା ନଈକୁ ଖାପୁ କରି ଡେଇଁ ପଡ଼ିଲେ । ଏଣେ ଦୁଇ କର୍ମ ସମ୍ପାଦନରେ ଅପ୍ରାକୃତିକ ବଳୟ ଦେଖି ପୁଲିଶ୍‌ବାଲାଏ ପାଇଖାନା କବାଟ ଶୁଙ୍ଘି ଦେଖନ୍ତି ତ ଚୌର ମହାଶୟ ପବନରେ କୁଆଡ଼େ ମିଳେଇ ଯାଇଛନ୍ତି ।

ଏପରି ମହା ଐଶ୍ଵର୍ଯ୍ୟଶାଳୀ ଚୌର ମହାଶୟଙ୍କର ପୁଣି ଏମିତିଆ ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ଦଟିପାରେ । ଦିନେ ସେ ଛଦ୍ମବେଶରେ ସହରର ଏକ ଜନବହୁଳ ଅଞ୍ଚଳରେ ବୁଲୁଥିଲେ । ଦୈବାତ ସେହିଠାରେ ଜଣେ ଲୋକ ପକେଟମାରୁ କରି ଚୌର ମହାଶୟଙ୍କ କଡ଼ ଦେଇ ଖସି ପଳେଇଲା । ପକେଟମାରୁ ହୋଇଥିବା ଲୋକଟି ହାଉ ହାଉ ହୋଇ ଭୁଲରେ ଚୌର ମହାଶୟଙ୍କୁ ଜାଗୁଡ଼ି ଧରି ପକେଇଲା । ଚୌର ମହାଶୟ କଥାଟାକୁ ଗୁରୁତ୍ଵ ଦେଲେ ନାହିଁ । ସେତେବେଳେ ସେ ପ୍ରକୃତରେ ଯାଏଁ ଲୋକ ହୋଇଥିଲେ । ତେଣୁ ସେ ଖସି ପଳାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା ନ କରି ଲୋକଟି ସଙ୍ଗେ ଧସା ଧସି ହେଲେ । ଗୋଟାଏ ବଲୁଆ ହୁକେ ହୋଇ ରହିଦେଲେ ଆଖି ପାଖର ସବୁ ବଲୁଆ କୋରସ ଆରମ୍ଭ କରି ଦିଅନ୍ତି । ସେମିତି ଗୋଟାଏ ଲୋକ ଜଣେ ସାଧୁ ଲୋକକୁ ଚୋର ଚୋର ବୋଲି କହିବାରୁ ଅନ୍ୟମାନେ ବି ଚୋର କହି ତାକୁ ମାଡ଼ ବସିଲେ ଓ ପୁଲିଶ୍‌ ହାତରେ ସମ୍ପ୍ରାପ୍ତି ଦେଲେ । ପୁଲିଶ୍ ତାଙ୍କୁ ପୀଡ଼ା ଦେବା ଲାଗି ତାଙ୍କ ଦାଢ଼ି ଟାଣିଦେବା ମାତ୍ରେ ତାହା ଉଲୁରି ଆସିଲା । ତାଙ୍କୁ ପୁଲିଶ୍ ଚଢ଼ିପାରି ତାଙ୍କ ଉପରେ ଦୌରାନ୍ତ ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲେ । ମୁନ୍‌ସିବାବୁ ଦି ଗୋଇଠା ପକାଇ ପୁଲିସୋଡିତ ଘାଟାରେ କହିଲେ—“ହଇବେ ଶଲା, କୋଉଦିନ ଏ ବେଉସା ଗୁଡ଼ିବୁ ? ହଇବେ ଅଲଜୁକ ତୋ ମୁହଁରେ କଅଣ ଲଜର ଧାସ ବି ନାହିଁ ।” ଦାବେଗା ବାବୁ ଆସି ଦି ଡ଼ହ ପକାଇ କହିଲେ—“ହଇବେ ଶଲା ଛତରଖିଆ, ତୁ କଅଣ ଜେଲକୁ ନିଜ ଘର ବୋଲି

ପାଇଲୁଣି ? ଶଳାଟି ଟିକିଏ ଏଣ୍ଟିନ୍ ଖାଇ ମରୁନୁ । ଶଳାଟି ଆମକୁ ନକସ୍ତକ କରି ସାରିଲୁଣି ।” ଗୋଟାଏ ସିପାସୀ ତାଙ୍କ ଶ୍ରୀପିତୃରେ ଗୋଇଠାଟାଏ ଦେଇ କହିଲା—“ହଇବେ ଶଳା ତୋ ବାପା ମାଆର ବୋଧହୁଏ ଠିକ୍ ନାହିଁ । ତା ହୋଇଥିଲେ ତୋ ମୁହଁରୁ ଲୁଜ ଯରମ ପୋଛି ହୋଇଯାଇ ନଥାନ୍ତା । ଶଳାଟା କେତେଥର ଠେଙ୍ଗୁଣି, ଗୋଇଠା ବଧା ଖାଇଲୁଣି । କେତେଥର ଜେଲ ଗଲୁଣି, ଟିକିଏ ହେଲେ ତୋର ଛଳ ହେଉନି । ପାକସ୍ଥାନରେ ଚୋରଙ୍କର ଯେପରି ହାତ କଟା ହେଉଛି ସେମିତି ତୁମ୍ଭମାନଙ୍କର ହାତ କଟାହେଲେ ଜବତ ହୋଇଯାଆନ୍ତା । ହଇବେ ଶଳା ନିଶଟାକୁ ଟଙ୍କା କରି ରଖିଛୁ କିଆଁ ?” ଏହା କହି ସିପାସୀ ତାଙ୍କ ଶ୍ରୀନିଶକୁ ଝିଙ୍କି ଦେଲା ।

ତୌର ମହାଶୟକୁ ଭରି କାଟିଲା । ହେଲେ ସେ ‘ଉଁ’ କି ‘ଆଁ’ କଲେ ନାହିଁ । ତୌର ଡାକୁ ମହାସଭାର ମହାମାନ୍ୟ ସଭାପତି ସ୍ୱାୟ ଆସନର ମର୍ଯ୍ୟାଦା ଓ ଗୌରବ ରକ୍ଷା କରିବାକୁ ଗାନ୍ଧୀର୍ଯ୍ୟର ସହ ମୌନ ରହିଲେ । ସିପେସୀଟାକୁ ଏପରି ଏକ ଖସ୍ତ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଚାହିଁଲେ ଯେ ସେ ଟିକିଏ ଦବିଯାଇ ସେ ସ୍ଥାନ ପରିତ୍ୟାଗ କଲା । କୁଅରେ ବେଙ୍ଗ ପଡ଼ିଥିଲେ ସମସ୍ତେ ଟେକାଏ ଟେକାଏ ପକେଇ ଥାଆନ୍ତି । ତୌର ମହାଶୟ କାହାରିକୁ କିଛି ନ କହି କେବଳ ଭାବୁଥାଆନ୍ତି—“ସତରେ ଯଦି ମୁଁ ଟଙ୍କା ନେଇଥାଆନ୍ତି ତେବେ ପୁଲିସ୍‌ର ବଡ଼ବୋପାମାନେ ଫଉଜ ସାଜି ଆସିଥିଲେ ବି ମୋତେ ଧରି ପାରି ନଥାନ୍ତେ । ନିଛୁଟିଆ ଥାନରେ ମୋତେ ଯଦି ପୁଲିସଟାଏ ଦେବାତ ଭେଟୁଥିଲା ତେବେ ତାର ପେଶ ଓଦା ହୋଇ ଯାଉଥିଲା । ଆଜି ଏ ପୁଣି କଅଣ ହେଲା । ଏସ୍ ପି ମୋ ସହିତ ହସିଆର ହୋଇ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରେ । ଅଥଚ ଏ ଲେଖି ଟିକି ଖାବନିଆଗୁଡ଼ାକ ମୋତେ କଅଣ କହି ଯାଉଛନ୍ତି । ଏ ମୁର୍ଖଗୁଡ଼ାକ କାହାକୁ କଅଣ କହୁଛନ୍ତି ଜାଣି ପାରୁ ନାହାନ୍ତି । ଏ ଛୋଟଲେକଗୁଡ଼ାକୁ ଦେଖିଲେ ଜାଣି ପାରୁ ନାହାନ୍ତି । ଏ ଛୋଟଲେକଗୁଡ଼ାକୁ ଦେଖିଲେ ମନରେ ଦୟା ଆସୁଛି । ହଉ ଯାହା ହେଉଛି ହେଇଯାଉ । ଏହି ସାମାନ୍ୟ ଦଟଣାରେ ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ିବା ଲୋକ ମୁଁ ନୁହେଁ । ଝଡ଼ ବତାସର ମୁକାବିଲା ସିଏ କରିଛି ସେ ହାତ ପଙ୍ଗାର ପବନକୁ ଘାବରେଇବ ।”

ଦୁଃଖ ସୁଖ, ଶୀତ ଉଷ୍ମମାନ ଅପମାନ ଭିତରେ ସ୍ଥିତ୍ୟୀ ମୁନି ପରି ଅବଚଳିତ, ନିର୍ଲିପ୍ତ ଭାବରେ ଚୌର ମହାତ୍ମା ଧ୍ୟାନମଗ୍ନ ହେଲେପରି ବସିଥାଆନ୍ତି । ଦୁଷ୍ଟ ପୁଲିସ୍‌ମାନଙ୍କର ଅମାର୍ଜିତ, ଅରୁଚିକର, ଅସମ୍ମାନ ଜନକ ଓ ଅଶିଷ୍ଟ ଗାଳିବୁଡ଼ାକ ତାଙ୍କ ଠାରେ ଲେଖମାତ୍ର ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ପୃଷ୍ଠି କରି ପାରିଲେ ନାହିଁ ।

ଏଡ଼େ ବଡ଼ ଦୈଶାନ୍ୟକ୍ରମମୟ ମହାନ ଚୌର ଗିରଫ ହୋଇ-ଥିବା ଖବର ଗଜ୍ୟସାଗ ବିଦ୍ୟୁତ ବେଗରେ ଖେଳିଗଲା । ଉଭୟ ପୁଲିସ୍ ଓ ଚୌର ମହଲରେ ଏକ ଆଲୋଡ଼ନ ଖେଳିଗଲା । ଲୋକମାନେ ମହାତ୍ମାଙ୍କୁ ବନ୍ଦୀ ଥାନାରେ ପୁଲିସ୍ ଜମାରେ ଦେଇଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା ଖବର କାଗଜମାନଙ୍କରେ ଯେଉଁ ଦୁଃସାହସିକ ଓ ଦକ୍ଷ ପୁଲିସ୍ ଅଫିସର ନିଜର ଜୀବନକୁ ପାଣିଛତେଇ ଦେଇ ବିପଦ୍‌ଜନକ ମାରଣାସ୍ତ୍ରପୁକ୍ତ ମହାଭୟଙ୍କର ଚୌରକୁ ବିଚକ୍ଷଣତାର ସହ ପକଡ଼ିଲେ, ତାଙ୍କର ଫଟୋ ଓ ତାଙ୍କର ଲେମ୍ବୁସର୍ପଣକାରୀ ଲଢ଼େଇ ବର୍ଣ୍ଣନା ସବୁ ବାହାରିଲା । ଖୋଦ୍ ଏସ୍ ପି ଥାନାକୁ ଆସିଲେ । ସେ ଚୌର ମହାତ୍ମାଙ୍କୁ ଦେଖି ପଚାରିଲେ—“ତୁମେ ଏଡ଼େ ଶ୍ରେଷ୍ଠ କାମ କରିଛ ବୋଲି ମୁଁ ବିଶ୍ୱାସ କରି ପାରୁନି ।”

ମହାତ୍ମା ଚୌର ମହାତ୍ମା ଇସ୍ତ ହସି କହିଲେ—“ଆପଣ ମୋତେ ଭଲ କରି ଚିହ୍ନିଛନ୍ତି । ମୋର ଦଉଡ଼ି କେତେ ତା’ର ପରିଚୟ ଆପଣ ଥରେ ନୁହେଁ ବହୁବାର ପାଇଛନ୍ତି । ଏ ଶ୍ରେଷ୍ଠ କାମ ମୁଁ କରିବାକୁ ଯିବି କାହିଁକି ? ଯାହାହେଉ ମୋ ମନରେ ଏତିକି ଆନନ୍ଦ ହେଉଛି ଯେ ଆପଣ ମୋତେ ଚିହ୍ନି ପାରିଛନ୍ତି । ଏ ମେଷ୍ଟର ଟେକା ଅଫିସରମାନେ କାଲି ସକାଳେ କଲେଜରୁ ପାଠ୍ୟ କରି କାମରେ ଯୋଗ ଦେଇଛନ୍ତି । ଆପଣଙ୍କ ପରି ଅଭିଜ୍ଞତା ଆସିବ କୁଆଡ଼ୁ, ମଣିଷ ଚିହ୍ନି ବେ କୁଆଡ଼ୁ ।

ଏସ୍. ପି. ଅଫିସରମାନଙ୍କୁ କହିଲେ—“ସେ କେବେହେଲେ ପକେଟ୍‌ମାରୁ କରିବନି । ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ନାମଜାଦା ଚୋର ପକ୍ଷରେ ଏପରି ଶ୍ରେଷ୍ଠ କାମ କରିବା ଅପମାନଜନକ । ସେ ଯଦି ପକେଟ୍‌ମାରୁ ପ୍ରକୃତରେ

କରିଥାନ୍ତା ତେବେ ତାକୁ ଘଟଣା ସ୍ଥଳରେ ଧରିବା ପୋଲିସ୍ ପକ୍ଷରେ ଅସମ୍ଭବ ହୋଇଥାନ୍ତା । ପବନରେ ମିଳେଇଗଲା ପରି ସେ ଲୋକ ଗହଳ ଭିତରେ ମିଳେଇ ଯାଇଥାଆନ୍ତା । ହଜାର ଲକ୍ଷ ଥିବା ସ୍ଥାନ ଉପରେ ସେ ଚଢ଼ି କରେ । ଖୁବ୍ ହେଲେ ପରୁଷ ଯଦେ ଟଙ୍କା ଥିବା ପକେଟ୍ ତାକୁ ପାହୁଡ଼ାପାକ ପରି ଗନ୍ଧାଏ । ଚୋର ଓ ଡାକୁଙ୍କ ଭିତରେ ସେ ରଜା । ଚୋର ଓ ଡାକୁମାନେ ତାକୁ ଭୟ, ଭକ୍ତି ଓ ସମ୍ମାନ କରନ୍ତି । ଜଣେ ସମ୍ମାନିତ ବ୍ୟକ୍ତି ପକ୍ଷେ ଗ୍ରେଟ୍ ଗ୍ରେଟ୍ କାମ କରିବା ସମ୍ଭବ ହୁଏ । ଠିକ୍ ଠିକ୍ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରି ଦେଖିବ ଘଟଣା ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାରର । ତାକୁ ଗୁଡ଼ିକିଅ ।”

ତେଣେ ତୌର ଡାକୁ ଜଗତରେ ମହା ଶୃଙ୍ଖଳା ଖେଳିଗଲା । ଚୋରମାନେ ସୁନ୍ଦୀଭୂତ ହେଇଗଲେ । କଥାଟାକୁ କେନ୍ଦ୍ର ବିଶ୍ୱାସ କରି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ଅନେକ କହିଲେ ପୁଲିସ୍ ଜାଣି ଜାଣି ଆମ ଗୁରୁଦେବଙ୍କ ସମ୍ମାନ ହାନି କରିବା ଲାଗି ଏପରି ଏକ ଫନ୍ଦ ଲାଗେଇ ଦେଇଛି । ବିରଳାଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ଗୋଟାଏ ଖିଲିପାନ ଦୋକାନ ଖୋଲିବା ସମ୍ଭବ କି ? ପୁଲିସ୍ ଥାନାରୁ ଗୁରୁଦେବଙ୍କୁ ଛଡ଼ାଇ ଆଣିବାକୁ ହେବ । ଏଥିପାଇଁ ଗୋଟାଏ ଝଟିକା ବାହନ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଗଢ଼ା ହୋଇଗଲା । କେତେକ ତୌର ଓ ଡାକୁ ଗୁରୁଦେବ ମୁକ୍ତି ନ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅନ୍ଧ ଜଳ ସ୍ପର୍ଶ କରିବେ ନାହିଁ ବୋଲି ପ୍ରତିଜ୍ଞା କଲେ । ଅତିଶୀଘ୍ର ତୌର ଡାକୁ ମହାସଭାର କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କମିଟି ଡକାଇବାକୁ ସ୍ଥିରକରାଗଲା । ତୌର ଡାକୁ ଜଗତରେ ଏକ ଜରୁରୀକାଳୀନ ଅବସ୍ଥା ଜାରି ହୋଇଗଲା । ଶୂନ୍ୟ ସାର ସମସ୍ତ ତୌର ଡାକୁ ଉପସମିତି ଗୁଡ଼ିକୁ ସତର୍କ କରିଦିଆଗଲା । କିନ୍ତୁ କୌଣସି ପ୍ରକାର ହିଫ୍ଟାନୁଷ୍ଠାନ ଆରମ୍ଭ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ଗୁରୁଦେବ ଶ୍ରୀ ତୌର ମହାଶୟ ପୁଲିସ୍ ହାତରୁ ମୁକ୍ତି ପାଇ ତୌର ଡାକୁ ମହାସଭା ଅଫିସ୍ରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲେ । ତାଙ୍କୁ ଦେଖିବାମାତ୍ରେ ତୌରମାନେ ଆନନ୍ଦ କୋଳାହଳରେ ସ୍ଥାନ କମ୍ପେଇ ଦେଲେ, ଫୁଲମାଳାରେ ଗୁରୁଦେବଙ୍କୁ ଏକ ପ୍ରକାର ପୋତି ପକାଇଲେ । ଗୁରୁଦେବ କିନ୍ତୁ ପୂର୍ବପରି ଗନ୍ଧୀର ଓ ଚନ୍ଦ୍ରାମଣ୍ଡ ଦେଖାଗଲେ । ତାଙ୍କୁ କଥା ନ କହୁଥିବାର ଦେଖି ଉପସ୍ଥିତ ତୌର ଓ ଡାକୁମାନେ ପ୍ରମାଦ ଗଣିଲେ । ଅତି ଗୁରୁତର ଘଟଣା ନ ଘଟିଲେ ଗୁରୁଦେବ ଏପରି ଗନ୍ଧୀର ଓ ମୌନ ରହନ୍ତି ନାହିଁ । ସମସ୍ତେ ତୁମ୍ଭ ଶୁଣୁ

ହୋଇଗଲେ । କିଛି ସମୟ ନିଃଶବ୍ଦରେ କଟିଯିବା ପରେ ଗୁରୁଦେବ ପାଟି ଖୋଲି କହିଲେ—“ସେହେଟେଶକୁ ଡାକ ।” ମୁହୂର୍ତ୍ତକ ମଧ୍ୟରେ ସେହେଟେଶ ଆସି ଆଗରେ ହାତ ଯୋଡ଼ି ଠିଆ ହେଲେ । ଗୁରୁଦେବ ତଥା ସଭାପତି ଗନ୍ଧୀର ଭାବରେ କହିଲେ—“କେଦାରେଶ୍ୱରଠାରେ ମହାସଭାର ସାଧାରଣ ଅଧିବେଶନ ଜାଗର ଅମାବାସ୍ୟା ଦିନ ବସାଅ । ରାଜ୍ୟର ସମସ୍ତ ଉପସମିତିମାନଙ୍କୁ ଖବର ଦିଅ ସେମାନେ ଯେପରି ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ଯୋଗ ଦିଅନ୍ତି । ଅତି ଗୁରୁତର ବିଷୟମାନ ଏଥିରେ ଆଲୋଚିତ ହୋଇ ପ୍ରସ୍ତାବ ଗ୍ରହଣ କରାଯିବ ।

X

X

X

ଜାଗର ଅମାବାସ୍ୟା ଦିନ କେଦାରେଶ୍ୱର ଅଞ୍ଚଳଟି ଉଠିଲପଡ଼ିଲା । ରାଜ୍ୟର ସମସ୍ତ ଉପସମିତିର ପ୍ରତିନିଧିମାନେ ସଭାପତିଙ୍କ ପାଦପଦ୍ମରେ ଦର୍ଶନା ଥୋଇ ଓ ଯଥାବିଧି ସମ୍ମାନ ଦେଇ ନିଜ ନିଜ ଆସନରେ ଉପବେଶନ କଲେ । ତତ୍ପରେ ସଭାକାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ପୁଲିସ୍ ଗୁଳିରେ ନିହତ ଦୁଇଟି ଡାକୁଙ୍କ ପାଇଁ ଦୁଇମିନିଟ ମାରବ ପ୍ରାର୍ଥନା ଓ ପାକିସ୍ଥାନରେ ଚୌରମାନଙ୍କ ହସ୍ତ କର୍ତ୍ତନ ପାଇଁ ଗଣ୍ଡାର ଉଦ୍‌ବେଗ ପ୍ରକାଶ ପରେ ସେହେଟେଶ ବାର୍ଷିକ ରିପୋର୍ଟ ପଢ଼ି ଗଲା ବର୍ଷର ଆୟ ବ୍ୟୟ ଶୁଣେଇ ଦେଲେ । ସେଥିରେ ମୋଟ ଆୟ ୨୫ ଲକ୍ଷ ୧୭ ହଜାର ୫୫୫ ଉଣେଇଶି ଟଙ୍କା ୭୯ ପଇସାରୁ ଗୁପ୍ତଚରଙ୍କୁ ଟ ୨୫୦୦ ଓକିଲ ଫିସ ଟ ୨୨୦ ଚୌର ଓ ଡାକୁଗଣଙ୍କ ପ୍ରାପ୍ୟ ବାର ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା, ଡାକୁର ଫିସ ବାବଦରେ ଦଶ ହଜାର । ଅସାଧୁ ପୋଲିସ କର୍ମୀଗୁଣଙ୍କୁ ୩୦ ହଜାର ଟଙ୍କା ବନ୍ଦୁକ ଓ ଗୁଳି ଖର୍ଚ୍ଚ ବାବଦ ଟ ୫୦୭୮ ଏହିପରି ମୋଟ ୧୨ ଲକ୍ଷ ୪୮ ହଜାର ୭୫୫ ୯୮ ଶର୍ତ୍ତ ଯାଇ ରିଜର୍ଭ ପାଣ୍ଡିରେ ୧୨ ଲକ୍ଷ ୭୮ ହଜାର ୮ ଶହ ୨୮ ଟଙ୍କା ୭୯ ନୁଆପଇସା ଗଚ୍ଛିତ ଅଛି । ତାପରେ ବିଭିନ୍ନ ବକା ଗ୍ରାସଣ ଦେବା ବାଦ ସଭାପତି ଉଠିଲେ ।

ଗୁରୁଆଡ଼ ଏକାବେଳେକେ ନିଃଶବ୍ଦ ହୋଇଗଲା । ସେ ଆରମ୍ଭ କଲେ—“ସଂସାରରେ ସବୁ କିସମର ମଣିଷ ସୃଷ୍ଟି କଲାପରି ପରମପିତା ଆନୁମାନଙ୍କୁ ସୃଷ୍ଟି କରିଛନ୍ତି । ଆନୁମାନଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟ ସୁନିୟନ୍ତ୍ରିତ କରିବା

ଲଗି ତୌରମୁନି ଏକ ତୌରଶାସ୍ତ୍ର ରଚନା କରିଛନ୍ତି । ଏହା ଆମ ଦେଶରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ । ଗୋଟିଏ ପୋଥି କର୍ମମାର ଏକ ଯାଦୁଘରେ ସୁରକ୍ଷିତ ହୋଇ ରହିଛି । ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଆମର ମୌଳିକ ଅଧିକାର । ଆଜିର ଉଚ୍ଚତ ସରକାର ଏହାକୁ ମାନବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନୁହେଁ । ଅଥଚ ସରକାର ତାଙ୍କର ସମସ୍ତ ଦପ୍ତରରେ ବେଆଇନ ଶ୍ରେଷ୍ଠକୁ ପ୍ରଶସ୍ତ ଦେଇ ଆସିଛନ୍ତି । ଆମେ ଆମର ମୌଳିକ ଅଧିକାର ଜାହାର କରିବାକୁ ସ୍ୱାର୍ଥପର ସରକାର ଦେଉନାହାନ୍ତି । ଏପରି ପାତର ଅନ୍ତର ବ୍ୟବହାର ଆମେ ବରଦାସ୍ତ କରିପାରିବୁ ନାହିଁ । ସମସ୍ତେ ନିଜ ନିଜ ବୃତ୍ତିରେ ଆଗେଇ ଯାଉଥିଲେ ବେଳେ ଆମେ ସେଥିରୁ ବା ବର୍ତ୍ତିରୁ କାହିଁକି ? ଶ୍ରେଷ୍ଠକୁ ନିଷିଦ୍ଧ କରି ସରକାର ଯେଉଁସବୁ ଏକତରଫା ଆଇନ କରିଛନ୍ତି, ତାହା ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ଗ୍ରହଣଯୋଗ୍ୟ ନୁହେଁ । ସରକାର ଆଇନ କଲବେଳେ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ପ୍ରସମର୍ଗ ନେଇ ଏକତରଫା ଭାବେ କରି ଦେଇଛନ୍ତି । ଆମେ ଗଣତନ୍ତ୍ର-ବାଦୀ, ଏହି ଏକଚ୍ଛବିବାଦର ଖିଲାବେଟ କରିବୁ । ସରକାର ଏଇ ଯେଉଁ ମାନବିକତା ବିହୀନ ପୋଲିସବାହିନୀ ଗଢ଼ିଛନ୍ତି ତାହା ଆମ୍ଭ-ମାନଙ୍କର ଘୋର ଶତ୍ରୁ । ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ଭିତରୁ ସେମାନେ ଜଣେ କାହାକୁ ଧରି ପକାଇଲେ ତାହା ସହିତ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରିବାକୁ ଭୁଲି ଯାଆନ୍ତି । ସେନାବାହିନୀ ଶତ୍ରୁପ୍ରସର ଲୋକଙ୍କୁ ବନ୍ଦୀକଲେ ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ଅତି ଭଦ୍ର ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କୁ ଭଲ ଖାଇବା ପିଇବାକୁ ଦିଅନ୍ତି । ଏ ପୁଲିସବାଲୀଏ କିନ୍ତୁ ଠିକ୍ ଓଲଟା । ଧରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଅଶ୍ରାବ୍ୟ ଗାଳି, ଦୈହିକ ଅତ୍ୟାଚାର ଅକୁଣ୍ଠ ରଖିରେ କରିଯାଆନ୍ତି । ମୁଁ ଅଗୁନକ ସେ ଦୁର୍ବୃତ୍ତମାନଙ୍କ କବଳରେ ପଡ଼ିଥିବା କଥା ତୁମେସବୁ ଜାଣିଥିବ । କିନ୍ତୁ ସେମାନଙ୍କର ଅଭଦ୍ର ବ୍ୟବହାର କଥା ଶୁଣିନଥିବ । ଅତି ନିକୃଷ୍ଟ ଧରଣର ଗାଳି, ଗୋଇଠା ସେମାନେ ଅତି ବେପରବାସ୍ତୁ ଭାବରେ ମୋ ଉପରେ ଲଦିଦେଲେ ।”

ଗୁରୁଆଡୁ ଲଜ୍ଜା, ଲଜ୍ଜା ଧ୍ବନି ଉଠିଲା । ସଭାପତି ପୁଣି କହିଲଗିଲେ “ମୁଁ ଅଭଦ୍ରଗୁଡ଼ାକ ଟିକିଏ ଭାବପାରିଲେ ନାହିଁ ଯେ ମୋର ପାତ୍ର୍ୟ ସେମାନଙ୍କର ଆଇ.ଜି. ସଙ୍ଗେ ସମାନ । ଆଇ.ଜି. ପାଖରେ ସେମାନଙ୍କର ପାଟି ପିଟେ ନାହିଁ । ତାଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଲଙ୍ଘନ ଯାକି ଠିଆ ହୁଅନ୍ତି ।

ଅନୁରୂପ ପାତ୍ର୍ୟା ମୋର ହୋଇଥିଲେହେଁ ମୋ ପ୍ରତି ଏ ପୁଲିସବାଲ୍ ଏ ଅତି ଅଭଦ୍ର ବ୍ୟବହାର ଦେଖାଇବାକୁ ପଛେଇଲେନି । ମୋ ମୁହଁକୁ ଖୁଦା, ମୋ ପିରୁ ଓ ପିଠିରେ ଗୋଇଠା ନାହିଁ ଦେଇଗଲେ । ମୋତେ ବସିବାକୁ ଖଣ୍ଡିଏ ଚଉକ ନଦେଇ ତଳେ କରିଦେଲେ । ଯୁଦ୍ଧବନ୍ଦୀ ମାନଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କ ପାତ୍ର୍ୟା ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ ଉପଯୁକ୍ତ ସମ୍ମାନ ଦିଆଯାଏ । ମୋ ବେଳକୁ ଏବେ ଆଇନ ବ୍ୟବହାର କରାଗଲା କାହିଁକି ?”

ଦୁଇଗୁରୁ ଡାକୁ ଅତି ଉତ୍ତେଜିତ ହୋଇଉଠି ଚିତ୍କାର କଲେ—
ଆମେ ଏହାର ଉତ୍ତର ବଦଲ ନେବୁ । ଯେଉଁମାନେ ଆପଣଙ୍କ ପ୍ରତି ଏ ଦୁର୍ବ୍ୟବହାର କରିଛନ୍ତି ସେମାନଙ୍କ ଗଣ୍ଡିରୁ ମୁଣ୍ଡ ଅଲଗା କରିଦେବୁ । ମୁଣ୍ଡ ପାଇଁ ମୁଣ୍ଡ ଦେବାକୁ ଆମେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଅଛୁ । ଆମେ ଅଲବତ୍ ବଦଲ ନବୁ ।”

ଗୁରୁଦେବ ହାତଟେକି କହିଲେ—“ଶାନ୍ତି, ଶାନ୍ତି । ତୁମ୍ଭେ ମାନେ ଭୁଲିଯାଇଛ ଏଇଟା । ମହାତ୍ମାଗାନ୍ଧୀଙ୍କ ଦେଖ, ଏବେ ପ୍ରଭୁ ଯୀଶୁଙ୍କର ବି କିଛି ଅଂଶ ହେଲଣି । ମୁଣ୍ଡ କାଟି ବଦଲ ନେବାଟା ପୁରୁଣାକାଳିଆ ବବରପନ୍ନା । ଆମେ ଏକ ଅଭିନବ ଉପାୟରେ ବଦଲ ନେବା । ଗୁଲ ଆମେ ସମସ୍ତେ ଧର୍ମଦତ୍ତ କରିବା ତୋରା ଉକେଇତି ବନ୍ଦ କରିଦେବା ।”

ଏତେବଡ଼ ସଭାଟାର ପିଣ୍ଡରୁ ଯେପରି ପ୍ରାଣପଣୀ ଉଠିଗଲା । ସମସ୍ତେ ପଥର ମୂର୍ତ୍ତି ପାଲଟିଗଲେ । ପ୍ରକୃତିସ୍ଥ ହେବାକୁ ସମୟ ଲାଗିଲା । ଜଣେ ଥଙ୍ଗେଇ ଥଙ୍ଗେଇ ପ୍ରଶ୍ନକଲା—“ତେବେ ଆମେ ବଞ୍ଚିବୁ କିପରି ? କି ଉପାୟରେ ରେଜିଗାର କରିବୁ ?”

ଗୁରୁଦେବ ମୃଦୁହସ ହସି କହିଲେ—“ଉପାୟ ଅଛି । ଆମେ ଚୋର ଓ ଡାକୁଗିରି ଗୁଡ଼ିବେଲେ ସେ କାମ ଆଉ କେହି କରିପାରିବେ ନାହିଁ । ସେଥିପାଇଁ ଆମେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପୂଜିପତି, ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟାଙ୍କ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଧନୀ ଓ ଶେଠମାନଙ୍କୁ ଛୁସ୍ତାବି ଦେବା ଯେ ସେମାନେ ଯଦି ମାସକୁ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବେତନ ଦେବେ ତେବେ ତାଙ୍କ ଇଲକାରେ କୌଣସି ଚୋର ବା ଉକେଇତି ହେବନାହିଁ । ଯଦି କୌଣସି ରକ୍ଷକ

ଭକ୍ତକର ଜାମ କରିପକାଏ ତେବେ ଆମେ ଖବର ପାଇଲୁ ମାତ୍ରେ ସଙ୍ଗେ
ସଙ୍ଗେ ତାହା ଡାକୁର କରି ଆଣି ଦେବୁ । ଧନପତିମାନେ ଶ୍ରେର ଡାକୁ
ମହାପଦ୍ମ ଠାରୁ ଏ ପ୍ରସାଦ ପାଇଲେ ଅବଳମ୍ବେ ଗ୍ରହଣ କରିଯିବେ ।
ଆମର ସ୍ଥାପୀ ଆୟୁର ବାଟ ଖୋଲିଯିବ । ଜାହାକୁ ଆଜି ଦୁଷ୍ଟ ଦେବାକୁ
ପଡ଼ିବନି । ଜଣେ ଲୋକ ମରଗଲେ ଅନ୍ୟମାନେ ତାର ଭଲଗୁଣ କଥାଣ
ଥିଲା ଜାଣିପାରନ୍ତି । ଶ୍ରେଷ୍ଠ, ଡକାଏତି ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲେ ଲୋକେ,
ସମାଜକୁ ଆମର ଦାନ ବ୍ୟୟରେ ଅବହତ ହେବେ । ‘ନିଶିଳ ଗୁଣ୍ୟ
ଶ୍ରେର ଡାକୁ ମହାପଦ୍ମ ନାମରେ ଏକ ନିବେଦନ ଛପାଇ ପ୍ରତ୍ୟେକ
ଧନପତିଙ୍କ ପାଖକୁ ପଠାଇଦିଅଁ । ସେଥିରେ ଆମେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଡକାଏତି ଗୁଡ଼ି
ଦେଲୁ ଏଥିରେ ସେମାନଙ୍କର ଧନ ନିଶ୍ଚୟରେ ରହିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା
କରିବୁ । ସେଥିପାଇଁ ଦରମା ବା ଭଣ୍ଡର ବ୍ୟବସ୍ଥା, ଦେବାତ୍ କୌଣସି
ଭଦ୍ରବ୍ୟକ୍ତି ଶ୍ରେଷ୍ଠ କରିପକେଇଲେ ତାର ଅବଳମ୍ବ ପୁନରୁଦ୍ଧାର ବିଷୟ
ସବୁ ରହିବ । ଅମୁକ ତାରିଖ ଗତ ୧୨ଟା ଠାରୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଡକାଏତି ବନ୍ଦ
ହେବ ବୋଲି ଘୋଷଣା କରି ଦେଇଥିବ ।

×

×

×

ଗୁଣ୍ୟସାଗ ମହାପଦ୍ମ ଖେଳିଗଲ । ଧନପତିମାନେ ଆଗ୍ରହରେ
ପ୍ରସାଦଗୁଡ଼ିକ ଗ୍ରହଣ କରିଗଲେ । ସମସ୍ତେ ସୁନ୍ଦୀଭୂତ ହୋଇଗଲେ ।
ସତ୍ୟଯୁଗଟା କବାଟ ଗୁଞ୍ଜି ଘର ଭିତରେ ପଶିଗଲକି ଆଉ । ବହୁଦିନ
ସୁରୁରୁରେ କଟିଗଲା । ଫମେ ସୁଦୂର ପ୍ରଧାନ ଧନଗୁଡ଼ିକ ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ
ପରି ଡିଙ୍କି ମାରିଲା ।

ଶ୍ରେର ଡାକୁ ମହାପଦ୍ମର ସଭାପତି ତଥା ଗୁରୁଦେବ ଅର୍ପଣରେ
ତାଙ୍କ ଚଉକାରେ ବସି ଭବ୍ୟତ କର୍ମପଦ୍ଧା ବିଷୟରେ ଶ୍ରବ ଲାଗି ଥାଆନ୍ତି,
ଏହି ସମୟରେ ଦରଓଦାନ ସଭାର ସଭାପତି ଓ ସେକ୍ରେଟେରୀ ଧାଇଁଆସି
ଗୋଡ଼ିତଲେ ପଡ଼ି କହିଲେ—“ଆଜ୍ଞା ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଡକେଇତି ବନ୍ଦହୋଇ
ଯିବାରୁ ଆମ ଚାକିରୀତକ ଲୋ । ହଜାର ହଜାର ଦରଓଦାନ ଏବେ
ବେକାର ହୋଇ ଶୋକ ଉପାସରେ ମାଡ଼ୁଛନ୍ତି ।”

ଉପଯୁକ୍ତ କର୍ମ ଯୋଗାଇ ଦେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବେ ବୋଲି କହି ଦୁହଁଙ୍କୁ ବିଦାୟ କରିଦେବା ପରେ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ପୁଲିସ୍ ଅଫିସର ଆସିଲେ ଆଉ ବିନମ୍ର ଅଭିବାଦନ କରି ଠିଆହୋଇ ରହିଲେ । ସଭାପତି ପ୍ରତି ଅଭିବାଦନ ଜଣାଇ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ବସିବା ପାଇଁ ଚଉକା ଦେଇସାରି କହିଲେ—“ଆଉ ଆସିବାର କାଉଣ ତ ଦେଖୁନି ?”

ଜଣେ ପୁଲିସ୍ କହିଲେ—“ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ ହ୍ରାସ ପାଇଲାଣି । ନୂଆ ପୁଲିସ୍ ଗ୍ରହଣ ବା ରିଟ୍ରିଟମେଣ୍ଟ ମେଡ଼ାଲ ପ୍ରଶଂସାପତ୍ର ଓ ପଦୋନ୍ନତରେ ଛକ ପଡ଼ିଗଲାଣି । କେବଳ ଦରମାଟିରେ ଚଳିବାକୁ ପଡ଼ିଛି । ଉପରର ପ୍ରଶ୍ନ ନାହିଁ । ସମାଜର କିଛି କାମ କରୁଛୁ ବୋଲି ଲୋକେ ଆଉ ବିଚାରୁ ନାହାନ୍ତି । ଆମକୁ ମୁଲିଆ ଓ ସମାଜର ଗୋଟାଏ ଅଧିକା ବୋଝ ବୋଲି ବିଚାରୁଛନ୍ତି । ଶେଠ ସାହୁକାର ବ୍ୟାଙ୍କର ମାନେ ଆମ ଉପରେ ଖିଙ୍କାଡ଼ି ହୋଇ ଘଉଡ଼ି ଦେଉଛନ୍ତି । ଆମ୍ଭେମାନେ ଦରମା ହୋଇଗଲୁ । ଏବେ ଆମେ ଆପଣମାନଙ୍କ ମୂଲ୍ୟ ବୁଝୁଛୁ । ଦୟାକରି ପୁନର୍ବାର ପୁଣି ବେଉସା ଆରମ୍ଭ କରନ୍ତୁ । ନଚେତ୍ ଆମେ ଘାନସ୍ଥାନ ଭାବରେ ମରିଯିବୁ । ପଛକଥା ଭୁଲି ଆମକୁ କ୍ଷମା କରନ୍ତୁ ।”

ଆଉଜଣେ କହିଲେ—“ଆପଣମାନଙ୍କ ଯୋଗୁ ଆମେ ଘରଣୀକୁ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ରଖିପାରିଥିଲୁ । ଟେରିଲିନ୍, ଡେନ୍ସନ, ଟେରିକଟ ଆଦି ମୂଲ୍ୟବାନ କପଡ଼ାର ଶାଢ଼ୀ, ସୁଟିଂ ଆପଣମାନଙ୍କ ଠାରୁ ଉପହାର ପାଇଥିବାରୁ ଆମେ ଆମ ଘରଣୀଙ୍କ ମନୋରଞ୍ଜନ କରିପାରୁଥିଲୁ । ଦରମାରେ ହାତ ବାଜୁନଥିଲୁ । ଏବେ ଦରମାର ୯୦ ଭାଗ ଶାଢ଼ୀ ବ୍ଲାଉସରେ ଖର୍ଚ୍ଚକଲେ ବେବଳ ସେମାନଙ୍କୁ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ରଖିହେବ । ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ଗାର୍ଡ଼ସ୍ତ୍ୟ ଜୀବନ ଅଶାନ୍ତ ଓ କରୁଣତାରେ ଭରପୂର ହୋଇଗଲାଣି । ଆଗେ ଆମ ଉପରେ ଶ୍ରେଣିଭେଦର ବର୍ଷା ହେଉଥିଲା । ଏବେ ଭୁଲରେ ବି ଚାନ୍ଦା କପେ କେହି ଯାବୁ ନାହାନ୍ତି । ଆମେ କଲକର୍ମୀର ଫଳ ଖେଉଟୁଛୁ । ପୁଣି ବେଉସା ଆରମ୍ଭ କରି ଆମ୍ଭମାନଙ୍କୁ ଉଷା କରନ୍ତୁ ।”

ସନ୍ତପତି ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଭୁବିଭୋଜନରେ ଆପ୍ୟାୟିତ କରି ବିଦାୟ ଦେଲେ ଆଉ ସେ ବିଷୟରେ ଚିନ୍ତା କରିବେ ବୋଲି ଆଶ୍ୱାସନା ଦେଲେ ।

କିଛିସମୟ ପରେ ଜଣେ ଅର୍ଥନୀତି ଅଧ୍ୟାପକ ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚି ନିଜର ପରିଚୟ ଦେଲେ । ବିସ୍ମିତ ସନ୍ତପତି ତାଙ୍କର ସକ୍ଷାର କରି ବସାଇଲେ ଓ ଆଗମନର କାରଣ ପଚାରିଲେ ।

ଅଧ୍ୟାପକ ଆରମ୍ଭ କଲେ—“ଆପଣମାନେ ଏ ଯେଉଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କଲେ ଏଥିରେ ସ୍ୱଳ୍ପର ଆର୍ଥିକ ଅବସ୍ଥାରେ ଗୁରୁତର ବିଚ୍ଛିନ୍ନତା ଓ ବିଭ୍ରାଟ ଦେଖାଦେଇଛି । ଆଗେ ଧନପତିମାନେ ହଜାର ହଜାର ଲୋକଙ୍କର ସତଳ ମୁଦ୍ରା ଶୋଷି ନିଜ ନିଜ ଗନ୍ତାଘରେ ଅତଳ ମୁଦ୍ରା ରୂପରେ ସଂଭାଳି ରଖୁଥିଲେ । ଆପଣମାନେ କେବଳ ତାକୁ ଲୁଚକରି ସତଳ ମୁଦ୍ରାରେ ପରିଣତ କରିପାରୁଥିଲେ । ତାହା ସୁନବାର ହଜର ହଜାର ଲୋକଙ୍କ ପାଖକୁ ସତଳ ମୁଦ୍ରାରୂପେ ଫେରି ଯାଉଥିଲା । ମୁଦ୍ରା ଅତଳ ହେଲେ ତାହା ମୂଲ୍ୟହୀନ ହୋଇଯାଏ । ଧନପତିମାନେ କୋଟି କୋଟି ଟଙ୍କା ଅତଳ କରିଦେବା ଫଳରେ ସମାଜର ଘୋର କ୍ଷତି ହେଉଥିଲା । ପ୍ରଚଳିତ ଆଇନ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ସତଳ କରିଦେବାରେ ସମର୍ଥ ଅକ୍ଷମ ଥିଲା । ଆପଣମାନେ ହଁ କେବଳ ସେହି ଅତଳ ମୁଦ୍ରା ଉପରେ ମୃତ ସଞ୍ଜୀବନା ଛୁଆଁ ସତଳ କରୁଥିଲେ । ଅର୍ଥନୀତିରେ ଭାରସାମ୍ୟ ରହୁଥିଲା । ଏବେ ଆପଣମାନେ ନୂତନ ପଦ୍ଧତି ଗ୍ରହଣ କରିବା ଫଳରେ ଅତଳ ମୁଦ୍ରାର କଲେବର ଅତି ଦୃଢ଼ତାରେ ବଢ଼ି ଶୁଲିଛି । ସାଧାରଣଲୋକଙ୍କ ଭିତରେ ଘୋର ଆର୍ଥିକ ସଙ୍କଟ ଦେଖାଦେଇଛି । ଆଉ ମଧ୍ୟ ଯେଉଁମାନେ ନିରାପଦ ସିନ୍ଦୂର ବା ସେପଟି ଭଲ ଟରେ ବାହାରୁ ଧନ, ଗହଣା ପତ୍ର ରଖି ଭଡ଼ାଆକାରରେ ସଂପୃକ୍ତ ଟଙ୍କା ସେଜଗାର କରୁଥିଲେ ସେମାନେ ଏବେ ଭୋକ ଓପାସରେ ସତରଞ୍ଜି । ପୂର୍ଣ୍ଣପତିମାନେ ଇନକମ୍ ଟ୍ୟାକସ-ବାଲ୍‌କୁ ଚିତା କରିବା ପାଇଁ ଆଉ ବ୍ୟାଙ୍କରେ ଟଙ୍କା ରଖୁନାହାନ୍ତି । ଫଳରେ ବ୍ୟାଙ୍କମାନେ ଘୋର ଦୁର୍ଦ୍ଦଶାର ସମ୍ମୁଖୀନ । ଏପରି ଅବସ୍ଥା ଲାଗି ରହିଲେ ସ୍ୱଳ୍ପ ରସାତଳକୁ ଯିବ । ଅର୍ଥନୀତିରେ ସଙ୍କଟ

ତମେ ଅନ୍ୟସବୁ ଆଡ଼କୁ ପ୍ରସରିଯିବ । ଆପଣମାନଙ୍କ ଧର୍ମଦତ୍ତ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ମହାଅଡ଼ୁଆରେ ପକାଇଛି । ଏ ଧର୍ମଦତ୍ତ ଭାଙ୍ଗିବାକୁ ସୁଅୁଦ୍ଧାର କୌଣସି ଶକ୍ତିପରେ ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ଆପଣମାନେହି ସେଠାରେ ଏହାକୁ ପ୍ରତ୍ୟାହାର କରିପାରିବେ । ରାଜ୍ୟର ସ୍ୱାର୍ଥଦୃଷ୍ଟିରୁ ଆପଣ ଏ ବିଷୟରେ ଚିନ୍ତା କରନ୍ତୁ ।”

ସଭାପତି ଅଧ୍ୟାପକଙ୍କୁ ସାନ୍ତୁନା ଦେଇ ବିଦାୟ କଲେ । ଏକ ଜରୁରୀ ସଭା ଡକାଇ କଥାଟା ପଚେଇଲେ । ସଭାରେ ମତ ପ୍ରକାଶ ପାଇଲା ଯେ ଏଥିପାଇଁ ଲୋକମତ ସମ୍ମତ କରାଯିବ । ପୁଲିସବାଲଙ୍କ ଠାରୁ ଅଭିଯୋଗିତ ବ୍ୟବହାର ନ ଦେଖାଇବାକୁ ଅଜ୍ଞାତର ପକ୍ଷ ଅଣାଯିବ । ଚିଠିରେ ମତାମତ ପଠେଇବାକୁ ବିଜ୍ଞାପନ ଦିଆଯିବ ।

